

ΒΙΚΤΟΡΟΣ ΟΥΓΟΥ

Θ

ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

ΔΡΑΜΑ ΜΕΤΑ ΠΡΟΛΟΓΟΥ.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΕΜΜΕΤΡΟΣ

Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

1883.

*Αντίγραφο
επισημειωμένο το 1883
από το Γενικό μου
Γραφείο μετὰ μεταφράσεως
ἐν τῷ συζητητικῷ.*

*Τὸ ἄνω μέρος τοῦ βιβλίου
τὸ ἀνεβίβηται γὰρ ἀπὸ τοῦ*

Μουσίου

ΧΡΗΣΤΑΚΗ, ΖΩΓΡΑΦΩ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΕ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ

ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ ΕΝΕΚΕΝ

Ο ΜΕΤΑΦΡΑΣΑΣ.

PQ
2289
T5
1883
(Sn. bib.)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΚΡΗΤΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
39571

Φιλογενέστετε καὶ σεβαστέ μοι φίλε,

Ἐθνικῆς τε καὶ προσωπικῆς εὐγνωμοσύνης ἐλάχιστον ἀποτίνων σοι φόρον τὴν μετάφρασίν μου ταύτην τοῦ ἀρίστου τῶν ἔργων τοῦ δαιμονίου τῆς Γαλλίας ποιητοῦ ἀνατίθην σοι. Ἐλάχιστος ἐγὼ ἐργάτης τοῦ ἔργου τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν παλιγγενεσίας τὸν γενναῖον ὑπὲρ ταύτης χορηγὸν ἠθέλησα περιφανῆ προσκαλέσασθαι ἀνάδοχον τοῦ τέκνου τούτου τῶν πόρων μου. Τὸ τέκνον εὐμενῶς, ὑπέρτιμε φίλε, ἀνάδεξι, μὴ παύσῃ δ' ἀγαπῶν τὸν πατέρα, ὅστις εὐτυχῆσαι καὶ γνωρίσῃ ἐκ τοῦ σύγγενος τὸ βάθος τῆς ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς προόδου μερίμνης σου ἐκ τῶν ἀρίστων αὐτοῦ θεωρεῖ τιτλων τὸν τοῦ φίλου τοῦ Χρηστάκη Ζωγράφου.

Ἐν Κ/πόλει, κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1883.

Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

Ἐπιζήτων ἐπεδόθη ἀπλήστως εἰς τὴν μελέτην τοῦ τελειοτάτου δραματικοῦ ἀριστουργήματος τοῦ Βικτορος Οὐγκου, τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον **Τορκουεμιάδης**. Ἀναγροὺς δ' αὐτὸ εὔρον ὅτι ἦν πράγματι ἄξιον τοῦ πατάγου, ὃν ἡ ἔκδοσις αὐτοῦ διηγείρει ἐν Εὐρώπῃ, καὶ ὅτι τὸν δαιμόνιον ποιητὴν τοῦ 16' αἰῶρος, ὃν ἀπεκάλει τῷ 1816 ὁ Σατωβριάνδος *enfant sublime* καὶ τὸν ὀποῖον δικαιοτέρον ἔτι δυνάμεθα ἂν ἀποκαλέσωμεν τῷ 1883 *vieillard sublime*, ἀνετίβασεν ὄντως εἰς τὴν περιωπὴν, ἐν ἣ ὁ αἰὼρος θεωροῦσιν ἰσταμένους τὸν Αἰσχύλον καὶ τὸν Σεξπῆρον. Ἀποπειρώμενος μᾶλλον ἢ πεποιθὼς ὅτι εἶναι δυνατὴ ἢ εἰς τὴν νεωτέραν ἡμῶν γλώσσαν μεθερμηνευσίς τοῦ δαιμονίου τούτου ἔργου, ἐν ᾧ ὁ ποιητὴς συνεκέντρωσε πάντα τὸν πλοῦτον τῆς διαβολίας, τῆς ὑψηγορίας καὶ τοῦ ἀμυμήτου καὶ πρωτοτύπου αὐτοῦ ὄφρου, ἐπεδόθη εἰς τὴν μετάφρασιν τομυήσας μάλιστα, ὁ οὐδέποτε ἐπὶ τοῦ ποιητικοῦ Πηγάσου ἀναβάς, νὰ ἐπιχειρήσω αὐτὴν εἰς στίχους ἰαμβικούς, ἐνιαχοῦ δὲ ἀναπαιστικούς καὶ τροχαϊκούς. Φίλοι τινές, τὰ δοκίμιά μου ἰδόντες, ἔκριναν αὐτὰ μετὰ πολλῆς εὐμενείας, ἦν ἀποδιδῶμι μᾶλλον εἰς τὸν θαυμάσιον πλοῦτον τῆς ἡμετέρας γλώσσης εὐχερέστερον πάσης ἄλλης δυναμένης οὐ μόνον νὰ νιοθετήσῃ πᾶν ὅτι ὑψηλὸν ἐν ἄλλῃ γλώσσῃ γραφέν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐξάρῃ ἐνίοτε τοῦτο διὰ τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς ἁρμονίας

τῶν λέξεων, καὶ προέτρεψάν με νὰ συμπληρώσω καὶ νὰ ἐκδώσω τὴν μετάφρασιν. Πρὶν ἢ τοῦτο το.λιμήσω ἐδημοσίευσσα διὰ τοῦ Νεολόγου κατ' αὐγουστον φθίνοντα τεμάχιά τινα, ὅπως πεισθῶ ὅτι ἡ φιλία τῶν περὶ ἐμὲ δὲν ἐδέκασε πολὺ τὰς ὑπὲρ τῆς μεταφράσεώς μου κρίσεις των. Αἱ ἐξερεχθῆσαι κατόπιν τῆς δημοσιεύσεως ταύτης ἐγμενεῖς κρίσεις ἔπεισάν με νὰ προβῶ εἰς συνέλειπιν τοῦ ἔργου καὶ συμπληρώσας τὴν μετάφρασιν ἐκδίδωμι αὐτήν.

Ἐνόμισα καλὸν νὰ ἐπισυνάψω πρὸς ἐὼχεροστέραν τοῦ δαιμονίου ἔργον κατὰληΐν σημειώσεις τινας περὶ τῆς ἐποχῆς, εἰς ἣν τὸ δράμα ἀνάγεται, καὶ περὶ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως, ἣτις ἐστὶ κενρίως ἢ ὑπόθεσις αὐτοῦ.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῆς 4 ἰουλίου 1883.

Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

Ο ΚΕΥΘΜΩΝ.

(IN-PACE).

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΟΓΟΥ.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ ΣΑΛΙΝΑΣ.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ ΟΡΘΕΖ.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΦΟΥΝΤΕΛ.

ΓΟΥΣΟΣ.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΣΕΟΥ Δ'ΟΥΡΤΕΛ.

Μονάρχαι, Στρατιῶται.

Ἐν Καταλωνίᾳ· τὰ μεθόρια ὄρη· τὸ μοναστήριον Λατερρὰν τοῦ τάγμα-
τος τῶν Αὐγουστίνων καὶ τοῦ κανόνος τοῦ ἁγίου Ῥούφου.

Τὸ ἀρχαῖον κοιμητήριον τῆς μονῆς· ὄψις τοῦ κήπου ἀγρία. Ἀπρίλιος εἶ-
ναι μὴν· ἄνθη καὶ ἥλιος. Σταυροὶ καὶ τάφοι ἐν τῇ χλόῃ καὶ ὑπὸ τὰ δέν-
δρα. Ἐδάφος ἀνώμαλον ἐκ τῶν τύμβων. Ἐν τῷ βάθει τῆς σκηνῆς τὸ τεῖ-
χος τοῦ περιβάλλου τῆς μονῆς, ὑψηλὸν μὲν, ἀλλὰ κατερειπούμενον. Μέγα χά-
λασμα πρὸς τοὺς ἀγροὺς διασχίζει αὐτὸ μέχρι γῆς. Παρὰ τὴν ὀρθογώνιον
πέτρυγα τοῦ τεύχους τούτου ὑπάρχει ἐστημένος ἐπὶ τάφου σιδηροῦς σταυρός.

Ἐν τῇ ἀκρᾷ λιθίνου ποδίου ὑπερκειμένου τοῦ κοιμητηρίου ἐγείρεται ἄλ-
λος ὑψηλότατος σταυρός, ὃν ἐπιστέφει τὸ συμβολικὸν τρίγωνον περιχρυσον.

Πρὸς τὰ ἔμπροσθεν ἴσα τῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ ἐδάφους τετραγώνως ὀπή, περὶ
ἣν ὑπάρχουσι λεῖοι λίθοι ἰσοῦψεῖς τῷ χόρτῳ. Πλησίον αὐτῶν μακρὰ πλάξ
φαινομένη ἣτι χρησιμεύει ὅπως ἐν ἀνάγκῃ κλείηται ἡ ὀπή. Ἐντὸς αὐτῆς
διακρίνονται αἱ πρῶται βραχίονες λιθίνης κλίμακος κατιούσης πρὸς ὑπόγειον.

Ἀναπετανωμένης τῆς αὐλαίας παρίσταται ἐν τῇ σκηνῇ ὁ ἡγούμενος τῆς
μονῆς, ἔνδυμα φέρων αὐγουστίνου μοναχοῦ. Ἐν δὲ τῷ βάθει διέρχεται ἐν σιω-
πῇ γέρων μοναχός, ἔνδυμα φέρων δομινικανῶ. Ὁ μοναχὸς περιπατεῖ βρα-
δέως, γονυπετεῖ πρὸ ἐκάστου σταυροῦ, ὃν ἰπαντᾷ, καὶ γίνεται ἄφαντος. Ὁ
ἡγούμενος μένει ἐν τῇ σκηνῇ μόνος.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ Εἶτα Εἰς Ἀνθρώπος.

(Ὁ ἡγούμενος φαλακρὸς μετὰ στεφάνης λευκαζουσῶν τριγῶν, λευκογένετος,
βασοφύρος· ἐπισκίπτει τὸ τεῖχος τοῦ περιβάλλου καὶ περιπολεῖ σύνουος ἀνα-
μέσον τῶν τάφων).

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Μονὴ παρωραμένη. Βάτος, ἄκανθα.

Φθορά, ἣν ἐν ἀγίοις τόποις ἐμποιεῖ

(Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ)

ὁ χρόνος, γέρων ἀποστάτης.

(Θεωρῶν τὴν βωγμὴν τοῦ τεύχους).

Χάλασμα,

ἔξ οὗ νὰ φύγη δύναται ὁ δόκιμος.

- 5 Τὸ τεῖχος τοῦτο φαίνεται σοι οἶονε
 ὑπηρετεῖν ἀρνούμενον, ἀπειρηχὸς
 ἐκ τῆς μακρᾶς ὀρθίας στάσεως αὐτοῦ.
 Ὅμοίως τούτῳ καὶ τὰ δίκαια ἡμῶν
 κατερειποῦνται καὶ εὐρῶτα ἔχουσι
- 10 καὶ τὰ χαλάσματά των. Αὖτος καὶ ξηρὸς
 ὁ κλών ὁ θεῖος εἶναι ἐν χερσὶν ἡμῶν.
 Οἱ πάπαι πρὸς τὴν πάλιν ἀμελεῖς εἰσιν.
 Οἱ ἡγεμόνες οἶκον τὸν ἡμέτερον
 ὡς ἰδίῳ των θεωροῦσι σήμερον.
- 15 Ζοφώδεις, ὡσπερ ἡ σκιά τῶν ἀετῶν,
 ἐπαιωροῦνται ἐφ' ἡμῶν. Ὑπακοή,
 κανόνες, χάρται, θέσμια ἀπώλοντο.
 Ἐδαφιαίως ὁσήμεραι κύπτομεν
 πληγῶν τῷ φόβῳ. Οὐδεμί' ἀσφάλεια
- 20 ὑπάρχει ὅτι παρ' ἡμῖν δὲν ἔχομεν
 ραδιουργίας καὶ πλεκτάνας αὐλικῶν.
 Πριγκίπων παῖδας βία τρέφομεν ἐδῶ,
 ἀδῆλους, φύρδην μίγδην, θήλεις, ἄρρενας,
 τίς οἶδε ; νόθους ἴσως καὶ ὑπείκομεν.

(Ἰσταται πρὸ τῆς ὑπῆς τοῦ κευθῶνος).

- 25 Ἐὰν ποινή τις παρ' ἡμῖν ἐκτελεσθῆ,
 καθ' ἡμετέρου ἐκτελεῖται.

(Ἐπισκοπεῖ καὶ αὖθις τὸ τεῖχος).

Ὡς ἡμεῖς,

συγκλίνει τὸ ἀργαῖον σκῆνωμα ἡμῶν,
 καὶ αἷμα σταρίζει ὁ Χριστὸς κ' ἐκύκλωσεν

ἡμᾶς σκιά θανάτου, αἰσχος, ὄνειδος.

(Διὰ τοῦ χαλίσματος εἰσέρχεται ἀνὴρ μανθάνων περιβεβλημένος καὶ τὸν πῖ-
λον ἔχων μέχρις ὀφθαλμῶν, ἵσταται δ' ἐπὶ τῶν ἐρείπιων τοῦ χαλίσμα-
τος. Ὁ ἡγούμενος διακρίνει αὐτόν).

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

30 Ἐντεῦθεν φύγε, ἄνθρωπε.

Ο ΑΝΗΡ.

Οὐδέποτε.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Σοὶ λέγω, φύγε. Γνώρισον ὅτι πατεῖς
ἐπὶ κοιμητηρίου.

Ο ΑΝΗΡ.

Καὶ ἐκ τούτου τί;

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Ἐνδόξου.

Ο ΑΝΗΡ.

Ἐπομένως;

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Πλὴν τῶν μοναχῶν,

οὐδεὶς ἐνταῦθα τὴν ἡμέραν ἐργεταί.

35 τὴν νύκτα δὲ πλανῶνται τῶν νεκρῶν σκιαί.

Τῷ εἰσιόντι ᾧδε ἔλεος οὐδέν·

πελέκει, δοῦξ ἂν ἦναι, ἐάν δ' ἄγροικος,

ἀγγρόνη θνήσκει. Μόν' εἰσέρχονται ἐδῶ

οἱ τῆς μονῆς μας. Φεῦγε, πρόσεχε σαυτῷ,

40 ὦ πολμητρία!

(Γελῶν ἐγερώχως)

Πλὴν ἂν ἦσ' ὁ βασιλεύς.

Ο ΑΝΗΡ.

Ἐγώ εἰμι.

Ο ΚΕΥΘΩΝ.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Ὁ ἀναξ!

Ο ΑΝΗΡ.

Οὔτω κέκλημαι.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Καὶ ποῖα τούτου ἢ ἀπόδειξις;

Ο ΑΝΗΡ.

Ἴδού.

(Ποιεῖ σημεῖον ἔνοπλον σῆφος ἐμφανίζεται ἐν τῷ χαλάσματι. Ὁ βασιλεὺς δεικνύει τοῖς στρατιώταις τὸν ἠγούμενον).

Τὸν ἄνδρα τοῦτον λάβετε, κρεμάσατε!

(Οἱ στρατιῶται εἰσελθόντες ἐκ τοῦ χαλάσματος περικυκλοῦσι τὸν ἠγούμενον. Συνεισέρχονται τούτοις ὁ μαρκήσιος Φουεντέλ καὶ ὁ Γούσος· ὁ μὲν πολὺς τὸ γένειον μετὰ πλουσία· στολῆς Ἀλκαντράς, ὁ δὲ νάνος, μελανείμων, πῖλον κωδωνίαν φέρων, κρατῶν δ' ἐν χερσὶ δύο βιββῶς, τὴν μὲν χρυσῆν μετ' ἀνδρικήλου, τὴν δὲ χαλκῆν μετὰ γυναικείου προσώπου).

~~~~~

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.**Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ, Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ, Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΦΟΥΕΝΤΕΛ,****Ο ΓΟΥΣΟΣ,** συνοδία τοῦ βασιλέως.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ (γονυκλιεῖς).

Ὁ ἀναξ, γάριν.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ἐπὶ ἔροις συναινῶ.

45 Τί εἶσ' ἐν ταύτῃ τῇ μονῇ;

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

ἠγούμενος.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Εἰπέ μοι τότε πάντα τὰ συμβαίοντα.

Καὶ ἂν μὲν ψεῦδος εἴπης, τὸ ἰκρίωμα,

τὴν χάριν δέ σοι δίδω ἀληθεύοντι.

(Ἄφεις τὸν πνευματικὸν ἐν μέσῳ τῶν στρατιωτῶν, πλησιάζει τῷ μαρκησίῳ Φουεντέλ πρὸς τὸ προικτήριον).

Ἄπὸ θεοῦ ἀρξώμεθα, μαρκήσιε.

(Ἐκβλήων δίδει τὸν μανδῆαν τῷ ὀπισθεν αὐτοῦ ὑπρέστη καὶ παρίσταται ἐν ἐνδύματι Ἀλκαντάρας μετὰ κομβολογίου, ἕπερ ψαύων προσεύχεται νοε-
ρῶς· εἶτα στρέφεται πρὸς τὸν μαρκήσιον).

50 ὦ! ζῶ, ὑπάρχω! Ἡ βασίλισσα μακράν.

Καλὸν τὸ εἶναι μόνον, ἀλλὰ κάλλιον

τὸ εἶναι χῆρον. ὦ! Γελῶ.

Ο ΓΟΥΣΟΣ (κατὰ γῆς μετὰ τῶν δύο βάρδων ἀπὸ χεῖρας καὶ
ὀκλαδῶν παρὰ τὴν γωνίαν τάφου, καθ' ἑαυτόν).

Θρηνεῖ ἢ γῆ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (τῷ μαρκησίῳ).

Θὰ μάθης μετ' ὀλίγον ποῖοι ἰσχυροὶ

ὑπῆρχον λόγοι πείσαντές με τὴν μονῆν

55 νὰ ἴδω ταύτην. Νῦν ἐλθέ.

(Νεύει αὐτῷ ν' ἀκολουθήσῃ ὀλίγον περριτέρῳ ἐγγύς τοῦ τάφου, ἔνθα
ἐνοκλιᾶζει ὁ Γούτος).

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Τὸν ἀνακτα

ἀκούω.

Ο ΓΟΥΣΟΣ (καθ' ἑαυτόν).

Ἄκρωμ' ἐγὼ τὸν ἄνεμον

τὸν ψιθυρίζοντ' ἄνω τῶν σχεδίων σας.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (τῷ μαρκησίῳ).

Τὰς συμβουλὰς σου θέλω διὰ πράγματα

νά σοι ζητήσω μυστικά.

Ο ΓΟΥΣΟΣ (καθ' εαυτόν).

Πά ! Κάλλιστα
60 τὰ πάντα, ὅταν τρώγω καὶ κοιμῶμ' ἐγώ.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (τῷ βασιλεῦ).

Τὸν Γούσον πρέπει νὰ διώξωμεν ;

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Οὐχί.

Οὐδὲν ὁ τάλας ἐννοεῖ.

(Πρὸς τὸν Γούσον).

Κοιμοῦ ἐκαῖ.

(Ὁ Γούσος συστέλλεται ὅσον δύναται ἐν τῇ σκιᾷ ὀπίσθεν τοῦ βασιλέως, ὅστις πλησιάζει τῷ μαρκησίῳ).

Φρικτά, μαρκίων, τὰς γυναῖκας ἀγαπῶ.

Εἰς τοῦτο μοι ἀρέσκεις ὅτι ἄτιμα
65 τὰ ἔθνη εἶχες ἢ καὶ ἔχεις. Ἐπειτα,
γγράσας, θρῆσκος ἐγενίης. Ἐξάρετα !
Καὶ τοῦτο ἀρεστόν μοι ἐπειδὴ οὐδὲν
ὁ ἀνθρωπός ἐστι χωρὶς τῆς πίστεως
τὰς ἀμαρτίας ἤτις ἀποσβέννυσι.

(Ποιεῖται τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ).

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

70 ὦ ἀναξ, αὐτὴ ἡ μονή, ἣς ἔλθετε
τὰς ἐνεργείας νὰ κατανοήσητε,
ἡγέτας ἔχει δύο, μένουσι δ' αὐτοὶ
ὁ μὲν ἐν Γάνδη, ὁ δὲ ἄλλος ἐν Καχώρ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Πῶς ἦσο μέγας ραδιούργος λέγεται
75 καὶ νῦν δὲ εἶσαι. Λέγουν ὅτι ἄλλοτε
πολλαὶ γυναῖκες, καὶ ὠραῖαι μάλιστα,

μυρίας τρέλλας χάριν σου διέπραξαν.
 'Ότι ποτ' ἦσο νέος και ἐράσμιος
 τῆ ἀληθείᾳ δυνατὸν δὲν φαίνεταιαι.

80 Ἄλλ' ἀπ' ἐτέρου διατί ἀδύνατον;
 Γελόεσσαν πρῶταν διαδέγεται
 ἡμέρα καταμέλαινα ἐνίστε.

Γνωρίζεις ὅτι ἱστορία φέρεται
 περὶ μικκύλου αὐλικοῦ θεράποντος;

85 Σὺ μήπως εἶσαι οὗτος; Μήπως ὄνομα
 Γορβόνας εἶχες ἄλλοτε;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Οὐδέποτε·

ὁ λόγος ποῖος;

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ἴνα κρύψῃς σεαυτὸν,
 ἐκ πανουργίας κ' εὐτελείας, ἔνεκα
 αἰσχρῶν ἐρώτων πρὸς πριγκίπισσαν.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ποτέ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

90 Μοι εἶπον ὅμως πλῆρες τὸ ἱστορικὸν
 εἰς βασιλέα βλάκα ὅτι ἔπλασας
 υἱὸν και κληρονόμον· ἀλλ' ἀσύμφωνοι
 εἰσὶν ὡς πρὸς τὴν χώραν. Ὅμως πιθανόν
 νὰ ἦγαι ταῦτα διαδόσεις τῶν ἐγθρῶν.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

95 Ὡ βασιλεῦ μου! ὁ σκοπὸς τῶν πρόδῆλος·
 ἐδώκατέ μοι κόμητος ἀξίωμα
 και με εθνοοῦσιν.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ἴσως ἔχουν δίκαιον

- Ἄλλ' εἶτε ταῦτα ἀληθῆ, εἶτε ψευδῆ,
 ἐγὼ ὡς νόμον ἔχω καθυπέρτερος
- 100 νὰ ἤμαι πάσης ἐπινοίας τῶν βροτῶν.
 Οὐδέν μοι ἴσον. Κέκλημαι ὁ βασιλεύς.
 Ἡ θεραπόντων ἔζουσα καὶ αὐλικῶν
 καταγωγῆ σου, τὰ μικρὰ καὶ ταπεινά
 τοῦ βίου σου πρωτόλεια, τὰ σχολιά,
- 105 τ'ἀνεξερεύνητα, ἀρέσκουσιν ἐμοί.
 Οὐδεὶς νὰ εἴπῃ δύναται ἐπακριβῶς,
 ἀλλ' οὔτε σύ, ἐκ τίνος γέγονας πατρός.
 Θαυμάζω ἔντως πῶς τοσοῦτον δεξιῶς,
 δημόσιος σὺ ὢν, λαθῶν ἐβίωσας.
- 110 Καὶ ἐκ κοράκων φωλεᾶς καὶ ἐξ ὀπῆς
 τῶν βασιλίσκων ἀναθρώσκειν δύναται
 ζωὴ δεδουλωμένη, πλάνης, κλεπτικῆ,
 ὅποιαν σὺ ἐβίωσας. Σ' ἀνέδειξα
 τῆς Καστιλλίας μεγιστᾶνα, κόμητα,
- 115 μαρκήσιον. Ἄγρειον τίτλων στούβαγμα,
 καλῶς μὲν κερδοῦθ' ἐν, ἀλλὰ κακῶς κτηθῆν.
 Εὐκόλως δόλω ἦ καὶ βία ἐνεργεῖς
 μετὰ συνόδου ὅλης πάλιν δύνασαι
 νὰ συγκροτήσης, νὰ διώξης δὲ αὐτήν,
- 120 κἂν τε ὁ δαίμων παρακάθηρ' ἐν αὐτῇ.
 Πανοῦργος μένων, οἶδας εἶναι τολμηρός·
 πλασθεὶς προσέρπειν, ἀψιφρᾶς τὴν θύελλαν.
 Ἄν δέη, χάριν τολμηροῦ κινήματος,
 νὰ κινδυνεύσης δύνασαι καὶ γέρων σὺ
- 125 τὸ ξίφος ν' ἀνελκύσης ἐκ τοῦ κολοῦ.
 Τοῦ πονηροῦ διδάκτωρ, ὁράστης δὲ ποτέ,

- ἐν οὐδενὶ ἀθῶος, οὔτε ἔνοχος,
 νὰ ἴσται, κόμη, τοῦτό σοι τὸ ἴδιον.
 Τὰ πάντα πράττειν ἱκανόν σε θεωρῶ,
 130 καὶ ἀγαπᾶν δὲ ἔτι ἄλλον ἐκτός σου.
 Ληστῆς ἀπὸ οἰκέτου, λέγουν, ἔγεινες,
 ἀπὸ ληστοῦ δὲ αὐλικός. Βλέπω γελῶν
 τοὺς ἐλιγμούς σου· ἴδομαι θεώμενος
 περισπειρώσεις ἀκινδύνων ὄψεων.
 135 Τὰ σχέδι' ἄπερ σύννουσ καὶ ἀφορητεῖ
 ἀναπηνίξεις, ὥσπερ νῆμ' ἀνάρπαστον
 εἰς σκότος ἀπολλύμενον, τὸ δεξιὸν
 τῶν τρόπων καὶ τοῦ νοῦ σου τὸ ἀγχίστροφρον,
 ὁ πλοῦτος, ὁ πηλός, ἐξ οὗ ἀνέθορες,
 140 σὲ καθιστῶσιν ὄν τι ἑτερόκλητον,
 ἀπαίσιον καὶ ἄχαρι, εὐπρόσδεκτον
 πρὸς ὑπερέτησίν μου.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

- Γαληρότατε,
 τὸν Τάγον ἔχεις καὶ τὸν Γαδαλκίβιρον
 καὶ τὸν ἀγάρρουν Ἐβρον· καὶ τὸ ὕψος σου
 145 τῆ Καστιλία ζεύγει τὴν Νεάπολιν·
 καὶ τὸν γαλάτην ἀνακτα ἐνίκησας.
 Πρὸ σου δὲ τρέμει, βασιλεῦ, ἡ Ἀφρική.
 Πολλάκις τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος
 εἰς Ἀλγερίαν ἡ σιὰ σου ἵπλωται.
 150 Ἐπέθης ἐν τῇ Σόση, πλησιαίτατα
 τῇ Ναβαρραία, ὥστε δικαίωματα
 κατέχεις ἐπὶ ταύτης, καὶ ὁμολογῶ
 ἐν ὕπνοις ὅτι ἐκυρίευσεν αὐτὴν
 τὸ λίκνον τὸ βασιλικόν σου, ἐπειδὴ
 155 ποτὲ εἰς ἀνάξ δὲν γεννᾶται ἀποινεῖ.

- Τὸν πόδα, καίπερ βασιλεὺς καθολικός,
 τῆς Ἐκκλησίας ἄνω ἔθγκας, ἐν ἡ
 δημοκρατίας ἐνουπολανθάνουσα
 ὑπάρχει ζύμη. Κύπτειν πρὸ τοῦ ἀνακτος
- 160 τὸν πάπαν ἐξεβίασας, καὶ σιωπᾶ
 πρὸ τοῦ σοῦ πύργου τὸ κωδωνοστάσιον
 αὐτοῦ. Εἰς ὕψος αἶροντ' αἱ σημαῖαι σου
 ἀπὸ τῆς Αἰτνης ἕως εἰς τὴν Ἰνδικήν,
 καὶ τὸν Γονζάλθην ἔχεις τὸν Κορδούβιον.
- 165 Κατάγεις ἄλλως νίκας καὶ κατὰμονος.
 Τῶν βασιλέων, νέος ὢν, προϊστασαι
 ὡσεὶ προπάτωρ ἦσο. Ὅταν δ' ἱερεὺς
 δεσμώτης εἰς τὰ κάτεργά σου στέλληται,
 βυσοδομεῖν ἢ Ῥώμη ἀναγκάζεται.
- 170 Ὁ νικητὰ τοῦ Τόρου, βασιλεῦ, πρὸ σοῦ
 ἐκπνεύουσιν αἱ λέξεις εἰς τὸ στόμα μου.
 Τὸ ὕψος εἶσαι, ἡ μικρότης δὲ ἐγώ.
 Πιστός σοι εἶμαι δούλος, βασιλεῦ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ψευδές.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

'Αλλά, ὦ ἀναξ . . . .

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Σίγα, παῦσον, φίλτατε,

- 175 ἀπαλλαξόν με ἀγρῶν ἐκφράσεων
 δουλοπρεπείας. Λίνγημα ἐγὼ πρὸς σέ
 τυγχάνω, γρίφος δὲ ἐμὲ δὲ εἶσαι σύ.
 Χρηστὸν μὲν ἡγεμόνα ὑποκρίνομαι
 ἐγώ, σὺ δ' αὔθις ἀγαθὸν θεράποντα.
- 180 Πικρίαν ὅμως κατὰ βᾶθος τρέφομεν
 ὁ εἰς κατὰ τοῦ ἄλλου καὶ μισεῖς μὲν σὺ

- τὸν βασιλέα, ἀπεχθάνομαι δ' ἐγὼ
τὸν δούλον· ἂν σοι ἦτο δυνατόν ποτε,
ὅα μὲ ἐδολοφόνεις, ἴσως δὲ κ' ἐγὼ
- 185 ὅα διατάξω τὴν καρτομίαν σου.
Τεθέντων τούτων, εἴμεθα παμφίλτατοι.
(Ὁ μαρκήσιος ἀνοίγει τὸ στόμα ἵνα διαμαρτυρηθῇ).
Εἰς λέξεις παῦσον δαπανώμενος κενάς.
Μισεῖς με καὶ μισῶ σε. Ἐν ἐμοὶ σκιά,
ἐν σοὶ δὲ μαῦροι πόθοι. Καὶ ἐκάτεροι
- 190 τὸ βάραθρόν μας ἐν ἐγκάτοις κρύπτομεν.
(Νέα χειρωνακία τοῦ μαρκητίου καταπιελλομένη ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ὅστις
ἐξακολουθεῖ).
- Ἄλλ' ὅμως δικνούμεθα. Παράθυρον
ὁ εἰς ἐπὶ τοῦ ἄλλου ἔχει ἀφανές,
καὶ τὰς καρδίας βλέπομεν τὰς εἰδεχθεῖς
ἀλλήλων. Ὅταν ἀφροσώσιν πωλῆς,
- 195 γεροπροδότα, κ' ἔρωτα, ἐγὼ γελῶ.
Ἐρ' ὅσον τὸ συμφέρον σου, μαρκήσιε,
μᾶς προσεγγίζει, μέγχις οὐ παύσης ἀντλῶν
ἐκ τῶν θυλάκων μου χρυσίον, σύμβουλον
ὅα σ' ἔγω, πεπεισμένος ὅτι τόσω μοι
- 200 δουλεύσεις κρεῖττον, ὅσω εἶς' αἰσχρότερος.
Τὸ προσωπεῖον κάτω! Ῥίπτω τὸ ἐμόν!
Προκρίνω τοῦτο. Ἄν μηδεὶς ποτε τολμᾷ
νὰ μ' ἀφηγήσῃ, ὅμως, τὸ ὁμολογῶ,
ἐγὼ τοὺς πάντας ἀφηγῶ. Τούλάχιστον
- 205 εἰλικρινῆς ἄς ἦμαι, ὅταν μάρτυρας
δολίους ἔγω ἄνδρας. Ἄν ὁ ἡγεμών,
ὄν ἀποφεύγει ἢ ἀγρί' ἀλήθεια,
δὲν ἔχη εἰς τὸ οὖς, ἀλλ' εἰς τὸ στόμα του
αὐτὴν ὅα ἔχη. Κ' ἐν τοῖς ψελλισμοῖς τοῖς σοῖς,

- 210 τοῖς εὐτελέσιν, ἔξεις τὸ τεκμήριον
 ἐγὼ μὲν ὄτι, ἀναξ ὦν, εἰλικρινής,
 ψευδῆς δὲ σὺ ὁ δούλος. Ὀμιλήσωμεν.

ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ἄλλά . . . .

ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Νὰ ἦσαι ἀναξ τί βαρὺς κλοιός !

- Νὰ ἦσαι νέος, μίσους καὶ ἐκρήξεων
 215 καὶ καταιγίδων πλήρης, ζέων, φλογερός,
 ὀρμητικός, ἐμπαίκτης· ἡ καρδιά σου
 τυφῶνα νὰ ἐγκλείῃ φροβερῶν παθῶν·
 πυρὸς νὰ ἦσαι, αἵματος, πυρίτιδος
 καὶ πόθων κράμα, ὅμοιος τῷ κεραυνῷ·
 220 νὰ θέλῃς ὅπως δοκιμάσῃς ἕκαστα,
 μολύνῃς καὶ ἀρπάσῃς πᾶν ὄ,τι πρὸ σοῦ·
 τρυφῆς νὰ ἔχῃς δίψαν, πείναν γυναικός·
 παρθένον, λείαν, ἀκρασίαν καὶ ψυγῆν
 εὐθύς ὡς βλέπῃς, δάκνειν μαύρη βρεξίς
 225 νὰ σὲ καταλαμβάνῃ· ἄνθρωπον σαρκὸς
 μέχρις ὀνύγων νὰ αἰσθάνῃσαι σαυτόν·
 καὶ ἐν νυκτὶ ταρτάρου λαμπετόωντος
 ὠχρὸς ν' ἀκούῃς μίαν ἄπαυστα φωνήν,
 φωνήν, ἣτις σοὶ λέγει: "Ἔστο φάντασμα !"
 230 Βασιλεῖον νὰ ἦσαι, ὄχι βασιλεὺς !
 ὦ ἀθλιότης ! "Ἐκτρωμα πολιτειῶν
 καὶ πόλεων νὰ βλέπῃς ἀπορώλιον
 τοὺς πόθους, τὰς ὀρμὰς σου ἀντικαθιστῶν
 καὶ τὰς θελήσεις σου καὶ τείχη ὑψηλὰ
 235 καὶ πύργους κ' ἐπαρχίας τὰ δεσμὰ αὐτῶν
 ἐν τοῖς ἐγκάτοις σου συνδέοντα σφιγκτῶς
 κ' ἐπὶ τοῦ χάρτου τῷ δακτύλῳ λέγοντα:

- Ἴδού ἐγώ· εἶν' ἡ Γιρόνη πτέρνα μου
 καὶ ἡ Ἀλκάλα κεφαλὴ μου! Ὅρεξιν
 240 ἐπικρατείας εἶδος προσλαμβάνουσιν
 βλαστάνουσιν νὰ βλέπῃς εἰς τὸ πνεῦμά σου
 χεῖρον' αἶε κ' ἐλάσσω· νὰ αἰσθάνησαι
 θαλάσσας, ποταμούς σε κατακλύζοντας·
 ἐν σκότῳ μόνος μετὰ τῶν πικρῶν πτυγῶν
 245 αὐτῶν νὰ ἦσαι· νὰ υπέχῃς πνιγμονήν,
 οἶαν υπέχει φλόξ ὑπὸ τὰ ὕδατα·
 καὶ ἀπελπις τὸν κόσμον διτθούμενον
 ἐν τῷ μυγῷ νὰ ἔχῃς τῆς καρδίας σου!
 Καὶ ἡ γυνή μου! τέρας ἀπορφώλιον!
 250 Τὰς μὲν ἡμέρας δούλος, δέσμιος δ' αὐτῆς
 τὰς νύκτας εἶμαι. Μόνοι ἐν λαμπρότητι,
 ζοφώδει ὡς ἐξ ὕψους τοῦ πολλοῦ, στυγνοὶ
 βιοῦμεν παρ' ἀλλήλους καὶ πανίσχυροι.
 Ἔργος μᾶς φέρ' ἡ ἀμοιβαία ἐπαφή.
 255 Ἐπὶ ἀγρίας κορυφῆς καὶ τραγικῆς,
 τῆς Ἀραγῶνος ἄνω, τῶν Καστιλλιῶν,
 Ζιέν καὶ Βούργου καὶ Λεῶν καὶ Ἀλγαρθῶν,
 ἐμπούσας δύο ἔθνηκεν ὁ Ἰψιστος,
 ἐν ζευγος προσωπίδων, δύο φοβερά
 260 μηδενικά, τὸν ἀνακτα, τὴν ἀνασσαν!
 Αὐτὴ μὲν φόβος εἶναι, φόμος δὲ ἐγώ.
 Ἡδὺ τὸ εἶναι βασιλέα βέβαια,
 εἰ μὴ τὴν τυραννίαν εἶχ' ὁ τύραννος
 ἐπὶ τῶν ὤμων. Πλὴν νὰ ἦσαι πάντοτε
 265 καταταδεδικασμένος εἰς προσποίησιν!
 Διπλῆ νὰ ἦσ' ὠγρότης καὶ διπλῆ σιγή!
 Νὰ μὴ γνωρίζῃς γέλωτα καὶ δάκρυα!
 Ἴνὲς ἐκείνη καὶ Ἀλόνζος εἴμ' ἐγώ,

- ἀνὴρ μαρμάρου παρὰ γυναίκε χαλκοῦ !
 270 Γονυκλιτοῦντες οἱ λαοὶ προσφέρουσι
 ἡμῖν λατρείαν· ὅμως κάτωθεν ἐνῶ
 μᾶς εὐλογοῦσιν, αἰσθανόμεθα ἡμεῖς
 κατάραν ὅτι φέρομεν. Ἄνέρχεται
 καπνὸς λιθάνου τρέμων πρὸς τὸ ὕψος μας,
 275 καὶ τῷ εἰδώλῳ Φερδινάνδῳ εἰδωλῶν
 τὴν Ἰσαβέλλαν συμμιγνύει ἡ σκιά.
 Τὴν αἰγλήν των οἱ θρόν' ἡμῶν οἱ δίδυμοι
 συγγέουσι· διαβλεπόμεθ' ἀμυδρῶς
 ἐγγὺς ἀλλήλων, ὅταν δ' ὀμιλώμεθα
 280 τοῦ ἄδου οἱ πυλῶνες διανοίγονται.
 Ἄδυνατῶ νὰ κρίνω ἀσφαλῶς ἐάν
 - σκιά δὲν ἦναι· δέσποινα καὶ λείψανον
 τυγχάνει ἅμα, καὶ θανάτου παγετὸν
 ἐγὼ τῇ ἐγκεντρίζω, ὅταν συνενῶ
 285 τὰς χεῖράς μας τὸ σκῆπτρον, ὡσεὶ ἤθελε
 διὰ ταινίας νὰ προσδέσῃ ὁ Θεὸς
 μουμίας χεῖρα μὲ τὴν χεῖρα σκελετοῦ.
 Καὶ ὅμως ζῶ ! Τὸ φάντασμα τὸ πομπικὸν
 οὐχὶ ἐγὼ δὲν εἶμαι, οὐδαμῶς ! Διὸ
 290 τῶν μεγαλείων τούτων, ὅταν δύναμαι,
 ἐκφεύγων, ἀποδύομαι τὸν ἀνακτα,
 καὶ ὡσπερ δράκων ὁ ἠλιαζόμενος
 τὴν τερατώδη θαλπωρὴν αἰσθάνομαι,
 τῆς ἐξεγέρσεως· τοῦ θρόνου δὲ στυγνὸς
 295 ἐγὼ δεσμώτης, ἐκδιδράσκω ἐξαλλος,
 φρενήρης ὡσπερ ἄελλα, ὡσεὶ τυφῶν,
 καὶ ἀποσειῶν τὸν ἀτέραμνον ζυγὸν
 ὄρμῳ μεθύων διὰ μέσου τοῦ αἰσχροῦ
 καὶ τῆς πρυφῆς, πρὸς τέρμα ἐν ἀποσκοπῶν,

- 300 πρὸς τὸ κτηνώδες, τὴν πορφύραν-λακπατῶν
 τοῦ βασιλέως, τῆς ψυχῆς μου τοὺς μυχοὺς
 εἰς Βάχχον καὶ εἰς Κύπριν καὶ εἰς ὄργια
 ἐκπεταννύων καὶ θεώμενος ἐγώ,
 ὁ βασιλεύς, ὁ μάρτυς, ὁ αἰχμάλωτος,
 305 αὐξανομένας τὰς ἐπιθυμίας μου
 καὶ φουμένους τοὺς τραχεῖς μου ἔνυχας.
 Γυνή, αἰδῶς καὶ βράβδος ἐπισκοπικῆ
 ἐκμαίνουσί με, ἀποβαίνω δὲ λυσσῶν,
 φαιδρὸς καὶ θηριώδης, καὶ ὁ ἄνθρωπος
 310 ὁ ὑποτύφων ἐν ἐμοί, φλόξ καὶ πηλός,
 διότι ἦτο φάσμα ἐκδικούμενος
 μεταποιεῖται δαίμων·

(Σύνουε).

ὅπως ἀποβῆ

τὴν ὑστεραίαν αὐθις φάσμα καὶ σκιά.

(Πρὸς τὸν μαρκήσιον).

- Ἄδιαχώρητος εἰς τᾶτομά ἐστιν
 315 ὁ κολοσσός· καὶ σοὶ δὲ ἀκατάληπτον
 πρὸς τί τοσοῦτον ἀναιδῶς ἐκπτύσσομαι
 πρὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων. Ἄλλ' εὐνόητον.
 Γινώσκω ὅτι, ὅταν ἐκκαλύπτωμαι,
 τοσοῦτῳ πάντες τρέμουσι πλειότερον,
 320 ὅσῳ τυγχάνω κυνικώτερος ἐγώ.
 Κ' ἐν μέσῳ τούτων προσγελῶν εὐφραίνομαι
 εὐτελεστέρους τούτους ν' ἀποκαθιστῶ
 τὸ εἰδεχθῆς μου ἀνομολογῶν. Πρὸς δέ,
 πάντ' ἀποπτύων χαλινὸν καὶ σεβασμὸν
 325 καὶ μέτρον καὶ σταθμὸν αἰσθάνομαι ἐγώ
 ὁ τέως ἀναξ ὅτι εἴμ' ἐλεύθερος.
 Δὲν μὲ καταλαμβάνεις, καὶ ὁ φόβος σου
 (Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ)

αὔξάνει ὡς ἐκ τούτου. Ἔχει κάλλιστα.

Τὸ βλέμμα βλέπων τὸ ψυχρὸν μου αὔριον

330 θὰ τρέμης ἀμφιβάλλων καὶ ὡς ὄνειρον
ὑπολαμβάνων ὅτι σήμερον πρὸ σοῦ
εἰς μέθην κυλινδοῦμαι, ὡς εἰς κλίβανον,
ἐν ᾧ ὑπὸ τὰ ὄμματά σου καίεται

335 τὸ σκῆπτρον τὸ βασιλικόν μου, καὶ ἐξ οὗ
θέλω ἐξέλθει παγετώδης. Ἦδη δὲ
τὰς προσευχάς μας τελειώσωμεν.

ΓΟΥΣΟΣ (καθ' ἑαυτόν, ὑπόδρα θεωρῶν τὸν βασιλέα).

Καλῶς,

προσεύχου.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Τὸν καλόγηρον δὲ ἔπειτα

θὰ ἐξετάσω τοῦτον

(Κοινομετρεῖ τὸ κηρυλλόγιον).

ΓΟΥΣΟΣ.

Ναί, ὑπόκρισις.

340 Αὐτὴ τὸ τέλος ἔσται τούτου τοῦ ἀνδρός.
Σκληρὸς, πανούργος, δὲν πιστεύ' εἰς τίποτε.
Ὅποῖον ὅμως χάος ζοφερᾶς ψυχῆς!
Εὐχὰς ὁσάκις λέγει, ἀποβαίνει βλάξ.
Ἵπείκει τότε εἰς τὸν πάπαν, σέβεται

345 τὰ τῶν συνόδων· καὶ διώκειν μὲν τολμᾶ
τὸν ἱερέα, πλὴν καὶ τρέμει πρὸ αὐτοῦ,
κονιορτὸς ὅτ' εἶναι αἰσθανόμενος
ὑπὸ τοὺς πόδας τούτου τοῦ ὑψαύχενος
καὶ ἀγερῶχου παροδίου.

(Ποιεῖται τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ).

Γένοιτο!

- γυμνός ὑπὸ τὸν ἥλιον περιπατεῖ·
 365 ἐκστάσεις πάσχει, βεμβασμούς, παραληρεῖ·
 τοὺς πάπας ὄνειρώττει νὰ ἐπισκεφθῇ
 καὶ γόνυ κλίνων τὰ καθήκοντα αὐτῶν
 νὰ τοὺς διδάξῃ. Ἐξαναγκαζόμεθα,
 ὁσάκις πλησιάζει, ν' ἄγωμεν σιγῆν,
 370 διότι εἰς τὸ τάγμα δὲν ἀνήκ' ἡμῶν,
 ἀπλῶς δὲ μένει ᾧδ' ἐπιτηρούμενος.
 Ἐν ταῖς μοναῖς μας οὕτω κατακλείομεν
 τοὺς ἱερέας πάντας, ὅσοι ἀπειθεῖς,
 σοφοί, ὄνειροπόλοι καὶ ἀστάθμητοι
 375 κηρύττειν ἄλλως βούλονται ἐν τοῖς ἀγροῖς
 ἢ ὡς διδάσκει Ἐκκλησία ἡ σεπτὴ
 τῆς Ἰσπανίας.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ποία ἡ μανία του ;

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

- Πυρὸς ἐκστάσεις πάσχει· χρηματίζεται
 τὸν Σατανᾶν, τὸν ἄδην. Δὲν εἶναι πολὺς
 380 καιρὸς, ἀφ' ὅτου παρ' ἡμῖν εὐρίσκεται.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Πρεσβύτες εἶναι.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Δὲν φρονῶ ὅτι πολὺ
 νὰ ζήσῃ ἔτι ἔχει.

(Ὁ μοναχὸς διαβαίνει οὐδένα βλέπων).

Ο ΓΟΥΣΟΣ (καθ' ἑαυτόν, θεωρῶν τὰς ράβδους αὐτοῦ).

Δύο μοί εἰσι

πλαγγόνες, αὕτη μὲν χρυσῆ, ἡ δὲ χαλκῆ·
 ἡ μὲν καλεῖται Πονηρόν, ἡ δ' Ἀγαθόν·

385 ἔξ Ἰσου δ' ἀμφοτέρας ταύτας ἀγαπῶ.

Σκοπός μου εἶναι τὸ μηδέν.

(Θεωρεῖ τὴν γλῶττὴν τῶν τέφων).

Ἐνταῦθα μὲν

τὰ ἄνθη, φύλλα δὲ ἐκεῖ ξηρά εἰσι.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (τῷ ἡγουμένῳ).

Τὰ ἦθ' εἰς τὰς μονάς σας παρεξέκλιναν
μεγάλως, ὦ ἡγούμενε.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Τὸ ὄψος σας . . . .

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

390 Συχνὰ εἰς ταύτην τὴν μονήν σας ἔρχονται
γυναῖκες.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Ναί, διότι γειτνιαίζουσα
μονὴ ὑπάρχει οὐρσουλίνων, αἵτινες
πνευματικούς πατέρας ἔχουσιν ἡμᾶς,
κ' ἐσμέν . . . .

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Καὶ εἰσθε τράγοι φύλακες αἰγῶν

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

395 Ἄλλὰ, ὦ ἀναξ . . . .

Ο ΓΟΥΣΟΣ.

Πᾶσα ἀνδρική μονή
τὴν γυναικείαν γειτνιαίζουσαν μονήν
ἐξαγορεύει· πράττει τὸ ἀμάρτημα
καὶ τὴν συγγνώμην δαφιλεύει πατρικῶς·
παντοδυνάμως δ' ἐπ' αὐτῶν τῶν καρδιῶν
400 δεσπύζουσα, τὴν ἀρετὴν ὑπεξαιρεῖ

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ (μετὰ νέας ὑποκλίσεως).

420 Ὡς πρὸς τὸ δόγμα μόνον, Γαληνότατε,
τῆς πλάνης πρὸς περιστολὴν κ' ἐκρίζωσιν,
οὐδὲν δὲ πλέον.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (βαιῖ τῆ φωνῇ πρὸς τὸν βασιλέα).

Ἔχετε ὀξύτατον

τὸ ὄμμα, ἀνάξ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (βαιῖ τῆ φωνῇ πρὸς τὸν μαρκήσιον).

Ναί, πολὺ ἀρέσκει μοι

τὸ βλέπειν.

(Τὸ ὄμμα τοῦ βασιλέως προσηλοῦται εἰς τὴν εἵσοδον τῆς ὀλίγα ἀπ' αὐτοῦ βή-
ματα γαινούσης κρύπτῃς).

Ὅμως τοῦτο τί, ὦ μοναχέ;

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

425 Ἄνευγμένος τάφος.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Τάφος ἀνοικτός!

Καὶ διὰ τίνα;

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Ὅταν θνήσκη ἄνθρωπος,
γινώσκει τοῦτον μόνος ὁ Θεός.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Εἰπέ

ὁ τάφος οὗτος διὰ ποῖον ἔνοικται.
(Ὁ ἡγούμενος σιγῇ ὁ βασιλεὺς ἐπιμένει).

Εἰπέ ταχέως, λάλησον, ἀπάντησον!

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

430 Προσμένει. Τίνα; Τοῦτο ὅλως ἀγνοῶ.

Ἐμὲ μὲν ἴσως, πιθανὸν δὲ καὶ ὑμᾶς.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (κρυφίως τῷ βασιλεῖ).

Οἱ μοναχοὶ ὁπότεν ἐν μιᾷ μονῇ
 ἐν ἀδελφόν των βλέπωσιν αἰρόμενον
 τοῦ ἰσοπέδου ἄνω τοῦ μοναχικοῦ
 435 πρὸς τὴν κακίαν, ἧ καὶ πρὸς τὴν ἀρετήν,
 ἐκ μέσου τοῦτον αἴρουσι.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (βαίῃ τῇ φωνῇ).

Καὶ πράγματι,
 ὁ φόνος μέσον τελεσφόρον !

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Οὐδαμῶς.

Ἡ Ἐκκλησία, ἀναξ, ἀπαναίνεται
 τὸ αἷμα· ἀλλ' ἐν τάφῳ κλείουσιν ἀπλῶς
 440 τὸν ἁμαρτόντα.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Κάλλιστα· σὲ ἐννοῶ.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ἐρημικὸν τὸ μέρος. Τὸν κραυγάζοντα
 οὐδεὶς ἀκούει καὶ τὸν ἀνθιστάμενον
 οὐδεὶς ὁ βλέπων.

(Δεικνύων τὸ ἄνοιγμα, ἐν ᾧ διακρίνεται κλίμαξ, εἶτα τὸν παρ' αὐτῷ λίθον).

Παρωθεῖται δὲ ἐδῶ

βαθμίδα πρὸς βαθμίδα καὶ κατέρχεται
 445 τὸ θῦμα· ὅταν δ' ἀφιχθῇ εἰς τὸν βυθόν,
 ὁ λίθος οὗτος τίθει' ἐπὶ κεφαλῆς,
 ἡ νύξ καλύπτει ἐς αἶε τὰ ἕμματα
 αὐτοῦ, καὶ δάση, ἄνεμος καὶ οὐρανὸς
 καὶ ἄνθρωποι καὶ ὕδωρ ὑπερθέεν εἰσι
 450 τοῦ σκότους τούτου. Ζῶν δ' αὐτῆς . . . .

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Νεκρός ἐστίν.

Ἄπλοῦν τὸ πρᾶγμα.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Θνήσκει, ἐὰν βούληται.

Ἡ ἐκκλησία αἶμα δὲν ἐξέχεε.

(Σημεῖον ἐπιδοκιμασίας τοῦ βασιλέως).

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (μεγαλοφῶρος καὶ θεωρῶν πρὸς τὸν κήτορ τῆς μονῆς).

Μεθ' ὅσα καὶ ἂν λέγη ὁ ἡγούμενος,
γυναῖκες ᾤδε. . . . .

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Ἦχι, δὲν εἰσέρχονται.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (τῷ μαρκησίῳ).

455 Ὅποιον ψεύδος! Βλέπω μίαν ἀκριβῶς.

(Θεωρεῖ πρὸς τὸ βῆθος τοῦ κήπου καὶ ἐξακολουθεῖ λέγων).

Καὶ παρὰ ταύτην νεανίαν εὐειδῆ,
γοργὸν τὸ ὄμμα, ῥαδινόν, ἀγένειον,
σχεδὸν δὲ παῖδα.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Ἦναξ, εἶναι πριγκιπὶς

ἢ κόρη.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ὁ δὲ νέος;

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Πρίγκιψ καὶ αὐτός.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (βραῖα τῆ φωνῆ πρὸς τὸν μαρκησίον).

460 Καλῶς, μαρκησίε μου, ἔπραξα ἐλθών,

Ο ΚΕΥΘΜΩΝ.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Οἱ παρ' ἡμῖν κανόνες . . . .

(Ἵποκλιόμενος πρὸ τοῦ βασιλέως)

—καὶ γινώσκετε

τοῦ ὑποκόμητος Ὁρθέζ ὅτι ἐσμέν
ὑποτελεῖς—

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Τοιοῦτοι εἰσθε καὶ ἐμοῦ.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ (ἐξακολουθῶν).

. . . . μᾶς συγχωροῦσι μίαν Ἵψηλότητα
465 ἐν τῇ μονῇ μας ταύτῃ νὰ δεχώμεθα.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Καὶ δύο ἔτι. Ἄρρενα καὶ θήλειαν.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ (χαιρετίζων πρὸς τὸ μέρος ὕπερ δεικνύει αὐτῶν
τῶν δακτύλων ὁ βασιλεὺς).

Ἡ κόμησσα.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (βαίῃ τῇ φωνῇ πρὸς τὸν βασιλέα).

Ὡ ἀναξ, ὡς ὁ βασιλεὺς
τῶν Γάλλων, ἐξωτερικὸς ἐπίσκοπος
ὁ ὑποκόμης τοῦ Ὁρθέζ, Δᾶξ καὶ Καχώρ,
470 ὡς πρίγκηψ εἶναι ἐνταύτῳ καὶ λαϊκὸς
καὶ κληρικὸς. Ἐνῶ δὲ ἐν ταῖς γαίαις του
κραδαίνει ξῆρος καὶ τοῖς ὅπλοφόροις του:
Ἐμπρός, κραυγάζει, εἶναι καρδιάλιος
καὶ τοῦ μοναστηρίου τούτου ὁ ἀββᾶς.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (γελάων).

475 Ἐν τῇ Γαλλίᾳ στρατηλάτης, δῆλα δῆ,
κ' ἐν Ἰσπανίᾳ ἱεράρχης ὁ ἀνὴρ.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (*δεικνύων ἐκτός τοῦ θεάτρου τὸ ζεῦγος,*
ἕπερ διέκριτεν ὁ βασιλεὺς).

Ἐάν δ' ὁ νεανίας οὗτος συναντᾷ
τὴν σύντροφον ἐνταῦθα, βέβαια αὐτὸς
ὁ τὰς καρδίας ταύτας παρ' ἀλλήλας θείς
480 ἐντὸς ἀνθέων κ' ἐν κρυπτῷ διὰ σκοποῦς
μυστηριώδεις.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (*σοβαρῶς*).

Ὅχι· δῆλος ὁ σκοπός.

Ὁ γάμος εἶναι.

(Πρὸς τὸν ἡγούμενον).

Ἄπο πότε δὲ ἐδῶ

εὐρίσκονται ;

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Ἐκ παίδων ἔτι, βασιλεῦ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (*τῷ μαρκησίῳ*).

Ἐν τῇ πνιγῶδει ταύτῃ ἐγκλειστοὶ μονῆ
485 ἠῤῥήθησαν οἱ παῖδες.

(Πρὸς τὸν ἡγούμενον)

Πῶς δὲ λέγονται ;

Ο ΗΓΟΗΜΕΝΟΣ.

Ὁρθῆζ μὲν Ῥόζα ἢ Ἰνράντη.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ὁ δὲ παῖς ;

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Σαλίνας Σάγγος.

(Κίνησις τοῦ μαρκησίου, ὅστις θεωρεῖ ἀπλήστως πρὸς τὸ μέρος, ὅπου
ὁ βασιλεὺς διέκριτεν τὴν κόρην καὶ τὸν παῖδα).

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (*σοβαρώτερος προϊόντως*).

Κληρονόμοι δὲ εἰσιν

Ο ΚΕΥΘΜΩΝ.

ὁ παῖς τοῦ Βούργου, ἡ νεάνις τοῦ Ὀρθέζ.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ (ἐπιτεύων καταφατικῶς).

Ὀρθῶς, ὦ ἀναξ. Μάλιστα τὰ δίκαια
490 τοῦ νέου μέχρι Τάγου ἐπεκτείνονται

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (ιδίᾳ).

Σαλίνας Σάγγος! Βούργος! Εἶναι δυνατόν;

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ἐξακολουθεῖ. Ταῦτα πάντα ἐν κρυπτῷ
βυσσοδομοῦνται. Εἶν' ἐξάδελφός μου, ναί,
ὁ Σάγγος οὗτος· καὶ ἐγὼ ἐνόμιζον
495 ὁ κλάδος ὅτι ἀπεσθῆσθι.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Μυστικῶς

ἐνταῦθα τὸν δὸν Σάγγον περιέκλεισαν
κ' ἐκθρέψαντες ἐν παραβύστῳ ἔθιγκαν
πλησίον τούτου τὴν τοῦ ὑποκόμητος
ἀνεψιάν.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (ιδίᾳ).

Κ' ἐγὼ ἐνόμιζον αὐτοὺς
500 ἀποθανόντας! Ποία ἀνακάλυψις!
Τί διαβλέπω; Ὁ παῖς οὗτος ὁ κρυβεῖς
ἐκεῖνος εἶναι. Πάλλει ἡ καρδία μου!
Καινὸν τὸ πρᾶγμα.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (τῷ μαρκησίῳ).

Ἐκλογὴ ἐγένετο
ἀρίστη ταύτης τῆς ἐρημικῆς μονῆς.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

505 Μεμνηστευμένοι εἶναι καὶ μετ' οὐ πολὺ
εἰς γάμον συναφθήσονται. Ἀμφότεροι

ἐκ τοῦ στελέχους τοῦ αὐτοῦ ἐβλάστησαν.
 Προπάτωρ τούτων σεβαστός τις τῇ μονῇ
 ἡμῶν ὑπῆρξεν ἅγιος. Αὐτοῦ υἱός
 510 Κεντούλλος Λούπος ἦν ὁ τῶν Γασκώνων δούξ,
 καὶ μετ' αὐτὸν τοῦ γένους οἱ διάδοχοι
 Λουκάς Βιγόρρης, Ἰωάννης τοῦ Βαρζέ,
 ὁ ὑποκόμης Πέτρος, Γάστων ὁ . . .

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ἄρχεϊ.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Ἵ ὑποκόμης καρδινάλιος, δῖνῦν
 515 ἡγεμονεύων, θέλει ἵνα ἐν κρυπτῷ
 κ' ἐν παραβύστῳ ὅσον εἶναι δυνατὸν
 οἱ νέοι οὗτοι παρ' ἡμῖν φυλάττωνται.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (ιδία).

Ἵ Σάγγος!

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (δεικνύων τῷ μαρκησίῳ τὸν νέον, ὃν βλέπει μὲν
 αὐτός, ἀλλ' ὅστις δὲν φαίνεται ἐπὶ τῆς σκητῆς).

Βλέπεις πόσον εἶναι εὐειδής;

(Ἵ μαρκήσιος βλέπει ἐν ἐκστάσει καὶ καταπλήξει ὅπου δεικνύει αὐτῷ
 ὁ βασιλεὺς).

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ (βλέπων πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος).

Ν' ἀκολουθῆται ἔχει τὸ δικαίωμα
 520 ὑπὸ πεντήκοντα ἰδάλγων ὡς φρουρᾶς.
 Ἵσάκις δ' εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἔρχεται
 ἐπὶ θρονίδος κάθητ' ἡγεμονικῆς.
 Πενασερόρατα ἡ πρωτεύουσα αὐτοῦ.
 Ἵλλ' ὡς νὰ ἐγεννήθη ὑπὸ δυσμενῆ
 525 ἀστέρα, πάντες ἀγνοοῦσι πλὴν ἐμοῦ
 ἰνφάντης ὅτι εἶναι καὶ διάδοχος.

Κ' ἐκεῖνος τοῦτο ἀγνοεῖ, ἐπίσης δὲ
ἢ δόνα Ῥόζα ἢ ἰνφάντη ἀγνοεῖ
ἐκ γένους ὅτι πέφυκε πριγκιπικοῦ.

530 Ὑπάρχει τις ἐμπνέων φόβον δι' αὐτούς.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ἐγὼ βεβαίως. Τὸ παιγνίδιον αὐτὸ
ἡδύνατο μεγάλην δυσαρέσκειαν
νὰ μοὶ ἐμπνεύσῃ.

(Πρὸς τὸν ἡγούμενον καὶ ἐξακολουθῶν νὰ ἔλῃ τὸ ὄμμα προσηλωμένον
πρὸς τὰ ἐκτός).

Ἄλλὰ ῥάσον φέρουσι,
βλέπω, καὶ οὗτοι ὡς ὑμεῖς.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Ἄμφότεροι

535 εἰς τὴν Παρθένον ἔχουν καθιερωθῆ·
διότι ἄνευ τούτου δὲν ἡδύναντο
ἐν τῇ μονῇ νὰ μένωσι· καὶ μάλιστα
εὐχὰς δοκίμων ἐποιήσαντο.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Λοιπὸν

ὁ νέος εἶναι μοναχὸς καὶ μοναχῆ
540 σχεδὸν ἡ νέα.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Ναί, ἀλλὰ θὰ λάβωσιν
ἀφέσεις, οἶαι δίδονται εἰς πρίγκιπας,
καὶ δύνανται νὰ νυμφευθῶσιν.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (τῷ μαρκασιῷ).

Ἄλλ' ἐγὼ

ὁ λύκος εἰς τὴν μάνδραν εἰσετέλγηθα

καὶ νὰ συντρέψω ταῦτα πάντα δύναμαι.

(Σύνουσι, ἰδίᾳ).

- 545 Ἄλλ' ὅμως ὄχι. Καρδινάλιε Ὀρθέξ,
καλά, πανουῖργε γέρον, τὰ κατέφερες,
συναναθρέψας τ' ἀγγελόπαιδα αὐτά.
Ἄνταγαπᾶσθε, ὦ τεκνία, τρυφερῶς!
Τὴν κατ' ἐμοῦ συνωμοσίαν στρέψωμεν
- 550 ὑπὲρ ἐμοῦ. Ἄς νυμφευθῶσι τὸ λοιπὸν
ἢ Ῥόζα καὶ ὁ Σάγγος! Συμφορώτατον
εἰς τοὺς σκοπούς μου τοῦτο. Τὴν ἀνεψιᾶν
τὴν σὴν, ὦ ὑποκόμη, μετὰ τοῦ ἐμοῦ
νυμφεύων ἐξαδέλφου εἶχες τὸν σκοπὸν
- 555 τὸ Βοῦργον νὰ μοι κλέψης διὰ τοῦ Σαλίν.
Καλά! νὰ ἐνεργήσῃς εἰς' ἐλευθέρως.
Τὰ δίκαιά μας ἴσα. Καὶ τὸ κατ' ἐμέ,
ἀγρύπνως ὅστις, ὡς περ σὺ, ἐπιτηρῶ
τ' ἀντήχοντά μοι, θέλω διὰ τοῦ Ὀρθέξ
- 560 νὰ σοὶ ἀρπάσω τὴν Ναβάρραν. Σὲ κρατῶ
ἐγὼ μὲν δι' ἐκείνης, σὺ δὲ δι' αὐτοῦ.
Ἐμπρὸς λοιπὸν. Οἱ γάμοι τελεσθήτωσαν.
Σήμερον γάμος, αὔριον ἐπιθεις.

(Θεωρῶν ἐκτός).

Ὡραία ἔντως ἡ ἰνφάντη.

(Σύνουσι).

Ἄλθῶς

- 565 ὁ τρόπος τοῦ ἀνάσσειν θριαμβευτικῶς
νὰ τρέπῃς εἶναι ὑπὲρ σοῦ, νυστακτικὸν
δεικνύων ἦθος, τὸν δεινὸν μηχανισμόν,
ὃν ὁ ἐχθρὸς σου μυστικῶς ἐξύφανε.
Τὸν δόλον οὔτω ἀναστρέφεις καὶ ποιεῖς
- 570 θεράποντά σου· τοῦ φονέως δὲ τοῦ σοῦ

παρολισθαίνων ὁ βραχίων τρέπεται
 σὺ ὅπου θέλεις· καὶ ὁ δολοφόνος σου
 σὸς δοῦλος γίνετ' εὐπειθής.

(Στρεφόμενος πρὸς τὰ ἔξω).

Τί λέγουσιν;

Ἀκούσωμεν!

(Διευθύνεται πρὸς τὸ ἔνδον τοῦ θεάτρου καὶ γίνεται ἀφανής ἐντὸς τῶν
 δένδρων).

Ο ΓΟΥΣΟΣ (ιδίᾳ, βλέπων τὸν βασιλέα ἀναχωροῦντα).

Κατάσκοπε!

(Ἄμα τοῦ βασιλέως ἀποχωρήσαντος ὁ μαρκήσιος νεύει ἐπιτακτικῶς
 τῷ ἡγούμενῳ νὰ προσέλθῃ).

~~~~~

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

ΟΙ ΑΥΤΟΙ ἐκτὸς τοῦ βασιλέως. ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ καὶ ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ μόνοι
 πρὸς ἀλλήλους ὁμιλοῦντες ἐπὶ τοῦ προσκηνίου.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ἠγούμενε!

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ (πλησιάζων εὐπειθῶς)

575 Εἰς τὰς διαταγὰς σας.

(Ἐποκλίνεται βαθίως πρὸ τοῦ μαρκησίου).

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Εἰς τὸν ἄνακτα

δὲν εἶπες ὅλα.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Θεὸς Κύριος ἡμῶν.

Πανθ' ὅσα ἐξομολογῶν ὁ ἱερεὺς

μανθάνει, εἰς οὐδένα ἐπιτρέπεται
νὰ εἴπη ταῦτα.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Φαντασία καθαρά.

580 Ὁ πάπας Παῦλος εἶπεν ὅτι δύναται
ν' ἀποκαλύψῃ ταῦτα πάνθ' ὁ ἱερεὺς,
ἐὰν ἀνάγκη παραστή. Οὐαί σοι δὲ
ἂν μ' ἀψιφρήτης. Χεῖρ ἀπλῶς ἐμῆ ἐστίν
ὁ βασιλεὺς. Εἰπέ μοι τάληθές λοιπόν.

Ο ἤΓΟΥΜΕΝΟΣ.

585 Ἄλλ' ἔμοσόν μοι τὸ ἀπόρρητον, ἐάν
σοι ὑπακούσω.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ναί, ἔμνύω. Μάλιστα
καὶ κρεῖττον τούτου πράττω· καὶ σοι δίδωμι
διὰ τὴν Παναγίαν στέφανον χρυσοῦν
ἀξίας μάρκων ἑκατὸν, καὶ τῆς αὐτῆς

590 τιμῆς πολυελαίους ἐπαργύρους ἕξ.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Τὰ πάντα θὰ σᾶς εἴπω.

(Χαμηλῶν τὴν φωνήν).

Τῷ καιρῷ, καθ' ὃν

ἐγὼ καὶ σεῖς, ὦ κόμη, ἐνεάζομεν,
ἢ δόνα Σάγγη, ὑπὲρ ἧς δεόμεθα
ἐν λιτανείαις, Σάγγη ἢ Πορτουγαλῖς,
595 τὸν βασιλέα νυμφευθεῖσα τοῦ Βουργὸς
διάδοχον αὐτῷ ἐδωροδότησεν,
ὃν ἔσχεν ἐκ θεράποντος ὀνόματι
Γορβόνα. Ἔχων εἰς πολλὴν ὑπόληψιν
ὁ ἀναξ τὴν γυναῖκά του ἐπίστευσεν

(Ο ΤΥΡΚΟΤΕΜΑΔΑΣ)

- 600 υἱός του ὅτι ἦτο γνήσιος ὁ παῖς.
 Δικαίῳ οὕτω νόμιμος ἐγένετο
 ὁ νόθος καὶ τὸν θρόνον διεδέξατο
 καὶ ἐνυμφεύθη κ' ἐτελεύτησεν ἀφείς
 υἱὸν ἀποθανόντα, ὡς νομίζεται,
- 605 ὁπότε ἦτο ἔτι παῖς. Τὸν θάνατον
 αὐτοῦ ὁ καρδινάλις ἐπενόησε
 καὶ ἀναρπάσας τὸν δὸν Σάγγχον ἔκρυψεν
 ἐν τῷ φεούδῳ τούτῳ τῷ βεαρνικῷ.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (ιδία).

Καλῶς λοιπὸν ἐμάντευον.

(Θεωρῶν ἕξω, ἐνῶ ὁ ἡγούμενος ὑποτονθαρίζει προσευχάς).

Τέκνον μου, γαί,

- 610 ὁ νέος οὗτος, τοῦ υἱοῦ μου ὁ υἱός.
 Νὰ τὸ πιστεύσω δὲν τολμῶ ἀκόμη. "Ω!
 Αἰσθάνομαί τι πάλλον, ὅπερ ἐν ἐμοὶ
 ἡγνῶουν ὅτι εἶχον, τὴν καρδίαν μου.
 'Ο ἐπισκήψας κεραυνὸς εὐλογητός!
- 615 "Ω νικηφόρος κ' αἰφνιδία ἔλλαμψις!
 'Εγώ, ὁ τέως μίσους πλήρης, ἀγαπῶ!
 "Ω τέκνον! μὲ μεθύσκει ἡ πατρότης μου!
 'Αἰζίζει ὄντως νῦν τὸν κόπον ἡ ζωή.
 "Ω λύτρωσις! Συνέτριψα τ'ἀτέραμνα
- 620 δεσμά μου. "Εἶζων ἐν τῷ πονηρῷ τὸ πρῖν,
 θὰ ζήσω εἰς τὸ μέλλον ἐν τῷ ἀγαθῷ.
 Παρεπλανᾶτο ἡ συνειδήσις ἐμοῦ
 ἡ μαύρη, ὡς περ λύκαινα. 'Επίστευον
 ἀπολωλότα πάντα δι' ἐμέ. 'Αλλά,
- 625 Θεέ μου! ἀνευρίσκω πάντα νῦν. Εἰμί
 πατήρ καὶ πάππος. Τοῦ λοιποῦ δὲ δύναμαι
 εἰς ὕψη καταυγάζοντα κ' αἰγλήεντα

- ἐκ ταπεινοῦ ἐδάφους νὰ προσμειδιῶ
 νὰ ρίπτω λάθρα βλέμμα πρὸς τὴν κορυφήν,
 630 ἐν ἣ τὸ κρίνον τοῦτο τὸ ὑπέρλαμπρον,
 τὸ γεννηθὲν ἐκ τῆς κοπρίας τῆς ἐμῆς,
 θ' αὐξάνῃ! καὶ νὰ λέγω: Εἶναι τέκνον μου!
 καὶ ν' ἀναζῶ! Ἄς δοκιμάσωμεν λοιπόν.
 Τὸν νέον τοῦτον ὄλον ἀκτινοφεγγῆ
 635 εἰς τὴν ἀγλύν μου βλέπω παρεισδύοντα,
 καὶ ταύτην βλέπω τὴν ψυχὴν τὴν νεαράν
 τῆς αἰσχροτάτης μου καρδίας κατοχὴν
 λαμβάνουσαν, καὶ φέρω πλέον ἐν ἐμοὶ
 ὡς ἐπιτηρητὴν μου ἀθωότητα,
 640 τῶν πράξεών μου ἥτις ἔσται ὁδηγός.
 Καὶ ἄλλος εἶμαι ἄνθρωπος, καὶ ἀγαπῶ,
 καὶ κλαίω, καὶ εἰς τὴν ζοφώδη νύκτα μου
 ἐπχνατέλλει ῥοδοδάκτυλος ἡώς.
 Ἐμὸν τὸ σέλας τοῦτο! Ἡ ἀφέλεια
 645 ἐμοὶ ἀνήκει αὕτη! Εἰς' ἐπεικῆς
 λοιπόν, ἀόρατε καὶ ἄγνωστε Θεέ!
 Ἐγώ, τοῦ βασιλέως τούτου ὁδηγός,
 τοῦ βαίνοντος ἐπὶ θυμάτων, ἢ λαμπᾶς
 τοῦ ζόφου καὶ ὁ δοῦλος τῶν κριμάτων του,
 650 τὰ παραπτώματά μου ἐλαφρύνουσαν
 ἡρέμα χεῖρα φιλικὴν αἰσθάνομαι.
 ὦ! ἀναπνέω, τέλος πάντων, ὁ φρικτὸς
 ἐγὼ βαστάζος, καὶ ἡ πλήρης τύφωον
 τοῦ συνειδότος κεφαλὴ μου αἴρεται,
 655 καὶ νὰ προσβλέψω δύναμαι εἰς οὐρανοὺς.
 Δεν εἶμαι πλέον μόνος, ζῶ καὶ ἀγαπῶ
 κ' ἐκστάσεις ἔχω. Μόνον, φεῦ! ἐμὲ αὐτός,
 ἐγὼ δὲ τοῦτον ἔχω μόνον! Πέριξ του

παγίδες πόσαι και βαθέα βάραθρα !
660 Ἄλλὰ προσέχω ἄγρυπνος.

(Σύνουσι).

Αὐτῶ τὸ φῶς,
ἐμὸν τὸ σκότος. Μείνωμεν κρυπτόμενοι
ὑπὸ μανδύαν ἐπὶ κεφαλῆς. Ὁ παῖς
ἀπολεσθήσεται γνωσθέντος τοῦ πατρὸς.
(Ἐπανέρχεται πρὸς τὸν ἡγούμενον).

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ (βαιῖ τῆ φωτῆ).

Ἐχεμυθίαν, κόμη, ὑπεσχέθητε.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

665 Ἀτρέμας ἔχε. Πότε ταύτης τῆς μονῆς
ὁ Σάγχος θὰ ἐξέλθῃ ;

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Εἶναι σήμερον
ἀνὴρ τὸ τέκνον τὸ θεωρηθὲν νεκρόν.
Πρὸς τοὺς σκοποὺς του τὸν μεταχειρίζεται
ὁ ὑποκόμης, θὰ κηρύξῃ δὲ αὐτὸν
670 ἡγεμονίδην, κόμητα και ἄνακτα,
ἀφοῦ τῷ δῶση τὴν ἀνεψιᾶν αὐτοῦ.

(Ῥίπτει βλέμμα πρὸς τὰ ὀπίσω. Ὁ βασιλεὺς ἐπιφάνεται ἐν τῷ
βάθει τοῦ θεάτρου).

Ὁ βασιλεὺς !

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ὁ βασιλεὺς !

(Ὁμιλῶν πρὸς ἑαυτόν).

Πρεσβύτα σύ,
τὴν ἄφνω ἐν τοῖς στέρνοις σου βλαστήρασαν
καρδίαν κρύφον εἰς αὐτὸν τὸν ἄνακτα.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ (βαιᾶ τῆ φωνῆ).

675 Θεέ, βοήθει! Εἶθε δυσαρέσκεια
μηδὲν ἐνταῦθα νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς αὐτόν.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (ιδία).

Τὸ προσωπεῖον πάλιν, ὦ ὑποκριτά,
τὸ ἀνανδρὸν σου φόρεσον καὶ ἀπαθῆς
γενοῦ καὶ αὔθις πρὸς τὴν περιφρόνησιν,
680 πρὸς ὕβρεις καὶ πρὸς μίσος, κ' εἰς τὰ χεῖλη σου
ἐπίθετες τὸ ἀχρεῖόν σου μειδίαμα.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Μὴ λησμονεῖτε ὅτι ὑπεσχέθητε
ἐχεμυθίαν.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ἐνθυμοῦμαι· μὴ φοβοῦ.

~~~~~

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

ΟΙ ΑΥΤΟΙ, Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (ιδία).

Διηνοιγμένας νὰ κατασκοπῶ ψυχὰς
μὲ τέρπει.

(Θεωρεῖ πρὸς τὸ μέρος ἐξ οὗ εἰσῆλθεν).

Ἄλλ' ἰδοὺ αὐτοί. Ἀπέλθωμεν.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

685 Καὶ περὶ τούτων τί ἀπεφασίσατε
ὑμεῖς, ὁ τούτων βασιλεὺς καὶ κύριος ;

Ο ΚΕΥΘΜΩΝ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Νὰ συντελέσω εἰς τὴν εὐτυχίαν των,
νὰ τοὺς νυμφεύσω.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Συνετὴ πολιτικῆ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Λίθον πρὸς λίθον, σπιθαμὴν πρὸς σπιθαμὴν,
690 ἢ Ἰσπανία συγχωνεύεται. Πολὺ
ὁ γάμος οὗτος βοηθεῖ τὸ ἔργον μου.
Νὰ συντελέσω θέλω εἰς τὴν πλήρωσιν
τῶν πόνων τοῦ καρδινάλιου τοῦ Ὁρθέζ.
Κ' ἐντὸς ὀλίγου εἰς ἐμὲ θ' ἀνήκωσιν
695 ἢ Δάξ καὶ ἢ Βαγιόνη, ἔσο βέβαιος.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (ιδίᾳ).

Καρδιά μου, ζοφώδης καὶ ἀγρία, σύ,
εὐφραίνου! Ὁ υἱός μου ἔσται βασιλεύς.
(Νεύσαντος τοῦ βασιλέως πᾶσα ἡ συνοδία αὐτοῦ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ
χαλάσματος. Ὁ ἡγεύμενος πλησιάζων χαιρετίζει τὸν βασιλέα,
τὰς γεῖρας ἔχων ἐσταυρωμένας ἐπὶ τοῦ στήθους).

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (τῷ ἡγουμένῳ).

Ἐδῶ δὲν ἦλθον.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ (ὑποκλινόμενος).

Βασιλεῦ . . .

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Οὐδέποτε

μὲ εἶδες.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Πένης καὶ γυμνὸς ὁ ταπεινὸς
700 καλόγηρος . . . .

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Εἰς τὴν μονὴν σας προσοχὴν
πολλὴν θὰ ἔχω.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Καὶ τὸ ὕφος σας αἶει
θέλει εὐρίσκει ἐν αὐτῇ ὑποταγὴν
πολλήν.

(Ἰδίᾳ).

Κατάρᾳ ἐπὶ σέ, ὦ βασιλεῦ!

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ὁ ἀρχηγὸς σου μένει ἐν Γαλλίᾳ.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Ναί.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

705 Ἄλλ' εἶν' ἐδῶ τῆς Οὐργελ ὁ ἐπίσκοπος.

Ο ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Τῷ ὄντι, ἔχει ἡ μονὴ μας τὴν τιμὴν
τοῦ νὰ ξενίζη σήμερον ἐπίσκοπον.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ἀνάγκη ταῦτα πάντα ν' ἀγνοῆ.

(Ὁ δὸν Σάγγος καὶ ἡ δόνα Ῥόζα ἐπιφάνονται ἐν τῷ βίθει τοῦ
θεάτρου. Οὐδὲν βλέπουσι τῶν συμβαινόντων. Ὁ βασιλεὺς δεικνύει
αὐτοὺς τῷ μαρκησίῳ καὶ διευθίνεται πρὸς τὸ χάλασμα).

(Τῷ μαρκησίῳ)

Ἐλθε

παχέως.

(Τῷ ἡγουμένῳ).

Τὴν ζωὴν σου εἰάν ἀγαπᾷς,

710 σιώπα.

(Τῷ μαρκησίῳ).

Σπεῦσον.

(Ὁ βασιλεὺς ἐξέρχεται. Ὁ Γοῦσος παρακολουθεῖ αὐτόν).

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (θεωρῶν τὸν δὸν Σάγχου).

Τέκνον μου γλυκύτατον!

ᾠ! πόσον εἶν' ὠραῖος!

(Ἐξέρχεται).

~~~~~

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ.**ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ, ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.**

(Ὁ δὸν Σάγχος καὶ ἡ δόνα Ῥόζα ἀμφοτέροι ἐν στολῇ δοκίμων, ἐκεῖνος μετὰ λευκῆς κουκούλας, αὕτη μετὰ λευκοῦ πέπλου, τρέχουσι καὶ παίζουσιν ἐν τὸς τῶν δένδρων. Ἐκκαιδεκέτις ἐκεῖνη, ἑπτακαιδεκέτης οὗτος. Γέλωσ καὶ φαιδρότης. Ἡ Ῥόζα προσπαθεῖ νὰ συλλάβῃ χρυσαλλίδα. Ὁ Σάγχος δρέπει ἄνθη καὶ σχηματίζει ἀνοδοέσμη, ἣν κρατεῖ εἰς χεῖρας).

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Ἔλα ἀπ' ἐδῶ.

Τὸ μέρος γέμει χρυσαλλίδων.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Ἄγαπῶ

πλειότερον τὰ ῥόδα.

(Δρέπει ῥόδα, προστίθῃσιν αὐτὰ εἰς τὴν ἀνοδοέσμη του καὶ θεωρεῖ περὶ ἑαυτόν).

Μὲ μεθύσκουσι

τὰ τόσα μυρωμένα πράγματα.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ (θανμάζουσα τὴν χρυσαλλίδα).

Ἴδὲ

715 ἐκείνην, ἣτις τρέχ' εἰς τὰ καλάμια.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Ζωὴ τὰ πάντα κ' εὐωδία.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Ἄκουσον.

Ἐλθέ νὰ μοιρασθῶμεν. Τάνθη λάβε σύ,
κ' ἐγὼ τὰς χρυσαλλίδας.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ (ἀτερίζων τὸ ὄμμα εἰς οὐρανοῦς).

Εἰς τὸ ἄπειρον

αἰσθάνομαί τι ἀγαθὸν καὶ τρυφερὸν

720 ὡσὰν νὰ πνήη.

(Δρέπει ἄνηθ δια τὴν ἀνοδοέσμην του, ἐνῶ ἡ Ῥόζα καταδιώκει
τὰς χρυσαλλίδας. Ὁ Σάγχος βλέπει αὐτὴν ἐν ἐκστάσει).

Ῥόζα!

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ (στρεφομένη καὶ βλέπουσα τὰ εἰς χεῖρας τοῦ
Σάγχου ἄνηθ).

Κύριε, αὐτὴν

τὴν ἀνοδοέσμην διὰ ποῖον ἐπλεξας;

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Δὲν τὸ μαντεύεις;

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Δι' ἐμέ.

(Ἐπανακάμπτει πρὸς τὰς χρυσαλλίδας καὶ προσπαθεῖ νὰ τὰς
συλλάβῃ. Ἐκεῖναι φεύγουσιν, αὐτὴ χολοῦται. Ὀμιλεῖ πρὸς
τὰς χρυσαλλίδας).

Ἀχάριστοι!

Τὸ κάλλος σας θαυμάζω, καὶ σεῖς φεύγετε!

Ὁ λόγος ποῖος;

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Θ' ἀπολέσουν, Ῥόζα μου,

725 ἄν τὰς ἐγγίσης, τὰ λαμπρά των χρώματα.
(Ῥεμβάζων καὶ θεωρῶν πετώσας τὰς χρυσαλλίδας).

Νομίζει τις ὅτι φιλήματα πετοῦν
καὶ στόματα ζητοῦσι.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Καὶ εὐρίσκουσι.

Δὲν εἶναι καὶ τὰ ἄνθη στόματα;

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Λοιπόν,

ἀφοῦ, ὦ Ῥόζα, ἄνθος εἶσαι!

(Αναβίνει αὐτὴν εἰς τὰς ἀγκάλας του. Ἐκείνη ἀντίσταται, πλὴν τὴν φιλεῖ).

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Κύριε,

730 τὸ κάμωμά σου εἶναι ἀπρεπές.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Ἄλλά,

ἀφοῦ θὰ νυμφευθῶμεν.

(Ἡ δόνα Ῥόζα παρακολουθεῖ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μίαν χρυσαλλίδα.
Παραμονεῖ αὐτὴν. Ἡ χρυσαλλίς κάθηται ἐπὶ ἄνθους).

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Ἄ! ἐκάθησεν.

ἐμπρός! νὰ τὴν συλλάβωμεν.

(Πλησιάζει ἄρῆμα).

(Πρὸς τὸν δὸν Σάγχου).

Ἐλθέ.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ (παρακολουθῶν αὐτὴν).

Σιγά!

(Τὸ στόμα τοῦ δὸν Σάγχου ἀπαντᾷ τὸ τῆς δόνας Ῥόζας. Ἡ χρυσαλλίς ἀφίπταται).

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Δὲν ἠδυνήθης, ἄνθρωπε ἀνάξιε,
τὴν χρυσαλλίδα νὰ συλλάβῃς.

!ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Ἔλαβον

735 ἀντὶ αὐτῆς τὸ φίλημά.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ (βλέπουσα τὰς χρυσαλλίδας ἐπατερχομένας εἰς
τὰ ἄρθρα).

Πῶς ἔρχονται

καὶ εἰς τοὺς ἔρωτάς των ὑποκλίνονται!

Καλά! πλὴν πάλιν φεύγουσιν αἱ ἄπιστοι!

(Βλέπει αὐτὰς ἀφιπταμένας).

ᾠ! τῶν πτερῶν τὸ πλῆθος! Διατί λοιπὸν
μακρὰν πετῶσι τόσον, τόσον ὕψηλά;

(Ὁ δὸν Σάγχος ἐπέρχεται λάθρα ὀπίσθεν καὶ τὴν φιλεῖ. Ἐκεῖνη
ἀνθίσταται).

740 Μὴ πρὸ τοῦ γάμου φίλημα! Ποτέ, ποτέ!
Δὲν θέλω, ὄχι.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Τότε δός μοι το λοιπὸν

ὀπίσω.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ (μειδιῶσα).

Ὅχι.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Ναί.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Ἄλλὰ. . . . σὲ ἀγαπῶ.

(Φιλοῦνται. Κάθηνται ἐπὶ ἐνὸς τύμβου. Ἐκεῖνη τίθησι τὴν κεφα-
λήν ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ, ἀμφοτέρω ὡσεὶ ἐν ἐκστάσει παρακολου-
θοῦσι διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὰς χρυσαλλίδας).

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

- ᾠ! βλέπεις, ναί, ὑπάρχει ἡ ἀπέραντος
καὶ μυροβόλος φύσις! Φίλη, ἄκουσον.
- 745 Χειμῶνος ὥρα ὁ στυγνάζων οὐρανὸς
ὠχρὰν ὀθόνην καὶ ψυχρὰν ἐπὶ τῆς γῆς
ἀπλόνει. Ὅταν δ' ἔλθῃ ὁ ἀπρίλιος,
γεννᾶται τ' ἄνθος κ' ἡ ἡμέρα αὐξήται,
εἰς τὸν προστάτην τότε οὐρανὸν ἡ γῆ
- 750 εὐδαίμων ἀποδίδει τὰς νιφάδας του
εἰς λευκοφόρους νύμφας, μεταβάλλεται
τὸ πένθος εἰς πανήγυριν, ὁ οὐρανὸς
τὸ κυανοῦν του χρῶμα περιβάλλεται,
καὶ τρομαλέα ἡ χαρὰ ἀνίπταται
- 755 καὶ ἀναβαίνει πρὸς τὸν θρόνον τοῦ Θεοῦ.
Ἐντεῦθεν οὗτος τῶν πτερῶν ὁ στρόβιλος
ὁ ἀναθρώσκων ἀπὸ τῆς σκιᾶς πυκνός.
Ἵπὸ τὸ ἄπειρον αὐτὸ στερέωμα
ἀτελευτήτως τὰς καρδίας ὁ Θεὸς
- 760 ἀνοίγει καὶ ἀκτίνων καὶ ἐκστάσεως
πληροῖ. Οὐδὲν τὸ ἀνθιστάμενον αὐτῷ,
οὐδὲν τὸ διαψεῦδον, ὅτι ἀγαθὰ
πάνθ' ὅσ' αὐτὸς ἐποίησε.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Λοιπὸν κ' ἐγὼ
σὲ ἀγαπῶ.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ (παράφορος ἐξ ἔρωτος).

ᾠ Ῥόζα!

(Σφίγγει αὐτὴν εἰς τὰς ἀγκάλας του. Μία χρυσαλλίς διέρχεται. Ἡ
δόνα Ῥόζα φεύγει τὰς ἀγκάλας τοῦ δὸν Σάγγου καὶ τρέχει κα-
τόπιν τῆς χρυσαλλίδος).

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Ἄ! ἰδὲ αὐτήν!

765 Ὅποση χάρις καὶ ὀπόση καλλονή!
Ἐλθὲ νὰ τὴν συλλάβωμεν.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Τοῦ ἕαρος

τὰς χάριτας κατέσπειρεν ὁ οὐρανὸς
πρὸς τέρψιν τῶν ὀμμάτων σου.

(Ἡ χρυσαλλίς κáθηται ἐπὶ βέτου).

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ (προτείνουσα τὴν χεῖρα ἵνα τὴν συλλάβῃ).

Σιγά! Σιγά!

Μὴ κάμης κρότον.

(Ἡ χρυσαλλίς ἀφίπτεται).

Πόσον εἶναι ὀχληρά!

770 ἰδὲ τὴν, φεύγει!

(Παρακολουθεῖ τὴν χρυσαλλίδα· ὁ δὲ Σάγχος παρακολουθεῖ αὐτήν).

Εἰς τὰ κρῖνα κáθηται.

(Ἡ χρυσαλλίς ἀφίπτεται πορρωτέρω).

Καὶ πάλιν φεύγει πρὸς τὰς κληματίτιδας.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Ἐβίωσαν ἐκ παιδῶν αἱ ψυχαὶ ἡμῶν
ἀδιασπáστως παρ' ἀλλήλας πάντοτε!

ὦ σύζυγέ μου!

(Ἡ χρυσαλλίς ἀφίπτεται πορρωτέρω).

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Πῶς μὲ βλέπει!

Ἡ χρυσαλλίς κáθηται ἐπὶ ῥόδου, θέλει νὰ τὴν συλλάβῃ, τείνει τὴν
χεῖρα καὶ ἀποσύρει αὐτήν βιαίως).

ὦ κακὴ

775 ῥοδῆ! Ἰδέ, μ' ἐκέντησε τὸν δάκτυλον!

Ο ΚΕΥΘΩΝ.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Ἄγγέλων αἶμα θέλουσι νὰ πίνωσι
τὰ βόδα ταῦτα.

(Ὁ μοναχὸς ἐν ἐνδύματι δομινικανοῦ ἐπιφαίνεται ὑπὸ τὰ δένδρα
μεταξὺ τῶν τάρων. Δὲν βλέπει τοὺς νέους. Ἡ δόνα Ῥόζα
διακρίνει αὐτόν).

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Ἄλλ' ἰδοὺ ὁ μοναχός,
ὁ γηραιός, τοὺς τρόπους ὁ παράδοξος.
Ὁ γέρων οὗτος μὲ φοβίζει. Φύγωμεν.

(Ἐξέρχονται διὰ τῆς ἀναδενδράδος. Ὁ μοναχὸς προχωρεῖ βραδέως,
ὥσπερ οὐδὲν βλέπων, ἐκτὸς ἑαυτοῦ).

Ἡ ἡμέρα ἀρχεται κλίνουσα.

~~~~~

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ, μόνος.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

780 Ἄφ' ἐνὸς μὲν ἡ γῆ σὺν ἀνθρώποις, κοιλὰς ἀμαρτίας,
βασιλεῖς βδελυρῶν ἐγκλημάτων κατὰμεστοι ὅλοι,
φιλοσόφων ἀσόρων ἐσμὸς καὶ σοφῶν ἀνιάτων,
βλασφημία λυσιώδης, ἀσέλγεια, οἷσις κούφης,
Δαλιδὰ ψευδομένη, Σαγχάριβος φόνον σταλαίζων,

785 Βαλιδνοί, Ἰουδαῖοι, Μοζάραβες, ἄλλαι αἰρέσεις,
πελιδοὶ ἰχνευταὶ ἀριθμῶν καὶ σημείων ἀλγέβρας,
τὴν σφραγῖδ' ἀμαυροῦντες τοῦ θεοῦ βαπτίσματος πάντες,
ἐν τῷ σκότῳ, ἐργάται κακοῦ, ἀρνηταὶ τοῦ Κυρίου,
βασιλεῖς τε καὶ πάπαι κ' ἐπίσκοποι καὶ μεγίστ' ἀνες. . . .

- 790 Ἄφ' ἐτέρου τὸ ἄπειρον πῦρ τοῦ κρυέντος ἄδου!
 Ἄφ' ἐνὸς ὁ βροτὸς ζῶν ἐν λήθῃ, ἐσθίων, ὑπνώτων
 ἀφ' ἐτέρου φλογῶν τῶν ἀσθέστων τὸ ἄμετρον βάθος!
 Οἱ κευθμῶνες τοῦ ἄδου!— Ὡ γένος βροτῶν τεθλιμμένον!
 Ὡ τρυτάνη δειλαία τῆς αἵσθης ἡμῶν τῆς βαρείας!
- 795 Ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος! Γέλα πρὸς ὦραν, καὶ θρήνει
 εἰς αἰῶνας! Ὡ ἄδη! Ὡ ὄραμα! Σπήλαια, ὕψη
 ἐν μὲν φρέασι κάμινος, θεῖον δ' εἰς ὕψη ὁρέων!
 Μυριόδους κρατῆρ καὶ ἀβύσσου φρικτῆς χαῖνον στόμα!
 Ὑπὸ ἔκδικον ἄπειρον ἄπειρον τὸ ἐν κολάσει!
- 800 Ἡ χαρὰ μὲν τὸ ἥμισυ μόνον· τὸ δὲ ἥμισυ πένθος!
 Ὡ! φλεγέθαι! Ἀκούω κραυγᾶς: Ὡ Θεέ μου, ἐλέει!
 Ὡ! υἱέ μου! Ὡ μητέρα! Καὶ βλέπω εἰς χοῦν τρεπομένην
 τὴν ἐλπίδα, τὴν χίμαιραν ταύτην. Αἴσσουσιν ὄψεις
 καὶ προσώπων σκιαὶ καὶ φρενήρεις ἐντὸς τοῦ βαθέος
- 805 πανταλοῦνται φλεγέθοντος. Σπάγδην ὁ μόλυβδος πίπτει
 τετηκῶς ἐπὶ ζώντων κρανίων. Ὡ κόσμος νερετέρων!
 Βασανίζει καὶ πάσχει. Στερέωμα ἔχει φρικῶδες
 τὸν βυθὸν τῶν μνημάτων τῶν μαύρων, πυρίνοις σημείοις
 ἐστιγμένον, ὡσεὶ οὐρανὸς ἐν νυκτί, ἐρεβόεν
- 810 ἐπιστέγασμα πάφοις διάτρητον, ὅπερ ἐκρίπτει
 εἰς ἀβύσσους ζοφώδεις ψυχῶν ὑετὸν ἀενάως.
 Κυλινδοῦνται δὲ αὐταὶ φλογῶν καὶ βασάνων ἐν μέσῳ,
 προσωτέρω αὐτῆς τοῦ Ὑψίστου τῆς χάριτος. Γνώφος,
 ὀδυρμαί! Διὰ μέσου φυσῶν τῶν ὀπαίων βορέας
- 815 συνελίσσει ἀλλήλαις τὰς φλόγας. Ἡ ζέουσα λάβα
 ὀγκουμένη πληροὶ τὰς λυγρὰς τῶν ναρθήκων αὐλείους.
 Κ' ἡ φωνὴ τοῦρανοῦ ἀνακράζει: Ποτέ, τοῦ δὲ ἄδου:
 Ἐς αἶε. Κ' ἐν τῷ κόσμῳ πᾶς ὅστις, ραθύμως ἢ φαύλως
 ἐνεργήσας, κακὴν τοῦ καιροῦ ἐποιήσατο χρῆσιν,
- 320 ἢ εἰς μέθην ὠλίστησεν, ἥμαρτ', ἐσφαλῆ, κατῆλθεν,

- ἐπλανήθη, παρέπεσεν, ἔστω στιγμήν ἐπὶ μίαν,
ταρταροῦται ἐκεῖ. Τιμωρία! Κρημνός. Ἀμφιβάλλειν
περὶ τούτου ἀδύνατον. Τί πρὸ ἡμῶν θεωροῦμεν!
- 825 Ἀριδῆλως τὸ ἔρεβος. Μέχρις ἡμῶν ἀφικνεῖται
ἢ πνοή ἢ λοιμώδης αὐτοῦ. Τῆς πυρᾶς τοῦ Βελλαρ
ἢ φρικώδης ἐστία, καπνὸν πνιγηρὸν κ' αἰθαλέον
προεκβάλλουσ', ἀνέρχεται μέχρι βηλοῦ οὐρανοῦ
καὶ καλεῖται Βεζούβιος, Στρόμπολις, Αἶτνα ἢ Ἐκλα.
- 830 Περὶ τίνος λοιπὸν διασκέπτεσθαι ἄλλου ἢ τούτου ;
Ἵπὸ ταύτην τὴν γῆν πρὸ ἡμῶν διανοίγεται χαῖνον
τὸ μυστήριον τοῦτο, καὶ θάνατον, φλόγα καὶ ζόφον
ἐξερεῦγεται. Δεῦτε προσκύψωμεν, ἴδωμεν ἔσω.
Καταδίκους ὀρώμεν πυρφόρους προβάλλοντας νύκτωρ.
- 835 Ὡς σπινθῆρες δινοῦνται, ἀίσσουσιν, ἴπτανται κύκλω,
πλὴν τὰς πτέρυγας φλέγει τὸ πῦρ, καὶ ἰδοὺ τανταλοῦνται.
Φεῦ! οὐκ ἔστιν οὗτ' ἐξοδος, οὔτε φυγή. Εἰς κλιβάνους
ἀνακάμψατε πάντες πυρός, σχηματίσατε αὐθις
τοὺς κυμάτων διαύλους τοῦ μαύρου φλογέντος χάους.
- 840 Ὑπεράνω γελᾷ ὁ Σατάν, τὸ ἀπέραντον ἄγος!
Κυλινδοῦνται δεινοί, βιβρωσκόμενοι πάντοθεν πάντες,
δαυλοὶ ζῶντες φλογὸς καὶ καπνοῦ, εἰδεχθεῖς, ἐσπαρμένοι
εἰς στυγνὰς ἀχανεῖς καὶ ἡρέμους ἐκτάσεις τοῦ χώρου.
Τὰς αὐτῶν περιλείχουσι χεῖρας πυρόντες ὄφεις,
- 845 καὶ τὸ ἔλαιον δάκνει, ὁ μόλυβδος πίνει, ἢ πίσσα
ἀναλύει αὐτούς. Ὑπεράνω δ' αὐτῶν αἰωρεῖται
ἢ ἀπέραντος τύφλωσις ἄνευ βυθοῦ καὶ πυθμένος.
Τὸ δὲ ἄγριον ἄπειρον ἐξοδὸν δίδωσι μόνον
εἰς τὰς δύο φρικτὰς ταύτας λέξεις: *Ποτέ, Αἰωνίως.*
- 850 Ὡ Θεέ, τίς λοιπὸν ἐλεήσει; Ἐγώ! Σωτηρίαν
ἐργασόμενος ἦκω βροτοῖς καὶ αὐτοὺς ἀμνηστεύσω.
Ἡ αἰώνιος σχέψις μου αὕτη. Ὁ ἔρως ὁ θεῖος

- τὴν καρδίαν πληροὶ μου, τὴν ἄβυσσον δὲ πολεμήσω
 δι' ἄβυσσου. Δομίνικος ἤρχισ', ἐγὼ συμπληρώσω.
- 855 Καταρρίψω δὲ πῶς τὸ τοῦ ἄδου σιδῆρεον πῶμα ;
 Πῶς, Χριστέ, πῶς, ὦ Ῥώμη, κωλύσω ἀνθρώπων τὸ γένος
 ἵνα μὴ εἰς τὸ κλίτος αὐτὸ τὸ φρικτὸν βαραθρῶται ;
 Εὐρον, εὐρον. Ὑπέδειξε τοῦτ' ὁ ἀπόστολος Παῦλος.
 Ὁ ὠκύς ἀετός, ἀναπτὰς εἰς αἰθέρια ὕψη,
- 860 γαυριᾶ πανθ' ὄρων καὶ ἐκ πάντων ἃ βλέπει θαμβοῦται.
 Ἴν' ὁ ἄδης κλεισθῆ, τοῦρανοῦ δ' ἀνοιγῶσιν αἱ πύλαι,
 τίνος ἔχομεν χρεῖαν ; Πυρᾶς. Τὸ καυτήριον αὐτῆ
 τοῦ Ταρτάρου. Νικᾶ δι' αὐτῆς ἡ στιγμή τοὺς αἰῶνας.
 Ἀστραπτῆς ἀλγηδῶν καταργεῖ ἀναριθμούς βασιάνους.
- 865 Φλεγόμενη ἡ γῆ ἀποσβέσει τὸν φόνιον ἄδην.
 Ἄδης ὥρας μιᾶς καταστρέφει πυρὰν αἰωνίαν.
 Τὸ ἀμάρτημα καίεται ἅμα τῷ φαύλῳ σαρκίῳ,
 κ' αἰγληφόρος, ἀγνή, ἐκ πυρὸς ἡ ψυχὴ ἀναθρῶσκει.
 Τὸ μὲν ὕδωρ τὸ σῶμα, ψυχὴν δὲ τὸ πῦρ ἀποπλύνει.
- 870 Τὸ μὲν ὕδωρ πηλὸς ἐστὶ, φῶς δ' ἡ ψυχὴ· καὶ καθαίρει
 ταύτην μόνον τὸ πῦρ, ὅπερ ἔχον τὴν φύσιν ὁμοίαν
 περιστέφει τὸν ἄξονα τῶν οὐρανίων ἀρμάτων.
 Ὡ ἀθάνατον πνεῦμα ! Εἰς σὲ θυσιάσω τὸ σῶμα.
 Τίς πατὴρ ἢ καὶ μήτηρ, ὁπόταν ὀρῶσι τὸ τέκνον
- 875 μεταξύ τῆς ἀγίας πυρᾶς καὶ τοῦ μέλανος ἄδου
 ἠρτημένον, ἐκείνην ἐκλέξαι διατάσουσιν, ἥτις
 καταστρέφει τὸν δαίμονα, ἄγγελον δὲ ἀναπλάττει ;
 Αἰωνία Σιών, αἰωνία Γομόρρων ἢ πόλις.
 Εὐφροσύνην οὐδεὶς καταπέμψει ποτὲ ἐλαχίστην
- 880 ἀφ' ἐστίας φωτὸς εἰς ἐστίαν πυρὸς αἰθομένου.
 Ἄλλ' ἐπέτρεψεν ὅμως ὁ Ὑψιστος σῶσαι τὸ μέλλον.
 Συγκλεισθήτω ὁ ἄδης ! Δαυλὸς ὁ σεπτὸς εὐλογίας
 δαφιλεῖ. Ἐπείγει ὁ χρόνος ! Δεινοῦται τοῦ κόσμου

- τὸ ἀμάρτημα. Δεύτερον αἰμ' ἀποστάζων ἐκπνέει
 885 ὁ Χριστός. Πανταχοῦ ἀχρειότης, κακία, φαυλότης.
 Φύει νέους ἐκάστοτε κλώνας τὸ λεθριον δένδρον,
 ὃ προσείλκετο μὲν τοῦ Ὑψίστου ἢ χειρ, ἀλλ' ἢ Εὐα
 κχτεβίβασ' ἐκείνου τὸν κλάδον εἰς χεῖλη ἀνθρώπων.
 Φεῦ! Ἐξέλιπε πίστις. Ἑβραῖοι παλίμπυτοι ὧδε,
 890 μοναχοὶ ἀποστάται ἐκεῖ, περαιτέρω κομῶσαι
 ἐναντίον τῶν ὄρκων αὐτῶν μοναχαί, ἀποσπῶσι
 τὸν σταυρὸν μὲν ἐκεῖνοι, οἱ ἄλλοι μολύνουσι πάλιν
 τοῦ Κυρίου τὸ σῶμα. Συμπνίγει τὴν πίστιν ἢ πλάνη,
 ὡς τὸ κρίνον ἢ ἄκανθα. Κλίνει τὸ γόνυ ὁ πάπας.
 895 Πρὸ τοῦ θείου; Οὐχί· πρὸ ἀνθρώπου. Τὸν Καίσαρα πτήσσει
 Μετ' ὀλίγον ἢ Ῥώμη, πειθήνιος ἀναξί, δούλη
 Νινευὴ τῆς βεβήλου γενήσεται. Ἐν ἔτι βῆμα,
 καὶ ὁ κόσμος ἀπόλλυται. Ὅμως ἰδοὺ κατασθάνω.
 Σὺν ἐμοὶ ἀποφέρω τὴν ζέσιν. Πυρὰς σωτηρίου
 900 ἐξανάψων προσέρχομαι σύννους. Ὡ γῆ! ἀγοράσω
 τὴν ψυχὴν ὡς ἀντάλλαγμα δίδων τὸ σῶμα. Κομίζω
 σωτηρίαν καὶ δίκταμον. Δόξα Θεῷ ἐν Ὑψίστοις!
 Εὐφραίνεσθω ἢ κτίσις! Ῥαγήσονται νῦν αἱ καρδίαι,
 αἱ ἀτέραμοι πέτραι. Πληρώσω τὸ σύμπαν καμίνων.
 905 Τὴν βαθεῖαν ἐγὼ τὴν κραυγὴν τῆς Γενέσεως ῥήξω:
 Γετηθήτω τὸ γῶς· καὶ ἐκλάμψει καμίνων τὸ φέγγος.
 Κατασπείρω αἰθύγματα, φλόγας, δαυλοὺς τε καὶ μύδρους,
 πανταχοῦ δὲ πυρὰ ἐξαστράψει τῆς πίστεως, ζῶσα,
 ἰλαρά, οὐράνια.—Φιλῶ σε, ἀνθρώπινον γένος!

(Αἶρει πρὸς οὐρανὸν τοὺς ὀφθαλμούς, σταυρῶν τὰς χεῖρας καὶ κεχηνῶς τῷ
 στόματι, ὡσεὶ ἐν ἐκστάσει. Ὅπισθεν αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἄκρου τοῦ ἐν τῷ βί-
 θει τοῦ κοιμητηρίου σχηματιζομένου θαμνῶνος ἐξέρχεται μοναχός, ἔχων
 ἐσταυρωμένας ἐπὶ τοῦ στήθους τὰς χεῖρας καὶ καταβιθασμένην τὴν κα-
 λύπτραν, Ἐπειτα ἐξ ἄλλου μέρους τῆς λόχμης ἕτερος μοναχός, κατόπιν
 ἄλλος. Οἱ μοναχοὶ οὗτοι, ἔνδυμα φέροντες αὐγουστίνων, ἴστανται ἐν σιωπῇ,

Ο ΚΕΓΘΩΝ.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Ποῖον δέ σοι ὄνομα';

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Τορκουεμάδας.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Παῖδα ἔτι, λέγουσιν,
ὁ δαίμων σέ κατέλαβε, καὶ πένθημα
920 ταραττουσι τὸ πνεῦμά σου δράματα.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Ἐνώπιόν μου ζῶντα ἔχω πράγματα.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Φαντάσματα !

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Ἄρκεσθητε νὰ λέγητε
δράματα. Σὲ βλέπω, ὕψιστε Θεέ !
(Προσηλῶν τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ περιχρύτου συμβολικοῦ τριγώνου τοῦ ἐπὶ
τῆς κορυφῆς τοῦ μεγάλου σταυροῦ τοῦ κοιμητηρίου).

Οἱ ἱερεῖς σου τί νὰ πράξωμεν ἡμεῖς,
925 Θεέ μου, πρὸ τῆς αἰδίου αἰγλης σου ;
Τὸ βλέπειν νόμον τὸν ἀπλοῦν καὶ ἄκαμπτον,
καὶ τοῦτον μόνον, εἶναι φοβερόν· ἀλλὰ
εἰς τοῦτο τί νὰ πράξω δύναμαι ἐγώ ;

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Φρονεῖς ὡς λέγουν, ὅτι οἱ διδάσκαλοι
930 ἡμεῖς τοῦ νόμου πλάνην πάσχομεν δεινήν
τὸν ἀσεβῆ μισοῦντες ὡςπερ πάνθηρα.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Δεινῶς πλανᾶσθε, ἅγιοι ἐπίσκοποι.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Ὡ σκώληξ, σκώληξ!

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Ἄγαπᾶν τὸν ἀσεβῆ
καὶ σώζειν δέον.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Λέγουν ὅτι τὸ ψευδές
935 ἐκεῖνο δόγμα, ὅπερ ποτ' ἀπώλεσε
τὸν Λομβαρδὸν Διδύμερον, ἐκπειράζει σε.
Ἄρχῃν δὲ ἔχεις ἧ καὶ ὄνειρεύεσαι
τὸν ἄδην ὅτι ἀποσθένυσ' ἢ πυρὰ
κ' ἐκμηδενίζει, ἀποστέλλει δὲ ἡ φλόξ
940 τοὺς τεθνεῶτας ἄνω εἰς τὸν οὐρανόν,
καὶ ὅτι δέον πυροπολεῖν τὰ σώματα
πρὸς σωτηρίαν τῶν ψυχῶν.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Ἀλήθεια.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Δεινὴ ἀπάτη σὲ πλανᾷ, ὦ μοναχέ.
Τοῦ πονηροῦ τὸ δένδρον ἔχει ρίζαν του
945 τὴν οὐλομένην πλάνην.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Ἡ ψυχὴ μισεῖ.
τοῦ εὐτελοῦς σαρκίου τὴν συνάφειαν.
Τὸ πῦρ ἀγνίζει.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Δόγμα ἐξωλέστατον.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Οὐχί.

Ο ΚΕΓΘΜΩΝ.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Ἡμαρτημένον.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Ἄληθέστατον !

Τῶν πράξεών μου τοῦτο ἔσται ὁδηγός.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

950 Υἱὲ ἐχίδνης !

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Ναί, πιστεύω.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Ἐάν μὴ
μετανοήσης, τρέμε. Ἀποκήρυξον,
ἐγὼ σὲ διατάττω, παῦσον τοῦ λοιποῦ
πιστεύων ταῦτα.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Ταπεινός, πλὴν νὰ ψευσθῶ
μὴ θέλων, ἐπιμένω.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Πεῖσμον !

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Τοῦ Λατρᾶν

955 ἡ σύνοδος, ὁ πάπας Ἰνοκέντιος
ὁ Τρίτος ταύτην τὴν ἀρχὴν ἐκύρωσαν.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Εὐπίθειαν ἂν ἐχῆς, πᾶσαν δύνασαι
νὰ περιμένῃς ἀμοιβήν, ἂν δ' ἀπειθῆς
φανῆς, υἱέ μου, τιμωρίαν. Σύνελθε.

960 Ἡ πλάνη σου νὰ διαδώσῃ δύναται

ἀκτίνας ὀλεθρίας, σχίσμα δὲ δεινὸν
ἐκ ταύτης νὰ προκύψῃ. Ὁμολόγησον,
τὸ στήθος πλῆξον, ἔχω ἄδικον εἰπέ.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Οὐχί, ἀλλ' ἔχω δίκαιον.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Ἄπόμοσον

965 τὸ δόγμα τοῦτο. Βροῦνος ὁ Ἀγγερινός,
νὰ γείνη θέλων μέγας, μετενόησεν.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Ἐγὼ νὰ γείνω μέγας δὲν ἐπιθυμῶ·
μικρὸς νὰ μείνω θέλω.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Ἵπερήσανε!

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Πιστὸς καὶ ὄχι ὑπερήσανος.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Ἄλλὰ

970 τί ἐννοεῖς νὰ πράξῃς ;

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Νὰ κατευθυνθῶ
γυμνόπους εἰς τὴν Ῥώμην πρὸς τὸν ἅγιον
πατέρα.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Ἄλλ' ἐκεῖνος μὲ διέταξε
νὰ σὲ δικάσω, σκύλε!

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Σκύλος ὑλακτῶν

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Τὸ ἀνθρώπινον ἀπλῶς
νά σώσω γένος.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Ἄλλὰ πῶς ;

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Διὰ πυρός.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Καὶ δὲν φοβεῖσαι τὸ σκληρὸν ἰατρικόν ;

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Δὲν εἶναι τοῦ φαρμάκου κύριος ποτὲ
1000 ὁ ἰατρός.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Πλὴν τί ἐλπίζεις ;

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Θρίαμβον,

τῇ βοήθειᾳ τοῦ Θεοῦ.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Θὰ ἴδωμεν.

(Δεικνύει τῷ μοναχῷ τὸ ἀνοιγμα τοῦ κευθμῶνος).

Ἐκεῖ προχώρει.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Τοῦτο τί ;

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Ὁ τάφος σου.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Καλῶς.

(Διευθίνεται πρὸς τὸν κευθμῶνα).

Ο ΚΕΥΘΩΝ.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Υἱέ μου, κήρυξον μετάνοιαν.
Καιρὸς ἀκόμη εἶναι.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ (προχωρῶν πρὸς τὸν κευθμῶνα).

Εἰσελεύσομαι

1005 *ναὸν εἰς ἁγίόν σου.*

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Σκέψαι.

ΜΟΝΑΧΟΣ (ἀτενίζων τὸ ὄμμα εἰς οὐρανόν)

Πλῆξον, ναί,

τὸν ἱερέα καὶ προφήτην σου, Θεέ,
καὶ γενηθήτω τὸ φρικτόν σου θέλημα!

(Προχωρεῖ πρὸς τὸν κευθμῶνα καὶ ἵσταται πρὸ τοῦ χείλους αὐτῆς).

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Τῷ ἐπισκόπῳ χρεωστεῖς ὑποταγῆν.

Τὸ ὑπεράρχειν τὴν ὄφρυν ἐν τῇ μονῇ

1010 ὑπεροψία λέγεται. Καθῆκον δὲ

ἡ Ἐκκλησία ἔχ' εἰς τὸ αἰώνιον

να ἀποδώσῃ σκότος τὸν ταρασσοντα

αὐτήν.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ (ὄρθιος πρὸ τῆς φλιᾶς τοῦ κευθμῶτος).

Γενέσθω.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Μοναχέ, ὑπάκουσον,

σέ διατάσσω.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Ὅχι.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Μίαν κάτελθε

1015 βαθμίδα.

(Ὁ μοναχὸς εἰσέρχεται εἰς τὸν κευθλῶνα καὶ καταβαίνει τὴν πρώτην
βαθμίδα).

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ
τὴν πλάνην ἀποκέρυξον.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Ὁχι.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Ἐμπρός,

κατάβα.

(Ὁ μοναχὸς καταβαίνει τὴν δευτέραν βαθμίδα).

Ἀποτάσση;

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Ὁχι.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Κάτελθε.

(Ὁ μοναχὸς καταβαίνει τὴν τρίτην βαθμίδα).

Ἐγὼ σου ὁ ἐπίσκοπος καὶ κριτής.

Τὸ βάρβαρόν σου δόγμα ἀποκέρυξον,

1020 τὸ ἐσφαλμένον.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Ὁχι, ἀλλ' ὀρθότατον.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Ἵπάκουσόν μοι.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Οὐδαμῶς.

Ο ΚΕΥΘΩΝ.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Κατάβαινε.

(Ὁ μοναχὸς καταβαίνει· μόλις διακρίνεται ἤδη τὸ ἥμισυ τοῦ σώματος του. Ὁ ἐπίσκοπος προχωρεῖ πρὸς αὐτόν, πλησιάζει τὸ ἄνοιγμα τοῦ κευθῶνος καὶ δεικνύει αὐτῷ τὰ ἐντός).

Τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τοῦ ὕδατος ἰδὲ
τὴν στάμμον ταύτην. Θ' ἀπολέσης ἐς αἶν
τὸ τῆς ἡμέρας φῶς. Τὰ ἄστρα, ἡ αὐγὴ
1025 θ' ἀφανισθῶσιν.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Ἔστω.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Κάτελθε λοιπόν.

(Ὁ μοναχὸς καταβαίνει· ἔχει δὲ μόνον τὴν κεφαλὴν ἔκτος τοῦ κευθῶνος).

Καὶ πάλιν σκέψαι. Ὡς ὁ λύχνος θὰ σβεσθῆς
χωρὶς ἀέρος εἰς τοῦ τάφου τὸν βυθόν.
Θὰ ἔχῃς πείναν, δίψαν καὶ τὸν θάνατον.
Φρικῶδες!

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Ἄλλ' ἐξάισιον.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Κατάβαινε.

(Ὁ μοναχὸς γίνεται ἄφαντος ἐντὸς τοῦ κευθῶνος).

ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ (ἐκ τοῦ κευθῶνος).

1030 Εἰς τὸν βυθὸν κατήλθον.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Ἐπιθέσατε

τὸν λίθον τοῦτον.

ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ.

Πράξατε.

(Νεύσαντος τοῦ ἐπισκόπου δύο μοναχοὶ κυλίουσι τὴν πλάκα ἐπὶ τοῦ ἀνοίγματος τοῦ κευθμῶνος. Καθ' ἣν δὲ ὤραν μέλλουσι νὰ κλείσωσιν ὄλοσχερῶς αὐτήν, ἴστανται ἀφέντες μικρὰν ὀπήν. Ὁ ἐπίσκοπος κύπτει πρὸς αὐτήν).

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Εἰς τ' ὄνομα
τοῦ Ἰησοῦ μας καὶ εἰς τὸν δακτύλιον
τοῦ ἀποστόλου Πέτρου ἐξορκίζω σε.
'Αργὰ θὰ ἦναι μετ' ὀλίγον, καὶ ἡ νύξ
1035 σὲ ἀναμένει. Ἀποτάσση;

ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ.

Οὐδαμῶς.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Σοὶ μένει μόνον ἐν λεπτόν. Μετανοεῖς;
Τὴν πλάνην ταύτην τὴν μωρὰν καὶ ἄφρονα
ἀποκηρύσσεις;

ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ.

Ὁχι.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Αἰωνία σου

λοιπὸν ἡ μνήμη!

(Οἱ δύο μοναχοὶ κυλίουσι τὴν πλάκα καὶ ὁ κευθμὼν κλείεται).

Δεγθῶμεν ἀδελφοί!

(Συνενοῦσι πάντες τὰς χεῖρας· εἶτα οἱ μοναχοὶ στοιχηδὸν ἀνὰ δύο ἀπέ-
ρχονται βραδέως, τελευταῖος δὲ ὁ ἐπίσκοπος, καὶ γίνονται ἄφαντοι
ὑπὸ τὰ δένδρα· ἀκούονται λέγοντες τὰς εὐχὰς τῶν θενωτῶν· αἱ
φωναὶ αὐτῶν ἀκούονται προϊόντως ὀλιγώτερον).

ΦΩΝΑΙ ΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ (πόρρωθεν).

1040 Ἐκέκραξά σοι ἐκ βαθέων, Κύριε.

ΦΩΝΗ (ἐκ τοῦ κευθμῶνος).

Ἰλάσθητί μοι ὁ Θεός, ἐλέησον
τὸν ἀτυχῆ σου κόσμον.

ΦΩΝΑΙ ΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ.

Λύτρωσαι ἡμᾶς.

ΦΩΝΗ (ἐκ τοῦ κευθμῶνος).

Ἐλέησόν με ὁ Θεὸς καὶ σῶσόν με.

(Εἰσέρχονται ἡ δόνα Ῥόζα καὶ ὁ δὸν Σάγχος).

~~~~~

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΩΗ.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ (ἐν τῷ κευθμῶνι), ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ, ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

(Ὁ δὸν Σάγχος καὶ ἡ δόνα Ῥόζα ἐξέρχονται ἐκ τῆς ἀναδενδράδος καὶ ἴστανται κατὰ τὸ τέμα τοῦ δίσκου. Θεωροῦσιν ἀλλήλους καὶ τὴν περὶ ἑαυτοὺς ἐρμίαν. Στιγμὴ σιωπῆς. Εἶναι σχεδὸν νύξ).

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Διότι ἴσως παῖδες ἠγαπήθημεν,
1045 ἐνῶνται, ὦ φιλότατη, αἱ ψυχαὶ ἡμῶν,
καὶ σὲ ζητεῖ ἡ χεὶρ μου, καὶ δὲν δύναμαι
νὰ ἐξηγήσω ἂν σ' ἐλκῶ ἢ ἐὰν
σ' ἀκολουθῶ. Πλανᾶται, Ῥόζα, ἐφ' ἡμῶν
μυστήριόν τι. Σκέπτομαι ἐνίοτε
1050 ὡς ἐν ὄνειρῳ διατί μᾶς ἐκλείσαν
ἐνταῦθα ; Τίνες εἴμεθα ; Καὶ διατί
ἡμᾶς ἐν ταύτῃ τῇ μονῇ συντρέφουσι ;
Γινώσκεις ταῦτα ; Ὅμως ἀδιαφορῶ.
Ἐλευθερίαν μόνον νὰ σὲ ἀγαπῶ

- 1055 ἀρκεῖ νὰ ἔχω· λάτρις σου ἐγὼ ἀρκεῖ
 νὰ ἦμαι, σὺ δὲ τῆς ψυχῆς μου δέσποινα.
 Ἄλλὰ περὶ ψυχῆς μου διατί νὰ ὀμιλῶ ;
 Ψυχὴ μου ἢ πνοή σου, πῦρ οὐράνιον
 καὶ πνεῦμα, αἴγλη τῶν ὀμμάτων, φύσημα
 1060 τοῦ στόματός σου. Ὅταν ἦσαι σὺ μακρὰν,
 ψυχτὴν δὲν ἔχω. Μ' ἐνοχλεῖ ὁ πέπλος σου·
 ἀνέγειρά τον· δός μοι φίλημα.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Οὐγί.

(Ἀφίνει αὐτὸν νὰ λάβῃ τὸ φίλημα, εἶτα στηριζομένη ἐπὶ τοῦ βρα-
 χίονος αὐτοῦ δεικνύει αὐτῷ τὸν οὐρανόν).

Ἴδὲ τὸ ἄστρον, φίλε, τοῦτο τὸ λαμπρόν
 (Ἀμφότεροι θεωροῦσιν ἐν ἐκστάσει τὸν οὐρανόν).

ΦΩΝΗ (ἐκ τοῦ κενθμῶτος).

Θεέ, τὸν κόσμον σύμπαντα ἐλέησον !

ΦΩΝΑΙ ΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ (ἄποθεν).

- 1065 Τοὺς κοιμωμένους δούλους σου ἀνάπαυσον !

ΦΩΝΗ (ἐκ τοῦ κενθμῶτος).

Ἐλέησον !

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Ἀκούεις ψαλμωδίας σύ ;

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Κραυγὰς ἀκούω.

ΦΩΝΑΙ ΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ (ἐκ μείζονος ἀποστάσεως καὶ
 προῖόντως ἐξασθενοῦσαι).

Λίθος ἐπὶ κεφαλῆς

βαρὺς ἐτέθη.

Ο ΚΕΓΘΜΩΝ.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

- Βλέπεις ὅτι φάλλουσιν ;
 Ἡ νύξ, ὁπότεν ἄσμασιν ἀνάμικτον
 1070 τὸ σκότος ἦναι, τέρπει περισσότερον.
 Θυσία θυμηδίας εἰς τὸν οὐρανὸν
 τὸ ἄσμα εἶναι. Ἀγαπῶσιν ἐπὶ γῆς
 τὰ ὄντα πάντα Ἀγαπῶμεν καὶ ἡμεῖς !

ΦΩΝΑΙ ΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ.

Ἐλεησόν με!

ΦΩΝΗ (ἐκ τοῦ κευθμῶτος),

Σῶσόν με!

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

- Ἄλλὰ κραυγὴ
 1075 καὶ ὄχι ἄσμα τοῦτο. Ναι, κραυγάζει τις.
 Δὲν ἠπατώμην. Ἄλλὰ πόθεν ἡ φωνή.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Ἐκ τοῦ ναοῦ, νομιζῶ. Ὁ ἐσπερινὸς
 τὴν ὥραν ταύτην ἴσως ψάλλεται.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Οὐχί.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

- Φρεναπατᾶ πολλάκις ἡ νυκτερινὴ
 1080 ἀχλύς.

ΦΩΝΗ (ἐκ τοῦ κευθμῶτος).

Χριστέ μου.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ (δεικνύων τὸν καλύπτουσα τὸν κευθμῶνα λίθον).

Ἡ φωνὴ ἐξέρχεται
 ἐκεῖθεν.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

"Ω! φοβοῦμαι!

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

"Ανθρωπος ἐκεῖ

ὑπάρχει.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

"Ἴσως τεθνεὺς τις ὁμιλεῖ

ΦΩΝΗ (ἐκ τοῦ κενθμῶτος).

θεὸ τῶν ὄλων!

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

"Ανθρωπος ἐτάφη ζῶν

ὑπὸ τὸν λίθον τοῦτον.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Μὴ πλησιάζε.

1085 Νεκρὸς τις ἴσως, φάντασμα τι φοβερὸν
ἐκεῖθεν ἀναστήσεται.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ (σχεδὸν ἀποτόμως).

Βοήθει μοι!

(Γονυπετεῖ καὶ προσπαθεῖ νὰ μετακινήσῃ τὸν λίθον· ἡ δόνα Ρόζα
γονυπετήτατα πλησίον βοήθει αὐτῆ. Ὁ δὸν Σάγχος στρέφε-
ται πρὸς αὐτὴν μειδιῶν).

Τὴν χάριν ἃς ὀφείλη, ἂν κατὰδικος,
εἰς σέ.

(Κύπτει πρὸς τὸν λίθον καὶ κρᾶζει).

Ἐντεῦθεν οἱ κλαυθμοὶ ἐξέρχονται;

ΦΩΝΗ (ἐκ τοῦ κενθμῶτος).

Διέρχεται τις; Σῶσόν με! Βοήθειαν!
(Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ)

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

1090 Περιμεινον.

(Ἀμφότεροι ἀγωνίζονται νὰ σαλεύωσι τὸν λίθον τοῦ κευθμῶνος).

Ὁ λίθος δὲν σαλεύεται,

οὔτε κινεῖται. Ποῦ νὰ εὕρωμεν μοχλόν ;

(Διακρίνει εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων βημάτων τὸν σιδηροῦν σταυρόν,
ὅστις ἐγείρεται ἐπὶ τάφου πλησίον τοῦ τοίχου).

Ἄ ! ὁ σταυρὸς ἐκεῖνος !

(Ἐγείρεται καὶ προχωρεῖ πρὸς τὸν σταυρόν).

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ (ἐμποδίζουσα αὐτόν).

Φίλε, πρόσσεγε !

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ (θεωρῶν τὸν κευθμῶνα).

Ὁ δυστυχεῖς !

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Φοβοῦμαι μὴ τὸν ἅγιον
σταυρόν ἐγγίσης.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Ἔσται ἱερώτερος

1095 ἀφοῦ λυτρώσῃ ἄνθρωπον. Τὸν ἀποσπῶ
καὶ μετ' ἐγκρίνει ὁ Χριστός.

(Ἀποσπᾷ τὸν σιδηροῦν σταυρόν).

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ (σταυρουμένη πρὸ τοῦ σταυροῦ).

Σὲ προσκυνῶ,

ὦ τοῦ Κυρίου μου σταυρέ !

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ (ἐξετάζων τὸν σταυρόν, ὃν κρατεῖ διὰ τῶν δύο
χειρῶν).

Ἐξάρετος

λοστός! Καὶ ἤδη μίαν πέτραν φέρωμεν.

(Κυλίνει μίγαν λίθον παρὰ τὸν τάφον ὡς ὑπέρισμα τοῦ μοχλοῦ.

Ἐπεισάγει τὴν ἄκραν τοῦ σταυροῦ ὑπὸ τὴν πλάκα καὶ ἀμφότεροι ἀγωνίζονται ἐπὶ τοῦ μοχλοῦ).

1100 Ὁ θάνατος δὲν στέργει νὰ ἀνοίγωσι
τὰ βλέφαρά του. Ἔργον δυσχερέστατον!

(Ἀμρότεροι διακόπτονται ὄπως ἀναπνεύσῃσι).

Ζοφώδεις τόποι αἱ μυναί, καὶ ἐν αὐταῖς
πολλὰ πολλαίκις φοβερά συμβαίνουσι.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Θεέ μου, τρέμω!

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ (θέτω τὸν μοχλόν).

Βαρυτάτη εἶν' ἡ πλάξ!

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Σαλεύεται ὁ λίθος καὶ ὑποχωρεῖ

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

1105 Ὀλίγον ἔτι θάρρος καὶ προσπάθειαν
Βοήθησόν μοι.

Ἡ ῥόζα ἀντερείδεται ἐπὶ τοῦ μοχλοῦ ὁ Σάγχος ὠθεῖ τὸν λίθον.

(Ὁ κευθμῶν ἀνοίγεται).

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ (χειροκροτοῦσα).

Κάλλιστα!

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ (βλέπων ἐντὸς τῆς μαύρης ὀπῆς):

ὦ τοῦ φρικτοῦ

κευθμῶνος! Πόση ἀποτρόπαιος ἀχλὺς!

(Ὁ μοναχὸς ἐξέρχεται βραδέως τοῦ τάφου· προσηλοῖ ἀλληλοδιαδόχως
τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ δὸν Σάγχου καὶ τῆς δόνας ῥόζας)

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Τῷ ὄντι ζῶν ὑπῆρξεν ἄνθρωπος! "Ὡ ναί!
 Ὁ μοναχὸς ὁ γέρον! Τί εὐτύχημα
 1110 ἐγκαίρως ὅτι παρευρέθημεν ἐδῶ
 καὶ τὰς φωνὰς ἠκούσαμεν τοῦ μοναχοῦ!

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ.

Ὅμνύω τῇν εὐεργεσίαν, τέχνα μου
 ν' ἀνταποδώσω εἰς ὑμᾶς. Εὐχαριστῶ.

ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

ΙΙΡΑΕΙΣ ΙΙΡΟΤΗ.

ΠΡΟΣΩΠΑ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΦΟΥΝΤΕΛ.

ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

ΓΟΥΣΟΣ.

Ο ΔΟΥΕ ΤΗΣ ΑΛΛΑΒΑΣ.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΟΥΡΓΕΛ.

Ο ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ.

Ἡ βασιλῆιος στοά (ἢ λεγομένη Condes reyes) ἐν τῇ βασιλικῇ μονῇ τῆς Λάνας ἐν Βούργω. Αὐτὴ τετράγωνος, ἦν περικυκλοῖ ἀψιδοειδῆς στοά. Τὸ προσκηνίον κατέχει μία τῶν πλευρῶν τῆς στοᾶς ταύτης. Ἡ αὐτὴ ἔχει δύο μεγάλους ἀνεψγμένους πυλῶνας, ἀντικρὺ ἀλλήλων κειμένους καὶ φέροντας ἔξω εἰς τὴν πόλιν. Ἡ ἐπὶ τοῦ προσκηνίου στοά ἀπολήγει ἀριστερᾷ εἰς δικλιδωτὴν θύραν κειμένην ὑψηλὰ ἐπὶ ποδίου, εἰς ἃ ἄγουσι τρεῖς βαθμίδες. Δεξιᾷ συγκοινωνεῖ μετὰ προδόμου, παρὰ τὸν ὁποῖον φαίνεται ἐπὶ ἀναβάθρου ὑψηλῆς σιδηρᾶ ἔδρα μετ' ἐμβληματῶν, ἐπεστεμμένη ὑπὸ ἀετώματος, ἐν ᾧ ἐπάρχει γυμνὸν ξίφος.

Κάτω τοῦ προδόμου ὑπάρχουσι δύο ἱερεῖς, οἵτινες φαίνονται φυλάττοντες κιβώτιον κατὰ γῆς τεθειμένον.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ, ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΦΟΥΕΝΤΕΑ, ἔπειτα ΓΟΥΣΟΣ.

(Ὁ δὸν Σάγχος φέρει χρυσοῦφαντον χλαῖναν καὶ ξίφος).

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Ἐν ὑπνοῖς βλέπω ταῦτα!

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Εἶναι ἀληθῆ.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

1115 Καὶ εἶμαι πρίγκιψ!

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Εἴσθε κόμης, βασιλεὺς

τοῦ Βούργου.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Εἶμαι βασιλεὺς λοιπὸν ἐγώ!

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΛΛΑΣ.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Μετὰ τὸν βασιλέα τὸν σεπτὸν ἡμῶν
δὸν Φερδινάνδον τὰ πρωτεῖα ἔχετε
ὑμεῖς ἐνταῦθα.

(Φιλεῖ τὴν χεῖρα τοῦ δὸν Σάγγου).

Πάντα δέδονται ὑμῖν,

1120 εὐημερία, μεγαλεῖον.

ΔΟΝ ΣΑΓΚΟΣ.

Ἄληθώς!

Λοιπὸν τὴν Ῥόζαν πρόκειται νὰ νυμφευθῶ!

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ἐντὸς ὀλίγου. Περιβάλλουσιν αὐτὴν
τὸ στέμμα καὶ διευθετοῦσι τὸν ναὸν
καὶ αἱ δεήσεις ἔρξαντο ὑπὲρ ὑμῶν.

1125 Τοὺς γάμους θὰ τελέσῃ ὁ ἐπίσκοπος
τῆς Οὐργελ. Τελετάρχης ἔσομαι ἐγώ,
κατ' ἐντολὴν τοῦ βασιλέως.

ΔΟΝ ΣΑΓΚΟΣ.

ὦ! ὑμεῖς,

ὁ ἀγαθὸς μου θαίμων!

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Τοῦ ναοῦ ἐνῶ

ἀνάπτοντ' αἱ λαμπάδες, ἀναμέν' ὑμᾶς

1130 ἡ δόνα Ῥόζα εἰς τὸ μοναστήριον,
ἐγὼ δ' ὁ Γιλ Φουέντελ μέλλω τὰς αὐτοῦ
ν' ἀνοίξω θύρας, ἵνα, ὡσπερ εἴθισται,
ἡ Ἵμετέρα Ἵψηλότης μεταβῇ
καὶ τὴν μνηστὴν λαβοῦσα προσαγάγῃται
1135 καὶ ὑποβάλῃ τὰ σεβάσματα αὐτοῦ

καὶ τὰς εὐχαριστίας εἰς τὸν ἄνακτα.

Ἐπιθυμῆι ὁ ἀναξ πρὸ τῆς τελετῆς
νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. Διαταγὴν
τοιαύτην ἔχω. Ὑποδέξεται δ' ὑμᾶς

1140 ἔλθων εἰς ταύτην τὴν στοάν.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Εἰς τὸν ναὸν

νὰ μεταβῶμεν κατ' εὐθείαν προσιμῶ.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης χρεωστῆι
νὰ ὑπακούσῃ. Πρόκειται ὁ βασιλεὺς
τὴν λέξιν ν' ἀπαγγεῖλῃ ταύτην: Συναινῶ.

1145 Καὶ τοῦτο ἄλλως τὸ ἀρχαῖον ἔθιμον,
καθόσον εἶναι στέμμα τὸ ὑμέτερον
ὑποτελὲς εἰς τὸ ἐκείνου.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Πείθομαι.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Τηρῆσαι θεόν ἔθιμα τὰ νόμιμα.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Λοιπὸν πατήρ μου εἶναι

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

ὁ Γεώργιος

1150 τοῦ Βούργου ὁ ἰνφάντης.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Καὶ ὁ πάππος μου

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (ιδίᾳ).

Ἐγώ.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Ὁ ἀνάξ, τοῦ ἰνφάντου ὁ πατήρ

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Μακρὸν καὶ εὐδαιμόνως βασιλεύσετε . . .
 Νὰ διευθύνω ἐπιτρέπετε ὑμᾶς ;

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

- ὦ ! ναί, ἀσμένως. Δὲν γνωρίζω διατί,
 1155 ἀλλ' ὅτι λίαν μ' ἀγαπᾶτε πέπεισμαι.
 Ἄπὸ ὀλίγου χρόνου σᾶς ἐγνώρισα.
 Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπονοίας ἔλαβον,
 ὅποτε φέρων ἤλθετε διαταγὴν
 νὰ λάβητε τὴν δόξαν Ῥόζαν καὶ ἐμὲ
 1160 ἐκ τῆς μονῆς μας καὶ νὰ προσαγάγητε
 ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. Φόβος με
 κατέλαβεν ἐνταῦθα ἀρικόμενον
 ἐφαίνετό μοι ὅτι λεία οἶονει
 θὰ ἐγινόμεν. Τέλος νυμφευόμεθα,
 1165 καὶ πλήρης εἶναι ἡ καρδία μου χαρᾶς,
 κ' ἐν ἀσφαλείᾳ ἑμαυτὸν αἰσθάνομαι
 ὑμῶν πλησίον.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Εἰς ἐμὲ πεποιθατε.

- Φροντίς μου ἔσται ἡ εὐδαιμονία σας,
 καὶ τῷ Θεῷ τῶν ὅλων ἀνατίθημι
 1170 τὴν ἱεράν σας κεφαλὴν. Ἐάν ποτε
 ἐπὶ θανάτου κλίνης ἔκεισθε νοσῶν
 καὶ ἀπηγεῖτο πρὸς διάσωσιν ὑμῶν
 νὰ ποτισθῆτε αἷμα, ὦ ! θὰ ἤνοιγον
 τὰς φλέβας καὶ τὸ αἱμά μου θὰ ἔδιδον,

1175 εὐδαίμων, ἂν ἐκπνέων ἔβλεπον ὑμᾶς
ζωὴν ἐκ τοῦ θανάτου μου λαμβάνοντα.
Ὡ πρίγκηψ μου, ὦ ἀνάξ, ὦ αὐθέντα μου !
(Ἰδία).

Ὡ τέκνον μου !
(Εἰσέρχεται ὁ Γοῦσος καὶ ἀκούει τοὺς τελευταίους τοῦ μαρκητίου λόγους).

ΤΟΥΣΟΣ (ἰδία παρατηρῶν τὸν μαρκήσιον).

Τὸ ἦθος πόσον ἀγαθὸς
καὶ θριαμβεύων φαίνεται ! Ἄλλ' οὐδαμῶς
1180 ἐπιθυμῶ εἰς τοῦτο τὸ μυστήριον
νὰ ἐμβατεύσω. Ναί ! Τῆς ἀνθρωπότητος
ἐκτὸς ὑπάρχω. Ἐάν μοι ἦτο δυνατὸν
νὰ ἐμποδίσω τὸ κακὸν ἐπὶ τῆς γῆς
καὶ τὸ καλὸν νὰ παραγάγω πανταχοῦ

1185 κινῶν τὸν δάκτυλόν μου μόνον, ἀποχῆν
καὶ πάλιν θὰ ἐτήρουν. Ἐρπω, θεωρῶ
καὶ εἶμαι πάντῃ ἄχρηστος. Τὸ ἔργον μου
τοιούτον εἶναι.

(Εἰσέρχεται λόγος τῆς ἀφρικανικῆς φρουρᾶς τοῦ βασιλέως τῆς Κα-
στιλλίας, λόγος οὗ ἴγεται ὁ λοχαγός, δοῦξ τῆς Ἀλάβας).

ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (τῷ δὸν Σάγχω).

Ἰπὸ ταύτην τὴν στοάν
ὁ βασιλεὺς τὴν ὕψηλότητα ὑμῶν
1190 θὰ ἀναμένῃ μετ' ὀλίγον.

(Ἀναβαίνει τὰς βαθμίδας τοῦ ποδίου καὶ ἀνοίγει τὰς δικλίδας τῆς
θύρας, ἥτις ἀγει εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς βασιλικῆς μονῆς.
Νεῖσι δὲ τῷ δὸν Σάγχω ν' ἀκολουθήσῃ αὐτῷ).

Πρίγκηψ μου,
εἰσέλθετε.

(Διακρίνει τοὺς στρατιώτας καὶ δεῖκνυει αὐτοὺς τῷ δὸν Σάγχω).

Ἐπάχθη πρὸς τιμὴν ὑμῶν

ἐνταῦθα αὐτὴ ἡ φρουρά.

(Ἐξακλουθεὶ ἑμιλῶν τῷ δὸν Σάγγω, ὅστις ἀναθίνει τὰς βαθμίδας τοῦ ποδίου).

Τὰς σάλπιγγας

εὐθὺς ὡς, Ὑψηλότατε, ἀκούσητε,
μὲ τὴν κυρίαν κόμησσαν θὰ ἔλθητε

1195 καὶ μετ' αὐτῆς τὰ γόνατα θὰ κλίνητε
πρὸ τοῦ μονάρχου.

(Ῥίπτει βλέμμα ἔξω τῆς στοᾶς).

Ἄ! ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς.

(Ὁ δὸν Σάγγος εἰσέρχεται καὶ κατόπιν αὐτοῦ ὁ μαρκήσιος Φουέντελ
διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ ποδίου θύρας, ἣτις κλείεται κατόπιν αὐ-
τῶν. Εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς ἀκλουθούμενος ὑπὸ τοῦ
πνευματικοῦ αὐτοῦ).

~~~~~

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ, Ο ΓΟΥΣΟΣ, Ο ΔΟΥΣ τῆς Ἀλάβας,

Ο ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ τοῦ βασιλέως.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (πρὸς τὸν δοῦκα τῆς Ἀλάβας).

Ἐλθέ πλησίον, δούξ.

(Ὁ δούξ πλησιάζει).

Ὅπότεν τοῦ λαιμοῦ

τὸ περιδέραιόν μου τοῦτο ἐκβαλῶν

θὰ περιβάλω εἰς ἐκείνου τὸν λαιμόν. . . .

Ο ΔΟΥΞ.

1200 Ἀκούω, ἄναξ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (θεωρῶν τὸν λόγον τῆς φρουρᾶς).

Ἄ! ἐκεῖ εἰσι. Καλῶς.

(Πρὸς τὸν δοῦκα).

Ὅταν μ' ἀκούσῃς λέγοντα: « Ἰππότην σε
ἀναγορεύω, ἤδη δὲ βασιλευε,
καὶ ὁ Θεὸς σοι βοηθός», εὐθύς, ὦ δοῦξ,
τὰ ξίφη πάντες ταύτοχρόνως σύροντες

1205 τὸν νεανίαν θὰ φρονεύσῃτε.

Ο ΔΟΥΞ.

Ἄρχεϊ.

ὦ ἀναξ.

ΓΟΥΣΟΣ (ἰδίᾳ σφίγγων ἐπὶ τῆς καρδίας τὰς δύο αὐτοῦ πλαγγόνας).

Τῶν ἀνθρώπων ἀσφαλέστεραι
πολὺ τῷ ὄντι εἶναι αἱ πλαγγόνες μου.

(Ὁ Πνευματικὸς προσκύπτει πρὸς τὸ οὖς τοῦ βασιλέως καὶ δεικνύει αὐτῷ τῷ
δακτύλῳ τὸ κιβώτιον, ἕπερ θεωροῦσιν οἱ ὑπὸ τὸ πρόστυον δύο ἱερεῖς).

Ο ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ (χαμηλοφῶνως τῷ βασιλεῖ).

Καθὰ ἡ Ἰψιγλότης σας διέταξεν,
ἰδοὺ τὰ ράσα φέρω. Εἶναι ἔτοιμα.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

1210 Ἄλλ' ἀμφιδάλλω ἂν θὰ χρησιμεύσωσι·
πλὴν ἔστω, ἀδιάφορον.

(Δεικνύων τὸ πρόστυον).

Προσμείνατε

ὑπὸ τὸν θόλον.

[(Ὁ Πνευματικὸς ὑπάγει μετὰ τῶν δύο ἱερέων ὑπὸ τὸ πρόστυον.

Ὁ βασιλεὺς στρέφεται πρὸς τὸν λοχαγόν).

Σὺ δέ, ἔσο, δοῦξ ἐκεῖ.

(Ἰδίᾳ).

Ἐν πάσῃ περιπτώσει θέλω πρόχειρον
τὴν μίαν νὰ κρατῶ τῶν δύο λύσεων.

(Ἡ ἐπὶ τοῦ ποδίου θύρα ἀνοίγεται αὖθις, εἰσέρχεται δι' αὐτῆς ὁ μαρκήσιος Φουέντες, ἔπειτα κλείεται. Ὁ μαρκήσιος καταβαίνει βραδέως τὰς βαθμίδας. Ὁ βασιλεὺς διακρίνει τὴν σιδηρῆν θρονίδα· παρατηρεῖ αὐτήν).

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

ΟΙ ΑΥΤΟΙ, Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (ιδίᾳ).

- Ναί, μετὰ μίαν ὥραν νυμφευθήσεται
1215 καὶ ἔσται κόμη, πρίγκηψ. Πᾶσα δὲ στιγμή
προερχομένη εἶναι δι' αὐτὸν βαθμῖς,
ἦν ἀπὸ σκότους πρὸς τὸ φῶς ἀνέρχεται.
Ἐν ἔτι βῆμα ἤδη καὶ γενήσεται
σεπτὸς, εὐδαίμων, ἰσχυρὸς. Ὡ! τὸ ἀγνὸν
1220 ἐκλάμπει τέκνον ἐπὶ πάππου τοῦ αἰσχροῦ.
Καὶ δακρυχέων βλέπω μετ' ἐκπλήξεως,
θεὸ οἰκτίρμον, ὅτι ἡ γηράσασα
φυχή μου, ἡ ζοφώδης καὶ ἡ εὐτελής
καὶ ἡ ἀχρεία, δύναται διάχυσιν
1225 νὰ περιέχη ἔτι.

(Σπογγίζει τοὺς ὀφθαλμοὺς).

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (στρεφόμενος).

Ἄ! μαρκήσιε,
καλῶς μᾶς ἔγλυες.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (ὑποκλιόμενος).

Βασιλεῦ . . . .

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ἐπιθυμῶ

νὰ ἐμιλήσω μετὰ σοῦ.

(Δεικνύει αὐτῷ τὴν σιδηρᾶν θρονίδα).

Τί ἴ, θρονίς

σημαίνει αὕτη; Ὑπεράνω δὲ αὐτῆς
πρὸς τί τὸ ξίφος τοῦτο;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Αὕτη ἴ, θρονίς

1230 ὁ θρόνος εἶναι, βασιλεῦ, ἐν ᾧ ποτε
ὁ δὸν Γαρσίας, πρόγονος ἡμέτερος,
ἐκάθητο, τὸ ξίφος δ' ἐπικρέμαται
ὡς σύμβολον τοῦ βασιλείως.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ἄλθῶς

1235 ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ ταύτῃ ἐξ ἑμοῦ
ζωή τε ἐκπορεύεται καὶ θάνατος.

ΓΟΥΣΟΣ (τῷ βασιλεῖ).

Ἄλλ' εἰσθε δύο.

(Ἀπό τινων στιγμῶν συνοδία τις ἐξῆλθε διὰ τῆς πρὸς τὰ δεξιὰ θύρας εἰς τὴν τετράγωνον αὐλὴν διευθυνομένη πρὸς τὴν ἀριστερὰν θύραν. Τὴν συνοδίαν ἀποτελεῖ διπλοῦς στοῖχος μετανοητῶν, μελανεῖμων ὁ μὲν, λευχείμων ὁ ἕτερος, ὁ μὲν πρῶτος μετὰ λευκῆς, ὁ δὲ δεύτερος; μετὰ μαύρης καλύπτρας ἐχούσης δύο ὁπᾶς διὰ τοὺς ὀρθοκλιμούς. Βαίνουνσι παραλλήλως, βραδεῖ τῷ βήματι, ἔχοντες καταβιβατμέναι τὰς καλύπτρας. Προεξέρχει τοῦ διπλοῦ στοίχου μελανεῖμων μετανοητῆς μετὰ μαύρης καλύπτρας φέρων ὕψηλὴν μαύρην σηκίαν, ἐφ' ἧς ὑπάρχει λευκὸν κραινὸν νεκροῦ ἐπὶ δύο λευκῶν ὀστέων σταυροειδῶς τεθειμένων. Ἡ συνοδία διέρχεται βραδεῖ τῷ βήματι καὶ ἐν σιγῇ τὸ βῆθος τοῦ θεάτρου. Ὁ Γούσος δεικνύει τῷ βασιλεῖ τὴν σημαίαν).

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (τῷ Γούσῳ).

Ἄλθῆς. Ὁ μοναχὸς

(Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ)

ἐκεῖνος ὁ πανάθλιος.

Ο ΓΟΥΣΟΣ.

Πανάθλιος,
ὁμολογῶ, πλὴν μέγας. Πάντες τρέμουσι
πρὸ τοῦ Τορκουεμάδα, ἔτι καὶ ὑμεῖς.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

1240 Ὅσακίς τὴν σημαίαν ταύτην βλέπει τις,
νομίζει ὅτι τὴν ὄσμὴν αἰσθάνεται
τοῦ καιομένου κρέατος καὶ τῆς πυρᾶς.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Πλὴν ποῦ οἱ ἄνδρες οὔτοι, ὦ μαρκήσιε,
ὑπάγουσιν ;

Ο ΓΟΥΣΟΣ.

Ἦ ἀνάξ, πρὸς ἀπαγωγὴν
1245 ἐκείνων, ὅσους ἀναμένει ἡ πυρὰ
ἐν τῇ πλατείᾳ ταύτῃ. Ὅστιςδὴποτε
πολίτης ἔσο· αἴφνης ἐν ἀγνοίᾳ σου
ἐμπεπλεγμένον βλέπεις σεαυτὸν
ἐν ἀπαισίῳ δράματι. Ἄν δέ ποτε
1250 ἐν ἀφελείᾳ λόγον εἶπες ἄφρονα
κατ' οἶκον, μόλις ἔπος τὸ ὀλέθριον
τὸ ἔρκος τῶν ὀδόντων σου ἐξέφυγεν,
ἀφίπταται καὶ τρέχει πρὸς τὴν ἱεράν
ἐξέτασιν καὶ ἀθουρύδως εἰς τὸ οὐς
1255 τὸ φοβερὸν προσπίπτει, ὅπερ ἀνοικτὸν
διατελεῖ καὶ ἐν ἡμέρᾳ κ' ἐν νυκτί.
Ἄπὸ μονῆς ζοφώδους τότε φαίνεται
ἡ φοβερὰ σημαῖα ἐξελαύνουσα
ἐν μέσῳ ταύτης τῶν φασμάτων τῆς σειρᾶς.

1260 Ἡ λιτανεία ἐκκινεῖ καὶ προχωρεῖ
βραδυποροῦσα ἀναμέσον τοῦ λαοῦ.
Διέρχεται διὰ παντός τοῦ πρὸ ποδῶν·
οὐδὲν ἀναχαιτίσαι ταύτην δύναται.
Ἐπιραινέσθης ταύτης, πάντες φεύγουσιν.

1265 Ἡ συνοδία αὕτη ἢ τῆς ἱεράς
τυγχάνει ἐξετάσεως. Γονυπετεῖς
προσπίπτουσιν οἱ πάντες, ἐπειδὴ γνωστὸν
ἢ ὄπτασια αὕτη, ὅτι εἶναι χεῖρ
ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἀνθρωπὸν τινα

1270 πορευομένη νὰ συλλάβῃ. Πᾶσαν δὲ
τὴν πόλιν οὕτω διελαύνει

(Δεικνύων τὴν σημαίαν καὶ τὸν διπλοῦν στοῖχον τῶν κουκουλοφόρων,
οἵτινες διελαύνουσι κατὰ τὸ βίθος τῆς αὐλῆς).

—ὥσπερ νῦν—,

ἐπὶ τὰ πρόσω φερομένη πάντοτε.

Νυχθημερὸν ἀσμάτων ἀνευ καὶ κραυγῶν
πρὸς τὸν σκοπὸν χωρεῖ εὐθύ, σιωπηλῇ
1275 καὶ τρόμον ἐμποιοῦσα. Σὺ, ἀμέριμνος,
κατ' οἶκον εἶσαι, ἐστιώμενος, γελῶν,
συνομιλῶν, συλλέγων ἄνθη ἢ φιλῶν
τὰ τέκνα σου, καὶ βλέπεις προσερχόμενον
πρὸς σὲ ἐξαίφνης ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτός

1280 τὸ νεχρικὸν κρανίον τοῦτο. Φοβερόν!
Πυρπολουμένων πόσον πλῆθος! Ἄγνωστος
ὁ τούτων εἶναι ἀριθμός. Πρὸς ἑαυτὸν
ὁ τὴν σημαίαν ταύτην βλέπων βαίνουσαν
θανάτῳ ἀποθνήσκει.

(Ἡ λιτανεία καὶ ἡ σημαία ἐξέρχονται διὰ τῆς μεγάλης θύρας τῆς
αὐλῆς τῆς ἀπέναντι τῆς θύρας δι' ἧς εἰσῆλθον).

ΟἶΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (χαμηλοφώτως τῷ βασιλεῖ).

Ἵποστῆριξιν

1285 ὁ βασιλεὺς τῷ κλήρῳ χορηγεῖ πολλήν.

Ὁ Τορκεμάδας συγκροτεῖ συνέδριον,
 συνομιλεῖ τῷ πάπα, ἐπανάγχεται
 χρυσόβουλον κομίζων· τοῦτο δὲ ἀρκεῖ.

Ὁ βασιλεὺς συγκαταβαίνει εἰς ἔκλειψιν,

1290 ἡ δ' ἐξουσία τούτου ἡ ὑπέρλαμπρος,
 ἡ φεγγαβόλος καὶ χρυσῆ καὶ ἰλαρά,
 ζοφώδης ἀποβαίνει. Πῶς! Σφραγιστῆς
 ὁ φασοφόρος οὗτος εἶναι ἀληθῶς.

Ἐντὸς ὀλίγων ὕψωσεν ἐνιαυτῶν

1295 τὸ ταπεινὸν του μέτωπον κ' ἐποίησε
 ταῖς ἐστεμμέναις τοῦτο ἴσον κεφαλαῖς.

(Ὁ βασιλεὺς ἀλλοφρονῶν δὲν φαίνεται δίδων προσοχὴν εἰς τοὺς λό-
 γους τοῦ μαρκητίου, ὅστις λέγει χαμηλοφώνως τῷ Γούσῳ).

Ὁ ἀναξὶ δὲν μ' ἀκούει.

Ο ΓΟΥΣΟΣ (χαμηλοφώνως τῷ μαρκησίῳ).

Ἄλλα ἐν φρεσὶ

διανοεῖται φαίνεται.

(Ὁ βασιλεὺς ἀνορθοῖ τὴν κεφαλὴν, ἀποπέμπει διὰ τοῦ βλέμμα-
 τος πάντα τοὺς παρεπιτώτας, οἵτινες ἐπιθοχωροῦσι πρὸς τὸ
 βῆθος τῆς ἀλῆς, καὶ νεύει τῷ μαρκητίῳ νὰ προσέλθῃ.

Φέρει αὐτὸν πρὸς τὸ προκείμεον ἵνα μὴδεὶς δυνηθῇ
 ν' ἀκούσῃ τί θὰ τῷ εἴπῃ. Ὁ Γούσος παρα-
 τηρεῖ αὐτοῦς).

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (τῷ μαρκησίῳ).

Ἀείποτε

τὰς συμβουλὰς σου, ἄς ἐξ ὅλων προτιμῶ

1300 καὶ θέλω νὰ ἀκούω, ἠκολούθησα
 καλῶς ποιήσας. Τούτου ἕνεκα καὶ νῦν
 τὴν συμβουλὴν σου θέλω, ὦ μαρκήσιε,
 περὶ σπουδαιστάτης ὑποθέσεως,
 ἥτις ἀνάγκη τάχιστα νὰ τελεσθῇ

1305 και ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ὅπου νῦν ἐσμὲν.

(Ὁ βασιλεὺς περὶ τὸν Γούστον, ὅστις ἔμεινεν ὀπισθεν τοῦ ἀντιβήθρου τοῦ σιδηροῦ θρόνου, καὶ διώκει αὐτὸν διὰ χειρονομίας.

Ὁ Γούστος ἀπομακρύνεται).

Ο ΓΟΥΣΤΟΣ (ιδίᾳ θεωρῶν τὸν βασιλεῖα καὶ τὸν μαρκήσιον).

Νεάζων πάνθηρ καὶ πρεσβύτης αἰλουρος!

Τί ἄρά γε συμβήσεται;

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ, Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

(Μόνοι ἐπὶ τοῦ προσκηνίου. Οἱ παρεστῶτες ἐν τῷ βίθει μὴ δυνάμενοι νὰ ἀκούωσι).

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Μαρκήσιε,

τάς συμβουλὰς σου θὰ ἀκούσω, ἐπειδὴ γινώσκω πόσον αὐταὶ συνεταὶ εἰσιν.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (ιδίᾳ).

1310 Κ' ἐγὼ ὅμως γινώσκω πόσῃ ἔχουσιν οἱ λόγοι οὗτοι σιγμασίαν. Ἀκριβῶς ἢ Ὑμετέρα Ὑψηλότης σκέπτεται νὰ πράξῃ ὅ,τι θὰ ἀπέτρεπον Αὐτῆν νὰ πράξῃ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Πῶς σοι φαίνονται πολιτικῶς

1315 τὰ πράγματα; Εὐρίσκεις ταῦτα κατ' εὐχὴν;
Τί ἐν Εὐρώπῃ ἀσφαλὲς εὐρίσκεις σύ,
ὁ δεξιὸς τοῦς δόλους καὶ βαθύτατος;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

- Οὐδέν, ἀλλ' ἓνα, Γαληνότατε, φραγμόν,
καὶ εἶναι οὗτος ὁ φραγμὸς τὸ ὕψος σας.
- 1320 Ὑμεῖς ὁ μόνος ἔρθιος ἱστάμενος.
Πρὸ τῆς Γαλλίας, ἥτις μεγαλύνεται,
τὰ πάντα ταπεινοῦνται. Γαληνότατε,
σημεῖον ἔν καὶ μόνον ἔχετε τρωτόν,
τὴν Ναβαρραϊαν· τὸ μεθόριον ἐκεῖ
- 1325 ἀνεωγμένον εἶναι. Ὅμως τὸ κακὸν
μετ' ἀγγινοίας θαυμασίας εἶδετε,
πολὺ πρὶν τοῦτο ἐννοήσωμεν ἡμεῖς·
τὴν θεραπείαν δὲ αὐτοῦ ἐξεύρετε
τὸν καρδινάλιν τοῦ Ὁρθέζ, τὸν γηραιὸν
- 1330 ἡγεμονίσκον, ἀπατήσας καὶ λαβῶν
τὸν Σάγγον τὸν ἰνράντην. Οὕτω, βασιλεῦ,
ἡ στάθμη τέλος ἀποκλίν' ὑπὲρ ὑμῶν.
Ἴσχυς ὑμεῖς, ὁ Σάγγος τὸ δικαίωμα.
Ὑμεῖς ὁ κολοσσός, αὐτὸς τὸ ἔρεισμα.
- 1335 Καθὼς ἀετιδέα ἀετὸς κρατεῖ,
κρατεῖτε τοῦτον καὶ ὑμεῖς, ὦ βασιλεῦ.
Αὐτὸς ὁ μόνος εἰς ὑμᾶς ἀναγκαιῶν.
Ἐφ' ὅσον οὗτος ζῆ, ἐξαναγκάζεται
εἰς ἡρεμίαν ἡ Γαλλία.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Πῶς! Αὐτὸς

- 1340 ὁ μόνος ἀναγκαῖος εἰς ἐμέ;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Αὐτός,
μετὰ τῆς δόνας Ῥόζας τῆς ἰνράντης, ναί.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Και λέγεις ὅτι μέγιστον συμφέρον μου
νὰ ζῆ ὁ Σάγγχος;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ναί, βεβαίως.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Αἰ! λοιπόν,

ἡ θύρα αὕτη ἅμα ἀνοιχθῆ, εὐθύς
1345 ὁ Σάγγχος φονευθήσεται.
(Κίνημα καταπλήξεως καὶ τρώμου τοῦ μαρκητίου).

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (ἐξακολουθῶν).

Ἄρῃσκει μοι

ἡ δόνα Ῥόζα. Πρόσωπον ἀγνότερον
ποτὲ δὲν εἶδον συνδυάζον τὴν αἰδῶ
μετ' ἐρατεινοτέρου μειδιάματος.

Οὐδέποτε νεᾶνις συνανέμιξε

1350 τοσοῦτον ἐρασμίως αἰγλήν ὀφθαλμῶν
μετὰ φωνῆς θελγούσης. Ὑπερήσανον
τὸ ὄμμα ἔχει καὶ ἡδύ· τοὺς πόδας της
νὰ περιλάβ' ἡ χεῖρ μου αὕτη δύναται·
πτοεῖτ' εὐκόλως καὶ τὴν καλλονὴν αὐτῆς

1355 ὁ φόβος ἐπαυξάνει. ὦ! ἀφοῦ ἐγώ,
ὁ βασιλεὺς, εὐρίσκω ταύτην θελκτικὴν,
ὁ Σάγγχος ἀποβαίνει περιττός.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ὅρθόν.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ἄ ναί, γινώσκω ὅτι ἡ πολιτικὴ
ἀνάγκη ἐπιβάλλει εἰς τὸν ἄνακτα

- 1360 νὰ καταστέλλῃ τὰς ὀρέξεις του. Ἄλλὰ
 τί ὄφειλον νὰ πράξω; Αὐτ' ἡ ὀρέξις
 δὲν μοι ἐπῆλθεν ἄμεσος. Ἐπί πολὺ
 διστάζει τις, ἐνῶ τὸ πῦρ ἀνάπτεται.
 Λοιπὸν πιστεύεις ὅτι δὲν ἐπάλαισα;
- 1365 Βεβαίως ἠναγκάστην νὰ ποιήσωμαι
 τὴν ὀχληρὰν κατ' ἐμαυτὸν διαλογὴν,
 καὶ εἶπον: Ἐρασμία εἶναι ἀληθῶς
 ἡ κόρη, ἀλλ' ἐξ ἄλλου καὶ λυσιτελῆς
 ὁ γάμος· ἡ Ναβάρρα μοι ἀναγκαιοῖ,
- 1370 καὶ ἄνευ ταύτης ὄριον δὲν ἔχομεν.
 Ὡ ἔρωσ, σίγα!—Ἄλλ' ὅποιοι ὀφθαλμοὶ!
 Ὅπόση χάρις καὶ ἀβρότης δέρματος!
 Ὅποια γοητεία!—Σπῆθι, βασιλεῦ!
 Δεκαετῶν ἀγώνων τοὺς καρποὺς λοιπὸν
- 1375 νὰ ἀπολέσης θέλεις ἐν μιᾷ στιγμῇ,
 καὶ τοῦτο χάριν προστυγούσης καλλονῆς;
 Ὑπὲρ τὰ ὄρη ταῦτα πρόσβλεψον ἐκεῖ.
 Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας γέλωτα
 τῷ βασιλεῖ τῷ τῆς Γαλλίας προξενεῖ.
- 1380 Νυμφεύσωμεν τὸν Σάγγρον μὲ τὴν Ῥόζαν του.
 Ἐμπρός! Ἡ Δουραντία καὶ ὁ Ἄδουρος
 ἡμέτεροὶ εἰσι καὶ τὰ μεθόρια
 ἡμῶν συναπαρτίζονται. Πολιτικὸς
 βαθύφρων, ὡσπερ πρῶην, καὶ θαυμάσιος
- 1385 διατελέσω. Εἶπον! Νυμφευθήτωσαν!
 —Ἄλλ' ὄχι! Πόσον ὁ ζυγὸς ἡμῶν βαρὺς!
 Εἰς τὰς ἀγκάλας ἄλλου μεταβαίνουσαν
 τὴν κόρην βλέπων, πλεόν νὰ συγκρατηθῶ
 δὲν δύναμαι. Ἐρρέτω ὁ ἀντεραστῆς!
- 1390 Ἐγὼ λαμβάνω ταύτην. Δούλος εἰμ' ἐγὼ

- καὶ τύραννοι τὰ σκῆπτρά μου ; Διότι δὲ
ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα, τοῦ Τιβέρεως,
τοῦ Ῥήνου, κατασκόπων θεωροῦσί με
ἀνάκτων συμῆνος καὶ παραφυλάττουσιν
- 1395 ἵνα τὴν ὥραν καταλάβωσι, καθ' ἣν
ἐκτρεπομένη ἡ φιλοδοξία μου,
ἐν χαλαρώσει εἶναι, πρέπει καὶ ἐγὼ
νὰ ἀποσπῶ τὰς ἵνας τῆς καρδίας μου ;
Τὸ εἶναι μέγαν βασιλέα ἐπαχθές !
- 1400 Ἄντεκδικεῖται ἡ καρδία. Ἄγρομαι
διότι τὸν δὸν Σάγγρον ἀναγκάζομαι
νὰ ἀποκτείνω ἐν αὐτῷ τῷ οἴκῳ του.
Πλὴν τέλος πάντων ἐπὶ γῆς ὁ ἄνθρωπος
βεβαίως δὲν ἐπέθη ἕπως τήκηται.
- 1405 Τί πταίω ἂν ἡ Ῥόζα ἦν ἑρατεινή ;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Δὲν πταίετε τῷ ὄντι, Γαληνότατε.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ἡ Ἰσαβέλλα μὲ κουράζει. Γυναικὸς
ἀνάγκην ἔχω ἄλλης. Μήπως καὶ ἐγὼ
τοῦ ἀγαπᾶν δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα ;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

- 1410 Πεινᾷ ὁ λέων.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ἄγαπῶ, λοιπὸν μισῶ.

Καὶ ἤδη ἄκουσόν μου. Ἄναπλάττομαι
τὴν παιδικὴν τῶν ἡλικίαν, τὴν μονὴν
ἐν ἣ συνέζων, ταύτης μὲν τὰ θέληττα,
ἐκείνου δὲ τὴν τόλμη, τὰ γλοάζοντα

- 1415 καὶ εὐανθῆ πεδία, τὰ σκιάσματα
καὶ τὰ φιλήματ', ἅπερ ἐκλεπτ' ὑπ' αὐτὰ
ὁ τολμητίας! "Ω! τὸν Σάγγχον, ναί, αὐτὸν
ζηλεύω· θέλω δὲ αὐτοῦ ν' ἀπαλλαγῶ.
Ἐν τῇ λυσσῶδει μου καρδίᾳ ἴδομαι
- 1420 μετρῶν τοῦ μίσους τοὺς θυμοδακείς παλμούς
καὶ θέλω μέχρι τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς
τὸ φοικαλέον βίγος νὰ αἰσθάνωμαι
τοῦ μίσους τούτου. Τὸ μισεῖν καλὸν ἐστίν!
Ἄ! τὸν ἐχθρόν σου νὰ κρατῆς, νὰ λακπατῆς
- 1425 καὶ νὰ κατασυντριβῆς! Ἐκ χαρᾶς λυσσῶ.
Ἡ ἄβυσσος ἐκθύμως καταπίνουσα
τὴν ἀλκυόνα εἶμαι. Συνταράσσει με
σπασμὸς πανωλεθρίας. Ἄφρων ἀληθῶς
ἐμὲ νὰ παρακρούσῃ ὁ πειρώμενος!
- 1430 Τὰ ἐμποδῶν μοι ἐκποδῶν γενέσθωσαν!
Τὸν Σάγγχον ἔχω κ' ἐκδικούμαι. Διατί ;
Διότι ἀγαπᾶται κ' εἶναι εὐειδής.
Ἐγώ, γνωφώδης καὶ κρυφίνους ἄνθρωπος,
ἐν τῇ ψυχῇ μου κλείω θύελλαν σφοδρὰν
- 1435 καὶ ρεύματα μυρία ἀντιπίπτοντα.
Ὁ φόνος εἶναι φίλος μου καὶ ἀδελφοί
ἐμοῦ οἱ Κάιν. Καὶ ἐνῶ νυστακτικὸν
τὸ ἦθος ἔχω, παγετῶδες, σοβαρόν,
τὴν θέλησίν μου φοικωδῶς πληροῦσάν με
- 1440 αἰσθάνομαι, καθάπερ τὸ ἡραιότειον
τὸ ὑπὸ τὴν χιόνα τὴν ἀτέραμον
τὴν αἰθαλέαν λάβαν του αἰσθάνεται
ἀνερχομένην εἰς τὸ στόμιον αὐτοῦ.
Τοὺς βρυχηθμούς μου φοβερῶς θὰ ἠῤῥανεν
- 1445 ὁ θέλων με πρᾶναι· πᾶσ' ἀπόπειρα

πρὸς καθρσύχασίν μου λυσσωδέστερον
 θὰ μὲ καθίστη. Θὰ κατασυνέτριβον
 καὶ αὐτὸν τοῦτον τὸν Θεόν, μαρκήσιε.
 Ὑπάρχουσί μοι μέσα πρὸς ἐξόντωσιν
 1450 τοῦ Σάγγου δύο.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (ιδίᾳ).

Δύο!

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Καὶ τὸ μὲν αὐτῶν
 στυγνὸν τυγχάνει, ἡ μονή, τὸ ἄλλο δέ,
 γοργόν τε ἄμα καὶ ταχύ, ὁ θάνατος.
 Καλὴ μὲν εἶναι ἡ μονή, ἀλλὰ πολὺ
 ὁ τάφος εἶναι ταύτης ἰσχυρότερος.
 1455 Οὐδὲν ἀκούει· ἀσφαλὲς τὸ βάραθρον,
 βαρεῖαν δὲ τὴν πύλην ἔχει. Ἡ μονή
 βωβή, κωφὸς δ' ὁ τάφος. Τοῦτο τὸ καλὸν
 ὁ τύμβος ἔχει ὅτι πώποτε οὐδεὶς
 αὐτοῦ ἐξῆλθε. Κύκλος ἀποτρόπαιος,
 1460 ὃν διαβήτης εἰδεχθῆς ἐχάραξε,
 τῷ ὄντι εἶναι ἡ μονή, καὶ ἐν αὐτῇ
 συστρέφεται τις αἰωνίως. Τὴν ξανθὴν
 ὁ Σάγγος κεφαλὴν του ἤθελεν ἰδεῖ
 λευκαينوμένην προϊόντως, καὶ ὠχρὸς
 1465 ὑπὸ τοῦ γήρωσ θὰ κατελαμβάνετο
 τῶν ζοφερῶν κελλίων δέσμιος αὐτός.
 Ἄλλ' ἔχω τὴν διαλογίην.—Τὸν θάνατον
 αὐτοῦ προκρίνω.—Ποία εἶν' ἡ γνώμη σου;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ἡ ὑμετέρα.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΛΑΣ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Πῶς;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Μεγαλειότατε,

1470 θανατωθήτω.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (ιδία).

Τί λοιπόν μοι ἔλεγον
κρυφίως ὅτι δῆθεν εἶναι τέκνον του
ὁ Σάγγος; Ἄ! οὐδόλωσ εἶναι ἀληθές!

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Διανοῦμαι ὡς ὑμεῖς.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (ιδία).

Πῶς πρὸς τὸ οὖς
τῶν βασιλέων ψεύδονται!

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (παρατηρῶν αὐτόν).

Ἄσπάζομαι

1475 τὴν γνώμη σας.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Καὶ εἶσαι σύμφωνος λοιπὸν
ὅτι ἀνάγκη ν' ἀποθάνῃ;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Μάλιστα.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (ιδία).

Τὸ πρᾶγμα φαίνεται μοι κάπως ὑποπτον!
Διεβεβαίου πρὸ μικροῦ ὅτι πολὺ
ὁ Σάγγος εἶναι ἀναγκαῖος εἰς ἐμέ,
1480 καὶ ὅτι δεόν πρὸς καλὸν τοῦ κράτους μου

νά ζήση. Καὶ τῷ ὄντι ἅμα φρονεθῆ
ὁ Σάγγρος, συνεχλείπει πᾶν μου δίκαιον
ἐπὶ τῆς Ναβαρρατίας· ἔχω ἐξ ἑνὸς
τὴν αὐτοκρατορίαν, τὴν Γαλλίαν δὲ
1485 ἐξ ἄλλου.

(Θεωρῶν ὑπὲρ τὸν μαρκήσιον).

Ὁ προδότης οὗτος ἀρά γε
ποῦ νά μὲ παρασύρῃ θέλει; Βέβαια
σκοποῦς θὰ τρέφῃ.

(Μεγαλοφώνως).

Ναί, τὸν Σάγγρον ἤδιστα
καταβροχθίσαι· ἐὰν ὅμως ἀρκεσθῶ
αὐτὸν νά περιτρώγω; Ὅταν ἐν μονῇ
1490 συγκλείσω τοῦτον, ὑπὸ τοὺς ὀδόντας μου
διτηνεκῶς θὰ ἦναι· θὰ τὸν βλέπω δὲ
ἀγωνιῶντα, φθίνοντα, τρηκόμενον,
βαρυθυμοῦντα, ἀνανδρον, βλακούμενον!
ᾠ! ἐν τῇ ἐκδικήσει ἡδυπάθεια
1495 μεγίστη εἶναι ἢ βραδύτης. Τί φρονεῖς;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Πλὴν τίς ὁ λόγος τοῦ ἐκλέξαι, βασιλεῦ,
λοξογραμμίαν; Προχωρήσατε εὐθὺς
πρὸς τὸν σκοπὸν σας. Πλήξατε, φρονεύσατε.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (ιδίᾳ).

ᾠ! τοῦ δολίου! Μέχρι τοῦδε πάντοτε
1500 ὑπὲρ τοῦ Σάγγρου συντηγέρι... Ἄν αὐτὸς
τὸ λησμονῆ, ἀλλ' ὅμως ἐνθυμοῦμ' ἐγώ.
(Παρατηρεῖ τὸν μαρκήσιον, ὅστις ἐπίσης παρατηρεῖ αὐτόν).
Διπλοῦν τῷ ὄντι πρόσωπον, ἐν ᾧ ζῆτῶ
νά καταλάβω λάμπην ἀστραπῆς ἐγώ!

Ἐκ τίνος λόγου ἄρά γέ με πρωθθεῖ
 1505 εἰς ἣν μὲ φέρει καὶ τὸ μῖσος μου ὁδόν;
 Διάβολε! Τί γρήγορα τὴν γνώμην μου
 ἠσπάσθη!

(Μεγαλοφώνως πρὸς τὸν μαρκήσιον).

Πλὴν τὸ αἶμα . . .

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Οἱ αἰμοσταγεῖς
 τῶν βασιλέων εἶναι καὶ οἱ βασιλεῖς
 οἱ κρεῖττον πάντων ἐξυπηρετούμενοι.
 1510 Φονεύσατε.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (ιδίᾳ)

Λαθραίως εἰς τὸν ἄνακτα
 τὸν τῆς Γαλλίας ἐπωλήθη φαίνεται!
 Ὁ ἄθλιος!

(Μεγαλοφώνως).

Ἐν τούτοις ἔλεγές μοι πρὶν:
 ὁ Σάγγχος ἢ ἐλπίς σου· σοὶ ἀναγκαιοῖ·
 ἐφ' ὅσον ζῆ ἐκεῖνος, ἔσται ἀσφαλῆς
 1515 ἢ ἠσυχία εἰς τὰ ὄρια ἡμῶν.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ἐλανθανόμην. Εἰσθε μέγας, βασιλεῦ,
 καὶ οὐδεμίαν ἔχετε ἐξ οὐδενὸς
 ἀνάγκην, οὔτ' ἐκ τοῦ Θεοῦ. Φονεύσατε.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ἄναγνωρίζω ὅτι εἰς' εἰλικρινῆς.
 1520 Ἄλλ' ὅμως σκέψαι· ὁ λαός, ὁ ἐπαιτῶν
 σωρὸς, παρερμηγεύει τὴν πολιτικὴν
 καὶ τὰς ἀνάγκας ταύτης ἐξηγεῖ κακῶς.

- Ευόργητον τὸ πλῆθος καὶ εὐπάθητον,
 ὁπότεν ξίφος πλήτη στήθος καὶ τρυπᾶ.
 1525 Τὴν λύπην πάντων ἐπισπᾶ ὁ θενεὼς
 καὶ μάλιστα ἂν ἦτο νέος εὐειδής.
 Θρηνεὶ ὁ κόσμος τὸν ἐκτάδην κείμενον
 ἐν τῷ φερέτρῳ, λησιμονεὶ τὸν ἐν εἰρκτῇ.
 Ἡ τόλμη ἢ μεγάλη εἶν' ἀκροσφαλής,
 1530 ἀγαπητέ μοι, δυσπιστῶμεν εἰς αὐτήν.
 Ὁ Σάγγος εἶναι νέος. Δὲν ἀρέσκουσιν
 αἱ τραγωδίαι. Πλείστοι ἄνδρες ἀγαθοὶ
 πολλήν μοι χάριν θὰ ἐγίνωσκον ἐὰν
 ἐντὸς μονῆς πράεως ἐνεφράττετο.
 1535 ὦ! ἢ πράοτης, πόσον εἶναι ἀρεστή!
 Ἐντὸς μονῆς κλεισθήτω ἄρα. Δύναται
 νὰ φύγη; Ὅχι.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Φύλαξ ἀσφαλέστερος

1540 ὁ τάφος.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

'Ἄλλ' ὁ φόνος; ...

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (δεικνύων τὸ μέγαρον).

Εἰς ἐγκλήματα
 τὰ τείχη ταῦτα εἰθισμένα, βασιλεῦ,
 τυγχάνουσι.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (ιδία).

Προδότη!

(Μεγαλοφάνως).

'Ἄλλ' εἰπέ μοι τίς

ἢ τελευταία λέξις σου;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Φθονεύσατε.

(Ἦχος σαλπίγγων).

Τὰς σάλπιγγας ἀκούω· ἔρχονται, ἰδοῦ.

(Ἡ πύλη τῆς βασιλικῆς μονῆς ἀνοίγεται. Ἐπιφαίνονται ἐπὶ τοῦ ποδίου ὁ δὸν Σάγγχος καὶ ἡ δόνα Ῥόζα συγκρατούμενοι ἀπὸ τῆς χειρός, αὕτη μὲν φοροῦσα ἐσθῆτα ἐξ ἀργυροῦφάντου τριχάπτου καὶ στέμμα μαργαριτῶν ἐν τῇ κεφαλῇ, ἐκεῖνος δὲ φέρων τὸν πῖλον τοῦ κόμητος μετὰ τοῦ πτεροθυσάνου Alambrado (ἰτραπῆς), ἀδαμαντοκολλήτου. Δεξιᾶ τοῦ ζεύγους βαίνει ὁ ἐπίσκοπος τῆς Οὐργελ φερῶν μίτραν. Ὅπισθεν αὐτοῦ κυρίαί, κύριοι, ἱερεῖς μετὰ κεντημένων ἐπιτραχηλίων.

~~~~~

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΤΗ.

ΟΙ ΑΥΤΟΙ, Ο ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ, Η ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ, Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ τῆς Οὐργελ.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

- Τῆς Καστιλλίας Φερδινάνδε, βασιλεῦ,
 1545 ὁ νέος οὗτος, ὁ δὸν Σάγγχος, στέφεται
 τὴν κόρην δόναν Ῥόζαν, καὶ ἀμφοτέρου
 τῶν γότθων βασιλέων ἐκγονοὶ εἰσιν·
 ἡ μὲν κυρία τοῦ Ὁρθέζ, ἐκεῖνος δὲ
 τοῦ Βούργου κόμης. Ἄν ὁ ἀναξ εὐδοκῆ,
 1550 νὰ στέψω μέλλω τούτους. Καὶ προσέρχεται
 ἰδοῦ ὁ Σάγγχος πρὸς τοὺς γόνασιν ὑμῶν,
 ὑπὸ τοῦ ἱερέως τροπαγόμενος,
 παρουσιάζων τὴν ἰδίαν σύζυγον
 καὶ ὑποβάλλων τὴν ὑποταγὴν αὐτοῦ
 1555 τῇ Ὑμετέρᾳ, ἀναξ, Ὑψηλότητι,

διότι κόμησ οὔτος, βασιλεὺς δ' ὑμεῖς.

(Ὁ δὸν Σάγγος καὶ ἡ δόνα Ῥόζα κατέρχονται τοῦ ποδίου καὶ γονυπετοῦσι πρὸ τοῦ βασιλέως. Ὁ δούξ τῆς Ἀλάβας προχωρεῖ ἐν βῆμα. Ὁ μαρκήσιος Φουέντες παρατηρεῖ ἐν ἀγωνίᾳ.

ΔΟΝ ΣΑΓΚΟΣ.

Τὰ δίκαιά μου, ἀναξ, τὰ αὐθεντικά
πρὸ τῶν ποδῶν σας καταθέτω εὐλαβῶς.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (θεωρῶν ἀτενῶς τὸν ἐπίσκοπον).

Τί τρέλλα αὕτη εἶναι, ὦ ἐπίσκοπε ;
1560 Σὺ, ἱερεὺς, νυμφεύεις μοναχὴν λοιπὸν
καὶ μοναχόν ;

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Πλήν, ἀναξ

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ὅτι ἔδωκαν
τοῦ μοναχοῦ τοὺς ὅρκους ἀγνοεῖς ; Τοῖμαξ
τὴν ἱεροσυλίαν ταύτην τὴν αἰσχρὰν
νά διαπράξης ;

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ.

Βασιλεῦ ! . . .

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ἐμείνω μὲν

1565 τὸ βάσον δότε, ταύτη δὲ τῇ γυναικί
τὸν πέπλον !

(Ὁ πνευματικὸς καὶ οἱ δύο ἱερεῖς ἐξέρχονται ἐκ τοῦ προδόμου, καὶ ὁ μὲν εἰς τῶν ἱερῶν φέρει ἐν χειρὶ μέλανα πέπλον, ὁ δ' ἕτερος βάσον. Εἰς ἱερεὺς βλέπει ἐπὶ τοῦ δὸν Σάγγου τὸ βάσον, ὁ δὲ ἄλλος τὸν πέπλον ἐπὶ τῆς δόνας Ῥόζας. Τὸ πρόσωπον τοῦ δὸν Σάγγου καλύπτει ἡ κουκούλα καὶ τῆς δόνας Ῥόζας ὁ πέπλος. Οἱ στρατιῶται περικυκλοῦσιν αὐτόν. Ἀραιροῦσι τὸν δὸν Σάγγον τὸ ξίφος αὐτοῦ. Ὁ βασιλεὺς χειρονομεῖ μανιωδῶς).

(Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΛΛΑΣ)

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Δεῦτε ἀπαγάγετε αὐτοὺς
ἐκάτερον εἰς ἄλλο μοναστήριον.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ (ἀντιπαλαίωρ ὑπὸ τῆρ κουκούλαν).

ὦ! ἀνάξ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (πρὸς τοὺς ἱερεῖς).

Μ' ἐγγυᾶσθε περὶ τούτου σεῖς.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (ἀναπνέωρ).

Ἐσώθη, ζῆ!

(Οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ στρατιῶται ἀπέγουσιν ἐξ ἑνὸς τὸν δὸν Σάγχον
καὶ ἐξ ἄλλου τὴν δόνα Ῥόζαν).

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (χαμηλοφῶνως τῷ μαρκησίῳ).

Τὴν κόρην ἔσται δυνατὸν

1570 νὰ ἀπαγάγω. Εἶδομεν ἐνίστε
γυναῖκα ἐκ μονῆς ἀποιδράσκουσαν.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (ιδίᾳ).

Ἄλλὰ καὶ ἄνδρα εἶδομεν ἐνίστε.

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΠΩΛ.
ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.
ΒΟΡΓΙΑΣ.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

(Ἐν Ἰταλίᾳ Κορυφῇ ὄρους. Ἄντρον ἐρημίτου. Ἐν τῷ βῆθει ἡ εἴσοδος ἀνεψυγμένη.

Κατὰ γῆς, ἔν τινι γωνίᾳ, ψίαθος· ἐν τῇ ἀντικρὺ εὐκτῆριον, ἐν ᾧ ὑπάρχει κρανίον νεκροῦ. Ἐν κοιλίῳματι τοῦ βράχου στάμνος ὕδατος, μέλας ἄρτος, ξύλινον πιπίκιον, ἐν ᾧ ὑπάρχουσι μῆλα καὶ κρίστανα. Πέτραι ἀντὶ καθισμάτων, μείζων δέ τις ἀντὶ τραπέζης.

(Ὅριζον δασῶν, φαράγγων καὶ ἀπορρώγων βράχων. Πορρωτέρω χεῖμαρρος· ἐν τῇ ἀγλύϊ ἐν ἀπόπτῳ κωδωνοστάσιον μοναστηρίου.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

Ο ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΠΩΛ (προσεύχεται γορυπετής. Διακόπτεται καὶ ἐγείρεται. Ἀκροᾶται. Ἀκούεται ἤχος σάλπιγγων καὶ ὕλακαὶ κυρῶν).

Τί τοῦτο; Τί ἀκούω; αἱ αἰσθήσεις μου
μὲ ἀπατῶσι. Κώδων εἶναι.

(Ἀκροᾶται).

Ἄλλ' οὐχί

1575 θὰ ἦναι σάλπιγξ. Ἄλλ' ἡ σάλπιγξ ἀντηγεῖ
ἀπὸ ἑνὸς εἰς ἄλλον βράχον;

(Ἀκροᾶται).

Φαίνεται

ὁ χεῖμαρρος πολλάκις ὡς πληθὺς φωνῶν,
ἅς διακόπτει ἄνεμος καὶ μίγνυσι
μετὰ τοῦ θροῦ τῶν δένδρων ἐν τοῖς δάσεσιν.

(Ἀκροᾶται).

1580 Ἄλλ' ὄχι θήρα εἶναι.

(Βλέπει ἐκτός).

"Ω! πρὸ τῶν κυνῶν,
 πρὸ τῶν σαλπίνγων καὶ πρὸ τοῦ ἀλαλαγμοῦ
 τὸ δάσος τὸ μυστηριώδες φρικτῶ,
 καὶ δαίμων τότε εἰς τὸ ζῶον γίνεται
 ὁ ἄνθρωπος!

(Ἀκροᾶται· ὁ θόρυβος τῆς θήρας ἀποβαίνει προϊόντως εὐκρινέστερος.

"Ω! τοῦ σκανδάλου τοῦ φρικτοῦ!

- 1585 Ἀπὸ τῆς Δωροθέας καὶ τοῦ Σίμωνος
 ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ τῇ εὐλογητῇ,
 τῷ τιμαρίῳ τοῦ ἀγίου μας πατρός,
 ὁ ἐρημίτης σὺν τῷ λύκῳ νέμονται
 αὐτοὶ καὶ μόνοι τὸ κρησφύγετον αὐτό.
- 1590 Ὑπὸ σκιὰν ἀδελφουμένην τῶν πυκνῶν
 τοῦ δάσους φυλλωμάτων ἀναδίδεται
 ἀγνή ἀγάπη, φύσις δὲ καὶ ἄνθρωπος
 εἰρήνην πρὸς ἀλλήλους ὡμολόγησαν.
 Οὐδεὶς, ἢ πρίγκιψ ἢ καὶ βασιλεὺς, ἀφ' οὗ
- 1595 τὸ ἔρος τοῦτο τὸ σεπτὸν κτῆμά ἐστι
 τῆς πατικῆς τιάρας, τὸ δικαίωμα
 νὰ φέρῃ ἔχει εἰς τὸν ἄγριον δρυμὸν
 τοὺς κύνας καὶ τὰς σάλπιγγας καὶ τὰς κραυγὰς.

(Αἱ ὕλα καὶ ἀπομακρύνονται· ὁ θόρυβος τῆς θήρας αὐξάνει καὶ
 μειῶται· παύει καὶ πάλιν ἀρχίζει).

- Ἄπασι μόνος τοῦτο θὰ ἰδύνατο,
 1600 πλὴν καὶ αὐτὸς δὲν δύναται καθὼ ψυχὰς
 θηρεύων μόνον. Ὅχι, πῶποτε οὐδεὶς
 καὶ τῶν ἀτιμοτάτων παραβιαστῶν
 τὸ αἷμα νὰ ἐκχέῃ εἰς τὸ ἱερὸν
 θὰ ἀπετόλμα ἄδυτον καὶ τοῦρανοῦ
- 1605 τὰ πετεινά, τὰ τῷ Θεῷ ἀνήκοντα,
 νὰ συνταράξῃ. Πλὴν τολμῶν τις φαίνεται

νά πράξη τοῦτο. Ὁ αὐθάδης ἄρά γε
τίς εἶναι οὗτος ;

(Γέρων μοναχός, βακτηριαν κρατῶν, πλήρης κοινοτοῦ τοὺς πόδας, παρου-
σιάζεται εἰς τοῦ ἀντροῦ τὴν εἴσοδον. Ἐπὶ τοῦ δομινικανοῦ ἐνδύματος φέρει
ἄμφιον ἱεροπροσκυνητοῦ. Εἶναι οὗτος ὁ Τορκουεμάδας· ἴσταται ἐπὶ τοῦ
οὐδοῦ ἔχει πολὺν τὸ γένειον. Ὁ Φραγκῆσκος Πῶλ εἶναι λευκογένειος).

Γεώργιος Σιότος Ἰωάν 1891. Αὐτὸς ἔχει

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΠΩΛ, ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Χαῖρε, πάτερ ἅγιε.

Ο ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΠΩΛ.

Καὶ σοὶ εἰρήνη, ἀδελφέ.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Νάναπαυθῶ

1610 μικρὸν ἐνταῦθα ἐπιτρέπεις ;

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΠΩΛ.

Ἐἴσελθε,

ὦ ἀδελφέ μου.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Καίω ὄλος καὶ ῥιγῶ·

βιβρώσκουσί με πυρετὸς καὶ ἥλιος.

Περιπατῶ, ἐμβαίνω, ὁ ἀνάξιος

ἐγὼ ὀδίτης, εἰς τὸ οἶκημα τὸ σόν,

1615 ὦ πατριάρχα ἅγιε. Ἀπηύδῃσα

καὶ προσφωνῶ σοὶ τό : *Λαμὰ σαβαχθαρί.*

Εὐλογημένος ἔσο, χαῖρε, ἱερεῦ !

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Ο ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΠΩΛ.

Εὐλογημένος ἔσο, ἄνθρωπε, καὶ σύ.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Κ' ἐγὼ ἐπίσης εἶμαι ἱερεὺς.

Ο ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΠΩΛ.

Καλῶς.

- 1620 Καθοδηγείη ὁ Θεὸς πὰς τριβούς σου!
 Ἐλευθερίαν ἔχεις λέγειν, εἴτε μή,
 τίς εἶσαι, πόθεν ἔρχεσαι. Διότι πᾶν
 ἀνθρώπων βῆμα ἔρχεται ἐκ τῆς ἡρᾶς
 καὶ βαίνει πρὸς τὸν τάφον. Ὅ,τι εἶσαι σύ,
 1625 ὦ ἀδελφέ μου ἀγνωστε, ἐσμὲν κ' ἡμεῖς.
 Ἐν καὶ ταῦτό βαρύνει, τέκνον, ἄπειρον
 ἐφ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, πάντες δ' οἱ θνητοὶ
 τελέσαι δρόμον τὸν αὐτὸν ὀφείλομεν.
 Τοὺς πόδας πάντες ἐν τῷ τάφῳ ἔχομεν,
 1630 τὸ γόνυ πάντες ἐν ναοῖς συγκλίνομεν.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Περιπατήσας πᾶσαν τὴν ὑπ' οὐρανὸν
 εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν νῦν πορεύομαι.
 Ὑπάγω εἰς τὴν Ῥώμην.

Ο ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΠΩΛ,

Εἰς τὴν Ῥώμην σύ;

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

- Ἐγὼ, ὦ πάτερ· ναί, ὁ ταπεινὸς ἐγὼ
 1635 νὰ ἐκτελέσω ἔχω ἔργον ἱερόν,
 καὶ οἱ καιροὶ ἐπῆλθον. Ἐξεκίνησα
 τυχαίως βαίνων, μόνος, ἀνυπόδητος,
 ἐν ἄμμῳ καὶ χιόνι ἐμπεριπατῶν.

Εἰς τὴν ἁγίαν ἔδραν δὲ ἀφίκετο
 1640 ἡ αἵτησίς μου ἤδη, ἐπειδὴ γνωστὸς
 Ἄλεξάνδρος ὁ Ἐκτος εἶναι εἰς ἐμέ.

Ο ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΠΩΛ.

Εἰς σέ ; Ὁ νέος πάπας ;

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Εἶναι Ἴσπανὸς
 ὡς καὶ ἐγώ, ὦ πάτερ. Ἐγνωρίσθημεν
 ἐν Βαλεντία, καὶ Βοργίας λέγεται.
 1645 Πλὴν ποῖος εἶσαι, ἱερεῦ σὺ τοῦ ναοῦ
 τοῦ ἐν τῇ λόγχῃ, γέρον, ὃν ὁ Κύριος
 εἰς τῆς ἐρήμου τοὺς ὄρυμους ὠδήγησε ;
 Τὸ ὄνομά σου ;

Ο ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΠΩΛ.

Πῶλ Φραγκίσκος· τὸ δὲ σὸν ;

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Τορκουεμάδας.

(Ὅπισθοχωρεῖ μετὰ σεβασμοῦ πρὸ τοῦ ἐρημίτου).

Πῶλ Φραγκίσκος ! Σὺ αὐτὸς

1650 ὁ ἅγιος !

Ο ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΠΩΛ.

ᾠ ! μὴ με λέγῃς ἅγιον !

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Πλὴν προφητεύεις ;

Ο ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΠΩΛ.

ᾠχι.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Λέγεται κοινῶς,
 ὦ πάτερ, ὅτι πλεῖστα θαύματα ποιεῖς.

Ο ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΠΩΛ.

- Οὐχί, πλήν βλέπω. Ἡ κροκόπεπλος ἤως
ἐπιχρυσώνει τὸ πρωὶ τὰ ὕδατα·
- 1655 ὁ ἥλιος θερμαίνει τὰ μικρὰ πτηνὰ·
τοῖς λιμαλέοις τράπεζα παγκόσμιος
εἰς δάση κ' εἰς πεδία παρατίθεται·
ζωὴ πληροῖ τὸ σκότος· ἀναθάλλουσι
τὰ ἄνθη· καταλάμπει ὀλοκύανος
- 1660 ὁ οὐρανός. Τὸ θαῦμα ὅμως ὁ ποιῶν
ἐγὼ δὲν εἶμαι, ἀλλ' ὁ ὑψιστος Θεός.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

- Ὁ Ἰησοῦς, ὦ πάτερ, ὁδηγεῖ ἡμᾶς
ἀπέναντι ἀλλήλων. Ἄκουσον, λαλῶ
ἐγὼ πρὸς σέ, προσφῆτης πρὸς ἀπόστολον.
- 1665 Τὸν πάπαν, πάτερ, ἀνεπόλησάς ποτε
πιαροφόρον, τάρον κονιῶμενον ;
Καὶ δὲν ἐσκέφθης ὅτι ἴσως ἄγνωστος
βροτός τις ἄλλος, τοῦ ψευδοῦς ἀπέναντι·
πρωθιεράρχου, ἱερεὺς ὁ ἀληθής
- 1670 αὐτὸς τυγχάνει ; Δὲν ἐσκέφθης ὅτι ἂν
εἰς τὸ καθῆκον εὐπειθῆς γονυπετῆ
ὁ σύννοος οὗτος ἄγνωστος ἐνώπιον
τοῦ ἀγερώχου ἐπιτρόπου τοῦ Χριστοῦ,
τοῦ κατὰ τύχην ἐστεμμένου, ἀλλ' αὐτὸς
- 1675 ἐν ἑαυτῷ ἐνέχει τὴν ψυχὴν αὐτῆν
τῆς Ἐκκλησίας, ἣς ὁ ἕτερος ἀπλῶς
τὸ στέμμα μόνον φέρει ; Τί θὰ ἔλεγες,
ὁ μέγας οὗτος ἄγνωστος, τῆς πίστεως
ὁ ἀρχηγέτης, ἂν ἐτύγχανον ἐγὼ ;

Ο ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΠΩΛ.

1680 Ὁ πάπας μόνος, τοῦ θεοῦ ὁ ἄνθρωπος,
δεσπόζει. Ῥῶμαι δύο δὲν ὑπάρχουσιν.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Οὐδείς ὑπάρχει ὅμως ἄνθρωπος θεοῦ,
εἰμὴ ὁ τῶν ἀνθρώπων ἄνθρωπος ἐστίν.
Ἐγὼ εἰμι ἐκεῖνος. Ἀναμένουσι
*1685 τὸν κόσμον ἄδης καὶ τὸ ἔρεθος αὐτοῦ.
Ἐγὼ ὁ αἰμοθύρος εἶμαι ἰατρός,
ὁ ἀταράχως σώζων καὶ φαινόμενος
φρικτός. Ἐμπνέων τρόμον φέρω ἐμαυτὸν
εἰς οἶκτον ἀδυσώπητον, πλὴν ἀληθῆ
1690 καὶ τελεσφόρον. Ἐγὼ δὲ ὡς ἄβυσσον
τὸν τοῦ πλησίον ἔρωτα.

Ο ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΠΩΛ.

Δὲν σ' ἐννοῶ.

Προσευχηθῶμεν.

(Γονυπετεῖ πρὸ τοῦ εἰκονοστασίου).

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Εἶδον ἄλλοτε ποτε—

νεάζων τότε, μόλις δὲ τοῦ μοναχοῦ
περιβληθεὶς τὸ σχῆμα—ἐν τινι μονῇ
1695 τῆς Σεγοβίας σφαιρὰν παριστάνουσαν
τὸν κόσμον μετὰ πάντων τῶν κρατῶν
τοὺς ποταμούς, τὰ δάση· ἅπασαν τὴν γῆν·
σωρείαν βασιλείων· γῶρας, ὄρια
καὶ πόλεις· τὴν χιόνα σὺν τοῖς ὄρεσι,
1700 τὴν θάλασσαν μετὰ τῶν νήσων· ἅπαντα
τὰ βᾶθη, ἔνθα γένος τὸ ἀνθρώπινον
πολυθροῦβως ἐν νυκτὶ μυρμηκιῶν

- ἀνακυκᾶται. Ὡς γινώσκεις, πάτερ μου,
οὐδείς ὑπάρχει βασιλεὺς ὁ μὴ κρατῶν
1775 εἰς χεῖρας σφαῖραν, εἴτε χριστιανικὴν,
εἴτ' ἔθνικὴν· ὑπὸ τὰς ὄψεις μου ἐγὼ
τὴν οἰκουμένην πᾶσαν ἔσχον ὄραμα·
ἐκάστην ζώνην καὶ τὰ ἔθνη ἅπαντα·
Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν τε καὶ Ἀφρικὴν
1780 καὶ Ἰνδικὴν, ἐν ἧ γεννᾶται ἡ ἡώς.
Καὶ εἶπον: Δέον κύριον γενέσθαι με.
Καὶ εἶπον: Δέον τοῦ παντός δεσπόσαι με
δι' Ἰησοῦν τὸν ἐν ὀνείροις συνεχῶς
καλέσαντά με. Κυριεύσωμεν τὴν γῆν
1785 καὶ ἀποδώμεν ταύτην εἰς τὸν οὐρανόν.
Τῆς γῆς ἡ σφαῖρα, πάτερ, μετὰ τῶν κραυγῶν
καὶ τοῦ πολέμου καὶ τῶν βασιλείων τῆς,
μετὰ τοῦ τρόμου καὶ μετὰ τῶν ῥήξεων
καὶ μετὰ τοῦ πατάγου, αὐτ' ἡ σφαῖρά μου
1720 ἐστίν. Ἀκούεις;
- Ο ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΠΩΛ (ἐγειρόμενος καὶ τιθεὶς τὸν δάκτυλον
ἐπὶ τοῦ κρατίου τοῦ νεκροῦ).
- Ἄλλ' ἰδοὺ καὶ ἡ ἐμή.
Τῆς μόρας, ἣτις ναυαγοῦσα φέρεται
εἰς τὸν βυθόν, τὸ μόνον τοῦτο λείψανον·
τὸ πρὸς μελέτην μέγα τοῦτο αἰνιγμα·
ἡ ἐν τῷ σύννῳ τούτῳ μηδενὶ σκιά,
1725 ἦν ἡ αἰωνιότης ἐποιήσατο·
τὸ τοῦ βαρᾶθρου τάνθρωπίνου ὑπερθεν
προσανακύπτου τοῦτο, ὡς περ σκόπελος,
κρανίον· οὔτοι οἱ ὀδόντες, οἵτινες
τὸν γέλωτα τηροῦσιν, ὡς ἐν τῇ ἀρχῇ,
1730 ἐνῶ τὸ ὄμμ' ἀπώλεσε τὸ φῶς αὐτοῦ·

- τὸ προσωπεῖον τοῦτο τ' ἀποτρόπαιον,
ὃ πάντες τοῦ προσώπου κάτω φέρομεν·
ἢ ἔμπους' αὐτῆ, ἥτις τ' ἀγνωστα ἡμῖν
γινώσκει· τὸ φοικῶδες μορμολύκειον
- 1735 τὸ ἤδη βλέπον τέρμα τὸ ἀόρατον.
Ἵπὸ τὸ βλέμμα τοῦτο τὸ ψυχρὸν ὄραν,
γεγυμνωμένῃ τὴν ψυχὴν μου, σκέπτεσθαι,
νοεῖν, γηράσκειν, ὅσημέραι ἦττον ζῆν
μετὰ τῶν δύο τούτων ἀτενῶν ὀπῶν
- 1740 καὶ μαύρων ὡς μαρτύρων, καὶ προσεύχεσθαι,
καὶ βλέπειν τοῦτο τὸ οὐδέν, τὸν γοῦν αὐτόν,
τὴν νεκρικὴν αὐτὴν σιγὴν προσέχουσαν
εἰς τὴν θερμὴν μου προσευχὴν ἐν τῇ σκιᾷ·
Αὐτὸ καὶ μόνον ἔχω, κ' εἰς ἐμὲ ἀρκεῖ.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ (ιδίᾳ).

- 1745 Ἀκούοντός μου ἀστραπὴ διέρχεται
τὸν νοῦν· ἐν τῷ αἰθέρι ἄλλοτέ ποτε
ὁ Κωνσταντῖνος, βασιλεύειν ἄξιος,
τὸ θεῖον εἶδε λάβαρον.

(Δεικνύων τὸ κρανίον).

- Κ' ἐγὼ δὲ νῦν
σημεῖον βλέπω, τοῦτο, καί, καθὼς αὐτός,
- 1750 ἐν τούτῳ θὰ νικήσω. Ναί, εἰς τὸμμα μου
τὸ ἐκτεθαμβημένον καταδείκνυσιν
ὁ ἐρημίτης οὗτος τὴν τοῦ ἀληθοῦς
μορφὴν τὴν ἄλλην, τὴν τοῦ χριστιανισμοῦ
ἑτέραν αἰγλήν. Ναί, τηρῶ τὴν σφαιρὰν μου
- 1755 καὶ τὴν αὐτοῦ λαμβάνω· ὥστε πλοηγὸς
εἰς τὸν λιμένα ἔσεται ὁ σκόπελος,
σημαία δ' ἔσται τῆς ζωῆς ὁ θάνατος.

(Πρὸς τὸν Φραγκῆσκον Πῶλ).

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

- Ἀκούσατέ μου. Σφαλερῶς ἐνόησε
 τὴν φλόγα ὁ Δομίνικος. Τῶν ἀγαθῶν
 1760 ἢ φλόξ τὸ ἄκρον πέφυκεν, ἐκτὸς ἐὰν
 αἰσχροῦ τυγχάνῃ οὔσα. Ὁ Δομίνικος
 νὰ τιμωρήσῃ ἤθελεν, ἐγὼ ποθῶ
 νὰ σώσω. Ἐσθεσμέναι αἱ πυραὶ εἰσι,
 κ' ἐγὼ νάναρριπήσω ταύτας ἐρχομαι.
 1765 Καὶ ἤδη ἐννοεῖς με ;

Ο ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΠΩΛ.

Ναί.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

- Ἐπὶ τῆς γῆς
 νὰ ἐξανάψω θέλω τὴν ἀπέραντον
 πυρὰν τῆς σωτηρίας. Πάτερ μου, οὐδεὶς
 οὐδέν τι κρεῖττον πώποτε ὠναίρωξε.
 Κ' ἐν τῇ νυκτί μου τὴν φωνὴν τοῦ Ἰησοῦ
 1770 ἀκούω λέγουσάν μοι : «Πρόβαινε, ἐμπρός !
 Ἄν ἐπιτύχῃς τοῦ σκοποῦ, ἐξίλασμός
 αὐτός σου ἔσται». Καὶ προβαίνω τὸ λοιπόν.
 (Ὁ Φραγκίσκος Πῶλ τίθησιν ἐπὶ τοῦ μεγάλου λίθου τοῦ ἐπὶ τῆς τρα-
 πέζης τὸν ἄρτον, τὸ ξύλινον πινάκιον καὶ τὴν στάμνον τοῦ ὕδατος

Ο ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΠΩΛ.

- Ἰδοῦ σοι, τέκνον, ὕδωρ, ἄρτος, κάστανα.
 Ἄν πείναν ἔχῃς φάγε, πῆε ἂν διψῆς.
 1775 Τῶν δὲ σχεδίων σου τὸ τέλος διορῶν,
 πρὶν ἀπαισίως λάμψ' ἢ πρώτη σου πυρὰ
 πρὸς Κύριον ἐνθέρμως δεηθήσομαι
 τοὺς κερανοὺς του νὰ τοξεύσῃ ἐπὶ σέ.
 Διότι εἶναι προτιμότερος κ' εἰς σέ
 1780 καὶ εἰς τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, τέκνον μου,

ὁ θανατός σου ἢ τοιοῦτον βῆμά σου
εἰς τὴν ποιαύτην ἀτραπὸν.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ (ιδία).

ὦ θλιβερά

μονήρους διανοίας ἐξασθένησις !
Ὁ τάλας ἐρημίτης δὲν μ' ἐνόησεν.

Ο ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΠΩΛ.

- 1785 Ὁ ἄνθρωπος ἐπέθη, τέκνον, ἐπὶ γῆς
τὰ πάντα ὅπως ἀγαπᾷ. Ὁ ἄνθρωπος
ἐπλάσθη φίλος, ἀδελφός. Ἐάν ποτε
φονεύσῃ καὶ τὸν μύρμηκα, τὸ διατί
ὀφείλει νὰ γινώσκῃ. Πτέρυγ' ἀνοικτὴν
- 1790 ἐπὶ τοῦ κόσμου ὁ Θεὸς ἐποίησε
τὸ τοῦ ἀνθρώπου πνεῦμα, καὶ ὁ ἄνθρωπος
ὑπὸ τὸν κλῶνα τὸν γλωρὸν, ἐν πρασιᾷ,
θαλάσση, ἢ ἀνέμῳ, εἴτε ὕδατι,
οὐδὲν τῶν ζώντων ὄντων ἐπιτρέπεται
- 1795 νὰ παραγράψῃ. Ἀφεθήτω τῷ λαῷ
ἐλευθερία ἐργασίας· τῷ πτηνῷ
τὸ ἄλσος· πᾶσιν ἡ εἰρήνη. Οὐδαμῶς
δεσμά, ἀλύσσεις καὶ κλωβοί· οὐδέποτε.
Ἐάν ἐπλάσθη δῆμιος ὁ ἄνθρωπος,
- 1800 ὁ πλάστης ἦτο τότε τύραννος ἄπλῶς.
Εὐαγγελίου ὁ σταυρὸς τὸ σύμβολον,
τὸ ξίφος ἄλλων θρησκευμάτων γνῶρισμα.
Τὸ πένθος ἅπαν, τὸ κακὸν καὶ τὴν σхиᾶν
εἰς εὐλογίαν πάντες διαλύσωμεν
- 1805 ἐν τῇ κοιλάδι ταύτῃ τοῦ κλαυθμῶνος. Ναί !
Ὁ πλήπτων, τέκνον, δύναται νὰ πλανηθῇ.
Οὐ πλήξεις ἄρα. Φεῦ ! τὰ ἰκριώματα

- δειναί εἰσι προκλήσεις. Εἰς τὸν Ὑψιστὸν
τὸν θάνατον ἀφῶμεν. Πόσον ἀσεβές
- 1810 ὁ ἄνθρωπος τοῦ τάφου χρῆσιν νὰ ποιῆ!
Γυνή τε καὶ παιδίον καὶ περιστερὰ
καὶ οἱ καρποὶ καὶ τάνθη, ἅπαντὰ εἰσιν
εὐλογημένα, ἱερά. Αἰσθάνομαι
τὴν τοῦ ἀπείρου ἐν ἐμοὶ συντάραξιν,
- 1815 ὁπόταν ἐν ἐκστάσει νυχθημερὸν
τὴν προσευχὴν ἐκχέω τὴν ἀπέραντον
ἀπὸ τοῦ ὕψους τούτου εἰς τὴν ἄβυσσον.
Ὡς πρὸς τὸν πάπαν, καθὸ πάπας, σεβαστὸς
νὰ ἦναι δέον. Τέκνον, συγχωρεῖν αἶε,
- 1820 αἶε ἐλπίζειν, καταδίκην πώποτε
μὴ ἀπαγγέλλειν, τιμωρεῖν μηδέποτε,
ἐπ' ἄλλοτρίοις σφάλμασι μετανοεῖν,
προσεύχεσθαι, πιστεύειν τε καὶ προσκυνεῖν·
ὁ νόμος οὗτος· οὗτος δὲ καὶ ὁ ἐμός·
- 1825 καὶ σεσωσμένος ἔσται ὁ τηρῶν αὐτόν.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

- Σαυτὸν μὲν οὕτω σώζεις, μοναχέ,
ἀλλὰ τοὺς ἄλλους; ὦ! ἢ ἀνά πᾶν λεπτὸν
νυκτὸς τε καὶ ἡμέρας ἀδιάλειπτος
καὶ αἰωνία τῶν ψυχῶν κατάπτωσις
- 1830 ἐντὸς τοῦ ἄδου, τοῦ ζοφώδους φρέατος
τοῦ χαίνοντος βραθύρου τοῦ ἐρεβεννοῦ!
ἐντὸς τῆς φρίκης, ἐν τῷ κέντρῳ τῶν φλογῶν!
Σαυτὸν μὲν σώζεις· ναί! ἀλλ' ἔμως τί ποιεῖς
τοὺς ἀδελφούς σου τοὺς ἀνθρώπους; Ἡσυχος
- 1835 τὰ κάρυα ἐσθίων καὶ τὰ μῆγά σου,
ἐν τῇ ἐρήμῳ σου βιοῖς, ὡς ἄλλοτε

- ἐν τῇ Λιβύῃ Παῦλοι καὶ Ἀντώνιοι.
 Καὶ κρίνεις τοῦτο εἰς τὸν κόσμον ἐπαρκοῦν!
 Καὶ θεωρεῖς τὰ πάντα ἔχοντα καλῶς!
 1840 Καὶ τρομερόν σοι οὐδὲν φαίνεται, οὐδὲν!
 Σκιά καὶ ἄδης καὶ κατάρτατοι ψυχαί,
 οὐδὲν σοι ταῦτα, ὅταν μόνος μελετᾷς
 ἐπὶ στρωμνῆς ἀχύρου καὶ τοῦ ὕδατος
 τὴν λάγγηρόν σου ἔχων! Ἄλλὰ ζῆς ὡς παῖς,
 1845 οὐχὶ δὲ ὡς προπάτωρ! Καὶ λοιπὸν ἐν σοὶ
 δὲν ἔχεις, ὡς ὁ Πλάστης καὶ δημιουργός,
 πατρότητα ἀγίαν καὶ τρομακτικὴν;
 Ἡ τῶν ἀνθρώπων οἰκογένεια λοιπὸν
 οὐδὲν σημαίνει; Ὅμως νοσηλεύεις σὺ
 1850 τοὺς κύνας καὶ τοὺς βόας; Καὶ ὁ ἄνθρωπος
 ὑπάρχει ἐν κινδύνῳ! Σπλάγγνα τὸ λοιπὸν
 δὲν ἔχεις; Ἐν τῷ κόσμῳ ζῆς ὡς ἐγκλειστος
 ἐντὸς τεσσάρων τοίχων. Δὲν αἰσθάνεσαι
 μυρία ὅτι σὲ συνδέουσι δεσμοὶ
 1855 μετὰ τοῦ ἰσθόλου καὶ τοῦ μουσαροῦ
 καὶ ἀσεβοῦς ἀνθρώπου, ὅστις πανταχοῦ,
 εἰς τὰ τῶν ἀντρων βάθρ, εἰς τὰς κορυφάς,
 εἰς πάντα τόπον, σῦρει τὴν ἀράν αὐτοῦ,
 ἐξ ἧς ἀποσταλάζει τὸ κακούργημα;
 1860 Οὐδὲν σοι συντυγχάνει τούτων τῶν κακῶν,
 τῶν ἐσπαρμένων πανταχοῦ; Καὶ πῶς λοιπὸν;
 Τοὺς ζῶντας βλέπων διαβαίνοντας πρὸ σοῦ
 ὅτ' ἢ σκιά σου μετ' αὐτῶν συνέχεται
 τῶν μαύρων φαντασμάτων δὲν αἰσθάνεσαι;
 1865 Τὰς χεῖράς σου σταυρόνεις! μελωδεῖς φαλμούς!
 Εἰς τὸν σταυρὸν ὑπάγεις ἀπὸ τοῦ ναοῦ,
 ἐκ τοῦ σωροῦ τῆς πέτρας εἰς τὸ ξύλινον
 (Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ)

- ἐκεῖνο τμήμα! Ἄλλὰ τοῦτο μόνωσις!
 Τὰ πάντα ὅταν κλίνωσι, κρημνίζονται,
 1870 κατερειπῶνται, τὸ καθῆκον τότε ἔστιν
 ὁμάς, ὡ γέρον· τότε τὸ ἀνάριθμον,
 τὸ ἀνεπεικῆς καὶ τὸ ἀμείλικτον
 καθῆκον ἐν τῇ συνειδήσει μέλαιναν
 ἀποτελεῖ μυρμηκίαν. Σὲ ἀποσπᾷ
 1875 καὶ ἐκ τῆς ἐρημίας καὶ ἐκ τῆς μονῆς
 καὶ σοὶ κραυγάζει: Σπεῦσον πρὸς βοήθειαν!
 Ὑπὲρ τοῦ πλήθους φρόντιζε! Μεριμνήσον
 ὑπὲρ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων! Μὴ κοιμοῦ!
 Γρηγόρει! Δράμε! Σπεῦσον! Πρὸς Θεοῦ,
 1880 μὴ καταλίπης τὰ ἀθῶα νήπια
 εἰς αἰωνίους φλόγας! Μὴ τοὺς γέροντας,
 μὴ τὰς γυναῖκας, μὴ τοὺς ἀνδράς, μήποτε,
 τὰς διανοίας ταύτας πάσας μὴ ἀφῆς
 εἰς τῶν Σοδόμων τὸν βρυγμὸν νὰ πέσωσι!
 1885 Τοὺς ἐπαράτους τούτους σῶσον κ' εἰς μονὰς
 τοῦ παραδείσου βίᾳ ἐπανάγαγε
 πληγαῖς μαστίγων! Ἐὰν νόμος σου τὸ φῶς,
 ἐμὸς ὑπάρχει νόμος τὸ μυστήριον.
 Ἐλπίς μὲν εἶσαι, σωτηρία δὲ ἐγώ.
 1890 Τῷ Αἰωνίῳ βοηθῶ!

(Ἀπὸ τινων στιγμῶν ἀνθρωπός τις ἐπερᾶνη κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ ἀντρου, πρεσβύτης καὶ οὗτος καὶ λευκάζων τὴν γενειάδα. Κρατεῖ ἐν χερσὶ προβόλιον καὶ ἔχει εἰς τὸν λαιμὸν τρίκλωνον σταυρὸν. Φορεῖ θρησκευτικὸν ἔνδυμα ἐκ χρυσοποικιλτοῦ ὁλοσηρικοῦ καὶ ὑψηλὸν χρυσοῦν πῖλον μετὰ τριῶν σειρῶν μαργαριτῶν καὶ ἔχει σάλπιγγα ἐν τῇ ζώνῃ. Ἀκούσας τοὺς τελευταίους λόγους τοῦ Φραγκίσκου Πῶλ καὶ ἀκραθεῖς τῶν τοῦ Τορκουεμάδα ἀνακαγχάζει· ἐκεῖνοι ἐπιστραφέντες βλέπουσιν αὐτόν).

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

ΟΙ ΑΥΤΟΙ, Ο ΚΥΝΗΓΟΣ.

Ο ΚΥΝΗΓΟΣ.

Σᾶς βεβαιῶ,

ὦ τέκνα, ὅτι πάντες μου οἱ αὐλικοὶ
ἀδύνατον θὰ ἦτο νὰ μὲ πέρψωσι
τοσοῦτον, ὅσον μὲ ἐτέρψατε ὑμεῖς.

Μετ' εὐφροσύνης ἤκουον τῶν λόγων σας
1895 καὶ ζεῦγος ὅτι εἶσθ' ἐνόησα βλακῶν.

Εἰς θήραν ἤμην κάτω καὶ ἀρεῖς ἐκεῖ
τοὺς κύνας, τὰς παγίδας καὶ τὰ δίκτυα,
Ἵς ἀναβῶμεν, εἶπον, ἵνα ἰδῶμεν
τὸν ἀφελῆ πρεσβύτην. Καὶ ἰδοὺ ἐγώ.

1900 Ἄ! πόσον μὲ ἐτέρψατε! Ἄλλ' ἡ ζωῆ,
εἴαν τοιαύτη ἦτο, οἶαν λέγετε,
θὰ ἦτο λίαν ὀγληρὰ πραγματικῶς.

(Προχωρεῖ, σταυρόνει τὰς χεῖρας καὶ θεωρεῖ αὐτούς).

Ἵ Ο Πλάστης—ὅστις, κἂν ὑπάρχη, σιωπᾷ—,
τὸν ἄνθρωπον ποιῶν, ἀριστοτέχνημα

1905 ἐποίησε μωρίας. Ἄλλ' ἡ πρόοδος
ἐκ σκώληκος εἰς ὄφιν καὶ ἐξ ὄφραως
εἰς δράκοντα κ' ἐκ τούτου αὖθις εἰς Σατάν
τὸν θεαμάτων ἀληθῶς τὸ κάλλιστον.

(Παιεῖται ἐν βῆμα πρὸς τὸν Τορκουεμάδαν).

Τορκουεμάδα, σὲ γνωρίζω. Ἵπαγε,
1910 ἐπάνελθ' εἰς τὴν χώραν σου. Σοὶ χορηγῶ
τὴν αἴτησίν σου, ἣν ἀρτίως ἔλαβον.
Μεγάλῃ ὄντως, τέκνον, ἡ ἰδέα σου.

πολὺν μοι φέρει γέλωτα. Ἐπίστρεψον
εἰς Ἰσπανίαν, πρᾶξον ὅ,τι βούλεσαι.

1915 Τῶν Ἰουδαίων δίδω πάντα τάγαθὰ
εἰς τοὺς ἀνεψιούς μου. Τέκνα, πρὸ μικροῦ
διηρωτᾶσθε διατί ὁ ἄνθρωπος
ἐπὶ τῆς γῆς ἐτέθη. Τὴν ἀπάντησιν
ἐγὼ βραχέως νὰ σᾶς δώσω. Διατί

1920 τὸ ἀληθὲς συγκρούπτεται ; Ἡ ἀπόλαυσις
ἐστὶ ζωὴ. Τοῦ κόσμου τούτου παρεκτός
οὐδέν, ὦ φίλοι, βλέπω, ἐν τῷ κόσμῳ δὲ
ἐμὲ καὶ μόνον. Μίαν λέξιν ἕκαστος
δι' ὧν βλέπει τῶν πρισμάτων λάμπουσιν,
(Πρὸς τὸν Φραγκῖσκον Πῶλ).

1925 Σὺ προσευχῆν, ἐγὼ δὲ τὴν ἀπόλαυσιν.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ (θεωρῶν ἐναλλὰξ τὸν Φραγκῖσκον Πῶλ
καὶ τὸν κυρηγόρ).

ᾠ τῆς δυάδος τῶν ἐγωῖσμων !

Ο ΚΥΝΗΓΟΣ.

Τὸν γοῦν

σὺν τῇ στιγμῇ ἡ μοῖρα συνανέφυρε
τὸ κράμα τοῦτο πέφυκεν ὁ ἄνθρωπος.
Ἄπληθι δὲ ὕλη καὶ ἐγώ, καθὼς ὑμεῖς,

1930 μωρὸς θὰ ἔμην εἴ ποτε ἐδίσταζον
ἢ ἔβαινον βαρέως, ὅταν ἡ χαρὰ
ταχέως φεύγη, εἰμὴ νύκτωρ ἔδακνον
τῆς ἡδονῆς τὸ δένδρον ἐν σπουδῇ, εἰμὴ
τῶν πάντων ἐγευόμην, ἀφοῦ φεύγουσι

1935 τὰ πάντα. Ὡμεν πρὸ παντός εὐδαίμονες.
Ἵπυρετοῦν μοι προσλαμβάνω πᾶν ἐγώ,
ὅ,τι κακία λέγεται ἢ ἐγκλήμα.

- Τί ἡ αἰμομιξία; Πρόληψις ἀπλῆ.
 Ὁ φόνος, μέσον πρὸς ἐπίτευξιν σκοποῦ.
- 1940 Τιμῶ τὸ συνειδὸς μου διὰ προπομπῆς.
 Φρονεῖτε ὅτι θὰ ἐδίσπαζόν ποτε,
 ἂν θυγατέρα ἔχω καλλιπάρειον,
 αὐτῆς νὰ γείνω ἐραστής; Οὐδέποτε!
 Μωρὸς θὰ ᾔμην τότε. Τὸ ὑπάρχειν με
- 1945 ἀνάγκη. Ἐρωτήσατε τὸν ἀετὸν,
 τὸν γύπα, τὸν ἰέρακα, ἂν ἡ σὰρξ,
 ἦν καταθρύπτει, θεμιτῇ αὐτῷ ἐστι,
 καὶ ἂν γινώσκη ἀπὸ ποίας φωλεᾶς
 ἡ λεί' αὐτοῦ ἐξῆλθεν. Ἐπειδὴ λοιπὸν
- 1950 λευκὸν ἢ μαῦρον περιβάλλεσθ' ἐνδύμα
 ἡγαγκασμένους θεωρεῖτε ἑαυτοὺς
 ἀδέξιοι νὰ ἦσθε καὶ νὰ τρέμητε,
 καὶ ταπεινοῦτε μετ' αἰδοῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς
 πρὸ τῆς ἀπείρου προσροᾶς τῆς ἡδονῆς,
- 1955 ἦν ἐκμανὲς τὸ σύμπαν δίδωσιν ὑμῖν!
 Ὡ! σωφρονῶμεν! Χρόνου ἀπολαύωμεν!
 Ἄφροῦ ἀπόρροια θανάτου τὸ μηρῆν,
 εὐδαιμονοῦντες τὸ λοιπὸν βιώσωμεν.
 Ναι! Καταρρέει τοῦ χοροῦ ἡ αἶθουσα
- 1960 καὶ κατακόμβη γίνεται χορεύουσα
 ἐντὸς τοῦ τάφου ἡ ψυχὴ κατέρχεται
 τοῦ φιλοσόφου. Δεῦτε τὸ συμπόσιον
 παράθετέ μοι. Ἄν ὀηλητηρίασιν
 προσώπου ἄλλου ἀπαιτῇ καρύκευμα,
- 1965 γενέσθω! Τί ἐνδιαφέρει εἰς ἐμὲ
 ὁ θάνατος τῶν ἄλλων; Ἐγὼ τὴν ζωὴν
 ἐγώ. Εὐρεῖα εἶμαι πείνα, φλογερά
 καὶ ἀδερφάγος. Θάνατε, σὲ λησιμονῶ.

και σέ, Θεέ μου, ν' άγνοῶ ἐπιθυμῶ!
 1970 Ἐδώδιμος ὁ κόσμος δι' ἐμέ καρπός.
 Εὐδαιμονίαν ἐν σπουδῇ θηρεύω ζῶν,
 θανῶν δ' ὑποδιδράσκω.

Ο ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΠΩΛ (πρὸς τὸν Τορκουεμάδα).

Ποῖος ὁ ληστής
 τυγχάνει οὗτος;

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Εἶν' ὁ πάπας, πάτερ μου.

~~~~~

ΙΠΡΑΕΙΣ ΤΡΙΤΗ.

ΠΡΟΣΩΠΑ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ.

ΜΩΥΣΗΣ ΒΕΝ ΧΑΒΙΒ, μέγας ραββίνος.

ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΦΟΥΝΤΕΛ.

ΓΟΥΣΟΣ.

ΔΟΥΕ ΤΗΣ ΑΛΑΒΑΣ.

Κλητήρ.

Ίουδαῖοι.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ.

Αἰθουσα τοῦ ἐν Σεβίλλῃ ἀραβικοῦ παλατιοῦ ἔγρουσα πρότοψιν ἐπὶ τῆς πλατείας, ἐν ἧ ἦν τὸ Quemadero (πυρπολητήριον τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως). Ἡ αἰθουσα αὕτη εἶναι ἡ τοῦ συμβουλίου. Τὸ ἄκρον αὐτῆς εἶναι ἰσόπεδον στοῦ στηριζομένη ἐπὶ ἀραβικῶν κιονίσκων, ἧς ἡ πρότοψις πρὸς τὰ ἔξω καὶ κλειομένη δι' εὐρέος παραπετάσματος. Ἀριστερᾷ μακρὰ τραπέζια, εἰς τὰ δύο ἄκρα τῆς ὁποίας ὑπάρχουσιν ἀντικρὺ ἀλλήλων δύο ὑψηλαὶ καὶ ἰσοῦφεῖς ἀλλήλαις θρονίδες μετὰ βασιλικῶν στεμμάτων. Κατὰ τὸ αὐτὸ μέρος ἐν τῇ αὐλαίᾳ κρυφία, στενὴ καὶ χαμηλὴ θύρα συγκεινωνοῦσα μετὰ μυστικῶν κλιμάκων. Κατὰ τὸ ἀντίθετον μέρος ἐπὶ γωνίας τοῦ τοίχου συνενουμένης μετὰ τῆς πρὸς τὸ βίθου στοῦ; μεγάλη δικλιδωτὴ θύρα ἐπὶ ποδίου, εἰς ὃ ἄγει κλίμαξ ἐκ τριῶν βαθμίδων.

Τὴν τραπέζαν καλύπτει τάπης φέρων τὰ ἐμβλήματα τῆς Ἀραγῶνος καὶ Καστιλλίας.

Ἐν μέσῳ τῆς τραπέζης ἐπὶ μεγάλῃς ἀργυρᾷ παροψίδος εἰσὶ τεταγμέναι τριάκοντα στῆλαι χρυσοῦν σκούδων, ὑψηλαὶ καὶ πυκναί, σχηματίζουσαι ἐν τῷ κέντρῳ τῆς παροψίδος μακρὸν καὶ τετράγωνον σωρὸν χρυσοῦ.

Ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐρυθρὸν μελανοδοχεῖον, περγαμηναί, διπλώματα, κηρία, σφραγίδες, καὶ ἐν ταῖς ὁπαῖς τοῦ μελανοδοχεῖου περίχρυσοι καὶ περικόσμητοι γραφεῖδες. Παρὰ τὴν τραπέζαν ἴθαξ μετὰ συρτῶν.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΦΟΥΥΝΤΕΛ, ΜΩΥΣΗΣ ΒΕΝ ΧΑΒΙΒ, ἀρχιρραβδίνος.

(Ἀμφοτέρω εἰσέρχονται διὰ τῆς κκαλυμμένης θύρας).

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ἀργύριον, χρυσίον!

(Ὁ ἀρχιρραβδίνος δεικνύει αὐτῷ τὴν ἐν μέσῳ τῆς τραπέζης πλήρη σκούδων παροψίδα. Ὁ μαρκήσιος βλέπει αὐτὴν μετὰ προσοχῆς).

Ἐγεί κάλλιστα.

Ο ΑΡΧΙΡΡΑΒΙΝΟΣ.

1975 Χρυσῶν ἐνταῦθα σκούδων μυριάδες τρεῖς

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Καλὸν τὸ μέσον.

Ο ΑΡΧΙΡΡΑΒΙΝΟΣ.

Λέγουσι, φιλάργυρος
ἢ Ἰσαβέλλα εἶναι.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ναί, καὶ ἄσωτος
ὁ Φερδινάνδος. Ἡ ἀλήθεια οἰκεῖ
ἐν τῷ πυθμένι φρέατος, ὁ δόλος δὲ
1980 ἐν μεταλλείοις τοῦ χρυσοῦ. Τὴν ἄδειαν
τοῦ ζῆν λαμβάνεις, δώρων ἂν τοὺς ἰσχυροὺς
πληρώσης. Ἴνα ὁ πτωχὸς ἀπαλλαγῇ
τοῦ ἱερέως, τῶν πριγκήπων, τοῦ κριτοῦ
τοῦ ἀδικοῦντος, τοῦ δεσπότη, πλούσιος

1985 νὰ ἦναι δέον. Γένος ἐπαιτῶν εἰσὶν
τὸ βασιλέων γένος, καὶ ἐκλιπαρεῖν
αὐτοὺς ἀνάγκη δωροφόροις ταῖς χερσί.
(Πρὸς τὸν βαβῖνον).

Τὴν κλίμακα κατὰβα πάλιν τὴν μικρὰν
καὶ φεῦγε, Ἰουδαῖε. Μὲ ἀκολουθεῖ
1990 ὁ ἀναξ κατὰ πόδας.

Ο ΑΡΧΙΡΡΑΒΙΝΟΣ.

Ἐξοχώτατε,
τὴν ὑμετέραν ταπεινῶς εὐμένειαν
ἐπικαλοῦμ' ἐφ' ὅσον λείπεται καιρὸς.
Τὸ γένος τῶν Ἑβραίων σώσατε ὑμεῖς.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ὁ κίνδυνος ἐπέιγων! Φεῦγε!
(Ἀποπέμπων αὐτόν).

Ο ΑΡΧΙΠΡΑΒΙΝΟΣ.

Εἰς ὑμᾶς

1995 ἐλπίζω.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Μᾶλλον ἐλπίζε εἰς τὸν χρυσόν,
ὄν φέρεις ὧδε.

Ο ΑΡΧΙΠΡΑΒΙΝΟΣ.

Θὰ δοθῇ ἡ ἀδεια
ἐλθῶν ἐνταῦθα ἅπας ὁ πτωχὸς λαός,
ὁ ἐν βαθείᾳ ἀπογνώσει καὶ θρηγῶν,
νὰ πέσῃ εἰς τοὺς πόδας τῶν ἀνάκτων του
2000 καὶ νὰ φιλήσῃ τούτους;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ἔστω. Ναί. Ἀλλὰ
καιρὸς νὰ φύγῃς.

Ο ΑΡΧΙΠΡΑΒΙΝΟΣ.

Ὡ ἡμέρας τῆς φοικτῆς!
Ἐὰν ἡμᾶς ὁ ἀναξὶς δὲν εὐσπλαγχνισθῇ,
ἐκατοντάς γερόντων Ἰσραηλιτῶν
ἐν τῇ πλατεία καὶ τῇ πόλει ταύτῃ, φεῦ!
2005 ἐν τῇ Σεβίλλῃ, μέλλει νὰ δοθῇ εἰς πῦρ,
ὁ δ' ἄλλος ἅπας ἐξωσθήσεται λαός.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (σύντρους).

Διὰ τὸ ἔργον πίστεως, τὸ πρὸ πολλοῦ
ἀναγγελθέν, τὰ πάντα ἔτοιμά εἰσι

Ο ΑΡΧΙΡΡΑΒΙΝΟΣ.

Τῷ ὄντι, ὅπως λέγεται, ἀναχωρεῖ
2010 ὁ ἀνάξ τὴν ἐσπέραν ταύτην;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ναί· ἀλλὰ

ὅα ἐπανεῖλη αὔριον. Ὡς ἀπαιτεῖ
τοῦ Τούλγα, τοῦ ἀρχαίου βασιλέως μας,
ὁ χάριτης, ὅστις ὁ παλαιάτος
τῶν νόμων καίται παρ' ἡμῖν, ὁ βασιλεὺς
2015 τὴν ἐπιούσαν πάσης ἐκτελέσεως
ἡμέραν μίαν νὰ διέληθη χρεωστέῃ
μετὰ τῆς βασιλίσσης προσευχόμενος
εἰς τοῦ χωρίου τῶν Τριάνων τὴν μονήν.

Ο ΑΡΧΙΡΡΑΒΙΝΟΣ.

Ἄλλὰ τοῦ κόπου ἔλως θ' ἀπὲρ γλάσσοντο
2020 ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων νὰ προσεύχωνται,
ἐὰν ἀπειχον τοῦ φονεύειν. Μέμνησθε
τῆς σωτηρίας, ἐξοχώτατε, ἡμῶν
καὶ ὑπὲρ ταύτης προσπαθήσατε.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Σιγά

ὁμίλει, φύγε.

(Ὁ ἀρχιρραβῖνος ὑποκλίνεται ἐδαφιαίως καὶ ἐξέρχεται διὰ τῆς ὑπὸ
τὸ προαπέτασμα θύρας, ἥτις κλείεται κατόπιν αὐτοῦ).

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (θεωρῶν τὴν θύραν, δι' ἧς ἐξήλθεν ὁ ἀρχιρραβῖνος).

Οὐδαμῶς τὸ αἱμὰ σου,
2025 ἀλλ' οὔτε τοῦ λαοῦ σου, τὸ ἐβραϊκόν,
τὴν ἀγωνίαν ταύτην καὶ τὸν ζῆλόν μου
εἰσὶ τὰ προκαλοῦντα καὶ ὠθοῦντά με

- καὶ τοὺς ἐσχάτους ν' ἀψηρῶ κινδύνους. Φεῦ !
 Ὅταν ἀκούω σήμαντρον τὸ φοβερὸν
 2030 τοῦ ἔργου τοῦ τῆς πίστεως, τὸ σῶμά μου
 καταλαμβάνει φρίκη. Ἐν μονῇ ἐστίν
 ὁ Σάγγος κεκλεισμένος καὶ ἀρνούμενος
 τοῦ μοναχοῦ τὸ σχῆμα νὰ περιβληθῇ
 καὶ ἀποστάτης, πείσμων, σκληροστράγγιλος.
 2035 Καὶ κατὰ πᾶσαν τοῦτον δύνανται στιγμὴν
 εἰς τὰς καμίνους τοῦ πυρὸς νὰ ῥίψωσιν.
 Ἄ! Τρέμω ὅλος. Ὁ μονὴ ἀπαίσιος!
 Νάπαλλαγῇ ἀνάγκη ταύτης. Ἄλλὰ πῶς;

(Ἡ πρὸς τὸ βῆθος μεγάλη θύρα ἀνοίγεται καὶ εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Γούστου, ἅμα δ' αὐτοῦ εἰσελθόντος αἱ δύο δικλίδες κλείονται. Ὁ βασιλεὺς εἶναι ἐν μεγάλῃ στολῇ Ἀλκαντάρας, ἐπὶ δὲ τοῦ μανδύου αὐτοῦ φέρεται σμαραγδοκέντητον πρίτινον σταυρὸν. Φορεῖ πῖλον ἐκ πρατίνου ἰοσηρικῶ, ὃν περιβάλλει τὸ βασιλικὸν στέμμα ἄνευ πτεροθυσάνου).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ, Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ, Ο ΓΟΥΣΟΣ.

(Ὁ βασιλεὺς φαίνεται οὐδὲν βλέπων καὶ ἀπερροφημένος ὑπὸ βαθυτάτης σκέψεως.).

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (ιδίᾳ).

Μὴ ἐπισπεύδειν ἀποτόμως κάλλιον.

2040 Προκρίνω τοῦτο.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (μεθ' ὑποκλίσεως τῷ βασιλεῖ).

Σήμερον καταστροφή.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Ἐν ἀδιαφορήσ' ἡ Ὑψηλότης σας.

(Ὁ βασιλεὺς ἐγείρει τὴν κεφαλὴν. Ὁ μαρκήσιος δεικνύει αὐτῷ τὸ ἐκτὸς τῶν ἀνακτόρων, ὅπερ καλύπτεται ὑπὸ τοῦ μεγάλου πα-
ραπετάσματος τῆς πρὸς τὸ βίθου στοῖς).

Ἐκεῖ τὸ κολοσσαῖον ἔργον πίστεως.

Πληθὺς ἀνθρώπων καισιμένων ζωντανῶν.

Καὶ ταῦτοχρόνως θέσπισμα ἐξώσεως

2045 τῶν Ἰουδαίων. Εἰς ὀλόκληρος λαός,
ὄν μοναχὸς τις ἀφαιρεῖ τὸν ἀνακτα
τῆς Καστιλλίας.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Στῆφος διωκόμενον

καὶ σμαραγοῦσα κάμινος ! Αὐτὰ λοιπὸν

ἡ κατὰ σέ καταστροφή ;

(Βλέπει ἐπὶ τῆς τραπέζης τὴν πλήρη χρυσοῦ παροψίδα),

Ἄ ! χρῆματα

2050 καὶ πάλιν.

(Πρὸς τὸν μαρκήσιον).

Παρά τίνος ;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Παρά τοῦ λαοῦ

τῶν Ἰουδαίων.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Πόσα δέ ;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Σκοῦδα χρυσᾶ

τριακοντάκις χίλια, ἅπερ ὑμῖν

προσφέρουσιν, ὡ ἀνάξ, ἐν ὀνόματι

πολιτειῶν τριάκοντα.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ἐξαίρετα.

2055 Καὶ τί ζητοῦσι ;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Νάρεθῶσιν ἡσυχοί.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Πολὺ ζητοῦσιν. Ἡσυχία δὲν δύναμαι
 νὰ ἐπιτρέψω ὅπως ζῶσιν ἄνθρωποι
 ὡς Ἰουδαῖοι.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ἡ ἐπεικὴς Ἰμῶν
 καρδίᾳ ἀξιωσάτω νὰ ἀποδεχθῇ
 2060 τὸν ἔγκον τοῦτον τοῦ χριστοῦ, ὃν λαὸς
 οὐδόλως ἀποστάτης κατατίθησιν
 εἰς τοὺς τοῦ Φερδινάνδου πόδας εὐλαβῶς
 κ' εἰς τοὺς τῆς Ἰσαβέλλας· ἐξαιτοῦνται δὲ
 τὸν βασιλέα καὶ τὸν κύριον αὐτῶν
 2065 νάπαγορεύσῃ ὅπως μὴ ἑκατοντάς
 ρίψῃσι τούτων σήμερον εἰς τὴν πυράν.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Πολὺ καὶ τοῦτο.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ἡ ἑκατοντάς ;

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Οὐχί.

Πολὺ τὸ ἐμποδίσαι ἔργον πίστεως.
 Ὑπάρχει ἡ γυνή μου κατηγροῦσά με,
 2070 ἐξ ἄλλου δὲ ὁ πάπας. Καὶ ἀμρότεροι

- ἐφίστανται μοι λίαν ἀπαιτητικοί.
 Ἄνάγκη εἶναι νὰ ἀφήσωμεν αὐτούς
 νὰ καίωσιν ὀλίγον τοὺς ἀνθρώπους. Ναί.
 Διότι ἄνευ τούτου δὲν θὰ ἔχωμεν
 2075 ποτὲ εἰρήνην. Ποῖα τὰ νεώτερα ;
 Τί λέγουσιν ὁ κόσμος ;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Τίποτε. Ἀπλῶς
 ἐν Σαραγόσση, ἐν Κορδούη, ἐν Τουδὲλ
 τὰ πλήθη πυρπολοῦνται.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ἔπειτα δὲ τί ;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

- Ὁ κόμης Ῥέκζενς ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν,
 2080 ἐν κασταστάσει μέθης εὕρισκόμενος,
 εἰς τῶν ἀγίων τῶνομα κατώμοσε.
 Μεθ' ὅλον δὲ τὸ στέμμα τὸ κομητικὸν
 τὸ ἱεροδικεῖον ἔρριψεν αὐτὸν
 ἐν τῇ Γιρόνη, ἐν αὐτῇ τῇ πόλει του,
 2085 εἰς τὴν πυράν, ὡ ἀναξ. Κ' ἐπειδὴ οὐδεὶς
 ἐκ τῶν ὑπηρετῶν του κατεμήνυσε
 τὸ πρᾶγμα τοῦτο, τὰ βασανιστήρια
 αἱ στρέβλαι, καὶ αἱ μύδροι αἱ διάπυροι
 εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ βλασφῆμου κόμητος
 2090 ἐπιδρομὴν ραγδαίαν ἐποιήσαντο,
 καὶ πάντα τὰ ἐν ταύτῃ κατεκρήσαν,
 τὰ πάντα, μέχρι καὶ τοῦ γελωτοποιοῦ
 (Ὁ Γοῦσος ἀναπηδᾷ, ὡς εἰ ἀφυπνίσθη ἑξαπίνης).

Ο ΓΟΥΣΟΣ.

Τοῦ ἱεροδικεῖου οἰκειότατος

ἀμέσως ἀποβαίνω καί, Διάβολε!

- 2095 ἀλαμβάνω παρ' αὐτῷ καθήκοντα.
Ἄκουεις, λέγει; Νά μὲ καύσουν ζωντανόν;
Τὸ πρᾶγμα τοῦτο δέν μου ἔρχεται ποσῶς.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (θεωρῶν τὸν ὄγκον τοῦ χρυσοῦ).

Φλεβοτομίας Ἰουδαίων προτόν.

Τῷ ὄντι, χρυσοτόκος οὗτος ὁ λαός.

Ο ΓΟΥΣΟΣ (ιδίᾳ).

- 2100 Τοὺς ἄλλους ὀπτωμένους ὅταν θεωρῶ
ὑπεραρκεῖ μοι.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (τῷ βασιλεῦ).

Ὁ λαός τοῦ Ἰσραήλ. . . .

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ἑβραῖοι, λέγε.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Οἱ Ἑβραῖοι, βασιλεῦ,

πολυπληθεῖς τε καὶ φιλόπονοι, οὐδὲν
ἄλλο αἰτοῦνται ἢ νάνεχρηται αὐτοὺς

- 2105 ἐν Ἰσπανίᾳ ἢ Μεγαλειότης σας,
νά βλέπη τούτους εὐμενῶς, χωρὶς ὀργῆς,
τοὺς πόδας Τῆς φιλοῦντας καὶ τὸ θέσπισμα
νάνακαλέση τῆς ἐξώσεως αὐτῶν.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Τί θέλει τότε ὁ λαός τοῦ Ἰσραήλ;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

- 2110 Νά ἀποθάνῃ ὅπου οἱ πατέρες του
κ' ἐν τῇ πατρίδι του νά μείνῃ. Βασιλεῦ,
τοῦ Ἰσραήλ τὰ λύτρα φέρω. Λάβετε!

(Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ)

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Συναινεσάτω ἡ βασίλισσα, κ' ἐγὼ
συγκατανεύσω. Προσκαλέσατε αὐτήν.

(Νεύσαντος τοῦ βασιλέως, ὁ Γοῦσος πορεύεται πρὸς τὴν ἐν τῷ βίθει θύραν καὶ ἀνοίγει αὐτήν, ἐν ἣ ἐπιφαίνεται ἀξιωματικὸς τῶν ἀνακτόρων. Ὁ Γοῦσος ὁμιλεῖ αὐτῷ χαμηλοφώνως. Ὁ ἀξιωματικὸς κύπτει τὴν κεφαλὴν καὶ ἀπέρχεται. Ἡ πύλη κλείεται καὶ αὔθις. Ὁ Γοῦσος ἐπανελθὼν ἐν-κλάζει παρὰ τὴν θρονίδα).

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

2115 Οἱ Ἰουδαῖοι, βασιλεῦ, τὸν βίον των
ἐν εὐλογίαις θά διέλθωσι κ' εὐχαῖς
ὑπὲρ τῶν βασιλέων.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Θέλω τὸν χρυσὸν
καὶ ὄχι τὰς εὐχὰς των. Ὑβρις πρὸς ἐμέ
ἡ εὐλογία εἶναι τούτων.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Βασιλεῦ,

2120 καλὸν ἡγοῦντο βασιλεύειν ἐπ' αὐτῶν
οἱ πρόγονοί σας. Ἄν ποτε ἡ ἔξωσις
τῶν Ἰουδαίων γένηται, θά ἀριθμῆ
τὸ κράτος ἓνα ὀλιγώτερον λαόν.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ἄρκοῦσι ταῦτα! Τάχα ὡς νὰ πρόκηται
2125 περὶ λαοῦ! Οὐδόλως. Πρόκειται ἀπλῶς
περὶ καλλίστης κόρης. Ἀπὸ τοῦ καιροῦ,
καθ' ὃν ἐκλείσθη μετὰξὺ αὐτῆς κ' ἐμοῦ
ἡ τοῦ μοναστηρίου πύλ' ἡ σιδηρᾶ,
ὦ! δὲν κοιμῶμαι πλέον, πάντοτε αὐτήν
2130 ἐν ὕπνοις βλέπω, καὶ τὴν θέλω, τὴν διψῶ!

Ἵπέρ ποτε τὴν Ῥόζαν ἀγαπῶ σφοδρῶς.
 Τί μὲ σκοτίζεις λέγων μοι πολιτικά;
 Ἐξ ὀλοκλήρου βλέπω πρὸς τὸν ἔρωτα.
 Καὶ ὁ δὸν Σάγγχος; Εἶναι τέλος μοναχός;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

2135 Οὐχὶ ἀκόμη.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Πλὴν τὰ ἰκριώματα
 εἰσὶν ἠτοιμασμένα. Ἄν δὲ ἀρνηθῆ,
 θὰ ἀποθάνῃ. Ἔθηκα ἐπίτηδες
 τοὺς νέους ἀμφοτέρους ἐν δυσὶ μοναῖς
 ἐντὸς αὐτῆς τῆς ἐν ἣ μένω πόλεως,
 2140 ἵνα προχείρους ἔχω πάντοτε αὐτούς·
 καὶ τὴν μὲν κόρην ἐν τῇ τῆς Κοιμήσεως,
 ἐκεῖνον δὲ ὑπὸ τὰ κλειθρα τῆς μονῆς
 Ἁγίου Ἀντωνίου, ὅπου ἄλλοτε
 ὁ πρόγονός μου δὸν Ζαῦμ ὁ Ἐρυθρός
 2145 τὸν ἴδιόν του παιῶ ἀποστατήσαντα
 ἐνέκλεισεν. Ὁ Σάγγχος ἔσται ἱερεὺς,
 κ' ἐγὼ θὰ ἔχω τὴν καλὴν νεάνίδα.
 Τὴν Ῥόζαν θέλω ν' ἀπαγάγω.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Κ' ἔπειτα;

Τὸ νέον περὶ τῶν μονῶν διάταγμα;

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

2150 Διάταγμα;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Κηρύσσει κλέπτῃν καὶ ληστῃν,
 δισετραμμένον, πατροκτόνον, ἄθλιον,
 ἀφωρισμένον, τοῦ Κυρίου ἀρνητῃν,

τὸν ὅστις θὰ ἐτόλμα, ἔστω καὶ αὐτὸς
ὁ βασιλεὺς, τὸν πόδα εἰς τινὰ μονὴν
2155 νὰ θέσῃ καὶ νὰ βάλῃ χεῖρ' ἀνόσιον
ἐπὶ προσώπου οἰουδήποτε.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Αἶ, πῶς;

(Θεωρῶν ἀτενῶς τὸν μαρκήσιον).

Εἰσέρχομαι καὶ εἶμαι ἀναξ πανταχοῦ.
Ἐγγίξ' ἡ ὥρα, ὅτε θ' ἀνακτήσωμαι
καὶ πάλιν τὴν ἰνφάντην. Ἀναβάλλω μὲν,
2160 ἀλλὰ καὶ τελειώνω. Ἰδική μου, ναί,
ὦ Ρόζα, εἶσαι.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

"Ἔσται ἐναντίον σας . . . .

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Τίς οὗτος;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

"Αναξ. . . .

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ἄλλ' ὁμίλει, λέγε μοι!

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ὁ Τορκεμάδας!

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Κατ' ἐμοῦ τοῦ ἀνακτος;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Αὐτὸς ὁ μέγας, ναί, ἱερεξεταστής!

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

2165 "Α, δά!

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ἡ Ἐκκλησία, ἀνάξ, ἐν αὐτῷ
ἐνσαρκωμένη εἶναι. Ἄν δὲ ὀργισθῆ. . . .

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Λοιπὸν !

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ἡ Ἐκκλησία δρᾷτετε' εὐχερῶς,
ἀλλ' ἀπολύει δυσχερῶς. Καὶ ἐπειδὴ
ὁ μέγας οὗτος εἶν' ἱερεξεταστής,
2170 αὐτῷ τὸ ἔργον τοῦ φυλάττειν τὰς μονὰς
ἐν τῇ ὀλομελείᾳ τῶν ἀπόκειται.
Οὐδεὶς ὑπάρχει μοναχὸς ἢ μοναχή,
ὄν νάποσπάσῃ ἀπ' ἐκείνου δύναται
ὁ δόλος ἢ ἡ βία. Πέριξ τῶν μονῶν,
2175 δεικνύων τοὺς ὀδόντας, θάκνων, ἄγριος,
περιπολεῖ, καὶ πάντας τούτους τοὺς ἀμνοὺς
φυλάττει λύκος. Ἄν ὁ ἀνάξ συνετός,
τὸν ἱερέα δὲν προσβάλλει, βασιλεῦ.
Ὁ Τορκεμάδας φράττει τὴν ὁδὸν ὑμῖν,
2180 δεσμεύει τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἀνακτος,
ὅσον κἂν οὗτος ἀπειλῆ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ἄ! τίποτε.

Ἄπλοῦν τὸ πρᾶγμα. Πρόκειται νὰ δεκασθῆ
εἰς μοναχός.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

ὦ ἀνάξ, δοκιμάσατε.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ἄν νὰ δαμάσω τοῦτον ἀπεράσιζον,

2185 θά ἠδυνάμην τότε. . .

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Δοκιμάσατε.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Νὰ δαφιλεύσω ὅ,τι ἄνθρωπος ποθεῖ.

Κ' ἐνώπιόν μου πάντοτε ὑπέκλιναν

τῶν χαρακτήρων οἱ ἀδαμαστότεροι.

Καὶ πρῶτον, ἵνα καταφέρῃς μοναχόν,

2190 τὸ γυναικεῖον ἔχεις φύλον.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ

Ἄλλ' αὐτὸς

πρεσβύτης εἶναι.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Εἶτα τ' ἀξιώματα,

τὴν μίτραν, τὴν πορφύραν, τὰς ἐπισκοπὰς,

τὰ μεγαλεῖα, τοὺς βαθμοὺς καὶ τὰς τιμὰς.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Νὰ μείνη θέλει μοναχός.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Τὰ χρέματα.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

2195 Πτωχὸς νὰ μείνη θέλει.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (σύντρουε).

Ὅντως, ταπεινὸς

καὶ πένθης καὶ πρεσβύτης οὗτος ὁ ἀνὴρ,

τυγχάνει ὅμως ἰσχυρός.

[('Ο βασιλεὺς σταυρόνει τὰς χεῖρας καὶ σκέπτεται).

Καὶ ἡ στυγνή,

ἰσομεγέθης πρὸς ἐμέ, πανίσχυρος
πτωχία αὕτη, ἢ ἐπισκιάζουσα
2200 τὸν θρόνον μου, πλησίον πάντοτε ἐμοῦ!
Τοῦ ἀνακτος πλησίον ὁ ἐπίτριπτος!

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Καὶ ἀνωτέρω ἔτι.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ὅχι!

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Αἰ τιμαί,
τὸ θῆλυ γένος, τὸ χρυσίον οὐδαμῶς
τοῦ βρασφόρου τούτου κατισχύουσιν.
2205 Ἴνα ἀπαλλαγῆτε, βασιλεῦ, αὐτοῦ
οὐδὲν τῶν μέσων τούτων εἶναι πρόσφορον.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Θὰ εὕρω ἄλλα. Ἐννοεῖς με; Πῶς;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Οὐχί.

Καὶ ποῖα;

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ὅσα τελεσφόρα. Ἐννοεῖς;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Οὐχί.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ὁ γέρων ἱερεὺς, ὁ Ἄρβουεζ,
2210 ἐμαχαιρώθη ἐνδὸν τοῦ ναοῦ αὐτοῦ.
Τὸ σύστημα δὲ τοῦτο. . .

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ἄνεπιτυχές.

- Ἄνεκτρούχθη ἅγιος ὁ Ἄρβουεζ,
οὐδὲν δὲ ἄλλο. Βασιλεύετε ὑμεῖς
καὶ ὅπως σᾶς ἀρέσκει διανέμετε
- 2215 τιμὰς εἰς τοῦτον, εἰς ἐκεῖνον δὲ βαθμούς,
εἰς ἄλλον βράχον ἢ πελέκειως πληγᾶς.
Ἄλλ' ἢ πυρφόρος Ἐκκλησία τῆς πυγμῆς
τῆς συνθλιβούσης ταύτην ἔχεται στερρῶς.
Ὁ διωγμὸς κρατύνει ταύτην. Ἐχουσιν
- 2220 οἱ ἱερεῖς προσόν τι, ὅτι ὅσω τις
αὐτοὺς φονεύει, τόσω πλείονα αὐτοὶ
ζωὴν ἀναλαμβάνουσιν. Οὐδὲν αὐτοὺς
νὰ ἐξοντώσῃ δύναται. Ὁ ἱερεὺς,
τὸ φάσμα τοῦτο, ἀναθρώσκει, τίκτεται
- 2225 ἀπὸ στοιβάδος τεθνεώτων μοναχῶν.
Αἰώνιον τὸ αἶμα ἔχουσιν αὐτοί,
καὶ τὰ ὀστέα γόνιμα. Συντριβόμεν
τὸν ἱερέα ζῶντα, ἀλλ' ἐπικαλούμεθα
αὐτὸν ἀποθανόντα. Ἄ! πιέζετε
- 2230 τὴν Ἐκκλησίαν, Γαληνότατε. Αὐτή,
τοῦ μαρτυρίου φέρουσα τὸν φοίνικα,
φαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ὠδαῖς καὶ δάκρυσι
τὴν πῆσίν σας ταύτην ἀποκρούει. Ναί!
Τοὺς πικρογόλους τῶν μονῶν ὑποκριτάς,
- 2235 τοὺς στρηγιῶντας, πλήξατε καὶ σφάξατε.
Καλῶς! Ἄλλ' ἤδη τῆμα ἀνατείνετε
εἰς οὐρανοῦς. Ἄγιων τούτους βλέπετε
μεστοὺς, ἁγίων, οὓς ἐπλάσατε ὑμεῖς!
Σταυρώσατε τὰς χεῖρας! Γόνυ κλίνετε!
- 2240 Τὴν Ἐκκλησίαν ἀληθῶς, τὸ κατ' ἐμέ,
ἀποθαυμάζω. Δούλη εἶτε βασιλῆς,
αὐτὴ τὴν νίκην αἴρεται τὴν τελικὴν.

Τὰ ἄνω καὶ τὰ κάτω συγκυκᾷ αὐτή.
 Ὡς σκώληκα συντροβείς ταύτην, ὡς πλειάς
 2245 ἀναγεννᾶται.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (καταβεβλημένος).

Ἡ ἀσθένεια αὐτή,
 ἐγὼ δὲ εἴμ' ὁ ἀσθενῶν! Ὁρθῶς λαλεῖς.
 Τὸ ἀψηρᾶν τὴν Ῥώμην πολυτρότατον!
 Μετεμελήθη ὅστις ἀπετόλμησεν.
 Ἀνάγκη ὑποκύψαι.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (ιδίᾳ).

Πόσον εὐκόλα

2250 τὴν κεφαλὴν του κλίνει! Ὅταν μετ' αὐτοῦ
 συνομιλῆ τις, ἀκριβῶς ὁ κίνδυνος
 ὑπάρχει οὗτος ὅτι, ἵνα ἐξ αὐτοῦ
 ἐνέργειαν ἐκθλίψῃ σίανθῆποτε,
 ἀνάγκη παραινεῖσαι τὸ ἀνάπαλιν
 2255 καὶ πρὸς βορρᾶν ὠθῆσαι ἔν' αὐτὸς προβῆ
 πρὸς νότον. Ταύτην τὴν βορρᾶν, Διάβολε!
 πιστεύει εἰς τοὺς λόγους μου. Ὁ ὁδὸς μου
 ἀποτυγχάνει. Ἡ ὁδὸς ἡ σκολιά,
 ἣν ἐθεώρουν σκόπιμον, δὲν ὠφελεῖ.
 2260 Τραπῶμεν τὴν εὐθεῖαν, μεταβάλωμεν
 τὸ ὕψος μας.

(Μεγαλοφώνως).

ὦ ἀναξ, ἐπετρέψατε
 ὁ μοναχός, ὁ κληρὸς νὰ μεγαλυθῆ,
 καὶ νῦν ἀπέβη κολοσσὸς πελώριος.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (σύντρους).

Ὁ Τορκεμάδας. . . .

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

"Αρχει τῆς Ἱβηρικῆς.

- 2265 Πρωθιεράρχης εἶναι. Ὅπου βάλλετε
τὸν ὄνυχά σας, ἀναξ, τὴν χηλὴν αὐτὸς
ἐπάνω βάλλει καὶ σᾶς ἀντικαθιστᾷ.
Παρῆλθε πλέον, ἀναξ, ὁ καιρὸς, καθ' ὃν
ἐκλέγων τὰς στιγμάς σας, ὡς ἐβούλεσθε,
- 2270 εἰσῆρχεσθε μετ' ἀπειλῶν εἰς τὰς μονάς,
καὶ ὁ σφιγκτόχειρ κληρὸς ἠναγκάζετο
τὴν χεῖρά του ν' ἀνοίξῃ, καὶ ἠδύνατο
ν' ἀπαγχονίσῃ μοναχὸν ὁ βασιλεὺς.
"Ω! μὴ ἀντιμετρεῖσθε πλέον μετ' αὐτοῦ.
- 2275 Ὁ ρασοφόρος οὗτος εἶναι φοβερός!
Τὰ ἰκριώματά σας! Ποῦ νὰ ψάψωσι
τοὺς ἱερέας τοῦ λοιποῦ; Τολμήσατε!
Ἵποτρεμέτω ἡ δικαιοσύνη σας
πρὸ τῆς ἐκείνου. "Αν ποτε προσέψαυεν
- 2280 ἡ τῆς ἀγγόνης σας δοκὸς τὴν τῆς πυρᾶς
ἐκείνου φλόγα, γέλωτα ἀπαίσιον
βεβαίως θὰ ἐγέλα. Πάλῃ ἄνισος!
Ἢ γῆ, ὦ ἀναξ, εἰς αὐτὸν τὸν μοναχὸν
ἀνήκει πλέον. Τρέχει ὁ δαυλὸς αὐτοῦ
- 2285 κ' εἰς τέφραν μεταβάλλει τὴν ζωὴν, ὡς πῦρ
στοιβάδ' ἀχύρου. Ὅψιν ἔχουσι μονῶν
τὰ λευγαλέα μέλαθρα, καὶ πανταχοῦ
βλαστάνει καὶ αὐξάνει, ὡς ὁ σκόλυμος,
τὸ ρασοφόρον γένος. Νεύει ἱερεὺς
- 2290 ἐπὶ ὄφρυσιν εἰδεχθῶς, καὶ κλίν' ἡ γῆ·
φυγὴ τῶν πάντων ἔρπει ὁ ἀγέρωχος,
καὶ ὁ ἀνδρεῖος ὑποπτῆσσει ὡς λαγῶς.
Τί ἀπὸ Κἀδιξ εἰς Τορτώσαν γίνεται;

- Τί πανταχοῦ τοῦ βασιλείου πράττουσιν ;
 2295 Ἄμυιβαδὸν ἀλλήλους καταγγέλλουσιν.
 Ὁ πρίγκηψ τῆς Βιάνης, ὁ μαρκήσιος
 Ἄλφόντος, οἱ ὑμέτεροι ἐξαδελφοί,
 πεπεδῆμένοι πέδαις σιδηραῖς εἰσι,
 ἡ δὲ τραχεῖα αὐτῆ χειρ, ὦ βασιλεῦ,
 2300 ἐκ τοῦ λαιμοῦ τὸν τῆς Τουδέλας ἤρπασεν
 ἰνφάντην. Πᾶσα πόλις ἄλλοτε
 τῆς Ἰσπανίας, ὅτε ἐβασίλευον
 ἡ δόνα Λεονώρα καὶ ὁ δὸν Ῥαμίρ,
 γελώτων ἦτο πλήρης, ἤχων καὶ ὤδων·
 2305 ὑπὸ τῶν κωδωνίσκων τὸ κελάδημα
 ἐχόρευον τὰ πλήθη. Νῦν δὲ πανταχοῦ
 σιγὴ θανάτου· ἡ φαιδρότης ὤχετο·
 ἀπέδρ' ἀθῶος γέλως καὶ καλλωπισμοί·
 ἐμπνέει ὑπονοίας τὸ συμπόσιον·
 2310 ὁ τρόμος καὶ ὁ φόβος καὶ τὸ πένθος νῦν·
 καὶ Ἰσπανία ἡ ἀπέραντός ἐστιν
 ἀπεσθεσμένη ἐορτή. Ὡ βασιλεῦ,
 ἡ ὕλη πᾶσα τῶν δασῶν σου κόπτεται
 καὶ δαπανᾶται εἰς τὰ ἰκριώματα
 2315 καὶ μετ' ὀλίγον θὰ ἐκλείψῃ παντελῶς.
 Ἄδιακρίτως ἡ ψευδῆ ἡ ἀληθῆ
 ἐν γένει τὰ ἐγγλήματα συγχέονται,
 καὶ διὰ τὰς βασάνους πᾶσα πρόφασις
 καλλίστη θεωρεῖται. Διαβαίνοντα
 2320 διότι εἶδες ἄνθρωπον, συνένοχος
 τοῦ διαβάτου εἶσαι. Παραδίδωσιν
 υἱὸς πατέρα καὶ τὸ τέκνον ὁ πατήρ.
 Ὁ ἀκουσίως ῥίψας κατὰ γῆς σταυρὸν
 ἐν τῇ καμίνῳ πυρπολεῖται ζωντανός.

- 2325 Ἄπλῃ τις λέξις, νεῦμα ἐν ἧ κίνημα
 σημείον εἶν' αἰρέσεως. Τὸν Ἰησοῦν
 φρενῆρη ὁ φρικώδης οὗτος μοναχὸς
 κατέλαβε. Τὰ πάντα κακουργήματα.
 Ἐὰν διανοῆσαι, ἐὰν ἐρκισθῆς
- 2330 εἰς τὸνομα τοῦ Σολομῶντος, ἂν φανῆς
 χαμηλοφώνως ὁμιλῶν τῷ δαίμονι,
 νὰ καθαρίζῃς ἂν τολμᾷς τοὺς ὄνυχας
 ἢ ἂν γυμνόπους κατὰ τὴν νηστῆσιμον
 περιπατῆς ἡμέραν, ἐὰν νυμφευθῆς
- 2335 γυναῖκα γραῖαν ἢ πολὺ νεάζουσαν,
 ἂν πρὸς τὸν ποῖχον στρέψῃς κεφαλὴν νεκροῦ,
 ἐὰν μὴ φεύγῃς τοὺς περιζωννύοντας
 δερμάτινον ζωστήρα, ἂν τὰς ἐορτὰς
 ὀθόνην βάλῃς ἐπὶ τῆς τραπέζης σου,
- 2340 ἂν βοῦν ἢ ὄνον κατὰ τὰ Χριστούγεννα
 τοῦ σταύλου ἐξαγάγῃς, ἂν συγχρότερον
 ἐπικαλῆσαι τοῦ Θεοῦ τὸ ὄνομα
 ἢ τὸνομα τοῦ Ἰησοῦ, ἂν κρύπτῃσαι—
 ἀρκεῖ ἐν τούτων ἵνα εἰς τὴν κάμινον
- 2345 ἀναβιβάσωσί σε. Ἐν ἀκολουθῶν
 κηδείαν λέγῃς στίχους, ἂν καθήμενος
 ὀπίσω θύρας καὶ ἐν τῇ σκιᾷ θρηγῆς,
 ἐὰν μακρὰν τῆς τύρβης, ἐν ἐρημικῷ
 ἐρησυχάζων τόπῳ, βλέπῃς τῆς νυκτὸς
- 2350 τὸ πρῶτον ἄστρον ἀνατέλλον·—ἐγκλιμα
 καὶ τοῦτο καὶ ἐκεῖνο σοὶ προσάπτεται.
 Λαμποκοπεῖ, βιβρώσκει, ἀναξ, ἢ πυρά,
 ὑφούται προϊόντως, καὶ τὸν οὐρανὸν
 ἕως ἢ φοινικόχρους πορφυρώτερον
- 2355 ἐκραίνει καθ' ἐκάστην, Γαλιγνότατε.

Τῶν ὑμετέρων ὑπηκόων, βασιλεῦ,
τὸ αἷμα τοῦτο ἀποσπῶσιν ἀφ' ὑμῶν,
καὶ μετ' ὀλίγον πλέον δὲν θά ἔχητε
οὐδ' ἓνα στρατιώτην διὰ πόλεμον.

2360 Εὐθέως, ναί! — ἀλλ' ὄχι! Ἄν ὁ βασιλεὺς
νὰ ἐμποδίσῃ πάντα ταῦτα ἤθελε,
θὰ ἔρκει μία λέξις, ἀλλ' ἀνάξιον
ἡγεῖται ἴσως περὶ τούτων νὰ σκερθῇ. —
Τὴν Ἰσπανίαν ἐν κευθμῶνι ζορερῶ
ἡ ἱερά ἐξέτασις ἐνέκλεισε.

2365 Τῶν παραθύρων ἀντικρῦ, ὦ βασιλεῦ,
τῶν ὑμετέρων τούτων, σήμερον ἐκεῖ,
(Δεικνύει τὴν πρὸς τὸ βῆθος στοᾶν καὶ τὸ κλεῖον αὐτὴν παραπέ-
τασμα. Ὁ Γούτος ἀκούει προσεκτικῶς).

ἔξαναρθήσεται ἡ πυρά, στοιβάς πυρός,
φλογώδης ὄγκος, αἰθυγμάτων κολωνός,
2370 ἐν ἣ ὑπὸ τὰς ὄψεις λάχνου μοναχοῦ
γυναῖκες, μόνον ἔχουσαι περίβλημα
τὰς αἰθαλέας φλόγας, θὰ συστρέψωσιν
αὐτῶν τὰ μέλη. Ἀνδριάντες τέσσαρες,
ἐπὶ τεσσάρων ἐστηκότες γωνιῶν,

2375 ὡς τέσσαρες προφῆται, πρὸς τὰ τέσσαρα
σημεῖα ἐστραμμένοι τοῦ ὀρίζοντος,
διάκενοι καὶ πλήρεις ὄντως ζωντανῶν,
ὄρθοι καὶ μαῦροί ἐστημένοι ἔσονται.

Καὶ τῶν ἀγρίων κολοσσῶν αἱ ὠρυγαὶ
2380 τὰ ὦτα θὰ πληρῶσι, καὶ τὰ στόματα
ἐκείνων φλόγας ἐξερεῦξονται πυρός.
Καὶ οὐ μὴ μείνη ἕτερον ἐκτὸς αὐτῶν,
τῶν εἰδεχθῶν γιγάντων. Κ' οἱ λαοὶ ὑμῶν
ἐκπέπληγμένοι, βλοσυροὶ καὶ τρέμοντες,

- 2385 τὴν Ἰσπανίαν πᾶσαν, ἀνάξ, σὺν ὑμῖν
καὶ σὺν τοῖς βασιλείοις ἅπασιν ὑμῶν
ἐκλυομένην εἰς καπνὸν θὰ βλέπωσι
περὶ τὰ μαῦρα τέσσαρα φαντάσματα.
Διότι πᾶσα αἴγλη ἐκ τοῦτιδανοῦ
- 2390 πυρπολητῆρος ἀναθρώσκει. Βασιλεῦ,
ἢ τοῦ δημίου συγκαλύπτ' ὑμᾶς σκιά.
(Ὁ βασιλεὺς κᾶθηται ἐπὶ σκίμποδος ὡσεὶ ἀπειρηκῶς).

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Τῆς ἐκκλησίας πάντα ταῦτα δίκαια!

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

- Πλὴν καὶ τοῦ θρόνου ταῦτα ἢ ἀπώλεια!
Ἡ Καστιλλία κρεουργείων πέπλησται.
- 2395 Ὁ φόβος ἐσπαρμένος ῥήγγυσι κραυγᾶς.
(Πλησιάζων τῷ βασιλεῖ).
- Σφαδάζεις μάτην, ἀνάξ. Εἶσαι δέσμιος.
Τῆς Ἰσπανίας ἄνω ἐπιτέταται
ιστὸς ζοφώδης, δι' οὐ μόνον τὸν Θεὸν
ὡσεὶ ἀστέρα διακρίνεις ἀμυδρόν·
- 2400 δικτυωτόν τι μέλαν, ὅπερ ὁ Σατάν
ἐπὶ τῆς γῆς ἐνέπηξεν, ἐκ τῶν πλευρῶν
τοῦ Σαβαώθ ἀναπηγίσας τὰς κλωστὰς·
ἐνέδρα, ἥτις τὰς ἐπισφαλεῖς θνητῶν
συντρίβει διανοίας· μέγας κόσμηθος
- 2405 ἀπείρου ἐκκλησίας, ὅπου ἄδου φιλῆ
ἐπὶ τραπέζης τῆς ἀγίας ἴσταται.
Ἐκεῖ ἡ φρίκη, τρόμος ὁ θανάσιμος
καὶ τῆς νυκτὸς τὸ σκότος συνταράσσονται.
Καὶ περιτρόμοις βλέπει ἕμμασιν ἢ γῆ
- 2410 τοῦθ' ὅπερ ἐν τῷ ζῶφῳ ἔχει ἐπ' αὐτῆς.

Ἄναπολεῖ τὸν Βάαλ, ὅστις ἄλλοτε
 συνέπνιγε τὸν κόσμον. Ναί! Κατάχρησις
 τὸ εἶναι μέγαν, ἐγκλημα τὸ σκέπτεσθαι·
 τὸ ζῆν θρασύτης, τὸ ὑπάρχειν κίνδυνος.

2415 Ἐν δὲ τῷ κέντρῳ τοῦ ἱστοῦ τοῦ Ζοφεροῦ
 ὁ ἱερεὺς ἀράχνη καὶ ὁ βασιλεὺς
 ὡς συλληθρεῖσα μυῖα ἐπιφαίνονται.

(Ὁ βασιλεὺς κλίνει τὴν κεφαλὴν· ὁ μαρκήσιος παρατηρεῖ αὐτὸν
 καὶ ἐξακολουθεῖ).

Βεβαίως τρέμον ἐμποιεῖ καὶ ἐκλήξιν

τὸ ὅτι τοῦτο τὸ οἰκτρὸν πολύπευμα,

2420 μοναί, κανόνες καὶ εὐχαι καὶ δόγματα,

νὰ σχηματίσῃ ἴσχυσε πελώριον

ἱστούργημα τι συλλαμβάνον ἀετόν.

Ἐσχηματίσθη ἕμῳ· καὶ ὁ ἀετὸς

συνειλημμένος εἶναι, καὶ ὁ ἀετὸς

2425 τὴν ὥραν ταύτην τρέμον μόνον τῶν πτερῶν

ἐν τῷ δικτύῳ ἔχει. Ἐμπροσθεν ὑμῶν

Λειτουργικόν, Γραφὴ καὶ Εὐαγγέλιον

ἔρθουσιν, καὶ οὐδόλως δυνατὸν ὑμῖν

τὸ βούλεσθαι ὑπάρχει, Γαληνότητα.

2430 Καὶ ἀγαπᾶν μὲν οὐδαμῶς, ἀνάσσειν δὲ

οὐκέτι τόλμην ἔχετε. Οἱ βασιλεῖς,

οἱ παλαιοὶ ἐκεῖνοι, ὡς βουνοὶ τραχεῖς,

καρτηχομῶντες ὡσπερ οἱ ὄρυμοί, πολὺ

τὸ ἦθος εἶχον ὑπερηφανώτερον.

2435 Ἄ! πλέον ἢ τὸ παρελθόν τὸ ἐνεστὼς

ἀπέβη κόνις. Εἰς δεσπότης βασιλεὺς

γυναῖκ' ἀφίνει νὰ τοῦ ἀφραπάσωσι,

κ' ἐπεικῆς προσέρπει, οὔτε κἂν τολμῶν

νὰ βάλῃ ἓνα βρυχηθμόν! Ἐπὶ τῆς γῆς,

- 2440 ἐκτός τοῦ ἱερέως τοῦ λοιποῦ, οὐδὲν
 ὑπάρχει μέγα. Naί! Ὁ μοναχὸς αὐτός,
 —Φεῦ! τὸ παιδίον νὰ γενᾶται πῶς τολμᾷ;—
 Ὁ μοναχός, ναί, οὗτος βασιλεύει νῦν.
 Ὑπὸ τοὺς πόδας ἔχει, βασιλεῦ, ὑμᾶς.
- 2445 Μοχλεύει οὗτος τὴν ἀνθρώπινον ψυχὴν.
 Καὶ ἡγουμένης κ' ἐπισκόπου ὑπερθεν
 τῷ διακόνῳ εἶναι καὶ τῇ μοναχῇ.
 Προσέρχεται· ὁ νόμος κύπτει ταπεινῶς,
 τὸ σκῆπτρον ὡσπερ κάλαμος λυγίζεται,
- 2450 τὸ ξίφος τρέμει. Ἐκ τῶν ἀτενῶν αὐτοῦ
 ὀμμάτων θάμβος ἀναθρώσκει ἐκπαγλον.
 Τὸ κράτος ἔχει τέλος, τὸν βροτὸν σκοπὸν.
 Καὶ ἐπικύπτων καὶ καλύπτων ἅπαντα
 δι' ἀπεράντου καὶ δεινῆς αὐτὸς σκιᾶς
- 2455 τὸ σύμπαν ἐνεδρεύει, ἀποτρόπαιος
 κατὰσκοπος τοῦ Θεοῦ.

(Θεωρῶν ἀτενῶς τῶν βετιλέα).

Λέξει δέ ποτε

ἡ ἱστορία : Ἐποχὴ ἦτο πυρὸς
 ἡ ἐποχὴ ἐκείνη ἀληθῶς, αἰὼν
 ὑποτελείας ζόφου. Τί δὲ ἔπρασε ;

- 2460 Σποδὸν καὶ τέφραν. Πτύον τὸ πυροεργῆς
 τὴν τοῦ Πελάγου σπάθην διεδέξατο.
 Καὶ ποῖον εἶχεν ὄνομα ὁ βασιλεὺς ;
 Τορκουεμάδας.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (ἡγερόμενος).

Ψεῦδος ἀναιδέστατον!

- Τοῦ βασιλεως Φερδινάνδος τὸνομα,
 2465 Οὐδεὶς δέ, οὔτε μοναχός, ἀλλ' οὔτ' αὐτός
 ὁ πάπας Ῥώμης, δυνθῆσεται ποτε

νά κατορθώσῃ ὅπως ἄλλως ἔχωσι
τὰ πράγματα καὶ ὅπως μὴ καλῶμ' ἐγώ,
ὁ λέων τε καὶ τίγρις ἅμα, βασιλεύς.

2470 Καὶ θ' ἀποδείξω τοῦτο κόπτων κεφαλᾶς.

Εἰσοφροῦντας ἄνδρας σὺ παραλαβὼν
μετάβ' ἀμέσως εἰς τὴν τῆς Κοιμήσεως
μονήν, καὶ τὴν ἐνῶντιν βίβλ' ἄρπασον
καὶ πάντα τοῖς ποσί σου καταπάτησον.

2475 Ἡ θέλῃσις μου αὐτῆ. Πάντες δ' ἐννοῶ

νά κλίνωσι τὸ γόνυ, νά ἐνδώσωσιν
ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ νά κύψωσιν,
ὡσεὶ τὸ πρόσωπόν μου αἰφνης ἔβλεπον.

Ἴδοῦ σοι δὲ καὶ ἡ διαταγὴ γραπτῆ.

(Πλησιάζει πρὸς τὴν τρίπεζαν, λαμβάνει γραφίδα καὶ φύλλον
περγαμηνῆς καὶ γράφει ταχέως).

2480 « Ὑπακουσάτω πᾶς τις ἐν ὀνόματι

« τοῦ νόμου. Ὅτι ὁ μαρκήσιος ποιεῖ

« ὁ βασιλεὺς διέταξε καὶ βούλεται ».

(Ἐπογράφει καὶ δίδει τὴν περγαμηνὴν εἰς τὸν μαρκήσιον).

Ἄν δ' ἀντιστῆ τις, πλῆξον, κατασύντριψον,

πυρπόλησον, κεραύνωσον, ἐξόντωσον

2485 καὶ πάρελθε, καὶ ὅπου τέως ἡ μονή,

ἡγεῖρετο, μὴ ὑπαρξάτω τοῦ λοιποῦ

μήτ' ἐπὶ λίθου λίθος, μήτε ζῶσά τις

ψυχή.

(Ὁ Γούσος διπλασιάζει τὴν προσοχὴν του).

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ἄν ὅμως μοναχός τις . . . .

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Φόνευσον.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ἐὰν ἰππότης. . .

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

2490 τῆς ἀφρικανικῆς μου ἀνδρας ἑκατὸν
τοὺς θρασυτάτους λάβε. Ἄρκετοί εἰσι,
νομίζω, πρὸς ἐκθίξιν μιᾶς μονῆς.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (ιδίᾳ).

Καὶ δύο ἔτι.

(Μεγαλοφώνως).

Καίπερ προερχόμενον
παρὰ τοῦ βασιλέως τὸ ἐγγεῖρημα,
2495 ἀλλ' ἔμως εἶναι λίαν ῥιψοκίνδυνον.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ἐμπρός!

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ὅποτεν τὴν ἰνράντην λάβω δέ,
ἀνάγκη νὰ τὴν κρύψω

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Βέβαια.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Πλὴν ποῦ;

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ἐν τῷ μυστηριῶδει παραδείσῳ μου,
τῷ τοῖς πολλοῖς ἀγνώστῳ καὶ ἐρημικῷ.
2500 Γνωρίζεις ὅτι τὸ ἑσπέρας σήμερον
ἀναχωρῶ.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Γνωρίζω τούτο· αὔριον
θα ἴσθ' ἐνταῦθα πάλιν.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Εἰς τὰ Τρίανα
ὑπάγω. Θέλω δὲ εἰς τὴν ἐπιστροφὴν
νὰ εὔρω τὴν ἰνφάντην. . . .

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ἐν τῷ μυστικῷ
2505 ἀγνώστῳ παραδείσμῳ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Κύριος ἐκεῖ
ἀπόλυτος ὑπάρχω.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ὅμως τοῦ ἡ κλείς;
(Ὁ βασιλεὺς πλησιάζει· πρὸς τὸ κιβώτιον καὶ ἀνοίγει· ἕνα σύρτην).

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Τοιαύτως ἔχω δύο, ἐπειδὴ ἐγὼ
ἐμβαίνω μόνος.
(Ἐξίγει τοῦ σύρτου δύο κλεῖδας καὶ δίδει τὴν μίαν τῷ μαρκησίῳ).

Τούτων δέ σοι δίδωμι

τὴν μίαν.

(Τίθησι τὴν ἄλλην κλεῖδα ἐντὸς τοῦ σύρτου, ὃν κλείει. Ὁ Γούσος ὄπισθεν τῶν ἐστραμμένων νούτων τοῦ βασιλέως προχωρεῖ ἔρπων πρὸς τὸ κιβώτιον, ἀνοίγει καὶ αὐθις τὸν σύρτην καὶ λαμβάνει τὴν κλεῖδα, ἣν ἔθηκεν ἐν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς).

Ο ΓΟΥΣΟΣ (ιδίᾳ).

Τὴν δὲ ἄλλην ἔλαβον ἐγώ.
(Κλείει πάλιν τὸν σύρτην καὶ βάλλει τὴν κλεῖδα ἐν τῷ θυλακίῳ αὐτοῦ).

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

2510 Λοιπὸν εἰσι μεγάλοι καὶ πανίσχυροι
οἱ ῥασσοφόροι! Βασιλεύει τὸ λοιπὸν
ὁ Τορκεμάδας! Αἶ, καλὰ! Θὰ ἴδωμεν!

ΦΩΝΗ ΚΛΗΤΗΡΟΣ ΕΞΩΘΕΝ (ἀγγέλλοιτος).

Ἡ μεγαλειοτάτη δέσποινα ὑμῶν,
ἡ ἀνασσα!

(Εἰσέρχεται ἡ βασίλισσα φοροῦσα στολὴν ἐκ γαμίτου καὶ βασιλικὴν τιά-
ραν ἐπὶ κεφαλῆς. Ὑποκλίνεται βῆθως πρὸ τοῦ βασιλέως, ὅστις ἀνθυπο-
κλίνεται, ἀλλὰ μὴ ἐκβάλλων τὸν πῆλον.

*Ἡ βασίλισσα κἀθεται ἐπὶ μιᾶς τῶν ἐν τῷ ἄκρῳ τῆς τραπέζης θρονίδων
ἔπειτα μένει ἀκίνητος, ὥστει μὴδὲν βλέπουσα καὶ μὴδὲν ἀκούουσα. Ὁ βα-
σιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα ἔχουσιν ἀμφότεροι ἐν τῇ ζῶνῃ κομβολόγιον).

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (χαμηλοφώνως τῷ μαρκησίῳ).

Σὺ σπεῦσον! Εἶναι ἡ σπουδὴ

2515 ἐπιτυχίας ὄρος ἀπκραιτέρτος.

Μαρκήσιέ μου, ὕπαγε, ἐκτέλεσον
ὅ,τι σοὶ εἶπον.

(Εἰσέρχεται ὁ δοῦξ τῆς Ἀλίας καὶ διευθίνεται πρὸς τὸν βασιλέα).

Τί συμβαίνει, φίλε δοῦξ;

Ο ΔΟΥΞ ΤΗΣ ΑΛΙΑΣ (ὑποκλινόμενος πρὸ τοῦ βασιλέως καὶ
πρὸ τῆς βασιλίσης).

Τῶν Ἰουδαίων, οἵτινες διώκονται
ἀπὸ τοῦ κράτους, ἦλθον ἀντιπρόσωποι,

2520 τὴν χάριν δ' ἐξαιτοῦνται ἵνα κλίνωσι
πρὸ τῶν ποδῶν σας, βασιλεῦ καὶ ἀνασσα,
τὸ γόνυ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ἔστω. Συναίνῳ. Ἐλθέτωσαν.

(Ὁ δοῦξ ἐξέρχεται.— Χαμηλοφώνως τῷ μαρκησίῳ).

Σὺ δράμε, τὴν ἰνφάντην ἄρπασον. Εὐθὺ

εἰς τὴν μονὴν πορεύου τῆς Κοιμήσεως.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (ιδία!).

2525 Εἰς τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου ἔπειτα.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ἐμπρός!

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ἄλλ' ὅμως. . . .

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Τί;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Ἐὰν ὁ ἀρχηγὸς

τοῦ ἱεροδικείου. . . .

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Τίς; Ὁ μοναχός;

Πηλοῦ μὲν σκώληξ οὗτος, δράκων δὲ ἐγώ!

(Παιεῖται τῷ μαρκησίῳ ἐπιτακτικὸν νεῦμα. Ὁ μαρκησίος ὑποκλί-
νεται καὶ ἐξέρχεται διὰ τῆς ὑπὸ τὸ παραπέτασμα θύρας. Ὁ
βασιλεὺς κάθεται ἐπὶ τῆς ἀπέναντι τῆς βασιλείας
κεντρῆς θρονίδος).

(Εἴσοδος τῶν Ἰουδαίων).

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ, Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ, ΟΙ ΙΟΥΔΑΙΟΙ.

(Διὰ τῆς ὀρθοαναίχτου πρὸς τὸ βάθος θύρας εἰσέρχεται περίτρομος καὶ φαικένδυτος ὄχλος ἀναμέσον διπλοῦ στοίχου δοράτων καὶ λογχῶν. Εἰσὶν οὗτοι οἱ τῶν Ἰουδαίων ἀντιπρόσωποι. *Ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιά, σποδῶ κεκαλυμμένοι, βακφοροῦντες, γυμνόποδες, σχοινίον ἔχοντες περὶ τὸν λαιμόν. *Ἐνιοὶ ἐστρεβλωμένοι καὶ ἰκρωτηριασμένοι ἐκ τῶν βασανιστηρίων, συρόμενοι ἐπὶ βακτηριῶν ἢ ἐπὶ ἰκρωτηριασμένων κνημῶν· ἄλλοι, ἐξωρυγμένους τοὺς ὀφθαλμούς ἔχοντες, βαδίζουσιν ἰδηγούμενοι ὑπὸ παιδίων. Ἦγεῖται ὁ ἀρχιρραβῆνος Μωϋσῆς βὲν Χαβίβ. Πάντες φέρουσι τὴν κιτρινήν πλάκα ἐπὶ τῶν ἐρρακωμένων αὐτῶν ἔνδυμάτων.

Εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς τρηπέζης ἀπόστασιν ὁ βαβῆνος ἵσταται καὶ γονυπετεῖ. Πάντες γονυπετοῦσιν ὀπίσθεν αὐτοῦ. Οἱ γέροντες πλήττουσι διὰ τοῦ μετώπου τὴν γῆν.

Οὔτε ὁ βασιλεὺς οὔτε ἡ βασίλισσα θεωροῦσιν αὐτούς. Ἄδριστον καὶ ἀτανές ἔχουσι τὸ βλέμμα ὑπεράνω πατῶν τῶν κεφαλῶν).

ΜΟΥΣΗΣ ΒΕΝ ΧΑΒΙΒ (ἀρχιρραβῆνος, γονυπετής)

"Ἀναξ ὁ τῆς Καστιλλίας, Ἄραγῶνος ἀνασσα!

2530 Βασιλεῦ, βασίλισσά μας! Δέσποτα καὶ δέσποινα!

Τοῦ θανάτου ἀγωνίαν πάσχομεν οἱ τρέμοντες
καὶ πιστοὶ ὑπήκοοί σας! Καὶ ἰδοὺ γυμνόποδες,
τῆς ἀγγόνης τὸ σχοινίον φέροντες εἰς τὸν λαιμόν,
τὸν Θεὸν παρακαλοῦμεν πρῶτον, ἔπειτα ὑμᾶς,

2535 ἐν σιῶ θανάτου ἔντες καὶ πολλοὺς τοὺς ἐξ ἡμῶν
εἰς τὰς φλόγας ἐκδοτέους μέλλοντες νὰ ἴδωμεν,
πάντες δ' οἱ λοιποὶ, γυναῖκες, παιδές τε καὶ γέροντες,
διωκόμενοι ἐντεῦθεν. Καὶ ὑπὸ τὸν ὀφθαλμόν,
ὅστις ἄνωθεν τὰ πάντα ἐφορᾷ, ὦ βασιλεῖς,

2540 τοὺς ἐκ βάθους στεναγμούς μας προσκομίζομεν ὑμῖν.

"Ἀνακτες, αἱ προσταγαὶ σας ἐφ' ἡμῶν ἐνσκήπτουσιν
ὡσπερ χαλαῖα· θρηνοῦμεν, καὶ δονοῦνται τὰ ὀστά

- τῶν πατέρων μας· στυγνάζων τρέμει ἔνεκα ὑμῶν
 τάφος ὁ λυγρὸς καὶ φοίττει. Ἐποικτεῖρατε ἡμᾶς!
- 2545 Ἐλεήσατε! Πραεῖαν τὴν καρδίαν καὶ πιστὴν
 ἔχομεν· ἐγκαθειργημένοι ἐν οἰκίαις σκοτειναῖς
 ταπεινοί, μονήρεις ζῶμεν· νόμους ἔχομεν ἀπλοῦς
 κ' εὐθυάτους, οὓς παιδίον ν' ἀντιγράψῃ δύναται.
 Ὁ Ἐβραῖος οὔτε ἄδει πώποτε, οὔτε γελᾷ·
- 2550 ἀποτίνομεν τὸν φόρον, ὅσος ὅτιποτε κἂν ἦ·
 κατὰ γῆς ἀνασκαλεῦει πᾶς τις τῷ ποδὶ ἡμᾶς·
 ὡς ἱμάτιον ἀνθρώπου φρονευθέντος εἴμεθα.
 Δόξα τῷ Θεῷ! Πλὴν πρέπει σὺν τῷ νεογνῷ αὐτοῦ,
 καὶ μετὰ τῶν θηλαζόντων καὶ νηπίων, καὶ γυμνός,
- 2555 ἄγων κύνας, αἰγας, βόας, εἰς φυγὴν ὁ Ἰσραὴλ
 ν' ἀναγκάζεται, νὰ τρέγῃ ἐσπαρμένος πανταχοῦ!
 Νὰ μὴ ἦναι πλέον ἔθνος, ἀλλὰ σμῆνος ὀδιτῶν!
 Ἄνακτες, μὴ διὰ λόγγης ἐκδιώκετε ἡμᾶς
 καὶ λαμπρὰς ἀνοίξει πύλας εἰς ὑμᾶς ὁ Κύριος!
- 2560 Κατεκράμφημεν εἰς τέλος! Ἐλεήσατε ἡμᾶς!
 Καὶ λοιπὸν τὰ λήϊά μας, καὶ λοιπὸν τὰ δένδρα μας
 δὲν θὰ τὰ χαρῶμεν πλέον; Καὶ λοιπὸν ἐν τοῖς μαστοῖς
 γάλα πλέον αἱ μητέρες δὲν θὰ ἔχωσιν ἡμῶν;
 Ἄλλὰ ζῶσιν εἰς τὰ δάση μετὰ τῶν θηλέων των
- 2565 τὰ θηρία, καὶ κοιμῶνται ἐν ταῖς φωλεαῖς αὐτῶν
 ἔρσυχα ὑπὸ τοὺς κλῶνας τούρανου τὰ πετεινά,
 καὶ τὰ νεογνά της τρέφει ἀνενόγητος ἡ αἴψ.
 Καὶ ἡμῖν ἐπιτραπήτω καὶ ἡμεῖς νὰ ζήσωμεν
 ὑπὸ τὴν πτωχίην μας στέγην καὶ εἰς τὰ ὑπόγεια,
- 2570 ὡς σχεδὸν ἐν τῷ κατέργω, ὡσπερ δούλοι εὐτελεῖς,
 πλὴν πλησίον εἰς τοὺς τάφους ὄντες τῶν πατέρων μας.
 Ὑποκάτω τῶν ποδῶν σας, ὑμετέροις δάκρυσι
 βροχομένων, νὰ δεχθῆτε εὐδοκήσατε ἡμᾶς.

- Φεῦ! εἰς ἀφροσύνας χώρας καὶ ὁδοὺς διασπορά!
- 2575 Ποῖον πένθος! ὦ! Τὸ ὕδωρ ἄφετε νὰ πίνωμεν
τῶν πηγῶν μας καὶ νὰ ζῶμεν ἐν τοῖς κτήμασιν ἡμῶν,
κ' εὐτυχίαν θὰ χαρῖζη εἰς ὑμᾶς ὁ Ἰψίστος.
Φεῦ! ἀπεγνωσμένοι ὅλως τύπτομεν τὰ στήθη μας!
Βασιλεῖς, τῆς ἐξορίας ἀπαλλάξατε ἡμᾶς.
- 2580 Μὴ ἡμᾶς εἰς ἀγωνίαν ἐρημίας τῆς σκλητρᾶς
ρίψητε καὶ αἰωνίας· δότε, ἄφετε ἡμῖν
τὴν πατρίδα, ἄφετέ μας τὸν ὠραῖον οὐρανόν!
Δακρυζύμωτος ὁ ἄρτος ὡς γολθὴ πικρὸς ἐστίν.
Ἄν ἡμεῖς ἐσμὲν ἡ κόνις, σεῖς μὴ ἔστε ἄνεμος!
(Δεικνύων τὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης χρυσόν).
- 2585 Εὐδοκήσατε τὰ λύτρα, ἅπερ φέρομεν ὑμῖν,
βασιλεῖς, ν' ἀποδεχθῆτε. Προστατεύσατε ἡμᾶς!
Ἴδετε τὴν ἀγωνίαν, τὴν ἀπόγνωσιν ἡμῶν.
Ἔστε ἐφ' ἡμῶν, ἀλλ' ὄχι ὡςπερ μαῦροι ἄγγελοι.
Ἔστε ἀγαθοὶ καὶ πρᾶοι ἄγγελοι, ὦ βασιλεῖς!
- 2590 Πτέρυγος λευκῆς καὶ μαύρης διαφέρει ἡ σκιά.
Τὴν ἀπόφασίν σας ταύτην νὰ ἀνακαλέσητε,
βασιλεῖς, ἐκλιπαροῦμεν καὶ σᾶς ἐξορκίζομεν
εἰς τὴν μνήμην τῶν μεγάλων ἱερῶν προγόνων σας,
εἰς τοὺς πάρους τῶν ἀνάκτων, τῶν σεπτῶν βασιλισσῶν,
- 2595 τοὺς βαθεῖς, οὓς καταυγάζει ἡ αἰθρία τοῦ φωτός.
ὦ δεσπότης τῶν ἀνθρώπων, τὰς καρδίας, τὰς εὐχάς,
τὰς δεήσεις καὶ τὰ πένθη κατατίθεμεν ἡμῶν
ἐν χερσὶ τῆς Ἰωάννας, θυγατρὸς σας προσφιλοῦς,
τῆς ἀθώας, τῆς ὁμοίας πρὸς τὰ ἄνθη τοῦ ἀγροῦ,
- 2600 ἐφ' οἷς πέτονται τὸ ἔαρ βοτρυδὸν αἱ μέλισσαι.
Βασιλεῦ, βασιλισσά μας! Ἐλέησατε ἡμᾶς!
(Στιγμὴ σιωπῆς. Ἄπόλυτος ἀκινήσιᾳ τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Ἰσαβέλλας.
Οὐδέτερος τούτων στρέφει τοὺς ὀφθαλμούς. Ὁ δούξ τῆς Ἀλβίας, ὅστις ἵ-
σταται ἐνώπιον τῆς τραπέζης, κρατῶν γυμνὸν τὸ ζέφος, πλήττει διὰ τοῦ

πλατέος μέρους αὐτοῦ τὸν ὤμον τοῦ ἀρχιρραβίνου. Ὁ ἀρχιρραβίνος ἀνεγεί-
 ρεται, αὐτὸς δὲ καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι ἐξέρχονται ὀπισθοδροποῦντες καὶ
 κίττω νενευκότες τὰς κεφαλὰς. Οἱ φίλακες σχηματίζουσι διπλοῦν στοῖχον
 καὶ ἀποθοῦσιν αὐτούς. Ἡ πύλη μένει ἀνοικτὴ μετὰ τὴν ἔξοδον αὐτῶν. Ὁ
 βασιλεὺς ποιεῖται νεῦμα εἰς τὸν δοῦκα τῆς Ἀλάβας, ὅστις πλησιάζει).

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (πρὸς τὸν δοῦκα τῆς Ἀλάβας).

Νὰ σκεφθῶμεν κατ' ἰδίαν περὶ τοῦ θεσπίσματος,
 φίλε δούξ, ἐπιθυμοῦμεν ἢ βασίλισσα κ' ἐγώ.

Συλληφθῆτω ὅστις ἔλθῃ, καὶ ἂν ἔτι πρίγκηψ ᾖ.

2605 Ἄν νὰ ἔμβῃ τις τολμήσῃ, καρπομηθήσεται.

Κλείσον τὸ λοιπὸν τὴν θύραν. Φρουρεῖ τὸν διάδρομον.

(Ὁ δούξ κατατιβάζει τὸ ξίφος, ὑποκλίνεται, ἀναίρει τὸ ξίφος καὶ ἐξέρχεται. Αἱ δικλίδες τῆς θύρας κλείονται. Ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα μέ-
 νουσι μόνοι.

Ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ ὁ Γούσος ἐγένετο ἄφαντος, κρυθεὶς ὑπὸ τὸν τάπητα
 τῆς τραπέζης)

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ, Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ, Ο ΓΟΥΣΟΣ (ὑπὸ τὴν τράπεζαν).

(Ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα θεωροῦσιν ἀτενῶς ἀλλήλους, χωρὶς νὰ προφέ-
 ρωσι λέξιν. Ἀκίνητῃ καὶ σιωπῇ. Τέλος ἡ βασίλισσα κατανεύει τοὺς
 ὀφθαλμούς καὶ βλέπει τὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης χρυσόν).

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ.

Μάρκα χρυσᾶ τριακοντάκις γιλιά.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Μάρκα χρυσᾶ τριακοντάκις γιλια.

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ.

Ἄλλὰ κατγραμένοι ἀστρολόγ' εἰσὶν

2610 οἱ χορηγοῦντες.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Μάρκα πλήν τρισμύρια
 γροσίων χιλιάδες ἑξακόσιαι,
 αἱ χιλιάδες δ' αὐτ' ἑκατομμύρια
 ἀποτελοῦσι σεκινίων εἴκοσι.

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ.

Τί λέγεις; Σεκινίων;

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Σεκινίων, ναί.

2615 Ἐὰν δὲ τρέψῃς ταῦτα εἰς ὑπέρπυρα,
 βασίλισσά μου, δύνασαι ὀλόκληρον
 ἐν πλοῖον νά φορτώσῃς.

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ.

Ναί, πλήν γίνεται
 ὁ Ἰουδαῖος, λέγουσιν, ἀόρατος
 καὶ τοὺς δακτύλους τῆς χειρὸς νεκροῦ παιδὸς
 2620 ἀνάπτει ἔπως φωτισθῆ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Βεβαίως, ναί.

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ.

Ἐν ὄλον πλοῖον δύναται νά φορτωθῆ;

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Καὶ μέχρι χεῖλους.

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ.

Ἵπερπύρων, βασιλεῦ;

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Ναί, ὑπερπύρων. Βάρος δὲ διπλάσιον
 εἰς δοῦρα ἔσται ἀργυρᾶ τὸ βάρος των.

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ.

2625 Τεταραγμένην ἔχω τὴν διάνοιαν.

Δὲν λέγομεν, ὦ ἀνάξ, μίαν προσευχὴν ;

('Ἡ βασίλισσα λαμβάνει τὸ κομβολόγιόν της. Στιγμὴ σιωπῆς. Ὁ βασιλεὺς ἐγγίζει τὰς σταιβάδας τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀνασκαλεύει αὐτάς).

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (χαμηλοφώνως).

Χωρὶς δαπάνης ἄλλης, διὰ τοῦ χρυσοῦ
αὐτοῦ καὶ μόνου, τὸν κατὰ τοῦ Βοαβδὶλ
θὰ ἰδυνάμην ν' ἀναλάβω πόλεμον.

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ (κομπομετροῦσα τὸ κομβολόγιον).

2630 ὦ βασιλεῦ μου, ἂν ἀπέθνησκον ἐγὼ
τῆμων τῶν δύο πρώτῃ, μοὶ ἰμνύετε
γυναῖκα ἄλλην ὅτι δὲν θὰ λάβητε ;

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (χαμηλοφώνως).

Ναί, διὰ τούτου τοῦ χρυσοῦ τὸν πόλεμον
πρὸς Βοαβδὶλ. . . .

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ.

Ὅρκιζεσθέ μοι, βασιλεῦ ;

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

2635 Τί, ἀνασσά μου ; Βέβαια.

(Σύνουσι).

Τὰ ἔξοδα

θ' ἀπέτινεν ἀφθόνως ὁ χρυσὸς αὐτός,
τοῦ διαδήματός μας δὲ ἀδάμαντα
θὰ εἶχον τὴν Γρενάδαν.('Ἡ βασίλισσα τελειώτατα τὴν προσευχὴν της θέτει ἐπὶ τῆς
τραπέζης τὸ κομβολόγιον).

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ.

Ἄναξ, τὸν χρυσὸν

- λαβόντες τούτον πάλιν ἄς διώξωμεν
 2640 τοὺς Ἰουδαίους, οὓς οὐδόλως ν' ἀνεχθῶ
 ὡς ὑπηκόους θέλω, οὔτε δύναμαι.
 (Ὁ βασιλεὺς ἀνεγείρει τὴν κεφαλὴν).
 (Ἡ βασίλισσα ἐπιμέ.ει).
 Τοὺς Ἰουδαίους, βασιλεῦ, διώξωμεν,
 τὸ δὲ χρυσίον τούτων ἄς κρατήσωμεν.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

- Ναί, ἐσχεπτόμηγν καὶ ἐγὼ τὸ ἴδιον.
 2645 Ἡ πράξις ὅμως αὐτῆ δύναται, φρονῶ,
 νάπενθαρρύνῃ ἄλλους.

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ.

Ἄλλὰ σκέφθητε!
 Τριακοντάκις χίλια σκούδα χρυσᾶ
 ἐν ταῖς χερσὶ ταῖς ὑμετέραις, βασιλεῦ!

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Καὶ ἐν ταῖς ὑμετέραις!

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ.

- Τί πλείστορον
 2650 δυνάμεθα, ὦ ἀναξ, νά ζητήσωμεν;

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Βραδύτερον μὲν ταῦτα.
 (Ἄνασκαλεῖ τὸν χρυσόν).

Ἄλλὰ σήμερον
 ἐκ τῆς ἡμισελήνου τὴν Γρενάδαν μου
 θά ἀνεκτώμηγν. Νά τηρήσω δύναμαι
 τοὺς Ἰουδαίους, ἐξωθῶν τοὺς Ἀραβας.

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ (διστάζουσα).

- 2655 Καλὸν θά ἦτο ἴσως.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

'Αντιστάθμισμα.

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ.

Γομόρρων δύο μεταξύ διαλογή.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Νάποδεχθῶμεν ἄρα τὸ χρυσίον ;

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ.

Ναί.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (λαμβάνει γραφίδα καὶ γράφει ἐπὶ φύλλου περγαμνῆς γραμμὰς τινὰς, ἐπερωτῶν διὰ τοῦ βλέμματος τὴν βασίλισσαν).

Γενέσθω. Ἀκυροῦται τὸ διάταγμα
τῆς ἐξορίας τοῦ λαοῦ τοῦ δυσσεβοῦς
2660 τῶν Ἰουδαίων, ὅπερ τοῦ Ἰσπανικοῦ
λαοῦ χωρίζει τούτους· ἐμποδίζεται
ἢ παρασκευασθεῖσα νάναρθη πύρα·
τῶν Ἰουδαίων πάντων τῶν ἐν ταῖς εἰρηκαῖς
κελεύετ' ἢ ἀπόλυσις.

Ὁ βασιλεὺς υπογράφει, ὥθεϊ τὴν περγαμνὴν πρὸς τὴν βασίλισσαν
καὶ δίδωσιν αὐτῇ τὴν γραφίδα).

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ (λαμβάνουσα τὴν γραφίδα).

Τεθέσπισται !

(Καθ' ἣν ὥραν μέλλει νὰ υπογράψῃ ἡ βασίλισσα, αἱ δικλίδες τῆς θύρας ἀνοίγονται μετὰ πατάγου. Ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα στρέφουσιν ἐκπεληγμένοι τὸ πρόσωπον.

Ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ ἐν τῇ ἀνωτάτῃ βαθμίδι ἐμφανίζεται ὁ Τορκουεμάδας ἐν στολῇ δομινικανοῦ καὶ σιδηροῦν εἰς χεῖρας κρατῶν σταυρόν).

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ, Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ, Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

(Ὁ Τορκουεμάδας οὔτε τὸν βασιλέα βλέπει, οὔτε τὴν βασίλισσαν, ἀλλ' ἔχει προσηλωμένον τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ σταυροῦ)

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

2665 Ἰούδας ὁ ἐπίβουλος τριάκοντα ἀργύρια,
Χριστέ μου, σὲ ἐπώλησεν. Ὁ ἀναξ καὶ ἡ ἀνασσα
τριακοντάκις χίλια μάρκα πωλοῦσι σε χρυσᾶ.

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ.

ὦ οὐρανέ!

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ *ρίπτων τὸν σταυρὸν ἐπὶ τῶν στοιβάδων
τῶν σκούδων*).

Προσέλθετε, Ἑβραῖοι, νὰ συλλάβητε
τὸν Ἰησοῦν!

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ.

ὦ πάτερ μου!

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Ἑβραῖοι θριαμβεύετε!

2670 ὡς ἐν προφήταις γέγραπται. Ὁ ἀναξ καὶ ἡ ἀνασσα
τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὑμῖν ἰδοὺ παραδιδόασιν.

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ.

ὦ πάτερ μου!

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ *(θεωρῶν κατὰ πρόσωπον ἀμφοτέρους)*,

Ἄνάθεμα τῷ βασιλεῖ, ἀνάθεμα
τῇ βασίλισσῃ.

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ.

Ἔλεος.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ *(ἐκτείνων πρὸς αὐτοὺς τὰς χεῖρας)*,

Γονυπετήσατε λοιπόν.

(Ἡ βασίλισσα γονυπετεῖ. Ὁ βασιλεὺς διστάζει τρέμων ἐξ ὀργῆς).

Ἄμφότεροι!

(Ὁ βασιλεὺς γονυπετεῖ).

(Πρὸς τὴν Ἰσαβέλλαν).

Βασίλισσα ἐνταῦθα.

(Πρὸς τὸν Φερδινάνδον).

Σὺ δέ, βασιλεῦ,

2675 ἐκεῖ. Ἐν μέσῳ δὲ ὑμῶν ἡ τοῦ χυτοῦ ἐστὶ στοιβάς.

Εἶσθε λοιπὸν ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα ὑμεῖς;

(Λαμβάνει τὸν σταυρὸν καὶ αἶρει αὐτὸν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ).

Ἄλλ' ἴδε καὶ ὁ Κύριος! Ἐπ' αὐτοφώρῳ, βασιλεῖς,

σᾶς συλλαμβάνω. Ταπεινῶς τὰς κεφαλὰς προσκλίνετε.

(Ἡ βασίλισσα προσπίπτει).

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ.

Συγγνώμην!

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Φρίκη!

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ.

Πάτερ μου, ὅτε τὴν ἄφρσιν ἡμῖν.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

2680 Ὑπερβολὴ θρασυτήτος!— Ἀνάσσεις, ὦ Ἀντίχριστε!—

Τοῖς Ἰουδαίοις ἡ πατρίς ἀφίεται, προγράφεται

τὸ ἔργον τὸ τῆς πίστεως, καὶ ἡ σωτήριος πυρὰ

οὐκέτι ἀναφθίσεται! Οἱ βασιλεῖς οὐ βούλονται!

Τὸ ἄθλιον λοιπὸν αὐτό, τὸ σκῆπτρον, τὸν σταυρὸν τολμᾷ

2685 νὰ ἐπιφάυσῃ! Ὁ ληστής, ὅστις καλεῖται ἡγεμῶν,

κωφεύει νῦν ἀποτολμᾷ ταῖς ἐντολαῖς τοῦ Ἰησοῦ!

Καιρὸς λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς, καιρὸς ἐπιτιμαῖν ὑμᾶς.

Ἡ Ἰερὰ ἐξέτασις δεσπόζ' ὑμῶν, ὦ ἄνακτες.

Ἀνώτερος τῶν νόμων τῆς ὁ πάπας μόνος πέφυκεν,

2690 ἀλλ' ὅχι καὶ οἱ βασιλεῖς. Ἐν πάσῃ ὥρᾳ καὶ στιγμῇ,

δειπνεῖτε ἢ ὑπνώττετε, ἡ ἱερὰ σημαία μας,

- τὴν μαύρην αὐστηρότητα μεθ' ἑαυτῆς ἐπάγουσα,
 νὰ εἰσελαύνη δύναται εἰς τὰ ἀνάκτορα ὑμῶν.
 Οἱ βασιλεῖς, ψευδεῖς θεοί, ἀείποτε τὴν ἐκρηξίν
 2695 τοῦ κερανοῦ προῦκάλεσαν, μισεῖ δ' αὐτοὺς ὁ οὐρανός.
 Ὁ νόμος ὑμῶν μάταιος· ὑπάρχει μόνος ἀληθῆς
 ὁ νόμος ὁ ἡμέτερος. Ὁ σίτος μὲν ἐσμὲν ἡμεῖς,
 ὑμεῖς δὲ τὰ ζιζάνια. Τὸ δρέπανον ἐπέργεται
 τῶν ἀπεράντων θερισμῶν. ὦ ἡγεμόνες τῶν λαῶν!
 2700 Ἐὰν σὰς ἀνεχώμεθα, ἀλλὰ σὰς καταγγέλλομεν.
 Naί, τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐκάστην ὥραν ῥίπτομεν
 εἰς τὸ μυστήριον, ἐν ᾧ ἡ τιμωρία ἡ πικρά
 καὶ ζοφερά κ' ἐρημικὴ προσμέν' ὑμᾶς, ὦ ἀνακτες.
 Τοῦ ἄδου τὸ λιθόστρωτον κρανία ἀπαρτίζουσι
 2705 τῶν βασιλέων τῶν νεκρῶν. Ἄ! ἰσχυροὶ λογιζεσθε,
 διότι πλήρεις ἔχετε στρατῶν μὲν τοὺς στρατῶνάς σας
 καὶ πλοίων τοὺς λιμένας σας! Προσκύπτει ὅμως ὁ Θεός
 ἐκ τοῦ ἐνάστρου οὐρανοῦ, τὸ ὄμμα ἔχων ἀτενές.
 Naί, τρέμετε!

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ.

ὦ! ἔλεος!

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ (ἐγχειρόμενος).

- Σεπτὲ ἱερεξεταστά,
 2710 ὁ ἀναξ καὶ ἡ ἀνασσα, μετάνοιαν κηρύττοντες
 καὶ ἐν μεγίστῃ συντριβῇ, ἐπανορθῶσαι βούλονται
 τὴν ἀμαρτίαν, ἣν αὐτοὶ ὀλίγου δεῖν διεπραττον.
 Τῶν Ἰουδαίων, πάτερ μου, ἡ ἕξωσις γενήσεται
 καὶ ἐπιτρέπομεν ἡμῖν καὶ τῷ ἁγίῳ κλήρω σας,
 2715 καὶ μάλιστα τῷ ἱερῷ δικαστηρίῳ, τὴν πυρὰν
 τὴν ἱεράν ν' ἀνάψητε ἀμέσως.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Καὶ νομίζετε

ὅτι ἐγὼ ἀνέμεινα ;

(Κατέρχεται τὰς τρεῖς βαθμίδας, διευθύνεται πρὸς τὴν ἐν βίθει στοὰν καὶ σύρει βιαίως τὸ παραπέτασμα).

Παρατηρήσατε ἐκεῖ.

(Ἄρχιζει νὰ νυκτόνη. Ἐν τῇ κατὰ τὸ βίθος εὐρυτάτῃ στοᾷ, ἣς αἱ κιγκλιδωταὶ θύραι εἰσὶν ἀνοικταί, διακρίνεται ἐν τῷ σκιόρωτι ἡ πλατεῖα Tablada πλήρης λαοῦ. Ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πλατείας εἶναι ὁ πυρπολητῆρ (Quemadero) κολοσσαῖον ἴδρυμα φλογεβριθῆς, πλήρες καμίνων, πασσάλων καὶ καταδίκων φερόντων κιτρίνους σάκκους (San benitos) καὶ διαβλεπομένων ἐν τῷ καπνῷ. Πῖθιι ζεόσσης πίστες καὶ ἀσφάλτου, κρεμύμενοι ἐκ τῶν πασσάλων, ἐκκενοῦσι τὴν λάβαν αὐτῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν καταδεικασμένων. Γυναῖκες, ἃς ἡ φλόξ ἀπεγύμνωσε, καίονται ὡς λαμπάδες ἐπηρεισμένοι ἐπὶ σιδηρῶν πασσάλων. Ἀκούονται κραυγαί. Ἐν ταῖς τέσσαρσι γωνίαις τοῦ πυρπολητῆρος, οἱ τέσσαρες γιγάντειοι ἀνδριάντες, οἱ λεγόμενοι τέσσαρες εὐαγγελισταί, κατέρυθροι ἐν τῇ καμίνῳ. Ἐχουσιν ὀπίς καὶ ῥωγμάς, δι' ὧν φαίνονται ὠρυόμεναι κεφαλαὶ καὶ κινούμενοι βραχίονες ὡσεὶ ζῶντες δαυλοὶ. Φοβερὰ ἀποψὶς βρασάνων καὶ πυρᾶς.

Ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα θεωροῦσι τρομόπληκτοι. Ὁ Γούσος ὑπὸ τὴν τράπεζαν ἀνορθοῖ τὴν κεφαλὴν καὶ προσπαθεῖ νὰ ἴδῃ.

Ὁ Τορκουεμάδας ἐν ἐκστάσει τέρπει τοὺς ὀφθαλμούς αὐτοῦ διὰ τῆς θέας τοῦ πυρπολητῆρος).

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Ἦ εορτῶν ἡ εορτή, ὦ δόξα, ὦ πανήγυρις !

Ἦ ὑψηλὴ καὶ τρομερὰ ἐκλάμπει ἐπιείκεια !

Ἦ αἰωνία λύτρωσις ! Ἀμαρτωλοὶ, ἀρέωνται

2720 τὰ ἀμαρτήματα ὑμῖν. Τὸν Τάρταρον τὸν ὑπὸ γῆν

ἀποσθεννύει ἡ πυρὰ ἡ ἐπὶ γῆς. Εὐλογητὴ

σύ, ὅτι διὰ σοῦ ψυχαὶ εἰς οὐρανοὺς ἀνέρχονται,

πυρὰ, ὦ δόξα τοῦ πυρός, οὐ ἄδης ἦν τὸ ὄνειδος,

ὦ ἔξοδος ἡ ἄγουσα εἰς δρόμον τὸν μακρῖον,

2725 ὦ πύλη, ἣτις ἤνοιξας ἀνθρώποις τὸν παράδεισον,

ὦ ἔλεος τὸ φλογερὸν μυρίων πλήρες θωπειῶν,

ὦ μυστικὴ ἐξαγορὰ τῶν αἰγμαλώτων τῆς σκιάς,

ὦ ἔργον σὺ τῆς πίστεως ! Ἦ χάρις, συγκατάβασις !

(Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ)

11

- Ἦ πῦρ, ὦ φῶς ἀνέσπερον ! Ἦ ἀτελεύτητος ζωὴ !
 2730 Ἦ τοῦ προσώπου τοῦ Θεοῦ ὑπερφυῆς μαρμαρυγὴ !
 Ὅποια ἐξοδος λαμπρά ! Δελυτρωμένων δὲ ψυχῶν
 ὅποσον πλῆθος ! Ἀσεβεῖς, Ἑβραῖοι καὶ ἀμαρτωλοί,
 ὦ προσφιλεῖ νοσσία μου, ὑμῖν μακαριότητα
 δωρεῖται τὴν αἰώνιον βραχὺ βασανιστήριον.
 2735 Ὁ ἄνθρωπος κατάρατος, ὁ ἄνθρωπος ἐξόριστος
 οὐκ ἔστι πλέον. Ἦνοικται τῆς σωτηρίας ἡ ὁδὸς
 ἐν οὐρανοῖς. Ἐγήγερται ὁ ἔρωσ, καὶ ἰδοὺ αὐτοῦ
 τὸ θαῦμα καὶ ὁ θρίαμβος. Ἦ ἔκστασις ! Εἰς οὐρανοὺς
 εὐθὺ ἐμβαίνειν ! Οὐδαμῶς ἀνάκα κατατήκεσθαι !

(Κραυγαὶ ἐν τῇ καμίνῳ).

- 2740 Τοῦ Σατανᾶ ἀκούετε ὠρυομένου, ἐπειδὴ
 τοὺς καταδίκους φεύγοντας τοὺς ἔνυχας βλέπει αὐτοῦ ;
 Πῶς κλαίει ὁ αἰώνιος δεσμώτης ἔνδον τῆς εἰρκτῆς
 τῆς αἰωνίας ; Τὰς χαλκᾶς πύλας αὐτῆς συνέτριψα.
 Πῶς τοὺς ὀδόντας ἔβρυξεν, ὅποτε ἐπανέκλειον
 2745 τὰς δύο ταύτας εἰδεχθεῖς δικλίδας : Πῶποτε, Ἄει !
 Στυγνάζων ἔμεινεν αὐτὸς ἐντὸς τῶν ζοφερῶν τειχῶν.
 (Ἄνατείνει τὸ ὄμμα εἰς οὐρανοῦς).

- Τὴν φοβερὰν ἐπέδησα πληγὴν τοῦ σκότους. Ἐπασχε
 βαρέως ὁ παράδεισος. Ἐν τῇ πλευρᾷ ὁ οὐρανὸς
 τὸ ἔλκος τοῦτο ἔφερε, τὸν Τάρταρον τὸν φλέγοντα,
 2750 τὸν Τάρταρον τὸν φόνιον. Ἐπὶ τοῦ ἄδου ἔθηκα
 τὴν φλόγα τὴν αἰνούσαν, καὶ ἤδη βλέπω τὴν οὐλὴν
 εἰς τοῦρανοῦ τὸ ἄπειρον. Αὐτή, ὦ Ἰησοῦ Χριστέ,
 ἦν ἡ πληγὴ ἣν ἔλαβες ἐν τῇ πλευρᾷ σου. Ὡσαννά !
 Τὸ τραῦμα τὸ αἰώνιον ἰάθη. Ἦ χμαλώτεται
 2755 ὁ ἄδης. Ἦ ! τετέλεστα ! Ἀπέδρα λύπη, στεναγμός.

(Θεωρεῖ τὸν πυρπολητῆρα).

Ἦ τῆς καμίνου τιμαλφεῖς λυχνίται ! Ἦ ῥίπαί πυρός !

- Πυρσοὶ σπινθήρακιζετε! Αἰθύγματα φοινίσσετε!
 Σμαράγει πῦρ ὑπέρτατον! Ἐξάστραπτε στυλινὴ πυρά!
 Πυξίς ἢ ὑπερθάμαστος λαμπρῶν σπινθήρων, οἵτινες
 2760 ἀστέρες ἀποβήσονται! Τὸ σῶμα ὡς σουδάριον
 ἀποδύμεν' αἱ ψυχαὶ εἰς οὐρανοὺς ἀνέρχονται,
 καὶ βρῦει τὸ τῶν αἰκιῶν λουτρὸν μακαριότητα!
 Ὡ φεγγοβόλος καλλονή! Ὡ αἰγλή ἀπαστράπτουσα!
 Τί περὶ τούτου, ὦ Σατάν, πολέμιέ μου, λέγεις σύ;
 (Ἐν ἐκστάσει).
- 2765 Ὡ πῦρ, λουτὴρ θεσπιδαῆς κηλίδος πάσης ζοφεράς!
 Ὑπάτη μεταμόρφωσις! Ὡ ἔργον σὺ τῆς πίστεως!
 Ὑπὸ τὰς ὄψεις τοῦ Θεοῦ δυάς ἐσμέν, Σατάν, ἐγώ.
 Βασανιστῆρων ἢ δυάς, δεσπότηαι δύο τῶν φλογῶν.
 Αὐτὸς ἀνθρώπων ἐλετήρ, ἐγὼ ψυχῶν ὁ λυτρωτής.
- 2770 Ναί, δῆμιοι ἀμφοτέροι, ποιῶντες μέσῳ τῷ αὐτῷ
 αὐτὸς τὸν ἄδην καὶ ἐγὼ τὸν οὐρανόν· ἐκεῖνος μὲν
 τὸ πονηρὸν δημιουργεῖ, ἐγὼ ποιῶ τὸ ἀγαθόν.
 Ἐν τῇ ἀμάρα μὲν αὐτός, ἐν τῷ ναῷ δ' εἰμὶ ἐγώ.
 Καὶ ἀμφοτέρους θεωρεῖ ὁ μέλας τρόμος τῆς σκιάς.
 (Σρέφεται πρὸς τοὺς βασανιζομένους).
- 2775 Χωρὶς ἐμοῦ ἀπώλλυσθε, ὦ προσφιλῆ νοσσία μου.
 Ἡ κολυμβήθρα τοῦ πυρὸς ἀγνίς' ὑμᾶς πυριφλεγείς.
 Μὲ καταρᾶσθε ἔνεκα μιᾶς στιγμῆς παροδικῆς·
 πλὴν, νήπιοι, εὐθέως, ναί, εὐγνωμόνες μοι ἔσεσθε,
 ὁπότεν ἴδῃτε ἐκεῖ ἐκ τίνος ἀπηλλάγητε.
- 2780 Διότι ὡς ὁ Μιχαὴλ ἀρχάγγελος ἐπάταξα·
 διότι εἰς τὸ βάραθρον τοῦ θείου ἐπικύπτοντα
 τὰ Σεραφεῖμ χλευάζουσι τὴν τερατώδη ἔκτρωσιν·
 διότι μίσους ὠρυγὰς ἐν φελλισμοῖς ῥηγγύοντες
 ἐκπεπληγμέν' εἰς ἄσματα αὐτοὺς περαίνετ' ἔρωτος.
- 2785 Ὡ! πόσον, πόσον ἔπασχον ὁπότε ἔβλεπον ὑμᾶς

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ.

ΠΡΟΣΩΠΑ:

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΦΟΥΝΤΕΛ.

ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΔΑΣ.

ΓΟΥΣΟΣ.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ.

Εἶναι νύξ.

* Ἄνδρῶν τοῦ μυστηριώδους παραδείσου, τοῦ καλουμένου Huerto del Rey, ἐν Σεβίλλῃ.

Τὸ ἄνδρῶν εἶναι εὐρύ, συγκοινωνοῦν δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ μετ' ἀναδενδράδων.

Πρὸς τὸ βῆθος ἀπολύγει αἴφνης εἰς κλίμακα, ἧς δὲν φαίνονται αἱ βαθμί-
δες καὶ δι' ἧς ἀνέρχεται τις ἀπὸ τοῦ κήπου εἰς τὸ ἄνδρῶν τοῦτο. Ἡ κλί-
μαξ κατέχει ἅπαν τὸ μῆκος τοῦ ἀνδρῶν. Τῶν διὰ τῆς κλίμακος ἀναβαι-
νόντων ἐπιφαίνεται πρῶτον τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος.

Ἐπὶ τοῦ ἀνδρῶν ὑπάρχει μαρμαρίνον βῆθρον.

Τὸ κάτω μέρος τοῦ κήπου μένει σκοτεινόν ὄπισθεν τῆς διατομῆς τοῦ ἀνδρῶ-
ν. Κατὰ τὸ ἄκρον τοῦ βῆθρου ὄριζων ὀρέων. Μοναξία.

Διαρκούσης τῆς πράξεως ἀνατέλλει ἡ σελήνη.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

ΤΟΥΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ, ΓΟΥΣΟΣ.

(Εἰσέρχονται διὰ τῆς πρὸς τὰ δεξιὰ ἀναδενδράδος. Ὁ Γούσος σφίγγει διὰ τῆς
μιᾶς χειρὸς ἐπὶ τοῦ στήθους τὰς δύο πλαγγονοφόρους βράχους αὐτοῦ, διὰ
δὲ τῆς ἄλλης δίδει εἰς τὸν Τουρκουεμάδαν μίαν κλειδα).

Ο ΓΟΥΣΟΣ.

Εὐδοκυσάτω ἡ Σεβασμιότης σας

2810 νὰ ἐνθυμῆσαι ὅτι ὁ παραδιδούς
ὑμῖν τὴν κλειδα τοῦτου τοῦ βασιλικοῦ
μυστηριώδους παραδείσου εἰμ' ἐγώ,
ὁ Γούσος, ὅστις τοῦ σεπτοῦ μας ἀνακτος
ὁ τιτλοφόρος εἶμαι γελωτοποιός.

2815 Ἄδυνατῶ νὰ εἶπω ποῖον ἔγκλημα
διαπραχθήσεται ἐν αὐτῷ, ὡς ἀδαῆς

- ὑπάρχων τούτων. Κρίνω δὲ καλλίτερον
 νὰ ἦσθ' ἐνταῦθα, ἵνα πάντα ἴδῃτε
 ἐξ αὐτοψίας. Πρόκειται περὶ αὐτῶν
 2820 τῶν ἱερῶν δικαιωμάτων τῆς μονῆς
 καὶ περὶ κόρης, ἣν ὁ ἀναξ βούλεται
 νὰ ἐκβιάσῃ, καίτοι οἱ περὶ αὐτὴν
 μετ' ἐξαδέλφου νεαροῦ ἐμνήστευσαν.
 Αὐτὰ καὶ μόνα περὶ τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ
 2825 γινώσκω τοῦ δολίου. Γελωτοποιός
 τοῦ βασιλέως εἶμαι, μόνον δ' ἔργον μου
 τοῦ βασιλέως νὰ κινῶ τὸν γέλωτα.
 (Ὁ Τορκουεμάδας λαμβάνει τὴν κλειδα ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Γούσου).
- Ο ΓΟΥΣΟΣ (ιδίᾳ).
- Κακὸν νὰ καταγγέλλῃς, πλὴν χειρότερον
 φητός νὰ γείνης. Τόλιγώτερον κακὸν
 2830 ἐγὼ ἐκλέγω. Καλησπέρα. Μάλιστα.
 Καθόλου τὸ εὐτύχημα δὲν ἀγαπῶ
 νὰ λάμπω μέσα εἰς τὸ πῦρ τὸ ἅγιον.
 Καλλίτερον ὁ νοῦς μου νὰ λαμποκοπῇ
 παρὰ λυχνάρι νὰ γενῇ τὸ σῶμά μου.
 2835 Ἐρώτησις: Εἰς ποῖον εἶμαι ἄρά γε
 πιστὸς τὴν ὥραν ταύτην; Εἰς ἐμὲ αὐτόν,
 καὶ τοῦτο σθάνει. Ὅσοι ἐπιστεύσατε
 ὅτι θὰ ἤμην ἥρως, γενναϊότατος,
 ἀνένδοτος, ἀκρόβολος, θρασύστομος,
 2840 καὶ μάρτυς τὸ μαρτύριον ἐπιθυμῶν,
 βλακείας εἰσθε ἄξιοι νὰ λάβῃτε
 περγαμηνάς. Πλὴν τί θὰ γείνη ἄρά γε;
 Τὰς χεῖρας ἀπονίπτω καὶ τοὺς πόδας μου.
 Διότι καὶ ἂν μ' ἔφηγαν, ὁ βασιλεὺς
 2845 ψυχρὸς θὰ ἦτο. Τὸ γερόντιον αὐτὸ

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΦΟΥΥΝΤΕΛ, ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ, ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

- Ἐὰν ἡμέρα ἦτο, μέγας κίνδυνος
 θὰ ἦτο ἡ στολή σας ἡ μοναχική.
 Ἄλλὰ τὸ μέρος ἔρημον καὶ εἶναι νύξ,
 2865 καὶ φόβος δὲν ὑπάρχει μὴ μας ἴδῃ τις.
 ὦ ὑψιστε Θεέ! Λοιπὸν ἐσώθητε!
 Οὐδεὶς γινώσκει ὅτι εἰσθ' ἐδῶ ὁδὸν
 ἐτραπήν ἄλλην τῆς συνήθους, καὶ οὐδεὶς
 παρηκολούθησέ μοι, καὶ ἀπέπεμψα
 2870 τοὺς ἀνδρας, ὅσους πρὸς ὑπηρεσίαν μου
 προσέλαβον. Ἄλλ' ὅμως ἐποιήσαμεν
 οὐδὲν ἀκόμη, τρόμφω δὲ συνέχομαι.
 Ἀνάγκην ἵππων, ἐνδυμάτων ἔχομεν,
 πρὸ πάντων δὲ ταχέως νὰ ἀπέλθωμεν
 2875 καὶ νὰ τραπῶμεν εἰς φυγὴν. Περὶ αὐτῶν
 μᾶς μένει μόλις ἕως αὔριον καιρὸς
 νὰ συσχεφθῶμεν καὶ ν' ἀποφασίσωμεν.
 (Θεωρῶν τὰς ἐρημικὰς ἀναδενδράδας τοῦ παραδείσου).
 ὦ ναί, τὴν θύραν ἔκλεισ' ἀσφαλέστατα.
 Οὐδεὶς ὑπάρχει κίνδυνος. Ὁ βασιλεὺς
 2880 ἐνταῦθα νὰ εἰσέλθῃ μόνος δύναται,
 ἀλλὰ καὶ οὗτος λείπει.

(Πρὸς τὸν δὸν Σάγγον).

Πρίγκηψ, δέσποινα,
 ἐμπιστευθῆτε εἰς ἐμέ. ὦ! ἀληθῶς,
 διὰ νὰ ἔλθω πρὸς ἀπαλλαγὴν ὑμῶν

- ἐντεῦθεν πόσους κόπους ἐδαπάνησα
- 2885 φρικτὸν τὸ λέγειν· ὅμως εἴμ' ἀνένδοτος·
 πρὸ τοῦ κινδύνου αὐξεται ἡ τόλμη μου·
 καὶ τὴν ζωὴν μου ἀφιέρωσα ὑμῖν.
 Τὸ πρῶτον ἔσται βῆμα ἔξω τῆς μονῆς,
 τῆς Ἰσπανίας δὲ ἐκτὸς τὸ δεύτερον.
- 2890 Οὐδόλως εἶναι ἄγονον τὸ πνεῦμά μου.
 Ἄλλ' ἵνα τὰ μεθόρια διέλθωμεν
 δὲν βλέπω, οἶμοι! πῶς θὰ κατορθώσωμεν.
 Ὁ Τορκεμάδας ἐπηρμένος ἵσταται
 καὶ συγγρατεῖ τὴν Ἰσπανίαν ἅπασαν.
- 2895 Τοῦ βασιλέως τὴν ταπεινώσιν ποιεῖ
 κρηπίδα μεγαλείου ὑπὲρ ἑαυτοῦ.
 Διότι δύο παρεβίασα μονάς,
 βεβαίως μέλλει ὁ ἱερεξεταστῆς
 νὰ μὲ καταδιώξῃ. Καὶ ἀκόμη μὲν
- 2900 οὐδὲν ἡμῶν ταραττεῖ τὴν ἀσφάλειαν·
 ἀλλ' ὅμως ἄλλο ἄσυλον πρὸ τῆς αὐγῆς
 νὰ εὑρεθῇ ἀνάγκη. Αἰφνης δύναται
 ὁ βασιλεὺς νὰ ἔλθῃ. Τί νὰ πράξωμεν;
 ὦ! Τίς ὑμᾶς στεγάσει; Τίς τολμήσει δὲ
- 2905 ὑμᾶς νὰ προστατεύσῃ; Ἀναγκαῖος ἦν
 πρὸς τοῦτο μοναχὸς τις. Ναί, οἱ ἱερεῖς
 εἰσὶν οἱ μόνοι παντοδύναμοι. Λοιπὸν
 ἐκζητητέον ἱερέα. Ὅμως γενικῶς
 εἰσὶ προδόται. Εἶδομεν ἐνίοτε
- 2910 προδόντας τούτους τοὺς πληρώσαντας αὐτούς.
 Πῶς ἐπεθύμουν ἐν Γαλλίᾳ ἀσφαλεῖς
 ὑμᾶς νὰ ἴδω, τέχνα μου! Καὶ ἄλλην δὲ
 ἀνησυχίαν ἔγω, ἦν ἀδυνατῶ
 νὰ υποκρύψω. Ὁ παραδείσιος αὐτός,

- 2915 εἰ καὶ τὸ μέρος εἶν' ἐρημικώτατον,
 τοσοῦτον γειτνιαίνει πρὸς τὰ μέλαθρα
 τοῦ ἱεροδικείου, ὥστ' ἐνόηται
 ὁ τοῖχος τούτου μὲ τὰ τεῖχη τῶν εἰρηκτῶν.
 Θὰ σὰς ἀφήσω πρὸς στιγμὴν. Ἡ μεθ' ὑμῶν
- 2920 θὰ ἀποθάνω ἢ θὰ φύγωμεν ὁμοῦ.
 Ὑπάγω νὰ ζητήσω καταφύγιον.
 Ἄ, τρέμω!—Εἶσθε ζῶντες ὅπωςδὴποτε.
 Εὐλογημένοι ἔστε.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Σὰς ὀφείλομεν

τὰ πάντα.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

- Ἵρφανά μου καὶ ἐξόριστα,
 2925 νὰ εὕρω δέον, ἵνα ἀποφύγωμεν
 τὰς καθ' ἡμῶν καταδιώξεις, μέσον τι.
 Προσμείνατέ με.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Πῶς θ' ἀνταποδώσωμεν

ὑμῖν τὴν χάριν;

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ.

Εὐτυχοῦντες, τέκνα μου.
 (Ἐξέρχεται: ἦθεν ἐξήλθεν ὁ Γοῦσος).

~~~~~

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ, ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Ἄ, φίττω ! Φίλη, τὸ ἐπαναθλέπειν σε
2930 οὐράνιον· ἀλλὰ καὶ ποί' ἀπόγνωσις
τὸ τρέμειν, ὦ φιλιτάτη, διὰ σέ.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Μᾶς συνενόνοι ὁ Θεός, καὶ ὁ Θεός
Ὅα μᾶς λυτρώσῃ, φίλτατε.
(Θεωρεῖ αὐτὸν ἐν ἐκστάσει).

Σὲ ἀγαπῶ !

(Ῥίπτονται παραδόξως εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων)

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ (θεωρῶν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ).

ᾠ ! ἐκ τοῦ θόλου τούτου τοῦ ἀστροφεγγυῶς
2935 δὲν καταβαίνει ἄρα γε ἀρχάγγελος
ἵνα σέ συγκαλύψῃ τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ;
Ἄγγέλων σπάνις εἶναι ἐν ποῖς οὐρανοῖς,
ἢ μήπως πλέον πτέρυγας δὲν ἔχουσιν
οἱ ἄγγελοι ;

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Ἄλλ' ὅμως φίλον ἔχομεν
2940 πιστὸν ἐκεῖνο τὸ καλὸν γερόντιον.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Ἄλλὰ κ' ἐκεῖνος εἶναι, φεῦ ! περιδεής.
Ὁ κίνδυνος ὑπάρχει πανταχοῦ.
(Ἐπιφαίνεται ἐν τῇ σκοτίᾳ τῶν δένδρων ὁ Τορκουεμάδας, ὅστις ἀκούσας τοῦς

τελευταίους λόγους ἀκροᾶται καὶ θεωρεῖ. Παρατηρεῖ ἐν τῷ σκιοφῶτι τὸν δὸν Σάγγρον καὶ τὴν δόναν 'Ρόζαν μετ' αὐξούσης ἐκπλήξεως. Οὐδέτερος τῶν νέων βλέπει αὐτόν. Ὁ δὸν Σάγγρος λαμβάνει τὴν χεῖρα τῆς δόνας 'Ρόζας καὶ αἶρει πρὸς οὐρανὸν τοὺς ὀφθαλμούς).

ᾠ, τίς

λοιπὸν θὰ ἔλθῃ προστατεύσων σε ;

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Ἐγώ !

(Ἄμρότεροι στρέφονται ἐκπεπληγμένοι).

~~~~~

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

ΔΟΝ ΣΑΓΓΡΟΣ, ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ, ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

ᾠ ! σᾶς ἀναγνωρίζω.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ (ἐκπεπληγμένη καὶ οἶορεὶ ἀνακαλοῦσα τὰς ἀναμνήσεις αὐτῆς).

Τίς λοιπὸν αὐτός ;

2945 Ἄ, ναι, ὁ γέρων μοναχός !

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Ὁ ἄνθρωπος,

ὁ ὑπὸ τῶν Γομόρων καταδικασθεὶς
καὶ ὑπὸ τῶν Σοδόμων ὁ τιμωρηθεὶς,
ὄν, τέκνα ὑμεῖς ἄγνωστ', ἀπηλλάξατε.
Ἐκείμην ἐν τῷ τάφῳ καὶ προσήλθετε

- 2950 κ' ἐσώσατέ με. Εἰσθ' ἐκεῖνοι, οἵτινες
τοῦ τάφου μ' ἐξηγάγετε, σύ, ἀετός,
καὶ σύ, ἀγνή περιστέρα μου. Εἰς ὑμᾶς
ὀφείλω ὅτι βλέπω σήμερον τὸ φῶς.
Ἐσώσατέ με· ἤδη ἦλθεν ἡ σειρά
2955 ἡ ἰδική μου.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Ναί, ὁ γέρον μοναχός!

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

- Ἐκ τῆς στολῆς σας βλέπω τῆς μοναχικῆς
εἰς τὴν Παρθένον ὅτι εἰσθ' ἀμρότεροι
ἡγιασμένοι. Σᾶς εὐρίσκω, τέκνα μου,
οἴους τὸ πρῶτον εἶδον καὶ ἐγνώρισα.
2960 Οὐκέτι ἤμην ζῶν καὶ οὐπω τεθνεώς·
ἐπήλθετέ μοι ἄγγελοι ἐξ οὐρανοῦ
κ' ἐσώσατέ με. Σήμερον ὁ Ἰψιστος
δι' ἀνεξιχνιάστων τριβῶν ἄγει με
εἰς τὴν ὁδὸν τὴν ὑμετέραν, τέκνα μου.
2965 Ἐπικαλεῖσθε σεῖς βοήθειαν, κ' ἐγὼ
τὴν χεῖρά μου σᾶς τείνω. Τὸν Δομίνικον
τοῦ Πέτρου τοῦ δευτέρου φύλακ' ἄγρυπνον
προσεπινεύσας ὁ Θεὸς ἐπέστησε
κ' ἐμὲ τοῦ Φερδινάνδου, ἀνακτος κακοῦ
2970 καὶ παρανόμου. Καὶ ἐνῶ διέρογμαί
ὑμῶν ἀκούω. Ἐν κινδύνῳ φαίνεσθε.
Κρατεῖσθ' ἐνταῦθα, τέκνα; Ποίας ἀρωγῆς
ἀνάγκην ἤδη ἔχετε; Ὁ Κύριος
βεβοῶως πρὸς ἐκτέλεσιν καθήκοντος
2975 εἰσήγαγέ με εἰς τὸ μέλαθρον αὐτό,
τὸ τῆς καχίας σκοτεινὸν κρησφύγετον.

- Ἵδυνωμένους σᾶς εὕρισκω ἐν αὐτῶ
καὶ δὲν θαυμάζω, ἐπειδὴ ὁ Ἵψιστος
ὕμῶν τε ἄγει καὶ ἐμοῦ τὰ βήματα,
2980 Ἐκέμην ἐν τῷ τάφῳ καὶ προσήλθετε.
Κρατεῖσθ' ἐνταῦθα, τρέμετ' ἐν τῇ ζοφερᾷ
εἰρκτῇ σας ταύτῃ, καὶ ἰδοὺ προσέρχομαι.
Ἄπωλεσμένος ἦν ἐγὼ χωρὶς ὕμῶν
ἀπωλεσμένοι ἦσθ' ὑμεῖς χωρὶς ἐμοῦ.
- 2985 Προσήλθετέ μοι ἀρωγοὶ ἀπρόοπτοι,
σωτῆρ ὕμῖν προσήλθον ἀπροσδόκητος.
Πῶς ὦδε εἶσθε; Πῶς ἐγὼ συμπάρειμι;
Ἵμεῖς τὸ θαῦμα, θεῖα δύναιμι ἐγὼ.
Ἵ Ἵψιστος γινώσκει τί ποιεῖ.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ (πρὸς τὴν δόξαν Ῥόζαν).

Ἵ, ναί,

- 2990 αὐτός, φιλτάτῃ, εἶναι !

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

- Ἵστε ἦσυχοι.
Μὴ φοβηθῆτε πλέον. Ἵχετε ἐμέ.
Ἵπρονῶ παγίδα. Μοναχὸς ἐγὼ,
τῆς κοινωνίας ζῶ μακρὰν, ἀλλὰ καλῶς
γινώσκω τοὺς ἀνθρώπους. Ναί, σᾶς ἀγαπῶ,
2995 καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως, τέκνα μου,
θὰ σᾶς ὑπερασπίσω.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Εἰς τὸν ἀνακτα
πλησίον εἶσθε ;

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Ἵνωτέρω.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Τότε τίς,

ὦ πάτερ, εἶσθε;

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Τὸ οὐδὲν κατ' ἐμαυτόν,
ἐν δὲ Κυρίῳ Ἰησοῦ τὸ πᾶν εἰμι.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

3000 Τὸ ὄνομά σας;

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Ἀπολύτρωσις. Εἰμι

ὁ βλέπων τὴν φορικώδη διαφάνειαν
τῆς γῆς, τὸν ἄδην δ' ὑπὸ ταύτην. Φεύγουσι
πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν ἐμῶν οἱ δαίμονες,
ἐπτοημένοι, βλοσυροὶ καὶ τρέμοντες·

3005 καὶ βλέπω κάτω βάραιθρον τὸ φοβερόν,
τὸ πῦρ τὸ αἰθαλέον, καὶ τὴν σθέσουσαν
τὸ πῦρ αὐτὸ ὑδαίαν ἐν χειρὶ κρατῶ.
Ἄλλ' εἶπατέ μοι καὶ ὑμεῖς, ὦ τέκνα μου,
τὸ ὄνομά σας ποῖον;

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Σάγγχος μὲν ἐγώ,

3010 τοῦ Βούργου ὁ ἰνφάντης.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Ῥόζα δὲ ἐγώ,

ἡ τοῦ Ὀρθέζ ἰνφάντη.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Ἐσμέν, πάτερ μου

μεμνηστευμένοι.
(Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ)

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Αἱ μοναχικαὶ ὑμῶν
ὁμολογίαι ἀπολύονται, φρονῶ,
δι' εἰδικτῆς ἀδείας. Ἄλλὰ πῶς ἐδῶ
3015 εὐρίσκεσθε, ὦ τέκνα ;

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Βίᾳ, πάτερ μου,
ἐνέκλεισέ με ἐν μονῇ ὁ βασιλεὺς
καθὼς καὶ ταύτην. Καὶ λοιπὸν ἐρύγομεν.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Εἰς πληρωμὴν προστίμου ὑποβάλλεσθε.
Ὁ βασιλεὺς πληρώσει ἀκριβώτερα,
3020 καθόσον καὶ τὸ σφάλμα του βαρύτερον.
Τὸ μεταβάλλειν εἰς εἰρκτὴν βασιλικὴν
τὸν οἶκον τοῦ Κυρίου ἐστὶν ἐγκλήμα.
Οὐδεὶς δὲ βίᾳ ἐν μονῇ ἐγκλείεται.
Ἐλεύθεροι νῦν εἴσθε. Ῥόζα, ἐλπίζε,
3025 κχι σύ, ὦ Σάγγε. Τί δὲ ἄλλο θέλετε ;

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Νὰ νυμφευθῶμεν, πάτερ μου.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Ἐγὼ αὐτὸς
τὸν γάμον θὰ τελέσω.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Πάτερ σεβαστέ !

(Ἐέλπι νὰ προσπέσῃ εἰς τοὺς πόδας του. Ὁ Τορκουεμάδας διὰ
χειρονομίας ἐμποδίζει αὐτήν).

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Τοῖς τεθνεῶσι τὸν παράδεισον ἐγὼ

- καὶ εἰς τοὺς ζῶντας εὐτυχίαν δίδωμι.
 3030 Καὶ ταπεινῶρων καὶ γαλήνιος κρατῶ
 τῇ μὲν ἐτέρᾳ τῶν χειρῶν μου τὸν δαυλόν,
 τῇ δὲ ἐτέρᾳ φοίνικα. Εὐδαίμονες,
 ὦ τέκνα, ἔστε !

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Εὐφροσύνη καὶ χαρὰ !

- "Ὡ, δὲν γνωρίζω διατί, πλησίον σας
 3035 ὀπότεν εἶμαι, φόβον δὲν αἰσθάνομαι
 οὐδένα πλέον πρὸς τὸν ἀνακτα. Ἐάν
 ποτ' ἐφοβούμην ἀνθρωπὸν τινα, ὑμεῖς
 ὁ ἀνθρωπος θὰ ἦσθε οὗτος. Ἐρ' ἡμῶν
 ὡς μυστικὴ τις ἐραπλοῦσθε Πρόνοια,
 3040 καὶ φοβερὸν καὶ μέγαν σᾶς αἰσθάνομαι.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

- "Ὡ Ρόζα, ὡςπερ ἡ Παχὴλ τὸν Ἰακώβ
 ἰδοῦσα ἐνουμφεύθη, οὕτω δὴ καὶ σὺ
 τὸν Σάγγρον νουμφεύθησθι· καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ
 διασκεδάσει χάρις τοὺς τοῦ ἀνακτος
 3045 σκοποὺς τοὺς ἐπιβούλους, οὗς μαντεύω. Ναί.
 Θαρσεῖτε τέκνα. Ἄμφοτέρους βύσομαι.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

- "Ὅστις κἂν ἦσθε, ἱερεὺς, ἐπίσκοπος,
 εὐχαριστοῦμεν, πάτερ. Ἔστ' εὐλογητός.
 Σεπτῇ ἡ ὥρα ἦτο ἀληθῶς, καθ' ἣν
 3050 τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ Θεοῦ, ὦ ἅγιε
 καὶ δίκαιε πρεσβύτα, τὰς κραυγὰς ὑμῶν
 ἐντὸς τοῦ τάφου, πάτερ μου, ἤκούσχημεν.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Ναί, ἐνουμοῦμαι ὡς νὰ ἦτο σήμερον.

Εὐδία ἦτο, μὴν δὲ ὁ ἀπρίλιος·

- 3055 κ' ἐγὼ μὲν ῥόδα ἔδρεπον, κατόπιν δὲ
τῶν χρυσαλλίδων ἔτρεχεν ἡ Ῥόζα μου.
Καὶ ὅσα πρὸς τὸ οὐς ἀλλήλων κύπτοντες
συνελαλοῦμεν μυστικῶς, ἐμίγνυντο
μετὰ τοῦ φέγγους τοῦ ἡλίου. Ἄλλ' ἡ νύξ
3060 ἐπῆλθε, καὶ ἀκούω ἕξαφνα κραυγῆν
ὁμοίαν πρὸς τὸν ῥόγγον ἀποθνήσκοντος
καὶ βλέπω λίθον. Ἀκροῶμαι . . . .

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Καὶ εὐθύς,

ὦ Σάγγχε, εἶπες : Ἄνθρωπός τις ὑπὸ γῆς
ὑπάρχει, ὦ φιλτάτη. Σώσωμεν αὐτόν!

- 3065 Ὁ λίθος ὅμως ἦτο, φεῦ! βαρύτατος.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Σταυρός τις, Ῥόζα, ἦν ἐκεῖ που . . . .

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Σὺ δ' αὐτὸν

ἀπέσπασας.

(Κίνημα τρήμου τοῦ Τορκουεμάδα).

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Βεβαίως. Ἔλαβον αὐτόν
ὡς ἰσχυρότατον μογλόν, καὶ δι' αὐτοῦ
ὁ λίθος ἐσαλεύθη, καὶ ἐξήλθετε

- 3070 τῷ τάφου ἀνοιγένης ζῶν.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ (ιδία).

ὦ οὐρανέ!

Καταδεδικασμένοι οἱ ταλαίπωροι!

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Ἡμεῖς οἱ δύο τότε, αἴρων μὲν ἐγὼ

τὸν λίθον, ἣ δὲ Ῥόζα ἐπικύπτουσα
εἰς τὸν λαστὸν ἐπάνω καὶ βαρύνουσα,
3075 ἠγοῖζαμεν τὸν τάφον.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ (ιδία).

ὦ τῆς στυγεράς
θεοσυλίας! Ναι, ἀπέσπασαν σταυρόν!
Τὸ πῦρ τὸ ἀτελεύτητον ἀνοίγεται
ἐπὶ τῶν παιδῶν τούτων, καὶ ἐκτός εἰσι
τῆς θείας σωτηρίας, ὕψιστε Θεέ!
3080 Ἴδου τῆς ἀπεράντου ἱεράς σκιᾶς
ἐκβεβλημένοι οὔτοι τῆς τοῦ Γολγοθᾶ!
Ταλαίπωρα παιδιὰ! Καθ' ὑμῶν ἐστὶν
οὐχὶ ὁ ἀναξ πλεόν, ἀλλ' ὁ Ἰψιστος.
(Πρὸς τὸν δὸν Σάγγρον καὶ τὴν δόναν Ῥόζαν).

Ὅτι ἐκεῖνος ὁ μογλὸς ὁ σιδηροῦς
3085 σταυρός, ὦ τέκνα, ἦτο εἴσθε βέβαιαι;

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Ἄναμριθόλωρ. Κάτωθεν τῶν παλαιῶν
κ' ἠρειπωμένων τοίχων ἐστημένος ἦν
ἐντὸς τῶν γόρτων τῶν ξηρῶν, καὶ ἔλαβον
αὐτὸν εἰς χεῖρας.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ (ιδία).

ὦ! ἀνασπασθεὶς σταυρός!
3090 Σταυρός ὁ φύλαξ!—Ἔστω. Σώσωμεν αὐτούς.—
Κατ' ἄλλον ὁμῶς τρόπον.
(Ἀποχαιρετίζει αὐτούς διὰ τῆς χειρός).

Τέκνα μου, μικρὸν
καὶ ὄψεσθέ με.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

ὦ! Σεβασμιώτατε,

ἐνταῦθα εἰς τὴν ὥραν ταύτην τὴν στυγνὴν
οὐδένα φίλον ἔχομεν οὐδ' ἄσυλον.

3095 Ἡ μόνη εἶσθε σωτηρία μας ὑμεῖς.

Ο ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

Τὴν σωτηρίαν χορηγήσω εἰς ὑμᾶς.

Ναί, τέκνα μου, θαρσεῖτε.

(Ἐξέρχεται διευθυνόμενος πρὸς τὸ βῆλος καὶ φάνεται βραδέως
ἐξαφανιζόμενος, καταβαίνων τὴν κλίμακα).

~~~~~

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ, ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Γόνυ κλίνοντες

εὐχαριστήσωμεν Κυρίῳ τῷ Θεῷ,
τῷ οὐρανόθεν ἐπιδόντι ἐφ' ἡμᾶς

3100 καὶ θαυμασίως ῥυσταμένῳ. Ἡ ἐλπίς
πόσον ταχέως, Σάγγε μου, ἐπέρχεται!

Τὸν προστυχόντα κλάδον πῶς ὁ ἄνθρωπος
σφιγκτῶς ἐναγκαλιζέται, ὦ φίλε μου!

Ἐκεῖνος, ὃν ἐσώσαμεν, εὕρισκεται

3105 ἐν τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ, σώζει δὲ ἡμᾶς.

Πιστεύω, ναί, ἐλπίζω. Ἔχω δίκαιον;

Τί λέγεις, Σάγγε;

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Ναί, βεβαίως, ἐλπίζε,

ὦ ἄγγελέ μου! Μᾶς ὀφείλει τὴν ζωὴν

καὶ μᾶς τὴν ἀποδίδει. Ἐλπίζε λοιπόν!

- ψυχῇ. Ὡ Ρόζα, πᾶσα αὐτ' ἡ καλλονὴ
εἶν' εὐσπλαγγνία. Πᾶσα ἡ εὐπρέπεια,
3160 ἡ ἐπικεχυμένη ἐπὶ τῆς τερπνῆς
τοποθεσίας ταύτης, διατάσσ' ἡμᾶς
πιστεῦειν κ' ἐγγυᾶται περὶ τοῦ Θεοῦ.
Ψυχὴ ὠραία καὶ ἀγνή, ἡσύχασον,
μηδένά πλέον ἔχε φόβον, φίλῃ μου.
3165 Κρεῖνον ἡ θλίψις, δρόσος εἶναι ἡ ἐλπίς.
Ἡ θλίψις ὑποσχάζεται, κ' ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
ἐν δάκρυ ρίπτει ὁ Θεὸς συγκινηθεῖς,
καὶ τοῦτο εἶναι ἡ ἐλπίς. Ὡ Ρόζα, ναί,
αἱ θλίψεις, αἱ ὀδύνας, ἡ κραυγὴ ἡμῶν
3170 κατένυξαν τὸ θεῖον. Ἀφανεῖς ἡμᾶς
περιφρουροῦσι φύλακες. Περὶ ἡμᾶς
ὑπηρετούσας βλέπω, φίλῃ μου, σκιάς.
Τί ἄλλο νὰ σοὶ εἶπω; Σ' ἀγαπῶ! Ὡ, ναί,
τὸν κόσμον νενικήκαμεν. Πεπλήρωται
3175 τοῦ οὐρανοῦ φέγγους ἡ καρδίᾳ μας.
Ἐλπίζωμεν, φίλτάτη!

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Ναί, αἰσθάνομαι

ὅτι ὑπάρχει ὁ ἡμᾶς ἀπολυτῶν.

Ἐλπίζω. Τὸ ἐλπίζειν ἀναγέννησις.

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Ζωὴ δ' ὁ ἔξως.

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ.

Πλὴν τί εἶχον κατὰ νοῦν;

3180 Ἄ! ναί, ἐπόθουν νὰ σοὶ εἶπω: Σ' ἀγαπῶ!

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

Ἐλθὲ πλησίον τότε.

(Ἡ Ρόζα πλησιάζει).

Πλησιέστερον.

(Πλησιάζει ἔτι μᾶλλον, κάθηνται ἐπὶ τοῦ ἑδράνου, καὶ ἡ Ῥόζα πίπτει εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Σάγγου).

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ (βλέπουσα αὐτὸν ἐν ἐκστάσει).

ὦ Σάγγε, βασιλεῦ μου, τί ἐρατεινὸν
τὸ πρόσωπόν σου εἶναι!

ΔΟΝ ΣΑΓΚΟΣ.

Ῥόζα, ἐς αἶψα

ἐμὴ μὲν σύ, ἐγὼ δὲ σὸς ἐσόμεθα.

3185 ὦ Ῥόζα, εἶναι ἀληθές! Ὁ Ὑψιστος
συγκαταβαίνει ὅταν σὺ προσεύχησαι.

Τὴν οὐρανίαν ταύτην λέξιν ἐννοεῖς:
Συνηνωμένοι! Καλλονή τε καὶ αἰδώς,
τὸ ἱερόν σου σῶμα, τὸ εὐλογητόν

3190 τοῦ ἀπαλοῦ χρωτὸς σου . . . — ὦ! τὰ ὄνειρα
ἐν τῷ μοναστηρίῳ! ὦ! ἡ φλέγουσα
ἐκείνη ἀϋπνία! — Σύζυγος ἐγὼ!

Ἐγὼ νὰ συλλαμβάνω τὸν περιδεῶς
ἐκφρευγόντά με ἄγγελον, νὰ βλέπω σέ
3195 ἐν πάσῃ ὥρᾳ καὶ στιγμῇ, νυχθημερόν
πρὸς σέ νὰ λέγω τῆς ἀφάτου ἡρόνης
τὰς λέξεις πάσας, λέγουσάν μοι δὲ αὐτάς

ὑποτρεμούσῃ τῇ φωνῇ ν' ἀκούω σέ
κ' ἐπὶ τῶν μειδιώντων νὰ φιλῶ αὐτάς
3200 χειλέων σου! Νὰ ἔχω τὸν παράδεισον
ζυγόν τε καὶ καθῆκον! Τίς γινώσκει δέ;
νὰ βλέπω μετ' ὀλίγον, μὴ ἐρυθριᾷς,
ὦ Ῥόζα, πλάσμα ἀγγελόμορφον, γλυκύ,
μὲ τοὺς μικροὺς δακτύλους τοῦ τοὺς λατρευτοῦς

3205 τοὺς κόλπους σου νὰ θλίβῃ τοὺς ἐρατεινοὺς,

ἔγώ μὲν τούτων λάτρις, κύριος δ' αὐτό,
καὶ διὰ τῶν χειλέων του τῶν μελιχρῶν
ν' ἀκούω τοῦτο: Μητέρα μου, ψελλίζον σοι!

ΔΟΝΑ ΡΟΖΑ (ἐν ἔκστασει).

Κ' εἰς σὲ νὰ λέγῃ: Πάτερ μου παμφίλτατε.

(Κατὰ τὴν ἔκστασιν αὐτῶν ἔπισθεν καὶ κάτω τῆς κατατομῆς τῆς κλίμα-
κος πρὸς τὸ βῆθος φαίνεται ἡ κορυφή μαύρης σημαίας, βραδέως ἀνιού-
σης. Τέλος φαίνεται ἄλλη. Ἐν τῷ κέντρῳ ὑπάρχει ἐν λευκῷ κρανίον νε-
κροῦ καὶ δύο ὄστῃ, σταυροειδῶς τεθειμένα. Προσεγγίζει ἄλλον. Ὁ Σάγ-
χος καὶ ἡ Ρόζα στραφέντες μένουσιν ὡσεὶ ἀπολελιθωμένοι. Ἡ σημαία
ἐξακολουθεῖ ἀνερχομένη. Φαίνεται ἡ καλύπτρα τοῦ σηματοφόρου, δεξιᾶ
δὲ καὶ ἀριστερᾶ αἱ καλύπτραι δύο στοίχων λευχειμόνων καὶ μελανειμό-
νων μετανοητῶν).

ΔΟΝ ΣΑΓΧΟΣ.

3210 ὦ οὐρανέ!

ΤΕΛΟΣ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΤΟΥΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ.

ΘΩΜΑΣ ΔΕ ΤΟΥΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ. Πρώτος γενικός ιερέξεταστής τῆς Ἰσπανίας, οὗ τὸ ὄνομα ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ ἐν τῇ ἀγανακτικῇ τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως συγγέεται μετὰ τῆς ἀναμνήσεως τοῦ φρικώδους τούτου θεσμοῦ. Ἐγεννήθη ἐν Βαλλαδολιδ τῆς Ἰσπανίας περὶ τὰ 1420, εἰσήλθεν εἰς τὸ τάγμα τοῦ Ἁγίου Δομινίκου, ὅπερ ἀπὸ διακοσίων ἐτῶν, συνωδᾷ τῷ πνεύματι τοῦ ἰδρυτοῦ καὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ, πόλεμον κατὰ τῶν αἰρετικῶν ἐκήρυττε καὶ ἔβαλλε τὰς βάσεις τῆς ἱεραῆς ἐξετάσεως, ἥτις ἐξ ἀρχαίων χρόνων ἐν Γαλλίᾳ, Ἰταλίᾳ καὶ Λομβαρδίᾳ συστάσα, ἐγκατέστη ἐν Ἰσπανίᾳ μόνις τῷ 1233 ὑπὸ τὴν ἀποκλειστικὴν διεύθυνσιν τῶν δομινικανῶν. Ἀλλὰ καὶ πάλιν μόνις ἔλαβε τακτικὴν ὀργάνωσιν τῷ 1480, ὅτε Σίξτος ὁ Δ' συνεκέντρωσε τὴν δύναμιν αὐτῆς εἰς χεῖρας δύο ιερέξεταστῶν. Αἱ ἀποφάσεις αὐτῆς τοσοῦτον αὐστηραὶ ἐγένοντο καὶ συνοπτικάι, ὥστε ἐντὸς χρονικοῦ διαστήματος ὀλιγωτέρου ἔτους 298 Χριστιανοὶ ὑποπτοὶ ἐπὶ αἰρέσει περεδύθησαν εἰς τὸ πῦρ. Αὐτὸς ὁ πάπας ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ μετριάζῃ τὸν φρικτὸν ζῆλον τῶν δύο τούτων κοιτῶν

ΙΕΡΑ ΕΞΕΤΑΣΙΣ.

Ἐκ τῶν μάλιστα ἀποτροπαίων θεσμῶν, οὔτινες τὴν ἀνθρωπότητα κατήσχυον καὶ ἐβασάνισαν, ὁ ἀποτροπαϊότατος ἴσως πάντων, ἐστὶ βεβαίως ὁ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως (Inquisition). Πῶς ὁ θεσμὸς οὗτος, ὃν ἡ ἀνθρωπότης μετὰ φρίκης ἀναπολεῖ σήμερον, ὁ θεσμὸς, ὅστις ἐστὶν ἡ ἀπέρησις τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐλευθερίας, ἠδυνήθη ποτε νὰ συλληθῆ ὑπὸ ἀνθρωπίνης διανοίας καὶ νὰ ἐφαρμοσθῆ ὑπὸ τῶν ἱεραρχῶν τῆς δυτικῆς χριστιανωσύνης; Τὸ φαινόμενον τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἐξηγηθῆ ἄλλως ἢ ἐκ τῆς θρησκομανίας, ἧτις ἐγεννήθη ἐν μέσῳ τῶν σταυροφοριῶν καὶ τῶν θρησκευτικῶν πηλέμων τῆς μεσαιωνικῆς ἱστορίας. Οὐδὲν ὑπάρχει κατὰ τοὺς πρώτους τῆς Ἐκκλησιαστικῆς παράδειγμα ὅτι ἐθανατώθησαν δικαστικῶς ἄνθρωποι διὰ τὰς ἀτομικὰς αὐτῶν δοξασίας. Ἀλλὰ κατὰ μικρὸν ἡ ἀποκατάστασις τῆς πολιτικῆς ὑπεροχῆς τοῦ χριστιανισμοῦ ἀπὸ Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου, ὅστις βῆσιν τῆς πολιτικῆς ἐνότητος τῆς Πολιτείας ἔθηκε τὴν θρησκευτικὴν ἐνότητα καὶ τὴν καταδίωξιν τῶν αἵρέσεων, καὶ ἰδίᾳ ἀπὸ Καρόλου τοῦ Μεγάλου, ὅστις ἰδρυσεν τὴν κρισμικὴν τοῦ πάπα ἐξουσίαν, ἐνέπνευσεν εἰς τὴν παπικὴν ἐκκλησίαν τὴν διεστραμμένην ἰδέαν τοῦ δικαιῶσαι διὰ τῆς βίας ἐξουσίαν, ἣν ἕως τότε διὰ τῆς πειθοῦς μόνον ἐκτήσατο καὶ συνεκράτει. Συγγρόνας ταῖς σταυροφορίαις, κατὰ τὸν 11^{ον} καὶ 12^{ον} αἰῶνα, οἱ πάπαι ἤρξαντο ἀποστέλλοντας εἰς Γερμανίαν, εἰς Γαλίαν καὶ εἰς τὰς βορειότερας τῆς Ἰταλίας χώρας ἀποστόλους, ἐντολὴν ἔχοντας νὰ καταδιώκωσι τὰς ἀντικειμένους τῆ Ἁγίᾳ Ἐδρᾷ δοξασίας.

Ἡ πρώτη τοιαύτη ἀποστολή, ἣν ἀναγράφει καθωρισμένως ἡ ἱστορία, ἦν ἡ ἀνατεθεισα τῷ 1178 τῷ καρδινάλει Ἀγίῳ Χρυσογόνου ἐν τῇ γαλλικῇ πόλει Τολώστῃ. Ἡ γαλλικὴ ἐπαρχία Λαγγεδοκία ἦν

ἐκτοτε ἐστία προπαγάνδας ἐναντίον τοῦ παπισμοῦ, τοιαῦται δ' ἐντὸς μικροῦ αἰ πρόοδοι τῆς αἱρέσεως ἐγένοντο, ὥστε ἡ ἐν Οὐηρῶνι (Vergone) σύνοδος ἐθέσπισε τῷ 1182 τὴν ἰδρυσιν εἰδικῆς δικαιοδοσίας πρὸς καταδιώξιν τῶν αἱρετικῶν. Ἄλλὰ τὸ θέσπισμα τοῦτο τῆς ἐν Οὐηρῶνι συνόδου, ὅπερ περιέχει ἐν σπέρματι τὴν Ἱερὰν Ἐξέτασιν, δὲν φαίνεται ὅτι ἐτέθη ἀμέσως εἰς ἐνέργειαν· καθόσον δὲν ἀρκεῖ μόνον τὸ δηλοῦν ὅτι οἱ αἱρετικοὶ καταδιωχθήσονται, ἀλλὰ προσαπαιτοῦνται δικαστήρια πρὸς ἐκδίκασιν αὐτῶν, δικαστήρια, περὶ ὧν δὲν εἶχε φροντίσει ἡ εἰρημένη σύνοδος. Ἄλλως δέ, καὶ τὸ ἐπισκοπικὸν σῶμα δυσμενῶς ἔβλεπε τὴν ὑπὸ τοῦ πάπα ἐκδηλουμένην πρόθεσιν ἐπεμβάσεως εἰς τὰ ἐπιτόπια πράγματα ἐκάστης ἐπισκοπῆς καὶ οὐδ' ὄλως παρέσχε τὴν σύμπραξιν αὐτοῦ εἰς τὴν Ἱερὰν Ἐξέτασιν.

Ἐν τούτοις αἱ ἑτεροδόξοι διδασκαλίαι τὰ μάλιστα ἀνεπτύσσοντο ἐν τῇ νοτιῇ Γαλλίᾳ. Ὁ πάπας Ἰννοκέντιος ὁ Γ' (ἴδ. στίχ. 955 σελ. 54), πτοηθεὶς ἐκ τούτου, ἀνέθηκε τῷ 1203 εἰς δύο μοναχοὺς τοῦ τάγματος τῶν Κιστερκίων, τοὺς ἀδελφοὺς Γουίδωνα καὶ Ρευνιέρον, τὴν ἐντολὴν τοῦ καταδιώξει τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ αἱρετικούς, ἀλλὰ καὶ οὗτοι, μὴ τυχόντες τῆς ὑπερσπίσεως τῶν ἐπιτοπίων ἀρχῶν, οὐδ' αὐτῶς ἐπέτυχον. Μετὰ παρέλευσιν ἔτους ὁ αὐτὸς πάπας ὠνόμασε μέγαν ἱερεξεταστὴν ἐν Λαγγεδοκίᾳ τὸν ληγᾶτον αὐτοῦ Πέτρον Καστελνώ, οὗ τὴν ἀποστολὴν ἐματταίωσε τῷ 1208 ἡ δολοφονία αὐτοῦ.

Ὁ Δομίνικος, ὃν ἡ λατινικὴ Ἐκκλησία ἀνεκήρυξεν ἅγιον, εἶναι ὁ ἀληθὴς ἰδρυτὴς τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως. Συνέστησεν ἐν μοναστικῶν τάγμα, τὸ τῶν δομινικανῶν, οὗ ἡ ἀποστολὴ ἦν ἡ χορηγία δικαστῶν πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν κατὰ τῶν αἱρετικῶν προθέσεων τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Δομίνικος ἤρξατο τότε κηρύττειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μετὰ τοῦ ἐπισκόπου Ὁσμυς ἐν Λαγγεδοκίᾳ. Ὁ πόλεμος εἶχεν ἐκραγῆ μεταξὺ τοῦ καθολικισμοῦ καὶ τῶν αἱρετικῶν. Ὁ Δομίνικος διορισθεὶς ὑπὸ τοῦ πάπα ἱερεξεταστὴς ἐν Λαγγεδοκίᾳ, λέγει ὁ Βολταίρος ἐν τῷ Φιλοσοφικῷ Λεξικῶ αὐτοῦ, συνέστησεν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ τὸ τάγμα αὐτοῦ, ὅπερ κατεκυρώθη τῷ 1216 ὑπὸ τοῦ πάπα Ὀνωρίου τοῦ Γ'. Ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἁγίας Μαγδαληνῆς ὁ κόμης Μοντφόρ ἐξ ἐφόδου

κυριεύσας τὴν Βεζιέρ κατέσφαξε πάντας αὐτῆς τοὺς κατοίκους, ἐν δὲ Λαβάλ ἐκέχησαν ἐν μιᾷ μόνῃ φορᾷ 400 Ἀλβιγῆσιοι». — «Παρ' οὐδενὶ τῶν ἱστοριογράφων τῆς Ἱερᾶς ἐξετάσεως, ὅσους ἀνέγνων, λέγει ὁ Παρμιού, συγγραφεὺς μιᾶς ἱστορίας τῆς Ἱερᾶς ἐξετάσεως, εἶδον ἔργον πίστεως τοσοῦτον περίφημον καὶ θέαμα τοσοῦτον ἐπιβλητικόν. Ἐν τῷ χωρίῳ Καζερὰς ἐκέχησαν 60 ἀνθρώπινα ὄντα, ἐν ἄλλῳ δὲ 180».

Ἡ ἐν Λατρὰν σύνοδος τῷ 1215 (ἴδε σελίδα 54 στίχ. 954—955) καὶ ἡ τῆς Τολώσης τῷ 1229 κατέστησαν τὴν Ἱερὰν ἐξέτασιν διαρκῆς δικαστήριον. Τῷ 1233 Γρηγόριος ὁ Ζ' διεπιστεύθη τὴν διεύθυνσιν τοῦ τρομεροῦ τούτου θεσμοῦ εἰς τοὺς δομινικανούς, χορηγήσας αὐτοῖς ἀπεριόριστον ἐξουσίαν. Τῷ αὐτῷ ἔτει Λουδοβίκος ὁ Θ' ἢ ὁ Ὅσιος, βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, κατεκύρωσεν αὐτὴν κατὰ τὴν συνδιέσκεψιν τοῦ Μελούνου. Ἡ Ἱερὰ ἐξέτασις ἐγκατέστη βαθμικῶς ἐν Λαγγελδόκῃ, ἐν Προβηγκίᾳ, ἐν Λομβαρδίᾳ τῷ 1224, ἐν Καταλωνίᾳ τῷ 1232, ἐν Ἀραγωνίᾳ τῷ 1233, ἐν Ῥωμανίᾳ (τῆς Ἰταλίας) τῷ 1252, ἐν Τοσκάνῃ τῷ 1258, ἐν Βενετίᾳ τῷ 1280, ὅπου ἀπὸ τοῦ 1554 ἀπέβη πολιτικὸς θεσμός. Πανταχοῦ ἡ διεύθυνσις τῆς Ἱερᾶς ἐξετάσεως ἦν ἀποκλειστικὸν κτῆμα τῶν δομινικανῶν, ἐκτός μόνον ἐν Ἰταλίᾳ, ὅπου τοῦ οἰκτροῦ τούτου προνομίου συμμετεῖχον αὐτοῖς καὶ οἱ φραγκισκανοί. «Κατ' ἀρχὰς ἐν τῇ Μεδιολανικῇ χώρᾳ, λέγει ὁ Παρμιού, κατὰ τῶν αἰρετικῶν δὲν κατεγινώσκετο ἡ θανατικὴ ποινή, διότι ὁ αὐτοκράτωρ Φερδινάνδος, κύριος τῆς χώρας ταύτης, δὲν εἶχεν ἰκανὸν πρὸς τὸν πᾶπαν σέβας· ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἤρξαντο πυρπολοῦμενοι οἱ αἰρετικοὶ καὶ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, ὡς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῆς Ἰταλίας».

Ἡ Ἱερὰ ἐξέτασις ἐγεννήθη πράγματι ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὸν πόλεμον τῶν Ἀλβιγαίων καὶ ἔδρα αὐτῆς ἐγένετο τὸ πρῶτον ἡ Τολώσα. Ἀλλ' οὐδέποτε ἐνεφυτεύθη βραδέως ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, ὡς οὐδ' ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ. Ἡ Ἰσπανία ἤμως ὀλοσχερῶς εἰς αὐτὴν ὑπετάγη, καὶ ταύτην πλέον πάσης ἄλλης χώρας ἡ Ἱερὰ ἐξέτασις ἐλυμήνατο. Σίτζος ὁ τέταρτος (ἴδ. σελ. 56 στίχ. 982) κατέστησε τὴν ἐν Ἰσπανίᾳ Ἱερὰν ἐξέτασιν ἀνεξάρτητον, διώρισε γενικὸν ἱεραξέτασθην ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, ὅστις ἦν ἐπιτετραμμένος νὰ διορίζῃ ἱερα-

Ισπανικοῦ χαρακτῆρος καὶ κορεννύοντες τὰς ὀρέξεις αὐτοῦ καθίδρουον ταῦτοχρόνως ἐν τῇ χώρῃ τὴν πολιτικὴν καὶ θρησκευτικὴν ἐνότητα. Ὁ Λωρέντες, κατὰ τὴν ἐκ τῶν ἐπιστῆμων βιβλίων ἐξηγημένην ἀπαριθμησιν, ἀποδεικνύει ὅτι ἀπὸ τοῦ 1478 μέχρι τοῦ 1808 ὁ μέσος ὄρος τῶν κατ' ἔτος εἰς θάνατον ἢ εἰς ἀτιμωτικὰς ποινὰς καταδικασθέντων ἐν Ἰσπανίᾳ ἐπὶ αἰρέσει ὑπερβαίνει τοὺς 1100. Ἡ Ἰερὰ ἐξέτασις ἐγκατέστη μετὰ τῶν Ἰσπανῶν πανταχοῦ ὅπου ἐξέτειναν τὴν κυριαρχίαν αὐτῶν, ἐν Μεξικῷ, ἐν Περούβιῃ, καθ' ἅσασαν τὴν νότιον Ἀμερικὴν, ἐν ταῖς Φιλιππίναις νήσοις καὶ ἐν Γόζ, ὅπου ἡ Ἰερὰ ἐξέτασις κατεδίκασεν 80,000 ἀνθρώπους εἰς τὸν διὰ πυρὸς θάνατον.

Μέχρι τοῦ 1559 ἡ Ἰερὰ ἐξέτασις κατεδίωξε τοὺς Ἀραβὰς καὶ τοὺς Ἰουδαίους ἰδίως. Ἀλλ' εἰσχωρησάσης κατὰ τὰ τελευταία ἔτη τῆς βασιλείας Καρόλου τοῦ Ε' τῆς τοῦ Λουθῆρου αἰρέσεως εἰς Ἰσπανίαν, καταδιώξεις ἤρξαντο γίνεσθαι κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς βασιλείας Φιλίππου τοῦ Β' κατὰ τῶν προτεσταντῶν ἢ τῶν λεγομένων τοιούτων, καὶ δύο κατ' αὐτῶν ἔργα πίστεως (auto-da-fé) ἐπανηγυρίσθησαν ἐν Βαλλαδολίδ. Ὁ Φερνάνδος Βαλδές, ὁ προκάτοχος τοῦ Τορκουεμάδα μέγας ἱερεξεταστής, περιεβλήθη ὑπὸ τοῦ Πάπα Παύλου τοῦ Δ' καὶ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Ἰσπανίας διὰ φοβεράς ἐξουσίας. Διὰ πικτικοῦ χρυσοβούλου ἐπετρέπη νὰ παραδίδῃ εἰς τὰς βασάνους πάντα αἰρετικόν, καὶ μετανοοῦντα ἔτι καὶ ἀποκηρύσσοντα τὴν πλάνην αὐτοῦ. Οὕτω ἀπενεμήθη τῇ Ἰερᾷ ἐξετάσει τὸ δικαίωμα τοῦ ἀποφασίζεῖν ἀνεξελέγκτως καὶ ἀνεκκλήτως· οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ θεωρῆσθαι ἑαυτὸν, ἀπέναντι τοῦ φοβεροῦ τούτου δικαστηρίου, ἀπηλλαγμένον τοῦ θανάτου ἢ τῶν βασάνων, ἀφοῦ πᾶσα ὁμολογία ἢ ἀποκηρύξις ἠδύνατο νὰ θεωρηθῆ ὡς ἀπλή ὑπεφυγὴ χάριν ἀπαλλαγῆς ἀπ' αὐτῶν.

Ἐκ τούτου πᾶσαι ἐκείναι αἱ φοβεραὶ θυσίαι, αἵτινες καθημάτωσαν τὴν βασιλείαν Φιλίππου τοῦ Β'. Πληθὺς ἀνδρῶν διακεκριμένων διὰ τὸ γένος ἢ τὴν θέσιν αὐτῶν, εὐπατρίδαι, νομομαθεῖς, ἄρχοντες, ἀνώτεροι ὑπάλληλοι, ἔτι δὲ καὶ ἱερεῖς, μοναχοί, ἐπίσκοποι καὶ ἀρχιεπίσκοποι παρέστησαν πρὸ τοῦ φοβεροῦ δικαστηρίου. Κατόπιν τοῦ Βαρθολομαίου δὲ Καρράγκα, πνευματικοῦ τοῦ Καρόλου Ε' καὶ τοῦ Φι-

λίππου Β' καὶ ἀρχιεπισκόπου τοῦ Τολέδου, παρέστησαν πρὸ τοῦ δικαστηρίου οἱ ἀρχιεπίσκοποι Γρενάδας καὶ Ἀγίου Ἰακώβου, οἱ ἐπίσκοποι Λούγου, Λεώνης καὶ Ἀλμείρας καὶ περίπυστοι θεολόγοι, ὧν τινες παρήδρευσαν ἐν τῇ συνόδῳ Τριδέντου, πάντες οὗτοι ἐπὶ λουθηρανισμῶ κατηγορούμενοι, διότι ἐνέκριναν τὸ σύγγραμμα τοῦ ἀρχιεπισκόπου Γρενάδας *Σχόλια ἐπὶ τῆς Κατηχήσεως*.

Ἐνῶ ἡ Ἱερὰ ἐξέτασις τοσοῦτον φοβερὰν ἐν Ἰσπανίᾳ προσεκτάτω δύναμιν, οὐδαμοῦ ἀλλαγῆς κατώρθωσεν ἰσχυρῶς νὰ ἐγκλιματισθῇ. Ἐν Γαλλίᾳ, μετὰ τὴν ἀπόσβεσιν τῆς αἰρέσεως τῶν Ἀλβιγαίων, ἀπέσβη καὶ αὐτή, διότι τὸ ἐθνικὸν τῶν Γάλλων πνεῦμα δυσμενὲς αὐτῇ ἦν, καὶ ἡ ἐπιρροή τῶν ὑπὸ τῆς βασιλείας συσταθέντων δικαστηρίων ἐξεμυδένισε τὸ κύρος τῶν ἱερεξεταστῶν. Μόλις ἡ Ἱερὰ ἐξέτασις ἐφάνη λειτουργοῦσα κατὰ δύο περιβοήτους δίκας, τὴν τῶν Ναϊτῶν ἐν Σένς καὶ ἐν Παρισίοις καὶ τὴν τῆς Ἰωάννας δ' Ἄρκου ἢ Αὐρηλιανῆς παρθένου ἐν Ρουέν.

Κατὰ τὸν ΙΣΤ' αἰῶνα ἡ γέννησις τῆς Ἀναμορφώσεως ἐγένετο μικροῦ δεῖν ἀφορμὴ ἐπιτάσεως εἰς τὴν ἐν Γαλλίᾳ Ἱερὰν ἐξέτασιν. Παῦλος ὁ Δ' ἐν πολυκρότῳ χρυσοβούλλῳ ἀπεπειράθη ἵνα παγιώσῃ αὐτήν, οἱ δὲ Γκυϊζαὶ πᾶσαν κατέβαλον προσπάθειαν πρὸς παλινόρθωσιν αὐτῆς, ἀλλ' ἀντέστησαν ἐντόνως τὰ *παρλαμέντα* καὶ τὸ ἐκ Ρομοραντὲν διάταγμα ἐθέσπισεν ὅτι μόνον οἱ ἐπίσκοποι ἤθελον δικάζει ἐν Γαλλίᾳ τὰ θρησκευτικὰ ἐγκλήματα. Ἐν τούτοις τῷ 1567 ἡ συνέλευσις τῆς Λαγγεδόκης ἐξητήσατο τὴν παλινόρθωσιν τῆς Ἱερᾶς ἐξετάσεως ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτῇ, φαίνεται δ' ὅτι ἔτυχε τῆς αἰτήσεως αὐτῆς, διότι περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΖ' αἰῶνος ὑπῆρχεν ἐτι ἐν Τολώσῃ ἱερεξεταστῆς μισθοδοτούμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως. Ἡ Ἱερὰ ἐξέτασις ἤκιστα ἐποιεῖτο χρῆσιν τῶν δικαιωμάτων αὐτῆς περιπεσόντων εἰς ἀχρησίαν· ἀλλ' ὅμως ἐννεαέτης παῖς κατεδικάσθη τῷ 1611 εἰς τὸν διὰ πυρὸς θάνατον ἐπὶ ἱεροσουλῆ, τῷ δὲ 1635 ἕτερον θῦμα, ὁ Ἰωάννης Ἀντώνιος Λαγορραῖος τὸν αὐτὸν ὑπέστη θάνατον ἐπὶ μαχαίρᾳ. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Τολώσης Κάρολος Μονσάλ βλέπων ὅτι ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἐμειοῦτο ὑπαρχούσης τῆς Ἱερᾶς ἐξετάσεως κατώρθωσε νὰ καταργηθῇ αὕτη διὰ θεσπίσματος τοῦ βασιλικοῦ συμβουλίου ὑπὸ ἡμερομηνίαν

τῶν δοξασιῶν· οἱ δέ, officiales καλούμενοι, διέταττον τὰς συλλήψεις· οἱ εἰσαγγελεῖς διηύθυνον τὰς καταδιώξεις καὶ ὑπεστήριζον τὰς κατηγορίας· οἱ γραμματεῖς συνέταττον τὰ πρακτικὰ καὶ ἐπετήρουν κατὰ τὴν δίκην τοὺς κατηγοροῦς, τοὺς μάρτυρας καὶ τοὺς κατηγορουμένους· οἱ sequestradores (ἐπὶ τῶν κατασχέσεων) ἐπετήρουν τὴν διαχείρισιν τῶν δημευθέντων κτημάτων· τέλος οἱ οικεῖοι (familiaris) ἐχρησίμευον ὡς κατῆσκοποι, ὠπλίζοντο δ' ἐν ἀνάγκῃ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς ἐξέτασεως διαταγέντων μέτρων ἢ πρὸς φύλαξιν τοῦ προσώπου τῶν ἱερεζεταστῶν. Ἡ Ἱερά ἐξέτασις εἶχε δικαστήρια ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι τῆς μοναρχίας καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς ἀποικίαις καὶ εἰδικὰς φυλακὰς καλουμένας casas santas (ἱεροὺς οἴκους). Ἡ διαδικασία ἦν πρὸ παντὸς μυστική· αἱ καταγγεῖλαι ἐγίνοντο δεκταί, ὁθενδήποτε κἄν προήρχοντο, καὶ προὐκαλοῦντο πολλακίς δι' ἐπογγελιῶν ἀμοιβῆς. Αἱ κατηγορίαι τῶν ἐπὶ αἵρεσει ὑπόπτων ἦσαν πολυάριθμοι. Ἐπὶ τῇ ἐλαχίστῃ ὑπονοίᾳ ἐξεδίδото ἔνταλμα προσωποκρατήσεως. Ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐντάλματος τούτου δὲν ὑπῆρχε πλέον οὔτε προνόμιον, οὔτε ἄσυλον διὰ τὸν κατηγορούμενον, οἷοςδὴποτε καὶ ἂν ἦν ὁ βαθμὸς αὐτοῦ. Συνελαμβάνετο ἐν μέσῳ τῆς οἰκογενείας καὶ τῶν φίλων αὐτοῦ, οὐδενὸς τολμῶντος τὴν ἐλαχίστην ν' ἀντιτάξῃ ἀντίστασιν. Ἀφοῦ ἀπαξ συνελαμβάνετο, οὐδενὶ ἐπετρέπετο συκοινωνῆσαι αὐτῷ. Ἡ παρουσία αὐτοῦ ἀπεργράφετο καὶ ἦν ὑπὸ κατῆσιν· ἐτίθετο ἐντὸς δυσωδεσιᾶτος εἰρκτῆς, ὅπου συτηγρὰς ὑφίστατο αἰκίας· εἶτα προσπᾶθαι κατεβᾶλλετο ἰν' ἀναγκασθῇ ὁ κατηγορούμενος νὰ καταγγείλῃ αὐτὸς ἑαυτὸν ἐφαρμοζομένων ἐπ' αὐτοῦ τῶν βασανιστηρίων, ἐν μέσῳ παρασκευῆς τρόμου ἐμπνεούσης εἰς τὸν υποβαλλόμενον εἰς τὸ φοικῶδες ἐκείνο μαρτύριον. Ὁ αἵρετικὸς, ὅστις ἤρνεϊτο νὰ προσχωρήσῃ εἰς τὸν καθολικισμόν, παρεδίδοτο εἰς τὰς φλόγας, ὡς καὶ οἱ παλιμπεσόντες εἰς τὴν ἄρεσιν. Ἡ μόνη εἰς τοὺς τελευταίους τούτους γυνομένη χῆρις, ἐν ἣ περιπτώσει ἐδήλουν ὅτι ἐπὶ νῆρχοντο εἰς τοὺς κόλπους τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ἦν ὅτι ἀπήγχοιτο ὑπὸ τοῦ δημίου πρὶν ἢ τεθῶσιν ἐπὶ τῆς πυρᾶς. Σημειωτέον ὅτι οὐδὲν σπουδαῖον ὑπερασπίσεως μέτρον ἐπετρέπετο τῷ κατηγορουμένῳ. Ἡ Ἱερά ἐξέτασις περιωρίζετο εἰς τὸ ἀπαγγέλλειν καὶ διατάττειν τὴν

ἐκτέλεισιν τῶν ἀποφάσεων ἐν δημοσίοις πανηγύρεσιν, ἃς οἱ Ἴσπανοὶ ἀπεκάλουν *auto-da-fé* (ἔργα πίστεως).

Ἡ ἡμέρα τοῦ ἔργου πίστεως (συνήθως ἡ τῶν Ἀγίων Πάντων ἑορτὴ ἢ ἡ μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν κυριακὴ) ἦν διὰ τοὺς ἱερεξισταστὰς ἡμέρα θριάμβου καὶ ἕκαστος ὤφειλε νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν λαμπρότητα αὐτῆς. Ἐπὶ πολλὰς πρὸ τῆς πανηγύρεως ἡμέρας ἀνηγγέλλετο αὕτη ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις, καὶ οἱ ἀξιώματικοὶ τοῦ ἱεροδικείου, ἡγουμένων τῶν σωματιῶν αὐτοῦ καὶ μουσικῶν ὀργάνων, μετέβαινον ἐν ἱππικῇ παρατάξει εἰς πάσας τὰς δημοσίας πλατείας τῷ ὄχλῳ τὰ τῆς πανηγύρεως εὐαγγελιζόμενοι. Πάντες περὶ τὴν ἱερὰν προσεκαλοῦντο πυρὰν, οὐκὶ δὲ τοῖς μεγιστάσι τῆς Ἰσπανίας καὶ πᾶσι τοῖς ἐπιφανεῖς κατέχουσι θέσεις, οἵτινες ἤθελον ἀπουσιάσει. Αὐτὸς ὁ βασιλεὺς, ὑπὸ τῆς αὐλῆς καὶ ὑπὸ τῶν περιγλήπων τοῦ οἴκου αὐτοῦ περιστοιχοῦμενος, ὤφειλε θεωρεῖν τιμὴν τὸ παραστῆναι εἰς τὴν πάνδημον ταύτην τελετὴν.

Τὴν ὠρισιμένην ἡμέραν, ὀλίγον πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, ὁ μέγας κώδων τῆς μητροπολιτικῆς ἐκκλησίας ἔδιδε τὸ σύνθημα, εἰς ὃ ἀπεκρίνετο ὁ πένθιμος γδοῦπος πάντων τῶν κωδῶνων τῆς πόλεως, καλούντων τοὺς πιστοὺς εἰς τὸ ἀποτρόπαιον θέαμα, καὶ πανταχόθεν ἔσπευδον νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὴν πρόσκλησιν ταύτην, φοβούμενοι μὴ ἐκληφθῶσιν ὡς ἀδίκηροροι ἢ καὶ ὡς ἐχθροὶ τῆς πίστεως, ἐὰν δὲν ἤθελον παρευρεθῆ. Ἐν τῷ μεταξὺ παρεσκευάζοντο τὰ θύματα. Οἱ κατὰ δικοί, ἐνδεδυμένοι χιτῶνα, οὗ αἱ χεῖριδες ἐκάλυπτον τὸ ἦμισυ τῶν χειρῶν, καὶ περισκελίδας ποδήρεις, ἐτάσσοντο στοιχηδὸν ἐν τινι διαδρόμῳ τῆς εἰρκτῆς, ἀγνοοῦντες ἔτι τὴν ἀναμένουσαν ἕκαστον αὐτῶν τύχην, διότι ἡ Ἱερὰ ἐξέτασις εἶχε τὴν ἀξίωσιν νὰ φαίνηται δῆθεν φιλάνθρωπος· ἤθελε μὲν τὸν θάνατον καὶ μέγιστα τὴν περιουσίαν τῶν ἀμαρτωλῶν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν αἰώνιον αὐτῶν καταδίκην· διό, ὅπως ἐξαναγκάσῃ αὐτοὺς νὰ γείνωσιν ἄξιοι τῆς σωτηρίας, ἐπενόησε τὴν ἐπομένην φιλάνθρωποτάτην διάκρισιν. Ἐὰν κατὰ τὴν ὑστέρτην ὦραν ἀπεκρήρυττον τινες τὴν πλάνην αὐτῶν, οἱ ἀποκρήρυττοντες ἀπεπνίγοντο πρὶν ἢ παραδοθῶσιν εἰς τὰς φλόγας, οἱ δ' ἐπιμένοντες εἰς τὴν αἴρεσιν καὶ ἀρνούμενοι νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τοὺς κόλπους τῆς καθολι-

κῆς Ἐκκλησίας ἐκαίοντο ζῶντες, ἵνα λάβωσιν ἐκ τῶν προτέρων μικρὰν γινῶσιν τῶν αἰωνίων βασάνων, αἵτινες ἀναμένουσι τοὺς ἀπεσκληρυμένους ἁμαρτωλοὺς.

Ἐπ' ἀμφοτέρων ἐρρίπτετο ἐπ' ὤμων φαιόχρους σάκκος καλούμενος *San benito* (*Ἰδ. σελ. 161 ἐν σημειώσει), οὗ τὸ σχῆμα ὁμοιον πρὸς τὸ ὠμόφορον ἱερέως. Ἐπὶ τοῦ σάκκου τούτου ὑπῆρχεν ἡ εἰκὼν τοῦ καταδίκου, τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐρυθροῖς γράμμασι γεγραμμένον, καὶ ἡ ἀπαριθμησις τῶν ἐγκλημάτων ἐφ' οἷς κατεδικάσθη, πάντα ταῦτα διὰ δαιμόνων καὶ φλογῶν πεποικιλμένα. Καὶ ἐπὶ μὲν τῶν μετανοούντων αἱ φλόγες ἦσαν ἐστραμμέναι πρὸς τὰ κάτω, ἐπὶ δὲ τῶν ἀμετανοήτων ἀνῆροντο πρὸς τὰς ὕψεις αὐτῶν. Ὑψηλὸς ἐκ χαρτονίου πῖλος, πεποικιλμένος καὶ οὗτος διὰ δαιμόνων καὶ φλογῶν, τὴν κεφαλὴν αὐτῶν ἐκάλυπτε, εἰς ὄξυ ἀπολήγων καὶ ταῖς μίτρας τῶν δυτικῶν ἐπισκόπων ὅμοιος. Οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ Μωαμεθανοί, οἱ μάγοι καὶ οἱ ἐξωμόται τὰ αὐτὰ ἔφερον ἐνδύματα ἐκ κιτρίνου ὑφάσματος, ἔχοντα ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθεν ἐρυθροβαφεῖς σταυρούς. Δύναται τις εἰπεῖν ὅτι τὸ γελοῖον ἀνθημιλλᾶτο πρὸς τὸ φρικῶδες. Καὶ ὅμως οὐχὶ ἄνευ λόγου οἱ ἱερεξετασταὶ διέταξαν τὴν ἀπαίσιον ταύτην πομπήν. Κάλλιιστα γινώσκοντες τὸν δεισιδαίμονα χαρακτῆρα καὶ τὸ πνεῦμα τῶν δυστυχῶν χωρῶν, αἵτινες ἦσαν παραδεδωμένοι εἰς τὸν ἀνηλεῆ φαντασμὸν αὐτῶν, κατεπτύουν τὴν φαντασίαν ἐπαυξάνοντες τὸ φρικαλέον τῆς βασάνου διὰ τῶν πομπωδῶν τούτων καὶ πενήμιων παρεπομένων. Ἀκολούθως ἐδίδοτο εἰς χεῖρας ἐκάστου καταδίκου κίτρινον κηρίον καὶ ὠδηγοῦντο πάντες ἐντὸς αἰθούσης, ὅπου ἐκάλητο ὁ ἱερεξεταστὴς περιστοιχούμενος ὑπὸ πολυαριθμοῦ ἐπιτελείου. Καθ' ὅσον δ' ἔκαστος αὐτῶν εἰσήγετο, ὁ ἱερεξεταστὴς ὠρίζεν ἓνα τῶν παρόντων ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς ἀνάδοχος αὐτοῦ κατὰ τὸ ἔργον πίστεως. Τέλος ἐδίδον αὐτοῖς πνευματικούς πρὸς ἐξομολόγησιν, καὶ περὶ τὴν 7 ὥραν τῆς πρωΐας ἡ λιτανεὶα ἐξεκίνει κατὰ τὴν ἐπομένην τάξιν :

Α'. Οἱ δομινικανοί, ὧν ὁ ἰδρυτὴς Ἅγιος Δομίνικος ἐγένετο, ὡς προεῖρηται, ἰδρυτὴς καὶ τῆς Ἱερᾶς ἐξετάσεως, φέροντες ἐν μέσῳ αὐτῶν τὴν σημαίαν τῆς Ἱερᾶς ἐξετάσεως, κεκοσμημένην διὰ τῆς εἰκόνης τοῦ Ἁγίου Δομνίνικου, κρατοῦντος τῇ μὲν ἐτέρῃ τῶν χειρῶν σπά-

θην, τῇ δ' ἐτέρῃ κλάδον ἐλαίας, καὶ φέρουσαν τὴν φοβερῶς εἰρωνικὴν ἐπιγραφὴν *Justitia et Misericordia* (Δικαιοσύνη καὶ Ἐλεος).

Β'. Οἱ κατὰδικοί, βραδίζοντες ἀναμιξ ἄνευ διακρίσεως γένους, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸ ποῖον τῶν ἐγκλημάτων αὐτῶν, τελευταῖοι δὲ οἱ μάλιστα ἐγκληματῖαι, ἀσκεπεῖς τὴν κεφαλὴν, γυμνόποδες, φέροντες κηρία καὶ συμπαραστατούμενοι ὑπὸ τῶν ἀναδόχων αὐτῶν.

Γ'. Εἷς μέγας σταυρός.

Δ'. Τὰ ἀνδρείκελα τῶν ἐρήμην κατὰδικασθέντων ἢ τῶν ἐκ τῶν φυλακῶν ἀποδράντων, φερόμενα ἐπὶ ῥάβδων καὶ φέροντα τὴν αὐτὴν στολὴν, ἣν καὶ οἱ πρόντες κατὰδικοί.

Ε'. Μικρὰ μελαμβροχὴ κιβώτια, δαίμοσι καὶ φλοξὶ κεκοσμημένα, περιέχοντα τὰ ὅσα τεινεῶτων ἐγκληματιῶν, οὓς ἢ Ἰερὰ ἐξέτασις ἐδίκασε πρὸ τοῦ θανάτου ἢ μετὰ θάνατον αὐτῶν, ἢ καὶ ἐκείνων, οὓς τὸ ἱεροδικεῖον ἔκρινε καλὸν νὰ καταδικάσῃ πολὺ μετὰ θάνατον αὐτῶν, ὅπως διὰ τῆς ὑπισθοβρότου ταύτης καταδίκης κατορθώσῃ νὰ δημεύσῃ τὴν περιουσίαν καὶ ν' ἀπογυμνώσῃ τοὺς κληρονόμους αὐτῶν, τοῦθ' ὅπερ μετὰ φοβερᾶς ἐξετελεῖτο αὐστηρότητος.

Ἡ ἀποτρόπαιος λιτανεῖα, διελθοῦσα οὕτω τὰς κυριωτέρας ὁδοὺς τῆς πόλεως, ἀφικνεῖτο εἰς τὴν ὁρισθεῖσαν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ δευτέρου μέρους τῆς τελετῆς ἐκκλησίαν, ἣτις ἐπεστρωμένη ἦν διὰ μελανοῦ ὑφάσματος, ὡς καὶ ἡ ἀγία τράπεζα, ἐφ' ἧς κατετίθετο ὁ συνοδεύων τὴν λιτανεῖαν μέγας σταυρός. Ἐπὶ θρόνου δεξιᾷ ἐκάθητο ὁ μέγας ἱερεξεταστής, ἐπὶ δ' ἐτέρου θρόνου ἀριστερᾷ ὁ βασιλεὺς. Κάτω τῶν βαθμίδων τοῦ ἱεροῦ βήματος ὑπῆρχον βήθρα διὰ τὰ θύματα καὶ τοὺς ἀναδόχους αὐτῶν, ὕψισθεν δ' αὐτῶν ἐπλήρου τὴν ἐκκλησίαν τὸ πλῆθος. Τότε εἰς ἱεροκέρυξ ἀνερχόμενος ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος ἀπήλυθεν εἰς τοὺς παρεστῶτας προσκαλιάν, ἣτις ἦν συνήθως πανηγυρικὸς τῆς Ἱερᾶς ἐξετάσεως, εἶτα ἀνεγίνωσκε κατὰ σειρὰν τὰς ἀποφάσεις, διακόπτων δ' ἐν τῷ μεταξύ τὴν ἀνάγνωσιν ἀπήγγελλε πρᾶξιν πίστεως προσκαλῶν τοὺς πιστοὺς συναγαθῆναι αὐτῷ στόματι καὶ καρδίᾳ. Τέλος ὁ μέγας ἱερεξεταστής, τὴν ἀρχιερατικὴν αὐτοῦ περιβεβλημένος στολὴν, ἔχων δὲ κύκλω πάντας τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ τοὺς οἰκείους τῆς Ἱερᾶς ἐξετάσεως, ἐπορεύετο πρὸς τὸ ἱερὸν βῆμα, ἐκείθεν δὲ παν-

δήμως τὴν ἄφεισιν ἔδιδεν ἐκείνοις, οἷς ἐχάριζε μὲν τὴν ζωὴν ἢ Ἱερὰ ἐξέτασις, ἀλλὰ στεροῦσα αὐτοὺς συνήθως τῆς ἐλευθερίας, πάντοτε δὲ τῆς περιουσίας. Ὅσον διὰ τοὺς λοιποὺς κατόπιν τελευταίας ἐρωτήσεως περὶ τῆς θρησκείας, ἐν ἧ ἐβούλοντο ν' ἀποθάνωσιν, εἰς ἱερεξιαστικῆς ἐπληττεν αὐτῶν τὰ στήθη, ὅπερ ἐσήμαινεν ὅτι ἡ Ἱερὰ ἐξέτασις ἀπέβαλλεν αὐτοὺς τῶν αὐτῆς κόλπων καὶ ὅτι παρεδίδοντο εἰς τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν, ἤτοι εἰς τὸν δῆμιον· τοῦτο δὲ διότι αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς ἐξετάσεως δὲν διέταττον, ἀλλὰ συνεπήγοντο τὴν θανατικὴν ποινὴν.

Οἱ κατὰδικοὶ ἤγοντο ἀκολούθως εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς πυρπολήσεως (Quemadero), ἧς φοβερὰν περιγραφὴν δίδωσιν ὁ Βίκτωρ Οὐγος ἐν τῷ Τορκουεμάδχ (ἴδε σελ. 161 κ. ἐ.). Οἱ δῆμιοι προσέδεον τοὺς καταδικαίους ἐπὶ πασσάλων, ἀπέπνιγον πρῶτον τοὺς διὰ τὴν μετάνοιαν αὐτῶν ἀξίους γενομένους τῆς ὑψηλῆς ταύτης χάριτος, καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἱερῶν ἄσμάτων καὶ τῶν κραυγῶν τοῦ ἄλλου, ἐπὶ παρουσίᾳ περιέργου καὶ περιτρόμου πλήθους, ἐτίθεισαν τὸ πῦρ εἰς τὴν κῆμινον, ἐν ἧ ἀναμιξὶ κατεκαίοντο τὰ ζῶντα καὶ προαποπνιγέντα θύματα, τὰ ἀνδρείκελα τῶν ἀπόντων καὶ τὰ ὅστα τῶν τεθνεώτων. Τὴν ἐπιούσαν πρὸ τῶν πυλώνων τῶν ἐκκλησιῶν ἀνήρτητο τὰ εἰκονίσματα τῶν τὴν προτεραίαν πυρποληθέντων, φέροντα τὰ ὀνόματα αὐτῶν, τῶν πατέρων αὐτῶν καὶ τῆς πατρίδος, τὸ ἔγκλημα δι' ὃ κατεδικάσθησαν, σὺν τῷ ἔτει, τῷ μηνί, τῇ ἡμέρᾳ καὶ τῷ τόπῳ τῆς ἐκτελέσεως τῆς καταδικῆς αὐτῶν. Φοβερὰ ὄντως ἐκδήλωσις τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ τούτου, ἦν τὸ ἱεροδικαῖον ἐποιοεῖτο ἐνώπιον πάντων ὅπως μηδαίς λησμονήσῃ ὅτι ἡ Ἱερὰ ἐξέτασις ἠγούρνει ὑπὲρ τῆς ἀκεραιότητος τῆς πίστεως καὶ τοῦ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ὀφειλομένου σεβασμοῦ.

Κατὰ τὸν Λωρέντεν, ἡ ἐν Ἰσπανίᾳ Ἱερὰ ἐξέτασις ἐδίκασεν ἀπὸ τοῦ 1481 μέχρι τοῦ 1808, ἤτοι ἐν διαστήματι 327 ἐτῶν, 341,021 ἀνθρώπους, ἐξ ὧν 31,912 ἐκάρησαν ἐπὶ τῆς πυρᾶς, 17,699 ἐκάρησαν ἐν ἀνδρείκῳ, οἱ δὲ λοιποὶ κατεδικάσθησαν εἰς μικροτέρας ποινάς, ἀλλὰ πάντοτε βραρείας. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ μνημονευθεὶς συγγραφεὺς δὲν εἶναι ἐκ τῶν κεκηρυγμένων ἀντιπάλων τοῦ Θεοῦ τῆς Ἱερᾶς ἐξετάσεως.

Τὸ πομπωδέστατον ἔργον πίστεως ἐγένετο ἐν Μαδρίτῃ τῷ 1680 ἐπὶ τῆς βασιλείας Καρόλου τοῦ Β', τὰ δὲ τελευταία ἐπὶ Καρόλου τοῦ Γ'. Τὰ φοικαλέα καὶ ἀποτρόπαια ταῦτα θεήματα ὁ πολὺς Βολταίρος ἐχαρκατήρισε διὰ τῶν ἐπομένων: « Ἀσιάτης, ὅστις ἤθελε φθάσει εἰς Μαδρίτην τὴν ἡμέραν μιᾶς τοιαύτης ἐκτελέσεως, δὲν θὰ ἐγνώριζεν ἐὰν ἦτο ἐορτή, πανήγυρις, θυσία ἢ κρεουργία· καὶ ὄντως ἦν ταῦτα πάντα συλλήβδην».

Αἱ ἄλλαι ποιναί, ἐκτὸς τοῦ θανάτου, ἃς ἀπήγγελλον ἢ ἱερὰ ἐξέτασις, ἦσαν ἡ ὑπερορία, ἡ χειρουργία, ἡ ἀπώλεια τῶν βαθμῶν καὶ τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων, ἡ δήμευσις τῆς περιουσίας. Οἱ δὲ τὴν πλάνην ἀπομόσαντες καὶ συγχωρηθέντες ἦσαν καταδεδικασμένοι ἐπὶ δεκαετιάν ὅλην εἰς δημοσίους μετανοίας ἀληθῶς ἀποτροπαίους. Οὕτω κατὰ πᾶσαν ἐορτὴν καὶ κυριακὴν ὁ μετανοήσας ὤφειλε νὰ μεταβῇ γυμνόπους καὶ μόνον ὑποκείμενον φέρων, σταυροειδῶς δ' ἔχων δεδεμένας τὰς χεῖρας, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅπου ἐμαστιγοῦτο μέχρι αἵματος ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου ἢ τοῦ ἱερέως, ἦν δ' ὑπόχρεως νὰ φέρῃ πάντοτε ἐπὶ τοῦ στήθους δύο σταυροὺς χρώματος διαφόρου ἢ τὸ τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ.

Οἱ εὐρωπαϊκοὶ κώδικες πολλὰ ἠρύσθησαν ἐκ τῆς ἱερεξεταστικῆς δικονομίας καὶ μάλιστα τὴν προφυλάκισιν, τὴν μόνωσιν, τὴν ἀνάκρισιν. Ἡ ὀργάνωσις τῆς ἀστυνομίας ὀφείλεται ἐπίσης εἰς τὴν ἱερὰν ἐξέτασιν, ἣτις ὀδηγουμένη ὑπὸ τοῦ γονίμου πνεύματος τοῦ πάπα Ἰννοκεντίου τοῦ Γ' καὶ τοῦ ἀγίου Δομινίκου ἐπενόησε μέσα ἐνεργείας ἄγνωστα τῇ ἀρχιότητι, ἃ κατόπιν ἐπωφελίθησαν αἱ λαϊκὰ κυβερνήσεις. Προκειμένου περὶ δικονομίας, τὸ τάγμα τοῦ Ἁγίου Δομινίκου οὐδεμίαν τοιαύτην εἶχεν, ὅπως οὕτω ἀπηλλαγμένον ἢ πάσης εὐθύνης. Οἱ καθηγούμενοι διέτακτον ὅπως ἡ στιγμιαία ἐμπνευσις καθοδηγῇ πάντοτε τοὺς δικάζοντας. Τὰ θύματα οὐδὲν ἠδύνατο νὰ ἐπικαλεσθῶσι κανονικὸν κείμενον, καὶ οἱ ἐλάχιστοι τοῦ τάγματος ἀντιπρόσωποι ἦσαν περιβεβλημένοι ἀναμφήριστον ἐξουσίαν, ἣτις συνέτεμε πᾶσαν βρῆδύτητα ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς ἐντολῆς αὐτῶν. Οὐδεὶς δὲ ἠδύνατο νὰ ἦναι βέβαιος ὅτι δὲν θὰ περιπέσῃ ποτὲ εἰς τοὺς ὄνυχας αὐτῶν.

Περίεργον ὄντως ὅτι καὶ κατὰ τὸν αἰῶνα ἔτι τοῦτον εὐρέθησαν ἀπολογηταὶ τοῦ φρικώδους τούτου θεσμοῦ. Ἡ Ἱερὰ ἐξέτασις, εἶπον, ἦν ὡς πρὸς τὰς ιδέας ὅ,τι ὡς πρὸς τὰς πράξεις εἰσι τὰ τακτικὰ διακαστήρια· ὡς ἀπαγορεύεται διαπράττειν πράξεις τινὰς καθοριζόμενας ὑπὸ τῆς νομοθεσίας, οὕτω δυνατόν ἀπαγορευθῆναι καὶ τὸ σκέπτεσθαι ἐναντίον πρὸς τοὺς ὑφεστῶτας θεσμοῦς. Ἄλλ' οἱ ἀπολογηταὶ οὗτοι λησμονοῦσιν ὅτι ριζικὴ ὑφίσταται διαφορὰ μεταξὺ τῆς ιδέας καὶ τῆς πράξεως καὶ ὅτι ὁ σφετερισμὸς τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐξελέγχειν τὰς ιδέας τείνει ἀναποδρᾶστως εἰς τὸν φόνον τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας. Αὐτὴ ἄρα ἡ ἀρχή, ἐφ' ἧς ἐδράζεται ἡ Ἱερὰ ἐξέτασις, ἐστὶ κατ' οὐσίαν πονηρὰ, ὁ δὲ φρικτὸς τρόπος, καθ' ὃν ἡ ἀρχὴ αὕτη ὑπὸ τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας ἐφηρμόσθη, στυγερωτέραν ἔτι αὐτὴν καθίστησι. Καὶ ὅμως δυτικὸς τις θεολόγος, ὑπεραπολογούμενος τῆς Ἱερᾶς ἐξετάσεως, δὲν ὤκνησε καὶ θεῖαν αὐτῇ ν' ἀποδώσῃ καταγωγὴν. «Ἐν ἀρχῇ, λέγει, ἡ Ἱερὰ ἐξέτασις συνέστη ἐν οὐρανῷ, καὶ ὁ Θεὸς ἐγένετο ὁ πρῶτος ἱερεξεταστῆς ταρταρώσας τοὺς ἀποστάτας ἀγγέλους, ἐξηκολούθησε δ' ἐκτελῶν τὸ ἔργον τοῦ ἱερεξεταστοῦ πρὸς τὸν Ἀδάμ, τὸν Καὶν καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, οὗς ἐτιμώρησε διὰ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ διὰ τῆς ἐν τῷ πύργῳ τῆς Βαβέλ συγχύσεως τῶν γλωσσῶν. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐξετέλεσεν ἐξ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ ὁ Μωϋσῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ τιμωρήσας τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ διὰ βιαίων θανάτων, διὰ πυρὸς ἐξ οὐρανοῦ, διὰ τῶν ὄφρων, διὰ τῆς ἐν τοῖς ἐγκατοῖς τῆς γῆς καταπόσεως. Τὴν ἐντολὴν ταύτην ὁ Θεὸς ἐκληροδότησε τῷ ἐπὶ γῆς ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ ἀποστολῷ Πέτρῳ, ὅστις θανάτῳ ἐτιμώρησε τὸν Ἀνανίαν καὶ τὴν Σεμφῶρον, οἱ δὲ πάπαι, οἱ διάδοχοι αὐτοῦ, ἀνέθηκάν τὴν ἐντολὴν ταύτην τῷ Ἁγίῳ Δομνίκῳ καὶ τῷ τάγματι αὐτοῦ».

Ἄλλὰ πάντα τὰ σοφίσματα ταῦτα τοῦ δυτικοῦ θεολόγου καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτῷ οὐδέποτε θά ἰσχύσωσι νὰ καταστρέψωσι τὴν φαίην καὶ τὴν ἀποστροφὴν, ἃς ἐμπνέει ὁ θεσμὸς οὗτος τῆς Ἱερᾶς ἐξετάσεως, οὗ ἐπιφανεστάτην εἰκόνα βλέπει ὁ ἀναγνώστης ἐν παντὶ τῷ δράματι τοῦ Βίκτορος Οὐγίου.

αέρος και ἐκίνει τὰς δύο του χείρας, αἵτινες ἔμενον ἐλεύθεραι ἐκτὸς ὅπως φέρωσιν εἰς τὸ στόμα τὴν τροφήν.

» Ἄλλη κίνησις ἦτο ἀδύνατος, ὁ δὲ κατὰδικος ἔμενον ἀκίνητος ὡς ἄγαλμα.

» Ὁ κἀθυγρος τοίχος ἀπερρόφα ὄλην τὴν θερμότητα τοῦ σώματος και μέχρι τοῦ μυελοῦ τῶν ὀστέων ἀπέψυχε τὸν βασανιζόμενον.

» Μικρὸν κατὰ μικρὸν ἠσθάνετο οὗτος τὰ μέλη του ἀγκυλούμενα, τὸ δέρμα αὐτοῦ προσεκολλᾶτο πρὸς τὸν τοίχον, ὁ ἄνθρωπος ἀπελιθούτο ἡμέρη τῇ ἡμέρη, βραδέως, και καθίστατο ἀκίνητος ἐντὸς τῆς ὕλης, ἣτις κατεκλύπτεν αὐτόν.

» Οἶα βᾶσανος!

» Οἶα ἀγωνία δι' ἐκείνους, ὧν ἡ καρδία ἐξηκολούθει παλλομένη ἐπὶ πέντε και ἕξ ἔτη! Διότι εὐρέθησαν κατὰδικοι δυνηθέντες νὰ ζήσωσιν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον βασανιζόμενοι!

» Ἐχομεν σπαραξικαρδίους μαρτυρίας περὶ τῶν φοβερῶν τούτων ἐκδικήσεων, τῶν ἐπιβαλλομένων ἐπὶ μικρὰ ἔτη ἐναντίον ἰσχυρῶν τινων κράσεων, μὴ καταβαλλομένων εὐκόλως, και εὐρέθησαν τοιοῦτοι ἄνδρες, φάσματα πλέον, οἵτινες δύνανται νὰ θεωρηθῶσι πρᾶγματι θαύματα τῆς ζωτικῆς δυνάμεως, ἐπιζῶντες ἔτι ἐπὶ τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1789 και ἐλευθερωθέντες ὑπ' αὐτῆς, οἵτινες συνέταξαν τὰ πρακτικὰ τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτῶν.

» Ἐν τῶν θυμᾶτων τούτων, ὁ Ἰωάννης Ἰωσήφ Λεροά, Αὐγουστίνος ὡς μοναχὸς ὀνομαζόμενος, ἐπέζησεν ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη μετὰ τὴν ἐκ τοῦ κευθμῶνος ἐξοδὸν του, οὐδέποτε ὅμως ἠδυνήθη νὰ ἐπανορθώσῃ τὸ κεκυρωμένον σῶμά του, νὰ θεραπεύσῃ τὰς πεπωρωμένας ἀρθρώσεις τῶν ὀστέων του.

» Οἱ δῆμιοι δὲ ἠρέσκοντο νὰ παρατείνωσι τὴν, ὡς ἀπεκάλουν αὐτήν, μετάνοιαν.

» Κατέλειπον νῆστιν τὸν κατὰδικον μέχρις οὗ μόλις ἔπνεεν, εἴτα ἐπανέφερον αὐθις αὐτόν εἰς τὴν ζωὴν.

» Φαντασθῶμεν λοιπὸν ἄνω μὲν τὸν ἀββᾶν, ἀπολαύοντα τοῦ ἡλιακοῦ φωτός, ψάλλοντα χαρμωδῶς τοὺς ψαλμούς, ἀφοῦ ἄφθονον και ἐλεγκτὸν ἔπιεν οἶνον, θωπεύοντα τὰς ἐν τῇ μονῇ κόρας, ἐξομο-

λογοῦντα τὰς κομψὰς κυρίας, αἵτινες ἐπεσκέπτοντο τὴν μονὴν ἢ ἀπεχώρουν ὄλως ἐν αὐτῇ· φαντασθῶμεν τὸν μιτροφόρον, ἐνίοτε πριγκηπικὸν φέροντα ὄνομα, πάντοτε εὐγενῆ, ἀπολαύοντα τῆς ἡδονῆς τοῦ κρατεῖν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐν τῷ βῆθει τοῦ κευθμῶνος τὸ ἀντικείμενον τοῦ μίσους του !

»Κάτω δὲ τὸ ἄθλιον ἐκείνο πλάσμα, αἰσθανόμενον ἐλάχιστην ἴνα τῆς σαρκὸς αὐτοῦ μεταβαλλομένην εἰς νίτρον καὶ κρυσταλλῶδ ὑγρασίαν !»

ΦΕΡΔΙΝΑΝΔΟΣ Ε΄,

Ο ΚΑΘΟΛΙΚΟΣ.

Ὁ ἡγεμὼν οὗτος, οὗ τὸν χαρακτῆρα ἄριστα ἀπεικονίζει ὁ ποιητὴς διὰ στόματος τοῦ Γούσου (Σελ. 18—19 στίχ. 339—353), ἐγεννήθη ἐν τῇ πολίχνῃ Σόσῃ κατὰ τὰ μεθῆρια τῆς Ναβάρρας τῷ 1452· ἦν υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Ἀραγῶνος Ἰωάννου τοῦ Β΄ καὶ ἐνυμφεύθη τῷ 1469 τὴν Ἰσαβέλλαν τῆς Καστιλλίας, θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῆς Καστιλλίας Ἰωάννου τοῦ Β΄. Διὰ τοῦ γάμου τούτου ἐπῆλθεν ἡ ἐνωσις τῶν δύο κρατῶν τῆς Ἀραγῶνος καὶ Καστιλλίας. Οἱ δύο σύζυγοι τρυφερῶς ἀνταγαπώμενοι τὰ μέγιστα ὑπὸ τῆς τύχης εὐνοήθησαν. Μόλις ἀνεληθόντες ἐπὶ τοῦ θρόνου ἠναγκάσθησαν νὰ καταπολεμήσωσι τὸ ὑπὲρ τῆς Ἰωάννας, ἀνεψιᾶς τῆς Ἰσαβέλλας, κόμμα, ὅπερ ὑπεστήριζεν ὁ βασιλεὺς τῆς Πορτογαλίας Ἀλφόνσος ὁ Ε΄, ὅστις ἐπανελθὼν νικητὴς ἐξ Ἀφρικῆς εἰσελάυνει εἰς Ἰσπανίαν μετὰ εἰκοσακισχιλίων ἀνδρῶν, ὑποστηριζόμενος δὲ ὑπὸ πολλῶν ἱεραρχῶν καὶ εὐπατριδῶν τῆς Καστιλλίας ἀναγορεύεται βασιλεὺς τῆς Καστιλλίας καὶ Λεωνίας. Ὁ Φερδινάνδος, λαθῶν πρὸς ἀντεκδίκησιν τὸν τίτλον βασιλέως τῆς Πορτογαλίας, στρατεύει κατὰ τοῦ Ἀλφόνσου καὶ νικᾷ αὐτὸν

παρά τὴν πόλιν τοῦ Τόρου (Σελ. 12 στίχ. 170), τῷ 1476, ἐν λυσσωδεδεστέρα μάχῃ, καθ' ἣν ὁ Φερδινάνδος ἠρωϊκῶς ἠγωνίσαστο. Καὶ ὁ μὲν Ἀλφόνσος ἀπεσύρθη, ὁ δὲ ὑποστηρίζων αὐτὸν Λουδοβίκος ΙΑ', βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, συνωμολόγησε μετὰ τοῦ Φερδινάνδου ἰδιαιτέραν συνθήκην περὶ εἰρήνης.

Ὁ Φερδινάνδος θεωρεῖται δικαίως ὡς ὁ ἰδρυτὴς τοῦ βασιλείου τῆς Ἰσπανίας. Τὸ ἔργον τῆς ἐνότητος, ὅπερ ἐπεχείρησε, δὲν ἐγένετο ἄνευ ταραχῶν καὶ ἐμφυλίων σπαραγμῶν, ἀλλ' ὅπωςδήποτε συνετελέσθη καὶ πρώτην φοράν αἱ μεγάλαι δυνάμεις τῆς ἰβηρικῆς χερσονήσου συνεκεντρώθησαν ἐν μιᾷ καὶ μόνῃ χειρὶ, καὶ τὸ ἰσπανικὸν ἔθνος κατέλαβε θέσιν μεταξὺ τῶν μεγάλων ἐθνῶν. Ὁ Φερδινάνδος ἐγένετο ὀργανωτὴς τῆς Ἱερᾶς ἐξετάσεως, πρὸς δὲ καὶ τῆς Ἁγίας Ἀδελφότητος (*Santa Hermandad*), ἣτις θεωρεῖται ἐξάρτημα τοῦ μουσαροῦ ἐκείνου θεσμοῦ. Ἦν δ' αὕτη ἀδελφότης πολιτῶν προορισμὸν ἔχουσα τὴν ἐπιτήρησιν τῆς ἀσφαλείας τῶν ὁδῶν καὶ τὴν καταστροφὴν τῶν ληστρικῶν συμμοριῶν, αἵτινες ἐλυμαίνοντο τὴν Καστίλιαν. Ὁ Φερδινάνδος κατέστησε τὴν ἀδελφότητα ταύτην ἔρεισμα κατὰ τῶν μεγιστάνων, οὓς ἀπηνῶς κατεδίωκε, πρὸς ἐπαύξησιν τῶν βασιλικῶν προνομιῶν, ἐνῶ ταῦτοχρόνως κατέστρεφε τὰς δημοσίους ἐλευθερίας, εἰσέπραττε μετὰ φοβερᾶς βίας τοὺς καθυστεροῦντας φόρους καὶ ἐπέβαλλεν εἰς τὸ ἔθνος ζυγὸν τοσοῦτον βαρύν, ὥστε ποθητὴ αὐτῷ ἀπέβαιεν ἡ πρότερον ἐπικρατοῦσα τιμαριωτικὴ ἀναρχία. Μόλις ἐξασφαλίσας τὴν πολιτειακὴν καὶ τὴν πολιτικὴν ἐνότητα ἐπεχείρησε τὴν ἀποκατάστασιν τῆς θρησκευτικῆς ἐνότητος μετὰ τῆς αὐτῆς πάντοτε βίας καὶ ὠμότητος. Πλείστοι Ἰουδαῖοι καὶ Ἀραβες, διεσπαρμένοι ἐν τῷ κράτει αὐτοῦ καὶ πλουσιώτατοι, εἶχον ἀσπασθῆ πρὸς τὸ φαινόμενον τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, ἣτις ἐπέβόλλετο αὐτοῖς, κρύφα δ' ἐξηκολούθουν πρεσβεύοντες τὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν θρησκείας. Ὁ βασιλεὺς, πειθόμενος εἰς τὰς συμβουλὰς τοῦ καρδινάλιου Μενδόζα, κατώρθωσε νὰ ἐπικυρώσῃ ὁ πάπας Σίξτος ὁ Δ' τὸ σχέδιον δικαστηρίου, ἐντολὴν ἔχοντος νὰ καταδιώκῃ τοὺς παραπίπτοντας καὶ τοὺς παλιμπτώτους μετ' ἀπολύτου πληρεξουσιότητος ἐπὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἰδιοκτησίας τῶν ἐνόχων. Οἱ δικασταί, τρεῖς τὸν ἀριθ-

μόν, διωρίζοντο ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ὅστις ἐλάμβανε τὸ τρίτον τῶν δημευομένων, τῶν δύο ἄλλων τρίτων διανεμομένων μεταξὺ τοῦ πάπα καὶ τῶν ἱερεξεταστῶν. Ὁ Φερδινάνδος, ὡς ἐκ τῆς φοβερᾶς ὀργανώσεως, ἦν ἔδωκεν εἰς τὸν Θεσμὸν τῆς Ἱερᾶς ἐξετάσεως, δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ὁ ἀληθὴς ἰδρυτὴς αὐτῆς ἐν Ἰσπανίᾳ, καὶ τοιαύτη ὑφίστατο καὶ πρότερον ἐν τῇ εἰρημένῃ γῶρᾳ. Εἰς τὴν ὀργάνωσιν ταύτην προήχθη οὐ μόνον ἐκ θρησκευτικῶν λόγων, ἀλλὰ καὶ ἐκ φιλαργυρίας καὶ ἐκ τοῦ πόθου ὅπως ἔχη πρόχειρον ὄργανον πρὸς καταστροφὴν τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, οὓς δὲν ἐτόλμα φανερώς νὰ προσβάλλῃ.

Ἡ Ἱερὰ ἐξέτασις, ἐγκαταστάσα ἐν Καστιλίᾳ (1480), ἐν Ἀνδαλουσίᾳ (1481) καὶ ἐν Ἀραγῶνι, ἐθέρισε τὰ θυμάτια κατὰ γιλιχάδας ἐκ τε τῶν Μουσουλμάνων καὶ ἐκ τῶν Ἰσπανῶν πάσης τῆς ἡμέρας. Ὁ ἴδιος ἀνεψιὸς τοῦ Φερδινάνδου, ὁ ἰνφάντης τῆς Ναβάρρας, ἐρρίφθη εἰς τὰς φυλακὰς καὶ ἐσώθη μὲν τοῦ θανάτου, ἀλλ' ὑπέστη ἀτιμωτικὴν ποινὴν. Ὁ Τορκουεμάδας, πρῶτος μέγας ἱερεξεταστής, ἦν ὁ πρωταθλητὴς τῶν φρικτῶν τούτων ἀθλῶν. καθ' οὓς τὰ λάφυρα τῶν θυμάτων ἐπλούτιζον τὸ βασιλικὸν ταμεῖον καὶ τοὺς δημίους, ἤτοι τοὺς ἱερεξεταστὰς. Ὁ βασιλεὺς, ἐξασφαλίσας οὕτως ἑαυτοῦ ἄρθητον προσόδων πηγὴν, παρεσκευάσθη εἰς τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Ἀράβων, οἵτινες κατεῖχον ἔτι ἐν Ἰσπανίᾳ τὸ βασιλεῖον τῆς Γρενάδας, καὶ μετὰ δεκαετῆ ἐπίμονον πάλην (1482—1492), καθ' ἣν ἐπιτηδείως συνέραψε τῇ λεοντῇ τὴν ἀλωπεκὴν, ἔσχε τὸ κλέος ὅτι ἀπήλλαξεν ὀλοσχερώς τὴν ἰβηρικὴν χερσόνησον κυριαρχίας ἀπὸ ὑκτῶ αἰῶνων διέκρουστος. Μόλις κύριος τῆς Γρενάδας γενόμενος, ἐξέδωκε δικάταγμα ὑποχρεοῦν τοὺς Ἰουδαίους ἢ νὰ δεχθῶσι τὸ βάπτισμα ἢ ν' ἀπέλθωσιν ἐς αἴ τῆς Ἰσπανίας. Δώδεκα μυριάδες οἰκογενειῶν ἀπῆλθον τότε ἐξ Ἰσπανίας εἰς τὸ ἐξωτερικόν, συμπαρακλαμβάνουσαι τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν. Αἱ πηγαὶ τῶν σπουδαιωτάτων τοῦ ἐμπορίου πόρων ἐστείρυσαν διὰ τοῦ μωροῦ τούτου καὶ ἀδίκου μέτρου, ᾧ παρεκλούθησαν σφοδρότατοι διωγμοὶ καὶ δημεύσεις. Ἐπταὶ κατόπιν ἐτη (1499) τὸ μέτρον τοῦτο ἐφημέροσθη καὶ εἰς τοὺς Μουσουλμάνους παρὰ τὰς συνθήκας τῆς ἐξασφαλιζούσας τὴν ἐξάσκησιν τῆς θρησκείας αὐτῶν. Τῷ 1493 ὁ Γε-

νομήτης Χριστόφορος Κολόμβος, ὅστις εἶχε λάβει παρὰ τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Ἰσαβέλλας τρία πλοῖα πρὸς ἀπόπειραν περὶ ἀνακαλύψεως νέου κόσμου, ἐπανῆλθε μετ' ἀμυθῆτων θησαυρῶν καὶ μετὰ μικρὸν ἀπῆλθε πάλιν ἵνα ἐξακολουθήσῃ τὰς περιπέστους αὐτοῦ ἀνακαλύψεις, αἵτινες ἐπήνεγκον τὸ μεγαλεῖον ἅμα καὶ τὰς συμφορὰς τῆς Ἰσπανίας. Ὁ Φερδινάνδος ἀνέπτυξε κατὰ τὰς σχέσεις αὐτοῦ μετὰ τῶν ἄλλων μοναρχῶν τῆς Εὐρώπης πολιτικὴν δεξιὰν ἅμα καὶ δολίαν. Κατορθώσας ν' ἀποδῶ αὐτῷ ὁ τῆς Γαλλίας βασιλεὺς τῆς χώρας Κερδάγνης καὶ Ρουσιλλιῶν καὶ συνομολογήσας μετ' αὐτοῦ ἄμυντικὴν καὶ ἐπιθετικὴν συμμαχίαν, συνεδάλυσε κατ' αὐτοῦ τὸν Ἰερὸν σύνδεσμον (1495), κατεπολέμησεν αὐτὸν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ κατέλαβε τὴν Νεάπολιν. Ἄλλ' οὐδὲ τὰς μετὰ τοῦ Λουδοβίκου IB' συνθήκας κρείττοντον ἐσεβάσθη, πολλὰκις αὐτὸν προδοῦς κατὰ τὰ ἐκάστοτε συμφέροντα αὐτοῦ. Ἐκτὸς τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως, προσέθηκεν εἰς τὰς ἰσπανικὰς κτήσεις μέρος τῆς Ναβάρρας—περὶ ἧς πολλὰκις ἐν τῷ *Τορκομεμάδα* παρίσταται ποιούμενος λόγον—καὶ πολλὰς πόλεις τῆς βορείου Ἀφρικῆς, ὅπου ὁ ὑπουργὸς αὐτοῦ, καρδινάλιος Ξιμένης, ἐπεχείρησεν ἐκστρατεῖαν (1509—1511). Ὡμός, φιλόργυρος, δούλιος ὁ ἡγεμὼν οὗτος, ὡς περιγράφει αὐτὸν ὁ ποιητὴς διὰ στόματος τοῦ Γούσου, ὑπῆρξεν οὐχ ἥττον ἐκ τῶν μεγίστων τῆς Ἰσπανίας βασιλέων καὶ θεωρεῖται δικαίως ὡς ὁ ἰδρυτὴς τοῦ μεγάλου τοῦ ἰσπανικοῦ ἔθνους.

ΙΣΑΒΕΛΛΑ

Η ΚΑΘΟΛΙΚΗ.

Βασίλισσα τῆς Καστιλλίας, γεννηθεῖσα τῷ 1451, ἀποθανοῦσα τῷ 1504, θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῆς Καστιλλίας Ἰωάννου τοῦ Β' καὶ ἀδελφὴ τοῦ Ἑρρίκου Δ', τοῦ ἐπικαλουμένου Ἀδικάτορ. Τῶν πλείστων τῆς Καστιλλίας εὐπατριδῶν ἀρνηθέντων νὰ ἀναγνωρίσωσι τὴν θυγατέρα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Ἰωάννου ὡς ἐπίδοξον τοῦ θρόνου διάδοχον καὶ ἀνακηρυζάντων βασιλέα τὸν νεώτερον αὐτῆς ἀδελφὸν δὸν Ἀλφόνσον, ἀποθανόντα αἰφνιδίως τῷ 1468, ἡ Ἰσαβέλλα ἀπέβη τοῦ θρόνου διάδοχος, ἀλλ' εἰς τὴν προσφορὰν ταύτην τὴν γενομένην αὐτῇ διὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τοῦ Τολεδου ἡ Ἰσαβέλλα ἀπήντησεν ὅτι ἀποδέχεται τὸν θρόνον μόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Ἑρρίκου, ὅστις ἐξαναγκασθεὶς τότε διεξέυχθη τὴν γυναῖκα, ἀπεκλήρωσε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Ἰωάνναν καὶ ἀνεκήρυξε διάδοχον τὴν ἀδελφὴν Ἰσαβέλλαν. Πολλοὶ μνηστῆρες τὴν χεῖρα αὐτῆς ἐζήτησαν, ἐν οἷς ὁ τῆς Πορτογαλίας βασιλεὺς Ἀλφόνσος, ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας καὶ ὁ προτιμηθεὶς ὑπ' αὐτῆς Φερδινάνδος, ὃν ἐνυμφεύθη ἐν Βαλλαδολιδ τῷ 1469 παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς. Ὅρισθεὶς οὗτος διὰ τὸν γάμον ἀπεκήρυξε τὰς προηγουμένας αὐτοῦ ἀποφάσεις, ἀνεκήρυξε δὲ διάδοχον τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Ἰωάνναν, ἣν ἐμνήστευσε τῷ ἀδελφῷ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας. Ἀλλὰ τῷ 1473 συνδηλλάγη καὶ πάλιν μετὰ τῆς ἀδελφῆς, ἣτις θανόντος τοῦ Ἑρρίκου τῷ 1474 ἀνεκηρύχθη βασίλισσα τῆς Καστιλλίας, ὀρισθεῖσα ὅτι θὰ σεβασθῇ τὰς ἐλευθερίας τοῦ βασιλείου. Ὁ Φερδινάνδος προσεβλήθη διότι αἱ βασιλικαὶ προνομίαι αὐτῆ καὶ μόνῃ ἀπενεμήθησαν, αὐτὸς δ' οὐδεμίαν ἐδύνατο νὰ ἐνασκή ἐν Καστιλλίᾳ ἐξουσίαν, εἰ μὴ ὡς ἀντιπρόσωπος αὐτῆς· ἀλλ' ἡ Ἰσαβέλλα, τρυφερῶς τὸν ἄνδρα ἀγαπῶσα, ἐκαιοποίησε τὴν φιλοτιμίαν

αὐτοῦ ὀνομάσασα αὐτὸν δημοσίᾳ δεσπότην αὐτῆς καὶ κύριον. Ἡ βασίλισσα τῆς Καστίλλιας ἠναγκάσθη τὸ πρῶτον νὰ παλαίση κατὰ τῆς Ἰωάννας καὶ τοῦ Ἀλφόνσου, ὧν κατίσχυσε μετὰ τετραετῆ πόλεμον διὰ τῆς ἐν Τόρω νίκης, καθὰ εἶρηται ἐν τῷ βίῳ Φερδινάνδου. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος (1479) τοῦ Φερδινάνδου κληρονομήσαντος τὸν θρόνον τῆς Ἀραγωνῶνος, οἱ δύο σύζυγοι συνεβασίλευσαν μέχρι τοῦ θανάτου τῆς Ἰσαβέλλας.

Ἡ βασίλισ αὕτη ἐμερίμνησε λίαν περὶ τῆς νομοθεσίας καὶ περὶ τῆς διοικήσεως τοῦ κράτους αὐτῆς, πολλὰς δ' εἰσήγαγε βελτιώσεις καὶ μεταρρυθμίσεις. Ἐλαβε μέγα μέρος εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ θεσμοῦ τῆς Ἱερᾶς ἐξετάσεως καὶ ὑπέχει δι' αὐτὸν μεγίστην εὐθύνην. Μεγάλως τῷ ἀνδρὶ εἰς τὴν ἄλωσιν τῆς Γρενάδος ἐβοήθησεν, ἐπροστάτευσε τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ εἰς τὴν προστασίαν αὐτῆς ὀφείλει ἡ Ἰωάννα τὰς ἀνακαλύψεις τοῦ Χριστοφοροῦ Κολόμβου καὶ τὸν ἐνδοξὸν στρατηγὸν Γονζάλβην τὸν Κορδούβιον. Τὰ ἔσχατα τοῦ βίου αὐτῆς ἐδηλητηρίασεν πολλὰι οἰκογενειακκαὶ θλίψεις, ἰδίᾳ ὁ ἄωρος θάνατος τοῦ υἱοῦ αὐτῆς δὸν Ζουάν καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς βασιλείσης τῆς Πορτογαλίας καὶ ἡ παραφροσύνη τῆς ἐτέρας αὐτῆς θυγατρὸς Ἰωάννας, συζύγου τοῦ ἀρχιδουκὸς Φιλίππου τοῦ Ὁραίου καὶ μητρὸς τοῦ Καρόλου Ε'. Βαθέως ἐκ τούτων πληγεῖσα ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ 54 ἐτῶν, ἀφοῦ προηγουμένως, ὡς λέγεται, ἐζήτησε καὶ ἔλαβε παρὰ τοῦ συζύγου αὐτῆς, ὃν πάντοτε ἐζήλοτύπει, τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι δὲν θὰ ἐνυμφεύετο δευτέραν γυναῖκα. Τοῦτο τὸ γεγονός ὑπαινίσσεται ὁ ποιητὴς ἐν σελίδι 155, στίχ. 2630 κ. ἑ.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΠΩΛ.

Ὁ ἐρημίτης οὗτος, οὗ τὸν χαρακτήρα τοσοῦτον λαμπρῶς ὁ ποιη-
τῆς ἀντιτίθησιν ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει τοῦ δράματος αὐτοῦ πρὸς τὸν
τοῦ Τορκουεμάδα καὶ πρὸς τὸν τοῦ Βοργίου, ἐγεννήθη τῷ 1416 ἐν
κώμῃ τῆς Καλαβρίας Πώλη ἢ Πκύλη καλουμένη—ᾧθεν καὶ τὸ ὄνομα
αὐτοῦ—ἀπέθανεν ἐν Πλεσσί Λετούρ τῆς Γαλλίας τῷ 1516 καὶ ἐγένε-
το ὁ ἰδρυτὴς τοῦ τάγματος τῶν Ἑλασσόνων μοναχῶν. Πολλὰκις
μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τὰ ἱερά τῆς Ῥώμης καὶ τὸ ἐν τῷ ὄρει Κασ-
σίῳ μοναστήριον ἐπισκεψόμενος καὶ πολλὴν πρὸς τὸν μοναστικὸν
βίον αἰσθανόμενος κλίσιν, ἔλαθε παρὰ τοῦ πατρὸς τὴν ἄδειαν νὰ μο-
νάσῃ ἐν τινι σπηλαίῳ τῶν παρακειμένων ὄρεων. Ἐκεῖ χορτοφαγῶν
καὶ κατὰ γῆς κοιμώμενος διήγε τὸν βίον ἐν προσευχῇ καὶ μελέτῃ
καὶ πολλὴν ἐκτήσατο ἐπ' ἀρετῇ φήμην, ἧς ἕνεκα προσήλθον αὐτῷ
ἐκ διαφόρων μερῶν πολλοὶ τὸ μύταιον τῶν κοσμικῶν ἡδονῶν μισή-
σαντες. Τῷ οὕτω σχηματισθὲν κοινόδιον τοσοῦτον μετὰ μικρὸν
ἐπληθύνθη, ὥστε ἐγένετο ἀνάγκη νὰ κτισθῇ μοναστήριον καὶ ἐκκλη-
σίαι, τὸ δὲ τάγμα ἀνεγνωρίσθη τῷ 1474 ὑπὸ τοῦ πάπα Σίξτου τοῦ
Δ', ὑπὸ τῆν ἐπωνυμίαν τῶν Ἑλασσόνων μοναχῶν, ἣν ἐξελέξατο ὁ
Φραγκίσκος. Ἄριστος γραμμῶν διεκρίνετο διὰ τὴν ὀρθὴν αὐτοῦ
κρίσιν καὶ τὰ μεγαλόφρονα καὶ εὐσεβῆ αὐτοῦ αἰσθημῆματα. Ἀνεκηρύχθη
ἅγιος τῷ 1510 ὑπὸ τοῦ πάπα Λέοντος τοῦ Ι' καὶ ἡ μνήμη αὐτοῦ
ἐορτάζεται παρὰ δυτικοῖς τῇ 2 Ἀπριλίου.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ο ΣΤ΄.

Ἡ βιογραφία τοῦ πολυκρότου τούτου πάπα, οὗ τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα Βοργίας ἐμποιεῖ ἔτι καὶ νῦν φρίκην, παρεκβάζει τῶν ὀρίων τῶν σημειώσεων τούτων· ἄλλως δὲ καὶ ἐν τῷ μετὰ χείρας δρόματι τοῦ γαλλοῦ ποιητοῦ μικρὸν διχρηματίζει πρόσωπον, ὅσον μόνον ἤρκεσεν αὐτῷ ἵνα διαγράψῃ ἀπαρμιλλῶς διὰ στόματος αὐτοῦ τοῦ Βοργία τὰ γενικὰ σημεῖα τοῦ ἀποτροπικίου αὐτοῦ χαρακτῆρος (ἴδε Πρῶξιν Β΄ ἐν τέλει). Πρὸς πληρεστέραν κατῆληψιν πόσον ὁ ποιητὴς πιστῶς τῇ ἱστορίᾳ ἠκολούθησε κατὰ τὴν διαγραφὴν τοῦ χαρακτῆρος τούτου ἀναγράφομεν ἐκ τῶν βιογράφων αὐτοῦ ὀλίγα τινὰ περιστατικὰ τοῦ πολυκυμάντου αὐτοῦ βίου.

Ἀλέξανδρος ὁ ΣΤ΄ ἐγεννήθη ἐν Βαλεντίᾳ τῆς Ἰσπανίας τῷ 1431 καὶ ἀπέθανεν ἐν Ρώμῃ τῷ 1503, ἦν δὲ υἱὸς τοῦ Γοδεφρείδου Λενζουόλου καὶ τῆς Ἰωάννης Βοργία, ἀδελφῆς τοῦ πάπα Καλλίστου τοῦ Γ΄ καὶ ἐκαλεῖτο Ροδρίγος Βοργίας. Ἐσπούδασε τὸ πρῶτον τὰ νομικὰ καὶ διέπρεψεν ὡς δικηγόρος, εἶτα ἠσπάσθη τὸ στρατιωτικὸν στήδιον. Ἐρκαστῆς γενόμενος χήρας, ἣτις εἶχε δύο θυγατέρας νεαρὰς καὶ περικαλλεστάτας, ἐγένετο, θανούσης τῆς μητρός, κηδεμὼν αὐτῶν καὶ τὴν μὲν τούτων ἐνέκλεισεν ἐν μοναστηρίῳ, ἡ δ' ἄλλη ἐγένετο ἡ περιβόητος Ρόζα Βανότσα, ἐξ ἧς πέντε ἐγέννησε τέκνα, τὸν Φραγκίσκον, δούκα τῆς Κανδίας, τὸν Καίσαρα τοῦ Βαλεντινοῦ, τὸν Γιοῦφρον, πρίγκηπα Σκίλλακος, τὴν τετρακίς ὑπανδρευθεῖσαν Λουκρητίαν καὶ πέμπτον τέκνον, οὗ τὸ ὄνομα ἔμεινεν ἄγνωστον.

Δὲν ἀφηγούμεθα τὰ τοῦ πολυταρχοῦ αὐτοῦ βίου μέχρι τοῦ 1485, ὅτε εὐρίσκομεν αὐτὸν καρδινάλιον καὶ ἀπολαύοντα τῆς εὐνοίας τοῦ πάπα Ἰννοκεντίου τοῦ Π΄. Ἡ Ρόζα Βανότσα εὐρίσκετο τότε ἐν Ρώμῃ· ἀλλὰ πρὸς συγχάψιν τῶν ἀθεμίτων μετ' αὐτοῦ σχέσεων ἐπιτιφορεῖτο σύζυγος ὑπῆρέτου τινὸς τοῦ Βοργία δὸν Μανουὴλ καλουμένου,

ὅστις αὐτοκληθεὶς κόμης Φερδινάνδος τῆς Καστιλλίας συνῆψεν ὑψηλάς σχέσεις. Ὁ καρδινάλιος Βοργίας, καθὼ φίλος δῆθεν τοῦ δὸν Μανουήλ, ἐφοίτα εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, οὕτω δ' εὐωχεῖτο καὶ διενευκτέρευε μετὰ τῆς ἐρωμένης αὐτοῦ, ἐνῶ διήρχετο τὰς ἡμέρας ἐπισκεπτόμενος τὰς ἐκκλησίας, τὰ νοσοκομεῖα καὶ τὰ ἱερὰ ἐν γένει καθιδρόμια.

Ἀποθανόντος τοῦ πάπα Ἰννοκεντίου τοῦ II' τῇ 25 ἰουλίου 1492, ὁ Βοργίας κατώρθωσε ν' ἀναγορευθῆ πάπας, ἐξαγοράσας τοὺς λίαν ἰσχυροὺς ἐν τῷ ἐκλογικῷ συνεδρίῳ καρδινάλιους Σφόρτσαν, Ὁρσίνον, Ρίχριον καὶ Κολόνναν, ὡς ἐπιμνηστεύει ὁ Ἰωάννης Βυρχάρδος, τελετάρχης τοῦ Ἀλεξάνδρου ΣΤ'. Ὁ νέος πάπας πρῶτιστα ἐμερίμνησε περὶ τῆς ἐρωμένης καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ· ὁ πρεσβύτερος υἱὸς αὐτοῦ Φραγκίσκος ἔλαβε τὴν ἀρχιεπίσκοπικὴν τῶν παπικῶν στρατευμάτων· ὁ Καίσαρ Βοργίας διωρίσθη ἀρχιεπίσκοπος Βαλεντίας καὶ μετὰ ἐν ἔτος καρδινάλιος· τὸν νεώτερον Γιοῦρρον ἐνύμφευσε μετὰ τῆς δόνας Σαντσίας, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Νεαπόλεως Ἀλφόνσου, ὅστις ἔδωκε προικῶα δῶρα τῷ μὲν γαμβρῷ αὐτοῦ τὸν τίτλον πρίγκηπος τοῦ Σαίλλακος καὶ κόμητος Κκριάτη, ἐτήσιαν πρόσδοον δεκακισχιλίων δουκάτων, τριακοσίουσιν σωματοφύλακας καὶ τὸ πρωτονοταριάτον Νεαπόλεως, τῷ δὲ Φραγκίσκῳ δουκὶ τῆς Κανδίας κτήμα ἀποφέρων ἐτήσιαν πρόσδοον δεκακισχιλίων δουκάτων. Ὁ βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως ἔδωκε καὶ πολλὰς ἄλλας ὑποσχέσεις, αἵτινες τὰ μάλιστα ἐνίσχυσαν τὴν θέσιν τοῦ νέου πάπα ἀπέναντι τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ.

Οἱ γάμοι τοῦ Γιοῦρρου μετὰ τῆς ἡγεμονοπούιδος τῆς Νεαπόλεως ἐτελέσθησαν ἐν Ρώμῃ μετὰ μεγίστης πομπῆς. Ἡ λαμπρότης τῆς αἰθούσης, τὸ σχῆμα τοῦ ἐν αὐτῇ τεθέντος θρόνου, λέγει ὁ ἄγγλος βιογράφος τοῦ πάπα Ἀλεξάνδρου τοῦ ΣΤ' Γόρδων, ἡ πληθὺς τῶν προσκληθέντων καρδινάλιων καὶ εὐπατριδῶν, ὁ ὑπερβάλων τῶν γυναικῶν δίκχοσμος, ἡ ἀκόλαστος καὶ ἄσημος περιβολὴ τῆς Λουκρητίας καὶ τῆς Σαντσίας, αἵτινες ἐκθήνητο ἐπὶ θρονίδων ἐκατέρωθεν τοῦ πάπα, αἱ μετὰ τῶν περικαλλεστῶτων τούτων γυναικῶν ὀριστύες παρῆγον μᾶλλον τὸ θέαμα σαρκωνοπαλείου αὐλῆς ἢ ὀμνηγύρεως, καθ' ἣν προῆν ὁ ἐπὶ γῆς τοῦ Χριστοῦ ἀντιπρόσωπος.

Παραλείποντες τὰ ἱστορικὰ γεγονότα καὶ τὴν ὑποτιθεμένην ἢ

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ πάπας ἔδωκεν ἄδειαν εἰς μοναχὴν τινα, μόνην κληρονόμον τοῦ στέμματος τῆς Πορτουγαλίας, νὰ νυμφευθῆ μετὰ τοῦ νόθου υἱοῦ τοῦ ἀποθανόντος βασιλέως τῆς Πορτουγαλίας Ἀλφόνσου. Ὁ Φερδινάνδος καὶ ἡ Ἰσαβέλλα, ἀξιώσεις ἐπὶ τοῦ βασιλείου τούτου ἔχοντες, ἐξέφρασαν τὴν δυσαρέσκειαν αὐτῶν διὰ τὴν ἄδειαν, ἐπειδὴ δ' ὁ Φερδινάνδος στενός ἦν συγγενῆς τοῦ Φρειδερίκου, οὗ ὁ Καίσαρ ἐζήτει τὴν θυγατέρα, πατὴρ καὶ υἱὸς ἐπενύθησαν πρὸς ἀπαλλαγὴν τὸ μέσον τοῦτο. Ὁ Καίσαρ ἠρνήθη διαρρήθην ὅτι ὁ πάπας ἔδωκε τὴν ἄδειαν ταύτην καὶ δυσχυρίσθη ὅτι ἐπλαστογραφήθη αὕτη ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κοσέντσας. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος προσκαλεῖται ἐπὶ τούτῳ ἐνώπιον τοῦ πάπα, κατηγορούμενος ὅτι ἐπλαστογράφησε τὴν τε ἄδειαν ταύτην καὶ χίλια ἑκατὸν ἄλλα παπικὰ ἔγγραφα. Ὁ δυστυχῆς ἀρχιεπίσκοπος μένει πρὸ τῆς κατηγορίας ταύτης ὡσεὶ ἀπόπληκτος, καὶ ὁμως ἀθῶον ἑαυτὸν αἰσθανόμενος ἠρνήθη μετὰ πολλῆς εὐσταθείας τὸ ἀποδιδόμενον αὐτῷ ἔγκλημα· ἀλλ' εἰς οὐδὲν ὠφέλησεν αὐτὸν ἡ ἀρνήσις, διότι ὁ πάπας διετάξεν ἀμέσως τὴν σύλληψιν καὶ τὴν κἀθειρξιν αὐτοῦ ἐν τῷ πύργῳ Ἀγίου Ἀγγέλου· ἵνα δὲ ἀποσπάσῃ ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὁμολογίαν τινὰ τοῦ ἐγκλήματος, ἐφ' ᾧ κατηγορεῖτο, ἔθηκεν εἰς ἐνέργειαν τὰ κυριώτερα τῶν ὀργάνων τῆς μοχθηρίας αὐτοῦ καὶ ἰδίᾳ ἄνδρα τινὰ Ἰωάννην Μερῶδην καλούμενον. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος μετέβη παρὰ τῷ κρατούμένῳ καὶ ἐβεβαίωσε αὐτὸν ὅτι, καίτοι ἀθῶος, ἂν ὁμως, χάριν σπουδαίων λόγων, ἀναλάβῃ τὴν εὐθύνην τοῦ πράγματος τούτου, ὁ πάπας οὐ μόνον θὰ τῷ ἀποδώσῃ πᾶν ὅσα ἀφῆρηθῆ, ἀλλὰ καὶ νέα ἀξιώματα αὐτῷ θὰ χορηγήσῃ. Ὁ δυστυχῆς ἀρχιεπίσκοπος ἀπατηθείς ἀπεδέξατο τὴν πρότασιν καὶ ὁμολόγησεν ἐνώπιον μαρτύρων ἀποσταλέντων ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἱερὸν συνέδριον συνεκροτήθη ἄμα τῇ ὁμολογίᾳ ταύτῃ, δύο δ' ἔπειτα ἡμέρας ὁ πάπας ἀπήγγειλε κατὰ τοῦ ἀτυχοῦς ἀρχιεπισκόπου ἀπόφασιν, δι' ἧς ἀπεγυμνοῦτο πᾶσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτοῦ προσόδων καὶ καθαρῆτο πᾶντα τὰ κτήματα αὐτοῦ ἐδημεύθησαν καὶ παρεδόθη εἰς χεῖρας τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς. Ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς ἀποφάσεως ταύτης πᾶντα τὰ κινητὰ κτήματα καὶ τὸ ἀργύριον τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἐδόθησαν τῷ Καίσαρι Βοργίᾳ ὡς ἀμοιβὴ ἀνάγκυος πρὸς

τὸ μέγεθος τῆς ἀποτρειπτικοῦ συκοφαντίας αὐτοῦ. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ὃν ἐνέδυσαν ἐνδύματα ἐκ χονδροτάτου ὑφάσματος, ἐνεκλείσθη ἐντὸς ὑπογείου λάκκου τοῦ πύργου Ἀγίου Ἀγγέλου, ὅπου ἐδόθησαν αὐτῷ μία κλίνη, ἐν προσευχητῆριον, μία Ἁγία Γραφή, μία στάμνος ὕδατος, δύο λίτραι ἕρτου, μία φιαλὶς ἐλαίου καὶ εἰς λύχνος, ἀνανεούμενα κατὰ πᾶσαν τρίτην ἡμέραν. Ὁ δυστυχῆς ἀρχιεπίσκοπος ἔρθινεν ἐν τῇ οἰκτρᾷ ταύτῃ καταστάσει μέχρι οὗ ὁ θάνατος ἐπελθὼν ἀπήλλαξεν αὐτὸν τῆς ἀφορήτου ταύτης βιόσμου.

Ἡ ἀνακάλυψις τῶν σχεδίων τῶν Βοργιών, ἀντὶ ν' ἀνακαιτίσῃ, ἐπετέχνησε τὸναντίον τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν. Ὁ Ἀλέξανδρος, ἐν ἱερῷ συνεδρίῳ ἐπὶ τούτῳ συγκροτηθέντι, ἀνεκήρυξε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Λουκρητίαν διηνεκῆ δέσποιναν τοῦ δουκάτου τῶν Σπολιέτου, νεμομένην ἀμερίστως πᾶσας τὰς προσόδους καὶ προνομίας αὐτοῦ. Ἀπερίγραπτος εἶναι ἡ πομπὴ καὶ ἡ πολυτέλεια τῆς πατόπαιδος ταύτης. «Ὅσκις ἐξήρχετο, λέγει αὐτόπτης μάρτυς, εἶχεν ἀκολουθίαν συγκεκλιμένην ἐκ διακοσίων τοῦλάχιστον εὐπατριδῶν καὶ δεσποινῶν ἐπίππων· παρὰ τῷ πᾶσι ἱεράρχαι ὑπηρετοῦν αὐτῇ ἐν τῇ τραπέζῃ· κατὰ τὸν ἰωβηλαῖον τοῦ 1500 μόνους τοῖς ἐπισκόποις ἐπετρέπετο λειτουργεῖν ἐπὶ παρισίῃ αὐτῆς, ἐπίσκοποι δὲ καὶ εἰς ταπεινοτέρους ὑπηρετοῦν αὐτῇ ἀνάγκας».

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ὁ πάπας ἐδήμειυσεν ἐν ὀνόματι τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὑπὲρ τῶν τέκνων αὐτοῦ τὰς κτήσεις τοῦ Γκατέννου, ἀποπνίξας τὸν τελευταῖον αὐτοῦ διάδοχον. Μετὰ μικρὸν ὁ Κκίσαρ Βοργίας ἀκολουθήσας τῷ βασιλεῖ τῆς Γαλλίας Λουδοβίκῳ τῷ ΙΒ' εἰς Μεδιούλναν ἀπεγύμνωσε τοὺς Ῥωμαίους βρώνους, οὓς ἀλληλοδιαδόχως ἐπὶ προφάσει προδοσίας τοὺς μὲν ἐφυλάκισε, τοὺς δὲ ἐδολοφόνησε. Ταῦτά δ' ἔπραξε καὶ πρὸς τοὺς ἐπισκόπους, ἀρχιεπισκόπους καὶ καρδινάλεις. Ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἰδιοκτησία οὐδεμίαν πλέον εἶχεν ἀσφάλειαν. Ὁ πάπας ἐθεώρει νόμιμον κληρονομίαν πᾶσαν τὴν περιουσίαν τῶν ἀποθησακόντων ἱερωμένων καὶ ὁ διοικητὴς τῆς Ῥώμης εἶχε τὴν διαταγὴν νὰ προβαίῃ εἰς κατάσχασιν πάσης τῆς κινητῆς αὐτῶν περιουσίας καὶ ν' ἀποστέλλῃ αὐτὴν ἀμέσως πρὸς τὸν πάπαν. Ἀφῆρσεν οὕτω τὴν κληρονομίαν τῶν καρδινάλιων Ροβέρου, Κκπύης καὶ Ζάνου

παρὰ τὰς διαθέκας αὐτῶν. Ἄφ' ἑτέρου οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ θησαυροφυλακείου ἐντολὴν εἶχον νὰ εἰσπράττωσιν ἐν ὀνόματι τοῦ πάπα τὸ ἀργύριον τὸ ἐκ τῶν χηρευουσῶν θέσεων καὶ ἐκ τῶν ἄλλων, ἃς ἐπώλει ὡς πραγματείας. Προσθετέον εἰς ταῦτα τὴν πώλησιν τῶν ἰνδουλγενσιῶν ἢ συγχωροχαρτίων καὶ τοὺς δυσθαστάκτους φόρους, οὓς ἐπέβαλεν εἰς ἅπασαν τὴν δυτικὴν χριστιανωσύνην ἐπὶ προφάσει σταυροφορίας.

Ὁ Καῖσαρ Βοργίας, ὑποσχεθεὶς τῷ βασιλεὶ τῆς Γαλλίας νὰ βοηθήσῃ αὐτῷ εἰς τὴν κατὰκτησιν τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως, ἐδόλοφόνησιν ἐπὶ τούτῳ τὸν Ἀλφόνσον τῆς Ἀραγωνος, σύζυγον τῆς Λουκρητίας, ἧτις μετ' ὀλίγον συνῆψε νέους γάμους μετὰ τοῦ Ἀλφόνσου τῆς Ἑσθης, υἱοῦ τοῦ δουκὸς τῆς Φεραράρας. Ταύτοχρόνως ὁ πάπας ἐσχημάτισε δύο δουκᾶτα ἐκ τῶν χωρῶν τῶν ἡγεμόνων, οὓς ἀπεγύμνωσεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ. Καὶ τὸ μὲν τούτων, τὸ τοῦ Νέπι, ἐδόθη τῷ Ἰωάννῃ Βοργίᾳ, νόθῳ, ὃν ὁ Ἀλέξανδρος ἔσχεν ἐκ τινος Ῥωμαίας δεσποίνης μετὰ τὴν ἀνάγκησιν αὐτοῦ, τὸ δ' ἕτερον, τὸ τῆς Σερμονέττας, τῷ Ρόδρίγῳ τῆς Ἀραγωνος, υἱῷ τῆς Λουκρητίας, γεννηθέντι ὀλίγους μῆνας πρὸ τοῦ σκληροῦ θανάτου τοῦ ὑποτιθεμένου πατρὸς αὐτοῦ δὸν Ἀλφόνσου. Λέγομεν ὑποτιθεμένου, διότι ἡ γενικὴ ἐν Ῥώμῃ πεποιθῆσις ἦν ὅτι τὸ τέκνον τοῦτο ἦν καρπὸς τῶν ἀποτροπαίων ἐρώτων τοῦ πατρὸς μετὰ τῆς θυγατρὸς. Δὲν θέλομεν νὰ ἐπεκταθῶμεν ἐπὶ πλείον περὶ τῆς φοβερᾶς ταύτης αἰμομιζίας, ἣν διαπιστοῦσιν οἱ ἀξιόπιστύτεροι τῶν συγγρόνων. Ὁ γάμος τῆς Λουκρητίας μετὰ τοῦ Ἀλφόνσου τῆς Ἑσθης ἐωρτάσθη δι' ἀνηκούστων ὀργίων. Ὁ Καῖσαρ ἔδιδεν ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ πάπα συμπόσιον εἰς πεντήκοντα ἐταίρας, γυμνάς ὀρχουμένας ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ πάπα καὶ τῆς Λουκρητίας.

Ἐν μέσῳ τῶν ἐπονειδίστων τούτων ὀργίων, οἱ Βοργίαι δὲν ἐλησμόνησαν τὰ φιλέκδικα καὶ φιλόδοξα αὐτῶν σχέδια. Οἱ κάτοικοι τῆς Ῥώμης ἔζων ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ἱεροδικείου καὶ τοῦ τρόμου. Εἷς δυστυχὴς διότι ἐπρόφερε σατυρικὰς τινὰς λέξεις ἐν χορῷ προσωπιδόφορον ἐφυλακίσθη ἀμέσως, ἡ δὲ γλῶσσα καὶ ἡ δεξιὰ αὐτοῦ χεῖρ ἀποκοπεῖσαι καθηλώθησαν ἐν τῇ θύρᾳ τῆς φυλακῆς. Ὁ ἐνετὸς ποιητῆς Λωρέντσος, γράψας ἑλληνιστὶ σατύρας κατὰ τῶν Βοργιῶν, ἐφυλακίσθη ἐπίσης· τοῦ δὲ πρέσβεως τῆς Ἑνετίας ζητήσαντος τὴν ἀπό-

λυσιν αὐτοῦ, ὁ πάπας ἀπεκρίνατο ὅτι ἐλυπεῖτο μὴ δυνάμενος νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὴν αἴτησιν ταύτην, διότι τὸ αἰτούμενον πρόσωπον ἐθανκτώθη ἤδη. Καὶ ἀληθῶς ὁ ἀτυχὴς Λωρέντσος ἀπεπνίγη, τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐρρίφθη εἰς τὸν Τίβεριν καὶ τὰ κτήματα αὐτοῦ ἐδημεύθησαν.

Ἰδυνάμεθα νὰ πολλαπλασιάσωμεν ἐπ' ἀπειρον τὰ παραδείγματα ταῦτα, ἀλλ' ἐπαιγόμεθα νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ τέλος τῶν ἀποτροπαίων τούτων ἄθλων καὶ περιοριζόμεθα εἰς τὴν ἀφήγησιν τῶν κατὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου ΣΤ'. Πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν αὐτοῦ κιβωτίων ὁ πάπας ὠνόμασε κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, τῷ 1503, ἐννέα καρδινάλεις ἐκλεγέντας ἐκ τῶν πλουσιωτάτων ἱεραρχῶν τῆς παπικῆς αὐλῆς. Ἐνταῦθα ἐπαφίμεν τὸν λόγον τοῖς συγγρόνοις ἱστορικοῖς. Ὁ πάπας καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Καῖσαρ, λέγουσιν οὗτοι, ὠθοῦμενοι ἐκ τῆς ἀκορέστου αὐτῶν πλεονεξίας, ἐσχέδιασαν πῶς νὰ δολοφονήσωσιν οὐ μόνον τοὺς ἐννέα καρδινάλεις, ἀλλὰ καὶ τινὰς τῶν πλουσιωτάτων τῆς Ρώμης πολιτῶν. Ἐπὶ τούτῳ προσεχώρησαν τοὺς καρδινάλεις εἰς γεῦμα ἐν τινι παρὰ τὸ Βατικανὸν ἀμπέλω, ἀνηκούστῃ τῷ καρδινάλει Ἀδριανῷ δὲ Κορνέτο, ὅστις καθὼς πλούσιος εἶχε καταδικασθῆ εἰς τὸν διὰ δηλητηρίου θάνατον. Ὁ Καῖσαρ ἀπέστειλεν εἰς τὸν τοῦ πάπα ἀρχιτρικλινον, ὅστις ἔμελλε νὰ ὑπηρετῇ ἐν τῇ τραπέζῃ, φιάλας τινὰς οἴνου, εἰς ἃς ἀνέμιξε δηλητηριον *καρταρέλλα* καλούμενον, ὅπερ παρὰ πολλῶν ὑποτίθεται ὅτι εἶναι τὸ ἀρσενικόν. Τὸ δηλητήριον τοῦτο ἦν ὀξύτατον καὶ ἐπέφερεν ἐν βραχεί καὶ ἀναποδράστως τὸν θάνατον. Ὁ Καῖσαρ εἶπε ῥητῶς τῷ ἀρχιτρικλίνῳ οὐδενὶ νὰ προσενέγκῃ ἐκ τοῦ οἴνου τούτου, ἐκτὸς ἐκείνων, οὓς ἤθελεν ὀρίσει. Οὕτω τῇ 10 αὐγούστου πρὸς ἑσπέραν ὁ πάπας μετὰ τοῦ Καίσαρος μετέβησαν εἰς τὴν ἀμπελον, ὅπου ἦν παρατεθειμένον τὸ γεῦμα. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔφερε συνήθως μεθ' ἑαυτοῦ, κατὰ τινὰς συγγραφεῖς, ἱερὸν ἄζυμον ἐντὸς χρυσῆς κάλπης, διότι ἀστρολόγος τις εἶπεν αὐτῷ ὅτι τοῦτο ἤθελε ποτε σώσει αὐτὸν τοῦ θανάτου· ἀλλὰ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐλησμόνησεν αὐτὸ ἐν τῷ δωματίῳ του, ἅμα δὲ ἐννοήσας τοῦτο ἀπέστειλεν ἐν σπουδῇ τὸν Καράφφαν ὕπως φέρῃ αὐτό. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Ἀλέξανδρος κεκμηκῶς ἐκ τοῦ

